În acest număr:

- PROTECȚIA JURIDICĂ A DREPTURILOR PERSOANELOR APARȚINÂND MINORITĂȚILOR
- THE GALAXY OF KNOWLEDGE AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT
- RAPORT DE ACTIVITATE AL IRDO - 2015
- RAPORT PRIVIND EVOLUȚIA LEGISLAȚIEI ÎN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI ÎN ROMÂNIA
- JURISPRUDENȚĂ • SEMNAL • REMEMBER • TABLA DE MATERII 2015

DREPTURILE OMULUI

HUMAN RIGHTS
DROITS DE L'HOMME

revistă editată de

INSTITUTUL ROMÂN PENTRU DREPTURILE OMULUI
I.R.D.O.

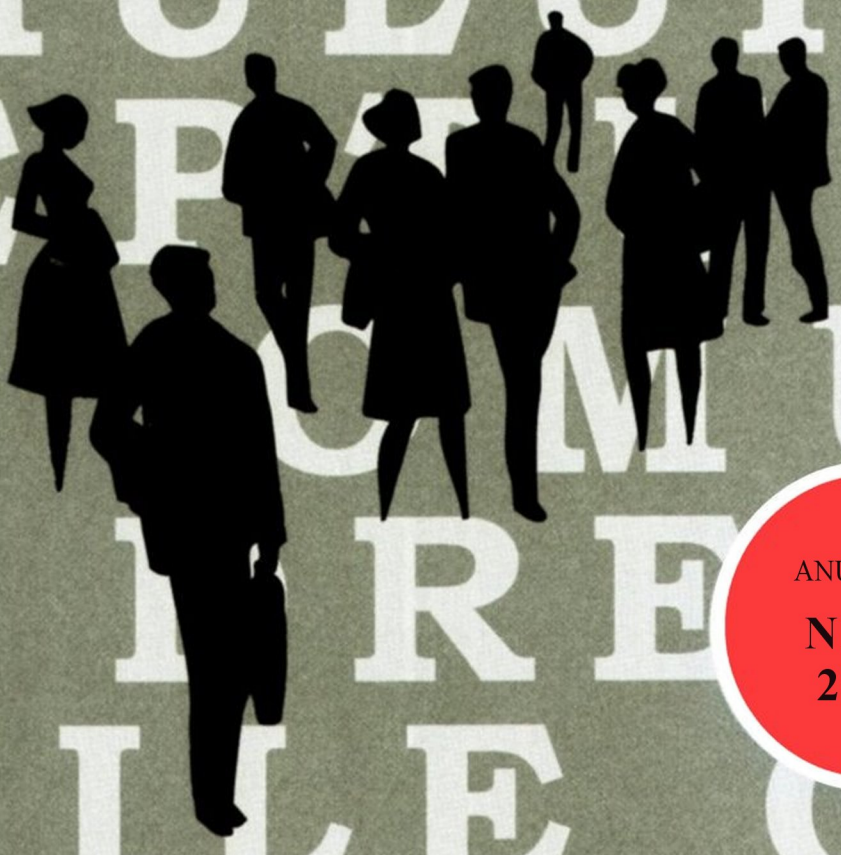

ANUL XXV

NR. 4
2015

DREPTURILE OMULUI

ANUL XXV
NR. 4
2015

INSTITUTUL ROMÂN PENTRU DREPTURILE OMULUI

INSTITUTUL ROMÂN PENTRU DREPTURILE OMULUI

DREPTURILE OMULUI
Revistă clasificată de Consiliul Naţional al Cercetării Ştiinţifice
din Învăţământul Superior

Înregistrată la OSIM sub numărul de marcă 109255/2010

Consiliul ştiinţific

Prof. univ. dr. Monna-Lisa Belu Magdo, membru titular al Academiei de Ştiinţe Juridice din România; Prof. univ. dr. Bogdan Ciucă, membru titular al Academiei de Ştiinţe Juridice din România; Prof. univ. dr. Gérard Conac, membru de onoare al Academiei Române; Prof. univ. dr. Nicolas Mateesco Matte, membru de onoare al Academiei Române; Prof. univ. dr. Vasile Stănescu, membru al Academiei Române; Prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu, membru titular al Academiei Internaţionale de Drept Comparat; Prof. univ. dr. Nicole Guimezanes, Membru al Academiei Internaţionale de Drept Comparat Prof. univ. dr. Gheorghe Vlăduţescu, membru al Academiei Române; Prof. univ. dr. Ioan Leş, membru titular al Academiei de Ştiinţe juridice

Colegiul de redacţie

Conf. univ. dr. Gheorghe Bârlea; Prof. univ. dr. Monna-Lisa Belu Magdo, membru titular al Academiei de Ştiinţe Juridice din România; Prof. univ. dr. Jean Marie Bernard, director de cercetare CNRS; Prof. univ. dr. Raluca Beşteliu; Prof. univ. dr. Dominique Rousseau, Universitatea Paris I; Conf. univ. dr. Elena-Mihaela Fodor; Prof. univ. dr. Nicole Guimezanes, Universitatea Paris XII, membru al Academiei Internaţionale de Drept Comparat; Prof. univ. dr. Gheorghe Iancu, Prof. univ. dr. Ioan Leş; Emil Marinache; Prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu, membru titular al Academiei Internaţionale de Drept Comparat, editor; Prof. univ. dr. Nicolae Popa; Prof. Ioan Oancea; Prof. univ. dr. Dumitra Popescu; Valeriu Rendec; Dr. Ianfred Silberstein; Dr. Rodica Şerbănescu; Prof. univ. dr. Laurenţiu Şoitu

Realizarea acestui număr a fost coordonată de:

Marius Mocanu
Mihaela Scarlat
Gheorghe Pârvan
Traduceri: Valeriu Rendec, Daniela Albu

Institutul Român pentru Drepturile Omului
Bucureşti, B-dul Nicolae Bălcescu, nr. 21
Tel. +40 21 3114921
e-mail: office@irdo.ro
www.irdo.ro

Tipărit la R. A. Monitorul Oficial

SUMAR

I. STUDII, CERCETĂRI, ARTICOLE 7
- The galaxy of knowledge and sustainable development – prof. univ. dr. **Ioan Voicu**, **Florina Voicu** 7
- Protecția juridică a drepturilor persoanelor aparținând minorităților (I) – prof. univ. dr. **Irina Moroianu Zlătescu** 15
- Criza democrației, statul de drept și drepturile omului – prof. univ. dr. **Mihai Milca** 21
- Terorismul, gravă încălcare a drepturilor omului – **Ioan Liviu Chircă** 27
- Principii fundamentale care guvernează administrația publică locală – **Grațian Urechiatu-Burian** 32
- Egalitatea de tratament și nediscriminarea din perspectiva dreptului la muncă – **Ioana Anca Iancu** 38

II. RAPORT DE ACTIVITATE AL IRDO – 2015 43

III. DOCUMENTAR JURIDIC 88
- Raport privind evoluția legislației în domeniul drepturilor omului în Uniunea Europeană și în România – 2015 88
- Declarația la finalul misiunii prof. Philip Alston, raportor special al Consiliului ONU pentru drepturile omului pe probleme de sărăcie extremă și drepturile omului 100
- O abordare a datelor din perspectiva drepturilor omului: Notă orientativă privind colectarea și dezagregarea datelor pentru ca nimeni să nu fie lăsat în urmă în Agenda pentru Dezvoltare 2030 112

IV. JURISPRUDENȚĂ 119
- Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Buceaș și Buciaș împotriva României 119

V. SEMNAL 125

VI. REMEMBER 156

VII. TABLA DE MATERII 170

CONTENTS

I. STUDIES, RESEARCH, ARTICLES 7
- The galaxy of knowledge and sustainable development – Prof. **Ioan Voicu,** PhD**, Florina Voicu** 7
- Legal protection of persons belonging to minorities (I) – Prof. **Irina Moroianu Zlătescu,** PhD 15
- The crisis of democracy, rule of law and human rights – Prof**. Mihai Milca** PhD 21
- Terrorism, a serious violation of human rights – **Ioan Liviu Chircă** 27
- Basic principles governing the local public administration – **Grațian Urechiatu-Burian** 32
- Equality of treatment and non-discrimination in terms of the right to work – **Ioana Anca Iancu** 38

II. IRDO – ANNUAL REPORT FOR THE YEAR 2015 43

III. JURIDICAL DOCUMENTATION 88
- Evolution of the human rights legislation in the European Union and in Romania in the year 2015 – IRDO report 88
- End of mission declaration by Philip Alston, Special Rapporteur of the United Nations Human Rights Council on extreme poverty and human rights 100
- A human rights-based approach to data: guidance note to data collection and disaggregation to leave no one behind in the 2030 Development Agenda 112

IV. JURISPRUDENCE 119
- Decision by the European Court of Human Rights in the case Buceaş and Buciaş vs. Romania 119

V. SIGNAL 125

VI. REMEMBER 156

VII. TABLE OF CONTENTS – 2015 170

SOMMAIRE

I. ÉTUDES, RECHERCHES, ARTICLES 7
- La galaxie de la connaissance et du développement durable – prof. dr. **Ioan Voicu, Florina Voicu** 7
- La protection juridique des personnes appartenant à des minorités (I) – prof. dr. **Irina Moroianu Zlătescu** 15
- La crise de la démocratie, l'état de droit et les droits de l'homme – prof. dr. **Mihai Milca** 21
- Le terrorisme, une violation grave des droits de l'homme – **Ioan Liviu Chircă** 27
- Les principes de base régissant l'administration publique locale – **Grațian Urechiatu-Burian** 32
- L'égalité de traitement et de non-discrimination en matière de droit au travail – **Ioana Anca Iancu** 38

II. L'INSTITUT ROUMAIN DES DROITS DE L'HOMME, RAPPORT ANNUEL – 2015 43

III. DOCUMENTAIRE JURIDIQUE 88
- Evolution de la législation sur les droits de l'homme dans l'Union européenne et en Roumanie en l'an 2015 – Rapport IRDO 88
- Fin de la déclaration de la mission par Philip Alston, Rapporteur spécial du Conseil des droits de l'homme des Nations Unies sur l'extrême pauvreté et les droits humains 100
- Une approche en ce qui concerne les droits de l'homme et des instructions sur la collecte de données, et les données désagrégées, afin de ne pas laisser personne derrière dans la mise en œuvre de l'Agenda pour le développement 2030 112

IV. JURISPRUDENCE 119
- La décision du la Cour européenne des droits de l'homme dans l'affaire Buceaş et Buciaş contre la Roumanie 119

V. SIGNAL 125

VI. REMEMBER 156

VII. TABLE DES MATIÈRES – 2015 170

ABREVIERI

AEP	Autoritatea Electorală Permanentă
AICHR	Comisia interguvernamentală pentru drepturile omului a Asociației Națiunilor din sud-estul Asiei
AIDC	Académie Internationale de Droit Compare – Academia internațională de Drept Comparat
alin.	alineat
ANR	Agenția Națională pentru Romi
ANUROM	Asociația pentru Națiunile Unite din România
art.	articolul
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations - Asociația Națiunilor din sud-estul Asiei
asist. univ. dr.	asistent universitar doctor
CDPD	Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități
CE	Consiliul European
CEDO	Convenția europeană a drepturilor omului
cercet. st.	cercetător științific
Cit.supra.	citatul de deasupra
CJUE	Curtea de Justiție a Uniunii Europene
cf.	conform
coord.	coordonator
CSCE	Conference for Security and Cooperation in Europe
C.pen.	Codul penal
CtEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
DNA	Direcția Națională Anticorupție
dr.	doctor
EASO	Biroul European de Sprijin pentru Azil
Ed.	editura
EHMA	European Health Management Association – Asociația Europeană de Management în Sănătate
ELI	European Law Institute – Institutul de Drept European
ENAR	Rețeaua europeană de combatere a rasismului
etc.	(et caetera) și celelalte
E-uri	aditivi alimentari
EU-MIDIS	European Union minorities and discrimination survey Studiul de tip sondaj privind minoritățile și discriminarea din Uniunea Europeană
EUROSUR	Sistemul European de Supraveghere a Frontierelor
EUROSTAT	Biroul de Statistică a Uniunii Europene
FRA	European Union Agency for Fundamental Rights - Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene
FRONTEX	Agenția Europeană pentru Gestionarea Cooperării Operative la Frontierele Externe ale Statelor Membre ale Uniunii Europene
HG	Hotărâre de Guvern
ICAR	Forumul internațional privind responsabilitatea corporatistă
IDDO	Institutul Danez pentru Drepturile Omului
IDEF	Institutul internațional de drept de expresie și inspirație franceze
infra.	dedesubt, mai jos
IRDO	Institutul Român pentru Drepturile Omului

lit.	litera
loc.cit.	locul citat
M.Of.	Monitorul Oficial al României
MMFPSV	Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice
nr.	numărul
OG	Ordonanță de Guvern
OMS	Organizația Mondială a Sănătății
ONG	organizație neguvernamentală
ONU	Organizația Națiunilor Unite
op.cit.	opera citată
OSCE	Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
OUG	Ordonanța de Urgență a Guvernului
p.	pagina
parag.	paragraful
pct.	punctul
pp.	paginile
Rec	recomandare
SECA	Sistemul european comun de azil
SNSPA	Școala Națională de Studii Politice și Administrative
SNPAB	Strategia Națională și Planul de Acțiune privind Conservarea Biodiversității
supra.	deasupra, mai sus
ș.a.	și alții (altele)
UE	Uniunea Europeană
UNESCO	Organizația Națiunilor Unite pentru Educație și Cultură
urm.	următoarele
vol.	volumul
vs.	(versus) contra, împotriva

I. STUDII, CERCETĂRI, ARTICOLE

THE GALAXY OF KNOWLEDGE AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

IOAN VOICU[*] **FLORINA VOICU**[**]

Abstract:

Articolul cuprinde o succintă analiză a sistemului educațional global din perspectiva prevederilor relevante incluse în documentul programatic intitulat *„Transformarea lumii noastre: Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă”* ,adoptat de Summit-ul ONU la 25 septembrie 2015, precum şi în lumina celor mai recente recomandări ale UNESCO menite să asigure educației un loc prioritar în galaxia cunoașterii.

După o suită de observații preliminare sunt înfățișate aspecte şi date semnificative privind rezultatele relativ modeste ale punerii în aplicare la nivel global a recomandărilor ONU şi UNESCO în materie de educație, sunt sintetizate obiectivele ambițioase formulate în acest domeniu pentru 2030, cu evidențierea contribuției educatorilor în materializarea acestor obiective, în conformitate cu drepturile fundamentale la educație şi dezvoltare. În context, este reliefată importanța vitală a reformelor şi a coordonării adecvate în toate sectoarele educaționale.

În finalul articolului sunt puse în valoare cele mai noi poziții exprimate de UNESCO în legătura cu acțiunile prioritare de viitor pentru a înzestra educația cu forța transformatoare pe care trebuie să o exercite în procesul global al dezvoltării durabile.

Cuvinte cheie: educație, educator, dezvoltare durabilă, ONU, UNESCO, AS agenda, declarație, diplomație, negocieri, drepturi, promovare, implementare, aspirație, globalizare, strategie, programe, recomandări, tineret, studenți, universalitate.

Résumé:

Cet article comprend une brève analyse du système éducatif global a la lumière des dispositions pertinentes figurant dans le document intitulé «Programme de développement durable à l’horizon 2030», adopté par le Sommet de l’ONU le 25 Septembre 2015 et sur la base des dernières recommandations de l’UNESCO visant à assurer a l’éducation la priorité voulue dans la galaxie du savoir.

Après une série d’observations préliminaires sont présentes des aspects et des données significatives sur les résultats de la mise en œuvre, relativement modeste à l’échelle mondiale, des recommandations de l’ONU et de l’UNESCO sur l’éducation. Sont également synthétisés les objectifs ambitieux proclames dans ce domaine pour l’an 2030, tout en mettant en évidence la contribution des enseignants dans la matérialisation de ces objectifs, dans le respect des droits fondamentaux à l’éducation et au développement et dans le contexte du développent durable .Sur ce plan est mise en valeur l’importance vitale des réformes et d’une coordination appropriées dans tous les secteurs de l’éducation.

A la fin de l’article, on souligne la position la plus récente exprimée par l’UNESCO sur les futures actions prioritaires pour doter l’éducation avec une force de transformation qui doit être exercée dans le processus global du développement durable.

Mots-clés: éducation, éducateur, développement durable, ONU, UNESCO, ordre du jour, déclaration, diplomatie, droits, promotion, mise en œuvre, aspiration, stratégie, mondialisation, programmes, recommandation, jeunes, étudiants, universalité.

[*] Professor, PhD, Assumption University, Bangkok.
[**] Professor, scientific researcher.

1. Preliminary considerations

Education is an integral and vital part of what is metaphorically called the galaxy of knowledge.[1] Advancing the right to education for all is an imperative prerequisite for a genuine sustainable development.[2] While the right to education is codified in national and international legal instruments, the right to development without which sustainable development cannot exist is not yet fully recognized at the universal level as a real individual and collective human right.[3]

Educators and academics are actively involved in a permanent advocacy for the global recognition of both the right to education and the right to development as fundamental human rights.

In this regard, it is strongly asserted that providing access to education for those in need means significantly enabling human beings to enjoy a spark from non-stagnant galaxy of knowledge.[4]

Many scholars recommend a pedagogical approach inspired by a greater interest in complexity. Edgar Morin suggested learners to accept the art of becoming a wanderer (or flaneur) or knowledge explorer. This means firmly following one's own path in the galaxy of knowledge which is no longer divisible or classifiable.[5]

Some educators while noting that children have been very busy thinking about what a happy, effective and successful school means, found out that students have a clear preference for a vast galaxy of knowledge and skills.[6]

More specifically, an Indian author wrote:"In the galaxy of knowledge each mind is a star in itself and the minds of our children are the stones necessary for the construction of tomorrow's educated world."[7]

In a pragmatic manner, Bertrand Russel, a famous philosopher and Nobel Prize laureate, stated: "Education should have two objectives: First, to give definite knowledge, reading and writing, language and mathematics, and so on; secondly, to create those mental habits which will enable people to acquire knowledge and form sound judgments for themselves".[8]

At the global level, one of the major tasks confronting the world community of nations is to intensify its collective efforts to universalize humanism through education and to make the galaxy of knowledge a visible and persuasive reality.

In this respect, since its creation in 1945,

---

[1] Specialized literature on education is vast. From the most recent and significant books see Nel Noddings, *Education and Democracy in the 21st Century,* New York, Teachers College Press , 2013, p. 192. Todd Whitaker, Jeffrey Zoul, Jimmy Casas, *What Connected Educators Do Differently,* London, Routledge, 2015,p. 172. From the most recent Romanian literature on this topic see Irina Moroianu Zlătescu, PhD, *New objectives for sustainable development*, *Human Rights*, Bucharest, No 2/2015, pp.7-14. For a more general presentation of human rights see Irina Moroianu Zlatescu, *Human Rights, A Dynamic and Evolving Process*, Bucharest, Pro Universitaria, 2015, p. 466.

[2] We use in this article a number of official UN and UNESCO documents related to education for sustainable development available at two sites: https://sustainabledevelopment.un.org/ http://www.unesco.org/new/en/education/themes /leading-the-international-agenda/education-for-sustainable-development/.

[3] The Czech jurist Karel Vasak proposed in 1979 the expression "third-generation human rights" including *inter alia* the right to economic and social development and to a healthy environment. See http://www.upscquestions.com/upsc-civil-services-ias-notes/gs1/three-generations-types-of-human-rights.
Since 1986 the UN General Assembly has adopted on a regular basis resolutions on the right to development .The most recent one was adopted on 17 December 2015 with a recorded vote:148in favour to 6 against (Canada, Israel, Japan, Palau, United Kingdom, United States) and 33 abstentions (including members of the European Union). See http://www.un.org/press/en/2015/ga11745.doc.htm.

[4] See http://www.shabait.com/articles/nation-building/14457-boarding-school-an-all-in-one-industry-.

[5] See http://www.rivistapsicomotricita.it/tutti-i-numeri/rivista-anno-2014/18-articoli-in-inglese-anno-2014/1019-psychomotor-training-a-borderline-territory.
The psychologist Y. St-Arnaud (1982) provided an understanding of development within a model called "the galaxy of knowledge", where the main sources of influence are: the philosophical disciplines, the natural sciences and professional disciplines, including major technologies.
See www.barbier-rd.nom.fr/A.P.DEA.Ch.3.html. German philosopher Norbert Bolz optimistically asserted that "the galaxy of Western knowledge expands at the speed of light".
See http://ozioproduttivo.blogspot.com/2014/10/lignoranza-della-societa-della.html.

[6] See http://www.morton.lincs.sch.uk/_includes/attachments/P31/Morton%20CofE%20Teacher%20recruitment%20pack.pdf

[7] The quotation is taken from the e-version of D. Bhaskara Rao, *Reforming secondary education*, New Delhi, Discovery Publishing House, 2004, p. 232.

[8] See http://www.bangkokpost.com/opinion/postbag/902484/a-growing-concern.

UNESCO clearly committed itself to a holistic and humanistic vision of quality education at the planetary level. This vision was inspired by the general conviction about the necessity of the realization of everyone's right to education, and the belief that education plays a fundamental role in human, social and economic development. Current UNESCO's programs reflect this vision illustrated *inter alia* by the project of Education for All (EFA) meant to provide global and regional leadership in education; to strengthen education systems worldwide from early childhood to the adult years; to respond to contemporary global challenges through education, including sustainable development.[9]

In resolution 57/254 adopted by the United Nations (UN) General Assembly on the UN Decade of Education for Sustainable Development (2005-2015) it is emphasized that education is an indispensable element for achieving sustainable development. Governments have been requested to promote and improve the integration of education for sustainable development in their respective educational strategies and action plans at the appropriate level.[10]

Commenting on these issues, Irina Bokova, Director General of UNESCO, reminded that she was determined to promote education development as the top priority of the Organization – because education is a basic human right and the foundation for more sustainable, inclusive and just development. UNESCO reinforced its coordination of the global EFA movement and provided full support to member states to reach their EFA goals, winning also greater confidence from traditional and new donors, as well as from the private sector, mobilizing more resources to further support education in developing countries.

In 2012, UNESCO was entrusted by the UN Secretary-General to coordinate his Global Education First Initiative, to spearhead accelerated efforts towards 2015 and to shape an ambitious new agenda to follow. The main purpose of this initiative was to use education as an essential component of the galaxy of knowledge for crafting a more inclusive and sustainable development strategy.

In order to shape such a strategy UNESCO's General Conference in November 2013 adopted the Organization's Medium Term Strategy (2014–2021) which spells out the major approaches that UNESCO will adopt in education, the natural and social sciences, culture, communication and "the unfinished business" of EFA, such as literacy, teachers and vocational skills development, and will advocate for strengthened action towards empowering learners to be creative and responsible citizens.

The education sector is the largest among UNESCO's programs. It has close to 300 fixed-term staff members in three implementation entities: UNESCO Headquarters in Paris, some 55 field offices, including one in Bangkok, and seven category 1 specialized education institutes.[11]

2. Modest accomplishments

As the world stands now at a critical juncture, sustainable development demands a different vision about education. In this respect, it is necessary to fully recognize that sustainable development is a constantly evolving concept, characterized by the will to improve everyone's quality of life, including that of future generations, by reconciling economic growth, social development and environmental protection.

Since the adoption of the Millennium Development Goals (MDGs) by the UN Summit on 8 September 2000, significant progress has been made in expanding primary education enrolment. However, even now in some developing countries many children of primary education age do not attend school, while many others could not complete it.

Progress in education has been erratic since 1990. If during the period 1990- 2000, the enrolment rate in the developing countries increased from 80 per cent to only 83 per cent, after 2000, enrolment accelerated, reaching 90 per cent in 2007. But after 2007 the enrolment rate has not increased significantly. Statistics show that nearly one in ten primary-school-age children remained out of school in 2015.

It is also true that the global number of

[9] See Themes | Education | United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

[10] For the full text of the resolution see https://sustainabledevelopment.un.org/.

[11] All data and information are taken from www.unesco.org/new/en/education/themes.

out-of-school children has fallen since 1990, but the pace of improvement has been insufficient to achieve universal primary enrolment by 2015. Currently, 57 million children of primary school age are estimated to be out of school, down from 100 million in 2000. Of these, 33 million are in sub-Saharan Africa, and more than half (55 per cent) are girls.

Moreover, according to UNESCO's estimates, 43 per cent of out-of-school children globally will never go to school. A dramatic example: the conflict in Syria had a devastating impact on children's education. Enrolment rates in Syria fell by 34 percentage points for grades 1 to 12 in the school year ending in 2013.

The estimatesbased on historical trends indicate that at the global level 91 per cent of youth were expected to be able to read and write by the end of 2015. This still left about 103 million illiterate youth in 2015, which is only 22 million fewer than in 2010. Therefore, achieving universal primary education will require renewed attention in the post-2015 era. The existing stagnation in education progress has a negative impact on youth everywhere.[12]

The former UNESCO's Director-General, Koïchiro Matsuura, stressed: "Education – in all its forms and at all levels – is not only an end in itself but is also one of the most powerful instruments we have for bringing about the changes required to achieve. Education is a motor for change".[13]

This vision about the role of education in the contemporary world is not an utopia, but an ideal to be achieved by collective efforts at the national, regional and global levels.

3. An ambitious agenda

It is frequently asserted that there is no more powerful force than education in order to advance social inclusion and to break the vicious circle of poverty. This idea is adequately reflected in the new 2030 Agenda for Sustainable Development. This is a dynamic universal instrument applicable to all countries, and its provisions are integrated and indivisible by their content. Agenda 2030 is an historic achievement generated by tenacious diplomatic and political work involving the UN 193 member states as well as some UN specialized agencies. It contains strong appeals to collaborative action between and within nations and is impressive and commendable by the high level of ambition it reflects.

Among the 17 goals of the 2030 Agenda, education is treated as Goal 4 the text of which UNESCO helped to formulate. By the 2030 Agenda the world looks beyond 2015 to address the root causes of limited progress in youth literacy in some parts of the world. As a programmatic document, it also recommends new approaches to education as an essential component of the galaxy of knowledge from the perspective of fundamental educational needs in the twenty-first century.

The content of Goal 4 is clearly stated: "Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all."

Under this ambitious goal some specific educational targets are listed within the framework of an integrated general list containing 169 targets. In accordance with the first target related to education, by 2030 it is necessary to ensure that all girls and boys complete free, equitable and quality primary and secondary education leading to relevant and effective learning outcomes.

In the same context it is necessary to ensure by 2030 that all girls and boys have access to quality early childhood development, care and pre-primary education so that they are ready for primary education.

By the year 2030, it is demanded to ensure equal access for all women and men to affordable and quality technical, vocational and tertiary education, including university. At the horizon of 2030 it is also necessary to substantially increase the number of youth and adults who have relevant skills, including technical and vocational skills, for employment, decent jobs and entrepreneurship.

In accordance with another significant target, by 2030 it is demanded to eliminate gender disparities in education and ensure equal access to all levels of education and vocational training for the vulnerable, including persons with disabilities, indigenous peoples and children in vulnerable situations.

[12] All information and assessments about the implementat ion of the MDGs on education are taken from the report a vailable at www.un.org/...MDG_Report/.../MDG %202015%20rev%20(July%201.

[13] See www.unesco.org/bpi/eng/unescopress/2002/02-61e. shtml.

In more practical terms, the 2030 Agenda demands that by 2030 it is necessary to ensure that all youth and a substantial proportion of adults, both men and women, achieve literacy and numeracy.

By the same year 2030, it is demanded to ensure that all learners acquire the knowledge and skills needed to promote sustainable development, including, among others, through education for sustainable development and sustainable lifestyles, human rights, gender equality, promotion of a culture of peace and non-violence, global citizenship and appreciation of cultural diversity and of culture's contribution to sustainable development.

Specific situations and needs are not forgotten .Therefore, the 2030 Agenda demands appropriate action to build and upgrade education facilities that are child, disability and gender sensitive and provide safe, non-violent, inclusive and effective learning environments for all.

Financial and infrastructural aspects of education are reflected in the 2030 Agenda in a separate target according to which by 2020 it is necessary to substantially expand globally the number of scholarships available to developing countries, in particular least developed countries, small island developing states and African countries, for enrolment in higher education, including vocational training and information and communications technology, technical, engineering and scientific programs, in developed countries and other developing countries.

The role of educators themselves is clearly recognized in the 2030 Agenda which stipulates that by 2030 it is necessary to substantially increase the supply of qualified teachers, including through international cooperation for teacher training in developing countries, especially least developed countries and small island developing states.[14]

There is no doubt about the obvious magnitude and topicality of Goal 4 of the 2030 Agenda to ensure "inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all." In practical terms and for implementation purposes inclusive education demands a clear recognition of many and frequently impressive differences across the full spectrum of educational processes. But beyond these unavoidable differences, universal values like tolerance and solidarity have to be fully respected, in accordance with UNESCO's holistic and comprehensive vision of education. The major purpose of all activities in this field is to make education a truly transformational force in contemporary societies.

There is no generally accepted definition of holistic education. However, it is recognized that holistic education is a philosophy of education based on the premise that each person finds identity, meaning, and purpose in life through connections to the community, to the natural world, and to humanitarian values, such as compassion and peace.[15]

In 2013, UNESCO organized the 1st Forum on Global Citizenship Education, with the Asia-Pacific Centre of Education for International Understanding in Bangkok, Thailand. Similar activities have been organized with the Mahatma Gandhi Institute of Education for Peace and Sustainable Development, based in New Delhi, whose activities are focused on global citizenship, peace building, sustainable development and youth action for transformative learning. India defined education as "a wealth that grows with giving".

In this context, Irina Bokova said that "Education is the way to disarm the processes that may lead to violent extremism, by undermining prejudice, by fighting ignorance and indifference." In November 2015, UNESCO held the first ever Global Conference of Ministers of Education on education to prevent violent extremism, a significant event which is an integral part of UNESCO's contribution to the implementation of the UN Secretary-General Plan of Action to Prevent Violent Extremism. There is also a significant UNESCO Operational Strategy on Youth (2014-2021) for promoting youth civic engagement and democratic participation in decision-making processes.

For the period 2018–2021 UNESCO intends

[14] For the full text of the resolution A/RES/70/1 entitled *Transforming our world the 2030 Agenda for Sustainable Development* see http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp? symbol=A/70/L.1.

[15] See https://en.wikipedia.org/wiki/Holistic_education. For an interesting analysis of the concept of holistic education see Gerald W Fry, Holistic education is the way of the future, *Bangkok Post*, 27 April 2015.

to give increased emphasis to the universality of its education programs in terms of outreach (countries) and content (holistic approach), as well as to innovation in education and the ability to respond through education to contemporary and future challenges.

Appropriate mention should be made about the UNITWIN/UNESCO Chairs program, which promotes the establishment of UNESCO Chairs and international inter-university cooperation in key priority areas related to UNESCO's fields of competence. This program operates in 124 countries and involves over 650 institutions.

A key strategy for UNESCO in the near future will be strengthening global coordination of the education agenda to ensure better synergies between its partners, acting in areas such as normative function, forecasting of education trends, provision of a platform for dialogue, quality assurance, education planning and policy, as well as upstream capacity development. UNESCO has also entered into new partnerships with the private sector, particularly in relation to the initiative on girls' and women's education.[16]

From the perspective of multilateral diplomacy a most significant event took place in 2015.UNESCO together with UNICEF, the World Bank, UNFPA, UNDP, UN Women and UNHCR organized the World Education Forum 2015 in Incheon, Republic of Korea, from 19 – 22 May 2015. Over 1,600 participants from 160 countries, including over 120 ministers, heads and members of delegations, leaders of agencies and officials of multilateral and bilateral organizations, as well as representatives of civil society, the teaching profession, youth and the private sector, adopted the Incheon Declaration for Education 2030.

This Declaration sets out a new vision for education for the next fifteen years, while recognizing with great concern that we are far from having reached the major objective of education for all.

The vision proposed by this Declaration is to transform lives through education, defined as a main driver of development. A commitment was expressed by the World Education Forum, with a sense of urgency, to a single, renewed education agenda that is holistic, ambitious and inspirational leaving no one behind. The Declaration advocates for the provision of flexible learning pathways, as well as the recognition, validation and accreditation of the knowledge, skills and competencies acquired through non-formal and informal education. It contains also a commitment to ensure that all youth and adults, especially girls and women, achieve relevant and recognized functional literacy and numeracy proficiency levels and acquire life skills, and that they are provided with adult learning, education and training opportunities.

This new vision about education is transformative and universal by its nature and attends to the "unfinished business" of the EFA agenda and the education-related MDGs. It also addresses global and national education challenges. It is inspired by a humanistic approach in the field of education and development based on human rights and dignity; social justice; inclusion; protection; cultural, linguistic and ethnic diversity; and shared responsibility and accountability.

The Declaration states in categorical terms that "No education target should be considered met unless met by all."[17] This generous objective demands intensive concerted efforts to change the *status quo* and improve the quality of education and life for all.

4. Educators in action

The Incheon Declaration for Education 2030 contains separate provisions meant to ensure that educators are empowered, adequately recruited, well-trained, professionally qualified, motivated and supported within well-resourced, efficient and effectively governed systems. In this context, it is specifically emphasized that quality education fosters creativity and knowledge, and ensures the acquisition of the foundational skills of literacy and numeracy, as well as analytical, problem-solving and other high-level cognitive, interpersonal and social skills. It also develops the skills, values and attitudes that enable citizens to lead healthy and

[16] Information and evaluation taken from statements made by Irina Bokova, Director General of UNESCO, available at http://www.unesco.org/new/en/unesco/about-us/who-we-are/director-general/.

[17] The full text of the Incheon Declaration is available at https://en.unesco.org/world-education-forum-2015/incheon-declaration.

fulfilled lives, make informed decisions, and respond to local and global challenges.

The implementation of educational programs under the impact of information technology demands reforms. Education reform is the conventional name given to the goal of changing first of all public education. A major idea for all forms of education reform is that even small changes in education may have large social returns in citizen health, wealth and well-being. But to reach its objectives, a viable reform should be based on scientific, humanistic, pragmatic and democratic principles.

In the modern world, it is already axiomatic that all children and adults must have access to high quality and effective education. Moreover, education is frequently seen in Europe and Asia as an important instrument to maintain national, cultural and linguistic unity.

According to recent data, the US public schools lag behind the educational institutions of other developed countries in the areas of reading, math, and science. It appears there is no correlation between per student spending and student performance, as there are other factors with direct impact on education. Top performers include Singapore, Finland and Korea, all with relatively low spending on education.[18]

The need to advance more rapidly towards universal tertiary education cannot be ignored in the highly competitive global and knowledge-based economic environment. The financial crises in Asia have deepened an awareness of the crucial importance of the quality of the current workforce and the role of higher education. The process of reforming the overall educational system is culminating in a radical change leading to the gradual transformation of all state universities into ``autonomous universities.'' The difference between state and private higher educational institutions will thus be less evident.

However, one of the major constraints for needy students is tuition fees charged by educational institutes. For a large number of families, especially those in rural areas, the yearly tuition fees for their children far exceed their annual income. And the trend seems to be one of rapidly increasing these fees, putting post-secondary education out of reach for numerous talented students. This is a challenge for both parents and officials in charge of promoting higher education.

There is no doubt that reasonable systems and transparent procedures are needed for the maintenance of quality standards. Stable funding sources are necessary for research and faculty development. In this respect, there is a prevalent opinion that the state has the prerogative to monitor the quality standard assurance in private institutions, but without intervening directly in their management. These aspects should be anchored in the vision, mission, strategic plans and performance evaluations of universities themselves.

Some universities are criticized for low quality by traditional norms, while others may prove useful and attractive to many students. The opening of branches in different countries by universities from abroad and the establishment of universities by multinational business networks is a most visible part of globalization.

Solving problems confronting private universities requires coordinated action not only at the national level, but also at the regional and global levels. Collective thinking, critical assessment and approaches may offer the antidote to increasing planetary tensions and challenges. Organizations like UNESCO and the Southeast Asian Ministers of Education Organization (Seameo) are well suited to promote cooperation and dialogue among various cultures, while protecting the national identities of their members.

To remain viable, universities must prepare graduates for lifetime employability. There is no economic development without human development. Certainly, nobody is challenging the private sector to substitute for the government, but it is imperative to convince the government that it is in its interest to support education. Governments cannot continue to have an indefinite hegemony on education. The ability to innovate more rapidly gives private universities a comparative advantage over governmental institutions. They receive an increasing number of international students both from developed and developing countries.[19]

[18] See Education reform - Wikipedia, the free encyclopedia https://en.wikipedia.org/wiki/Education_reform.

[19] See Ioan Voicu, Openig up a galaxy of knowledge,

In accordance with the most recent statistics, there are 4.5 million international students globally, up from 2 million in 2000, and that is expected to swell to 7-8 million by 2025, driven by population and income growth in developing countries. In this context it was rightly pointed out that English-speaking countries have benefited hugely from international students. Those students have subsidized locals, kept courses in the hard sciences viable, acted as informal ambassadors on their return and eased skills shortages .It was pointed out that the fastest growing group of international students in the United States came from China, which grew by over 21 percent between 2011-2012 and 2012-2013. In fact, of the almost 820,000 international students studying in the United States, over 235,000 (29%) came from China.[20]

Having these realities in mind, it is crucial to put more effort into real partnerships between universities, whether they are bilateral or strategic alliances. Universities can provide an energetic public voice and governments have to gradually accept their legitimate role as the vocal social conscience of peoples.

5. Conclusion

In a recent UNESCO Bangkok's publication, entitled "School and Teaching Practices for Twenty-first Century Challenges: Lessons from the Asia-Pacific Region" some interesting findings have been formulated. The point of departure is the current dialogue on how to best prepare learners for a meaningful life once they leave the classroom. It is obvious that traditional approaches to teaching and learning are being challenged by 'modern' approaches aiming to holistic learning system that aids learners to address the challenges of globalization. The competencies needed today encompass new skills, values and practices, including critical thinking, creativity, communication, respect for diversity, adaptability, entrepreneurship and innovation.[21] The importance of these competences becomes even more evident if we take into account the fact that over the next decade, the world will need 600 million new jobs for new workers.

In a consensus resolution on education and democracy adopted in 2014, the UN General Assembly strongly encouraged the 193 member states to integrate education for democracy, along with civic education and human rights education, into their education standards and to develop and strengthen programs, curricula and curricular and extracurricular educational activities aimed at the promotion and consolidation of democratic values and democratic governance and human rights, taking into account innovative approaches and best practices in the field, in order to facilitate citizens' empowerment and participation in political life and policymaking at all levels.[22] If the international education community exists as an active force, it is expected to take into account the above recommendations and at the same time to stand strongly united by solidarity to ensure inclusive and equitable quality education for children, youth and adults and to encourage long life learning opportunities for all.

The world of education demands significant additional efforts for the implementation of Goal 4 of the 2030 Agenda. If by 2030 we have legitimate expectations for real progress in education, creative, innovative actions are urgently needed to ensure that education becomes a truly transformative force in the present world and in the global sustainable development. As pointed out by Irina Bokova, Director –General of UNESCO, "Education has the potential to become one of the most powerful catalysts for development in the years ahead, serving as a bridge from poverty to prosperity, from exclusion to participation, from division to understanding."[23]

Educational process cannot wait too long for meaningful reforms. Education must be treated as a permanent priority. Promoting the right to education is a sustainable development imperative. Investing generously through a humanistic education in the minds of the younger generation is a prerequisite to a peaceful future in the vast galaxy of knowledge.

Bangkok Post, 1 February 2004.

[20] See Steven Cohen, Executive Director, Columbia University's Earth Institute, *The Globalization of Education and Sustainability Management* at www.huffingtonpost.com/steven-cohen/the-globalization-of-educ.

[21] See http://www.unescobkk.org/resources/e-library/publications/article/school-and-teaching-practices-for-twenty-rst-century-challengeslessons-from-the-asia-pacic-region/.

[22] The full text of the resolution is available at http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/69/268.

[23] See http://www.unesco.org/new/en/unesco/about-us/who-we-are/director-general/.

PROTECȚIA JURIDICĂ A DREPTURILOR PERSOANELOR APARȚINÂND MINORITĂȚILOR
I

IRINA MOROIANU ZLĂTESCU*

Abstract:

Current international standards reflect the stage that has been reached in regulating the rights of persons belonging to minorities, showing us the difficulties faced by the states to find generally acceptable legal solutions for the implementation of the signed agreements under conditions of a great diversity of laws and regulations on the protection of the rights of these persons.

To be noted that the protection of minorities followed the same steps as the development of individual rights and freedoms in general, assimilating the recognized right to religious beliefs and to practicing another religion than the majority, as that of preserving the ethnic features compared to the majority culture.

Through the work of the League of Nations the protection of minorities has entered a new stage, experiencing definite progress, and then after the Second World War, the United Nations has conferred to the human rights approaches a character of universality that resonates with the Universal Declaration of Human Rights.

In the approach and interpretation of the provisions regarding the rights of minorities it is important to understand that they relate to the rights of individuals, of persons and not of groups, which is a prerequisite in the process of understanding the rights of minorities' controversial issue which involves the need for an as rigorous as possible definition of the minority groups.

Keywords: ethnic minority cultural identity, mother tongue, religious freedom, non-discrimination.

Résumé:

Les normes internationales actuelles reflètent le stade qui a été atteint dans la régulation des droits des personnes appartenant à des minorités, nous montrant les difficultés rencontrées par les États pour trouver des solutions juridiques généralement acceptables pour la mise en œuvre des accords signés dans des conditions d'une grande diversité de lois et règlements sur la protection des droits de ces personnes.

A noter que la protection des minorités a suivi les mêmes étapes que le développement des droits et libertés en général assimilant le droit reconnu aux croyances religieuses et de pratiquer une autre religion que la majorité des préserver des particuliers, comme celui de conserver les caractéristiques ethniques par rapport à la majorité la culture.

Grâce au travail de la Société des Nations de la protection des minorités est entré dans une nouvelle étape, l'expérience de progrès définis, et ensuite après la Seconde Guerre mondiale, les Nations Unies ont conféré aux l'approche du droits de l'homme un caractère d'universalité qui résonne avec la Déclaration universelle des droits de l'homme.

Dans l'approche et l'interprétation des dispositions relatives aux droits des minorités, il est important de comprendre que ces droits signifient les droits des personnes, des personnes et non des groupes, Le qui est une condition sine qua non dans le processus de compréhension des les droits des minorités, une question controversée qui implique la nécessité d'une définition aussi rigoureuse que possible pour des groupes minoritaires.

Mots-clés: minorité identité ethnique culturelle, la langue maternelle, la liberté religieuse, la non-discrimination.

Actualele standarde internaționale reflectă stadiul la care s-a ajuns în reglementarea drepturilor persoanelor aparținând minorităților, precum și progresele realizate în decursul timpului. În același timp, ele ilustrează dificultățile demersului de identificare a unui numitor comun, a unor soluții juridice general acceptabile de către state revenindu-le acestora obligația de a implementa prevederile din acordurile semnate în condiții de o extraordinară diversitate.

* Prof. univ. dr., membru titular al Academiei Internaționale de Drept Comparat.

Efectuarea unei incursiuni istorice[1], oricât se sumare, relevă existenţa încă din secolul al XVI-lea, a unor preocupări pentru ameliorarea tratamentului persoanelor aparţinând minorităţilor prin angajamente internaţionale sau legi constituţionale. Pe parcursul acestui secol şi al celor următoare, au apărut reglementări care recunoşteau libertatea religioasă. Un exemplu în acest sens este Acordul de la Augsburg din 3 octombrie 1555, care negociază pacea dintre catolici şi protestanţi în Germania potrivit principiului *cujus regio, hujus religio*. Un alt exemplu îl constituie edictul de la Turda din 1568 care recunoaşte caracterul plurireligios al Transilvaniei fiind recunoscute patru confesiuni religioase creştine: romano-catolică, calvinistă, unitariană şi luterană. Nu trebuie omis nici edictul de la Nantes. El a încheiat cele opt războaie ce s-au succedat Edictului din ianuarie 1562 prin care Caterina de Medicis garantase libertatea cultului reformat în afara oraşelor. Edictul de la Nantes acorda totuşi un statut inferior religiei protestante faţă de cea catolică.

Pe parcursul secolului următor unul dintre cele mai cunoscute tratate bilaterale este Tratatul de la Viena, semnat în 1606 de către regele Ungariei şi prinţul Transilvaniei prin care se recunoştea minorităţii protestante de pe teritoriul transilvan dreptul de a-şi exercita cultul în mod liber[2].

În secolul al XIX-lea, clauzele referitoare la persoanele aparţinând minoriăţilor se regăsesc şi în textul instrumentelor multilaterale, unele dintre ele vizând de aici înainte şi alte grupuri decât cele religioase. Sfera drepturilor protejate se extinde, inclusiv asupra egalităţii drepturilor civile şi politice, prevăzută în multe tratate.

Articolul 1 din Actul final al Congresului de la Viena, semnat la 9 iunie 1815, considerat primul instrument internaţional important în acest sens, prevedea pentru polonezi „instituţii care să le asigure conservarea naţionalităţii lor”. La rândul lor, Tratatul de la Paris din 30 martie 1856 şi Tratatul de la Berlin din 13 iulie 1878 au stipulat principiul nediscriminării bazate pe religie. Între condiţiile stabilite pentru recunoaşterea României şi a Bulgariei se menţiona că diferenţa de credinţă religioasă şi de confesiune nu va putea fi invocată „ca motiv de excludere ori de incapacitate a persoanei de a se bucura de drepturile civile şi politice, de accesul la servicii publice, funcţii şi onoruri sau de exerciţiul diferitelor profesii şi activităţi industriale în oricare localitate s-ar afla”.

Este adevărat însă că, niciunul dintre tratatele multilaterale încheiate, cu excepţia Actului de la Viena, care acorda polonezilor din zona Poznan, dreptul la folosirea limbii materne, la concurenţă cu limba germană, în problemele oficiale nu a recunoscut vreun drept persoanelor aparţinând minorităţilor lingvistice, spre deosebire de dreptul intern al câtorva state multinaţionale.

Protecţia persoanelor aparţinând minorităţilor a urmat aceleaşi etape cu dezvoltarea drepturilor şi libertăţilor individuale, în general, dar a asimilat mai târziu dreptul recunoscut la convingeri religioase şi practicarea altui cult decât cel al majorităţii, ca şi pe acela al păstrării particularităţilor etnice ale locuitorilor a căror origine, rasă, limbă sau cultură diferă de originea, rasa, limba şi cultura majorităţii.

Pe plan internaţional, dar şi pe plan naţional, protecţia persoanelor aparţinând minorităţilor a intrat într-o nouă etapă prin activitatea Societăţii Naţiunilor. Chiar dacă autorii tratatului au respins inserarea în textul documentului a unor dispoziţii cu privire la protecţia minorităţilor refuzând, în felul acesta, ca obligaţii generale ceea ce fusese considerat valabil numai pentru unele state şi în favoarea unor anumite grupuri minoritare, Conferinţa de pace a considerat necesar să instituie şi să plaseze sub garanţia Societăţii Naţiunilor un sistem de protecţie a persoanelor aparţinând minorităţilor în cadrul

[1] A se vedea: **Ph. Gaudin** (coord.), **S. Bencheikh el Hocine**, **Cl. Bressolette**, **V. Crombé**, **M.Delahoutre**, **B.Deymiré**, **Ph. Gaudin**, **C.Kessler**, **R. Munnich**, *Les grandes religions*, Editura Marketing, Paris, 1995, p. 295 şi urm; **Joseph Yacoub**, *Les minorités dans le monde*, Editura Descheé de Brower, Paris, 1998, p. 35 şi urm.; **Irina Moroianu Zlătescu**, *Drepturile omului – un sistem în evoluţie*, Editura IRDO, Bucureşti, 2008, p. 15 şi urm.

[2] A se vedea **Arthur de Balogh**, *La protection internationale des minorités*, Les édition internationales, Paris, 1930, p. 28; **Irina Moroianu Zlătescu**, *Romanian Constitutional Law*, Ed. Kluwer Law International, The Hague, London, Boston, 2013; idem, *Human rights. A dynamic and evolving process*, Editura Pro Universitaria, 2015, p. 12 şi urm.

unor tratate speciale, numite ale minorităţilor, încheiate între puterile aliate şi asociate pe de o parte şi statele nou create sau care îşi lărgiseră graniţele, pe de altă parte[3].

Odată cu introducerea unor clauze care asigurau egalitatea de tratament membrilor grupurilor ce deveniseră minoritate în noua configuraţie politică a Europei, aceste tratate prevedeau şi măsuri speciale de protecţie, în scopul de a salvgarda limba, religia şi cultura lor. Drepturile recunoscute erau puse, atât sub garanţia dreptului intern, cât şi sub garanţia internaţională pentru aplicarea căreia s-a instituit o procedură bazată pe dreptul de petiţionare al persoanelor aparţinând minorităţilor şi crearea comitetelor minorităţilor.

În principal, prin introducerea garanţiei Societăţii Naţiunilor dar şi prin conţinutul obligaţiilor impuse statelor, protecţia internaţională a minorităţilor stabilită după primul război mondial a constituit un progres cert în raport cu situaţia existentă în trecut. Pe de altă parte, lipsa generalităţii sistemului, având un caracter politic şi unul de reglementare a drepturilor omului, a făcut ca acesta să fie perceput de către statele la care a fost limitat ca un surplus de obligaţii şi o restrângere a suveranităţii[4].

Spre deosebire de Societatea Naţiunilor, Organizaţia Naţiunilor Unite, creată după cel de-al doilea război mondial, înaintea oricărui tratat de pace şi fără a avea un amestec în soluţionarea problemelor teritoriale europene, avea să confere abordărilor în domeniul drepturilor omului un caracter de universalitate.

Deşi nu conţinea vreo clauză specifică privind protecţia persoanelor aparţinând minorităţilor, Carta Naţiunilor Unite a proclamat solemn respectul pentru drepturile omului şi libertăţile lui fundamentale, fără distincţie de rasă, sex, limbă sau religie. Pentru prima dată principiul egalităţii şi nediscriminării era înscris sub semnul drepturilor şi libertăţilor tuturor indivizilor şi nu doar în cadrul măsurilor speciale privind protecţia persoanelor aparţinând minorităţilor.

Acest mod de abordare se regăseşte în Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, adoptată la 10 decembrie 1948, care asemenea Cartei ONU nu conţine dispoziţii exprese referitoare la minorităţi. Însă Curtea Internaţională de Justiţie[5] defineşte minoritatea ca fiind „un grup de persoane care trăiesc într-o ţară sau localitate având o rasă, religie, limbă şi tradiţii proprii, unite prin identitatea acestora într-un sentiment de solidaritate, în scopul păstrării tradiţiilor, formelor religioase şi asigurând învăţământul şi creşterea copiilor în conformitate cu spiritul şi tradiţiile rasei lor şi ajutându-se reciproc”[6]

Mai târziu, Adunarea Generală ONU a adoptat rezoluţia „Soarta minorităţilor”[7] prin care declara că Organizaţia Naţiunilor Unite nu poate rămâne indiferentă la soarta minorităţilor, dar este dificil să se adopte o soluţie uniformă a acestei chestiuni complexe şi delicate care prezintă aspecte particulare în fiecare stat unde ea se pune. Prin Rezoluţia 523/B(VIII) din 24 februarie 1952, prevenirea discriminării şi protecţia minorităţilor sunt declarate drept două dintre cele mai importante domenii ale activităţii organizaţiei mondiale[8].

Prima normă juridică cu caracter universal cu privire 1a drepturile persoanelor aparţinând minorităţilor este cuprinsă în art.27 al Pactului Internaţional cu privire la drepturile civile şi politice, adoptat optsprezece ani mai târziu, la 16 decembrie 1966, în următoarea formulare:

[3] În paralel, obligaţii analoge au fost impuse prin tratatele de pace cu cele patru state învinse (Austria, Bulgaria, Ungaria şi Turcia)

[4] A se vedea **F. Capotorti**, *Etude des droits des personnes appartenant aux minorités ethniques, religieuses et linguistiques*, 1977, UNP, Sales NoE.91.XIV.2, pp. 26-27.

[5] Creată prin Carta Naţiunilor Unite din 26 iunie 1945.

[6] Apud **A. Năstase**, **B. Aurescu**, **C. Jura**, *Drept internaţional public*, ed. a II-a, All Beck, 2000, pp. 133-134.

[7] Rezoluţia 217(III) din 10 decembrie 1948.

[8] Prevederi în acest sens sunt cuprinse şi în Convenţia privind prevenirea şi pedepsirea crimei de genocid (1948), Convenţia OIT privind populaţiile aborigene şi tribale nr. 107(1957), Convenţia UNESCO privind lupta contra discriminării în domeniul învăţământului (1960), Convenţia asupra eliminării tuturor formelor de discriminare rasială (1965), Convenţia internaţională pentru suprimarea şi pedepsirea crimei de apartheid (1973), Convenţia împotriva apartheid-ului în sport (1985), Declaraţia UNESCO asupra rasei şi prejudecăţilor rasiale (1978).

„În statele în care există minorităţi etnice, religioase sau lingvistice, persoanele care fac parte din aceste minorităţi nu pot fi lipsite de dreptul de a avea, în comun cu ceilalţi membri ai grupului lor, propria lor viaţă culturală, de a profesa şi practica propria lor religie sau de a folosi propria 1or limbă”.

Aceasta rămâne încă singura reglementare propriu-zisă, cu aplicaţii generale, în materie de drepturi ale persoanelor aparţinând minorităţilor pe plan internaţional, alte definiţi fiind date pe plan regional.[9] Forţa acestei reglementări decurge şi din numărul mare de state care au ratificat Pactul, precum şi din existenţa în sistemul Pactului a unui mecanism de comunicări/plângeri individuale, care pot fi adresate de persoanele aflate sub jurisdicţia statului – parte la primul său Protocol facultativ, în legătură cu încălcarea drepturilor consacrate de prevederile Pactului.

Consacrând practica dezvoltată în cadrul organelor ONU, Comitetul drepturilor omului al ONU a adoptat la 6 aprilie 1994, în baza art.40 alin.4 al Pactului, un Comentariu general referitor la art.27 ce aduce o seamă de precizări de natură a confirma abordarea politică şi conceptuală prevalentă.

Astfel, Comitetul observă că dreptul este conferit persoanelor aparţinând grupurilor minoritare, fără condiţia cetăţeniei sau a rezidenţei permanente; el este distinct şi complementar în raport cu toate celelalte drepturi prevăzute în Pact. De asemenea, se face distincţie între dreptul la autodeterminare, care revine popoarelor şi este tratat în Partea I a documentului şi drepturile protejate de art.27, incluse în Partea a III-a a Pactului.

Chiar dacă este formulat în termeni negativi, art.27 recunoaşte, totuşi, existenţa unui drept şi impune respectarea sa. Prin urmare, statelor părţi le revine obligaţia de a-l recunoaşte şi de a proteja liberul său exerciţiu indicând, în rapoartele 1or, ce s-a întreprins în acest sens. Pot fi necesare măsuri pozitive pentru protejarea identităţii şi a drepturilor membrilor grupurilor minoritare „de a se bucura şi de a-şi dezvolta propria cultură şi limbă şi de a practica propria religie în comun cu ceilalţi membri ai grupului„.

Aceste drepturi trebuie protejate ca atare, fără a fi confundate cu alte drepturi personale, recunoscute fiecăruia şi tuturor, dar nici nu pot fi exercitate legitim într-un grad sau într-o măsură incompatibile cu celelalte dispoziţii ale Pactului.

Primul document cu caracter universal care se referă însă în exclusivitate la problema minoriăţilor este Declaraţia asupra drepturilor persoanelor aparţinând minorităţilor naţionale, etnice, religioase şi lingvistice, adoptată de către Adunarea Generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite, la 18 decembrie 1992, după zece ani de dezbateri purtate în Comisia ONU pentru drepturile omului.

În Declaraţie sunt prevăzute printre altele: dreptul la existenţă şi la identitatea naţională sau etnică, culturală, religioasă sau lingvistică; dreptul de participare efectivă la viaţa culturală, religioasă, socială, economică şi publică; dreptul de participare efectivă la deciziile ce se iau la nivel naţional şi, după caz, regional, când acestea privesc minoritatea în cauză, cu condiţia ca aceste decizii să nu fie incompatibile cu legislaţia naţională; dreptul de a stabili şi de a avea relaţii, fără discriminare, libere şi paşnice, cu alţi membri ai grupului lor sau ai altor grupuri; dreptul de a avea contacte transfrontaliere cu cetăţeni ai statelor cu care sunt legate pe plan naţional ori etnic, religios sau lingvistic.

În acelaşi timp, statelor li se cerea să ia măsuri ca,. în cazurile în care este posibil, persoanele aparţinând minorităţilor să aibă condiţiile adecvate de a învăţa limba maternă sau de a-şi face studiile în limba lor maternă. De asemenea, statele urmau să adopte măsuri adecvate, în aşa fel încât persoanele aparţinând minorităţilor să poată participa pe deplin la progresul economic şi la dezvoltare în ţara lor, precum şi politici naţionale şi programe, ţinând seama de interesele legitime ale persoanelor aparţinând minorităţilor ş.a[10].

În problema deţinătorilor de drepturi s-a

[9] Definiţia dată de Convenţia-cadru pentru protecţia minorităţilor naţionale este una dintre cele mai complete; Idem, p. 134.

[10] A se vedea **Irina Moroianu Zlătescu**, *Protecţia juridică a drepturilor omului*, IRDO-SNSPA, Bucureşti, 1996, pp.144-145.

făcut precizarea că art.27 al Pactului se referă la drepturile indivizilor, ale persoanelor şi nu la cele ale grupurilor, ele fiind distincte şi complementare în raport cu toate celelalte drepturi de care acestea se bucură în baza Pactului şi putând astfel fi valorificate în baza prevederilor Protocolului adiţional[11].

În interpretarea prevederilor privind drepturile persoanelor aparţinând minorităţilor naţionale, de mare însemnătate este şi sublinierea, de principiu, conform căreia „exerciţiul drepturilor la care se referă art. 27 nu aduce atingere integrităţii teritoriale şi suveranităţii statelor părţi”.[12]

O condiţie primordială a înţelegerii problematicii controversate a drepturilor persoanelor aparţinând minorităţilor (cu precădere etnice şi naţionale) presupune cu necesitate definirea cât mai riguroasă a grupurilor minoritare. Sociologii sunt tentaţi să definească grupurile minoritare prin prisma caracteristicilor lor sociale, ca grupuri sociale, cu referire la valori, atitudini şi comportamente, reflectând înseşi promisiunile şi orientările de care sunt ghidaţi cercetătorii sau şcolile cărora acestea le aparţine[13].

Simpla prezentare sociologică nu este suficientă întrucât o astfel de definiţie tinde să ignore involuntar natura şi determinările obiective ale grupurilor minoritare, nevoile şi aspiraţiile lor, care nu de puţine ori sunt puse în discuţie sau negate de către lideri politici sau reprezentanţi ai statelor în cuprinsul cărora vieţuiesc.

Raportorul special ONU pentru Subcomisia pentru Prevenirea Discriminării şi Protecţiei Minorităţilor, Francesco Capotorti, definea minoritatea ca „un grup care este numeric inferior în raport cu restul populaţiei unui stat şi în poziţie non-dominantă, ai cărui membri posedă caracteristici etnice, religioase sau lingvistice ce diferă de cele ale restului populaţiei şi care, chiar implicit doar, menţin un sens al solidarităţii prin păstrarea nemijlocită a culturii, tradiţiilor, religiei sau limbă”[14].

Elementele indispensabile ale unei definiţii edificatoare a grupului minoritar trebuie să ţină cont de volumul acestuia şi de ponderea sa în ansamblul populaţiei totale, concentrarea sau dispersia geografică, cetăţenia, natura sociologică a grupului şi relaţiile sale cu celelalte segmente de populaţie, poziţia legală în stat şi alte „ingrediente”, nu neapărat de ordin juridic, cum ar fi motivarea, voinţa colectivă şi aspiraţiile.

Varietatea grupurilor minoritare este adesea deconcertantă în definirea minorităţilor, ceea ce a generat dificultăţi şi echivocuri. Mai mult, anumite conotaţii negative legate de istoria drepturilor persoanelor aparţinând minorităţilor în perioada interbelică au alimentat dorinţa unor specialişti de a substitui termenul ca atare, preferându-se sintagme precum „comunităţi”, „grupuri speciale”, „clase naturale”, „naţionalităţi”, „colectivităţi”, „grupuri”, „minorităţi naţionale”.

Unii autori, deşi înclină să acrediteze în dezbaterea privind drepturile persoanelor minorităţilor din perspectiva dreptului internaţional, termenul de grup, însoţit de calificative de tipul „rasial”, „etnic”, „religios”, „cultural” sau „lingvistic”, recunosc totuşi că termenii de „grup” şi „minoritate” pot fi consideraţi interschimbabili, indiferent de preferinţă.[15]

Străinii, de exemplu, în principiu, nu pot fi consideraţi ca minorităţi ori grupuri identitare. În anumite cazuri însă grupurile de străini având aceeaşi origine, ori învederând legături având la bază elemente precum limba sau religia se pot poziţiona astfel încât să trimită la noţiunea de minoritate, devenind ulterior minorităţi reale. Ei vor revendica sau se vor bucura de drepturi: economice, sociale şi civice, din sfera

[11] Comentariu general nr. 23(50)(Art. 27), art. l şi art.3.l.

[12] Idem, art. 3.2.

[13] A se vedea **A. M. Rose**, *Minorities*, International Encyclopedia of the Social Sciences **10**, 1968, pp. 365-371.

[14] A se vedea **F. Capotorti,** *Study on the Rights of Persons Belonging to Ethnic, Religious and Linguistic Minorities,* 1977, UNP Sales, No. E.91.XIV.2, p.26 şi urm.; A se vedea şi Idem, *Minorities*, Encyclopedia of Public International Law, London, vol.8, 1985, pp. 385-395.

[15] A se vedea **N. Lerner**, *The Evolution of Minority Rights in International Law*, în vol. *Peoples and Minorities in International Law*, edited by Catherine Brölmann, René Lefeber, Marjoleine Zieck, Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht/Boston/London, f.a., p. 81

drepturilor omului care le vor accentua identitatea de grup. Nu înainte însă de a le conferi beneficii și un statut legal de care se pot prevala.

Reamintim faptul că potrivit dreptului internațional contemporan, drepturile sunt conferite persoanelor, iar nu grupurilor, indiferent de faptul că ele aparțin majorității sau unei minorități, minoritățile nefiind recunoscute ca subiecte sau persoane juridice. În doctrină s-a apreciat ca fiind un nonsens din punct de vedere juridic, conceptul de drepturi colective.[16]

Evident, eludarea acestei abordări ar face ca raportul majoritate-minorite să nu mai aibă relevanță sub aspectul drepturilor omului, ci doar prin prisma intereselor politice, ceea ce ar putea avea consecințe primejdioase pentru viitorul omenirii, amenințând ordinea națională și internațională și, prin aceasta, însăși respectarea drepturilor omului. Aceasta reclamă „existența unei ordini juridice de natură să asigure egalitatea și respectul reciproc între toți membrii societății. Ea nu poate funcționa decât prin existența statelor care constituie cadrul pentru sistemele de drept, dar acesta, la rândul său, necesită crearea și implementarea corespunzătoare a sistemului de drept în conformitate cu drepturile omului”[17]. Prin legislația și administrația sa, statul este dator să asigure fiecărui individ un grad de libertate compatibil cu posibilitățile celuilalt de a se bucura de această libertate și cu binele general al societății în ansamblul său[18].

Este interesant de văzut că unii autori au susținut existența următoarelor stadii în evoluția drepturilor persoanelor aparținând minorităților și anume: o perioadă timpurie a protecției non-sistematice a lor, în special a grupurilor religioase, prin includerea de clauze speciale în tratatele internaționale ori prin intermediul intervențiilor umanitare; sistemul stabilit după primul război mondial, sub regimul Ligii Națiunilor, bazat pe tratate speciale, clauze speciale în tratate generale ori angajamente unilaterale; modelele urmate de către Națiunile Unite în conformitate cu art.27 al Pactului Internațional cu privire la drepturile civice și politice adoptat în 1996, la 18 ani de la Declarația Universală a Drepturilor Omului din 1948, implicând trecerea de la protecția grupurilor la protecția drepturilor individuale și a libertăților persoanelor aparținând grupurilor minoritare și, în fine, tendința modernă, reflectând conștientizarea faptului că sistemul centrat anterior pe drepturi individuale chiar dacă este combinat cu o conducere non-discriminatorie la nivelul statelor nu poate fi adecvat asigurat decât ca drepturi ale indivizilor ca membri ai unui grup și nu ca drepturi ale grupului ca atare[19].

Evoluțiile înregistrate pe arena internațională având ca actori atât state naționale, federale, popoare ce au accedat la statalitate pe fondul dezagregării altor state, minorități revendicând autodeterminare, secesiune sau crearea de noi forme de protecție sau intervenție în cazul unor state eșuate, sau în disoluție au evidențiat și limitele dar și capcanele națiunii de „minoritate”, care se dovedește de multe ori cel puțin inadecvată în anumite situații determinate de rațiuni demografice sau politice. Același autor crede însă că dincolo de tribulațiile semantice ale noțiunii de minoritate, precumpănitoare la nivel național, regional ori internațional pentru protecția drepturilor, a identității și păstrării caracteristicilor etnice, religioase, culturale a grupurilor sunt acele drepturi care vizează: viața și securitatea fizică; egalitatea efectivă, incluzând interzicerea discriminării și incitării la violențe de grup și ură; identitatea și dreptul la diferență excluzându-se asimilarea forțată; acțiuni afirmative și măsuri speciale; determinarea dimensiunilor și apartenenței de grup, în ceea ce privește drepturile și libertățile individuale; stabilitatea și menținerea instituțiilor; comunicarea și cooperarea națională și internațională; reprezentarea la nivel

[16] A se vedea **Ion Diaconu**, *Drepturile omului*, Editura IRDO, București, 1993, p. 95.

[17] A se vedea **Asbjorn Eide**, *Protection of Minorities*, E/CN.4/Sub.2/1994/36, 6 iulie 1994.

[18] A se vedea **Asbjorn Eide**, *Intégrité territorialle des états, protection des minorités et garanties concernant les dispositifs d'autonomie: conception et rôle des Nations Unies*, Lausanne, Council of Europe, Strasbourg, 1996, p . 20.

[19] A se vedea **N. Lerner**, op. cit., p. 81.

guvernamental; impunerea de îndatoriri membrilor grupului; recunoașterea unor forme de personalitate legală la nivel național și internațional, inclusiv *locus standi* înaintea corpurilor judiciare sau cvasijudiciare. Acest „decalog" nu trebuie să includă dreptul la auto-determinare și suveranitate[20].

Desigur, pentru a se ajunge la rezultate concrete, este necesar ca statele să adere sincer la ideea unei protecții a persoanelor aparținând minorităților la nivel universal și să facă dovada unei voințe ferme de a respecta principiile enunțate în documentele semnate.

În cadrul Subcomisiei ONU menționate mai înainte[21] și în baza Rezoluției ECOSOC 1995/31 din 25 iulie 1995 a fost creat un grup de lucru ca organ subsidiar al subcomisiei. Este vorba de Grupul de lucru privind minoritățile. El și-a desfășurat activitatea în perioada 1995-2006 în cadrul a 12 sesiuni de lucru[22] și a avut o contribuție remarcabilă în studierea din diferite perspective a problematicii drepturilor persoanelor aparținând minorităților, în încercarea de a găsi o definiție comună, de a găsi căile pentru a asigura un respect reciproc între persoanele aparținând unor majorități și cele aparținând diferitelor minorități și între acestea și guverne. În același timp, în cadrul Grupului de lucru s-au făcut recomandări privind respectarea drepturilor persoanelor aparținând minorităților.

Activitatea Grupului de lucru nu a privit numai conceptualizarea drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale ci și bunele practici și măsuri privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor aparținând minorităților. În cadrul celor 12 sesiuni au fost dezbătute teme privind educația multiculturală și interculturală recunoașterea existenței minorităților, participarea la viața publică, inclusiv prin măsuri privind autonomia și integrarea atrăgându-se atenția asupra pericolului transformării democrației în etnocrație, teme privind dezvoltarea incluzivă, prevenirea conflictelor ș.a. Prin Rezoluția 2007/6/15 a Consiliului ONU pentru Drepturile Omului, în 2007 Grupul de lucru asupra minorităților a fost înlocuit cu Forumul pe Probleme ale Minorităților.

Din 21 aprilie 2005 în cadrul Comisiei ONU pentru Drepturile Omului a fost creată funcția de raportor special pentru problematica minorităților, mandat reînnoit de Consiliul ONU pentru Drepturile Omului prin rezoluțiile 7/6 din 27.03.2008; 16/6 din 24.03.2011 și 25/5 din 28.03.2014. mandatul fiind cu o durată de trei ani.

Mandatul Raportorului Special pe probleme ale minorităților a fost stabilit în rezoluția 2005/79 a Comisiei pentru Drepturile Omului la 21 aprilie 2005. Mandatul a fost ulterior reînnoit de Consiliul Drepturilor Omului în rezoluțiile sale 7/6 din 27 martie 2008, 16/6 din 24 martie 2011 și 25/5 din 28 martie 2014. Prin rezoluția 25/5 Consiliul Drepturilor Omului a fost prelungit mandatul Raportorului special pe probleme ale minorităților pentru o perioadă de trei ani și i s-a cerut ca în activitatea sa să promoveze implementarea Declarației cu privire la drepturile persoanelor care aparțin minorităților naționale sau etnice, religioase și lingvistice, inclusiv prin consultări cu guvernele, ținând cont de standardele internaționale existente și de legislația națională

[20] A se vedea **N. Lerner**, op. cit., pp.100-101.

[21] Potrivit rezoluției Adunării Generale ONU 60/251 din 15 martie 2006 toate mandatele, mecanismele, funcțiile și atribuțiile Comisiei ONU pentru drepturile omului și ale subcomisiei ONU pentru Prevenirea Discriminării și Protecției Minorităților Drepturile Omului au fost preluate de Consiliul ONU pentru Drepturile Omului.

[22] Sesiunile Grupului de Lucru privind Minoritățile au fost următoarele: prima sesiune 28 august-1 septembrie 1995; a II-a sesiune 30 aprilie-3 mai 1996; a III-a sesiune 26-30 mai 1997; a IV-a sesiune 25-29 mai 1998; a V-a sesiune 25-31 mai 1999; a VI-a sesiune 22-26 mai 2000; a VII-a sesiune 14-18 mai 2001; a VIII-a sesiune 27 -31 mai 2002; a IX-a sesiune 11-16 mai 2003; a X-a sesiune 1-5 martie 2004; a XI-a sesiune 30 mai-3 iunie 2005, iar ultima a avut loc în 2006. O activitate remarcabilă în cadrul Grupului de lucru a fost dusă de prof. dr. Asbjorn Eide, fost director al Institutului Norvegian pentru Drepturile Omului și membru în Consiliul general IRDO și care, de altfel, a coordonat cea mai mare parte a activității subcomisiei ONU pentru prevenirea discriminării și protecției minorităților și a Grupului de lucru la care ne-am referit. Menționez, de asemenea, că am participat la o mare parte din lucrările Grupului de Lucru privind Minoritățile (WGM) am participat ca expert ONU în GLPDA/WGPAD, sau invitat ca specialist reprezentant al mediului academic sau al instituțiilor naționale pentru drepturile omului prezentând bune practici în domeniu.

cu privire la minorităţi; să examineze căi şi mijloace de depăşire a obstacolelor existente în prezent care împiedică realizarea deplină şi efectivă a drepturilor persoanelor aparţinând minorităţilor; să identifice cele mai bune practici şi posibilităţile de cooperare tehnică cu Oficiul Înaltului Comisar, la cererea guvernelor; să urmărească aplicarea unei perspective genului în munca pe care o desfăşoară; să coopereze şi să se coordoneze îndeaproape, evitând totodată dublarea, cu organismele relevante ale Naţiunilor Unite, cu mandatele şi mecanismele şi cu organizaţiile regionale existente; să ţină cont de punctele de vedere ale organizaţiilor neguvernamentale şi să coopereze îndeaproape cu acestea în chestiunile care privesc mandatul său.

De asemenea, acesta trebuie să îndrume munca Forumului pe Probleme ale Minorităţilor, să-i pregătească întrunirile anuale, să raporteze despre recomandările sale tematice şi să facă recomandări pentru viitoare subiecte tematice, aşa cum s-a hotărât în rezoluţia Consiliului Drepturilor Omului 19/23, precum şi să înainteze Consiliului Drepturilor Omului şi Adunării Generale un raport anual asupra activităţilor sale, care să includă recomandări de strategii eficiente pentru mai buna implementare a drepturilor persoanelor aparţinând minorităţilor naţionale sau etnice, religioase şi lingvistice.

Este important de subliniat faptul că în îndeplinirea mandatului său, Raportorul special primeşte informaţii din diverse surse, printre care statele, organe alcătuite din experţi, agenţii ale Naţiunilor Unite, organizaţii regionale şi interguvernamentale, ONG-uri şi alte organizaţii ale societăţii civile. Pe baza acestor informaţii, Raportorul Special emite comunicări către state în legătură cu implementarea Declaraţiei cu privire la drepturile minorităţilor, acolo unde este cazul.

De asemenea acesta înaintează Consiliului Drepturilor Omului rapoarte anuale asupra activităţilor desfăşurate în baza mandatului său care includ studii tematice asupra unor probleme cheie privind drepturile persoanelor aparţinând minorităţilor. Totodată, Raportorul special face, la invitaţia guvernelor, vizite în ţările respective în vederea unor noi consultări constructive, evidenţiază programe şi politici relevante şi identifică domenii de cooperare. El analizează legislaţia, politicile, cadrul normativ precum şi instituţiile şi practicile la nivel naţional, căutând să promoveze implementarea efectivă a Declaraţiei cu privire la drepturile persoanelor aparţinând minorităţilor.

Trebuie menţionat faptul că mandatul Raportorului Special vine să completeze activitatea altor organisme ale ONU care se ocupă de drepturile persoanelor aparţinând minorităţilor şi probleme ale lor şi, evident, pe aceea a Forumului pe Probleme ale Minorităţilor. Amintim că recent s-au încheiat lucrările celei de a 8-a sesiune a Forumului[23] care a tratat o temă de mare actualitate „Minorităţile în sistemul de justiţie penală”.

[23] Evenimentul a avut loc în perioada 24-25 noiembrie 2015 la Geneva. A se vedea http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Minority/Pages/Session8.aspx.

CRIZA DEMOCRAȚIEI, STATUL DE DREPT ȘI DREPTURILE OMULUI

MIHAI MILCA*

Abstract:

Democracy, the rule of law and human rights are interconnected both in structure as well as in substance. Modern and postmodern times have seen disconcerting developments that indicate the fact that human rights have become a *sine qua non* condition for the reconfiguration of a state governed by the rule of law. The mutations and moments of crisis that have accompanied the global process of "democratization" have also drawn our attention to the necessity that calls for a state governed by the rule of law to become the guarantor and protector of human rights. These rights must not be just solemn or rhetorical declarations, but must ensure the legitimacy of the state's internal policies, as well as a humanitarian approach to international relations.

Keywords: democracy, the crisis of democracy, the rule of law, human rights.

Résumé:

La démocratie, l'état de droit et les droits de l'homme sont interconnecté à la fois dans la structure, ainsi que sur le fond. Dans les temps modernes et postmodernes des développements déconcertants ont survenu, qui indiquent que les droits humains sont devenus une condition sine qua non pour la reconfiguration d'un État régi par la primauté du droit. Les mutations et les moments de crise ont accompagné le processus de la démocratisation globale et c'est pour ça que notre attention est attire sur la nécessité d'un État régi par la règle de droit pour devenir le protecteur et le garant des droits de l'homme. Ces droits ne doivent pas être juste des déclarations solennelles ou rhétorique, mais doit garantir la légitimité des politiques internes de l'État, ainsi que l'approche humanitaire aux relations internationale

Mots-clés: la démocratie, la crise de la démocratie, l'état de droit, les droits de l'homme

În pofida tuturor acumulărilor istorice, a certitudinilor politico-juridice asumate, a reflexelor create și a proiecțiilor euforizante privitoare la ceea ce printr-un termen polisemic desemnând deopotrivă o „filosofie", un „mod de a fi", o „religie" și doar în ipostază accesorie, o „formă de guvernare", așa cum se exprimă Georges Burdeau[1], am în vedere termenul sau sintagma „democrație", un anumit blocaj intelectual nu poate fi ignorat sau evitat, în această epocă în care salturile tehnologice și situațiile de impas se succed vertiginos și se întrepătrund până la indistincție. A devenit aproape un truism să clamăm într-o formă sau alta, într-o lume globalizată, a multiplelor și profundelor, adeseori devastatoare, interdependențe, a metamorfozelor, imaginate sau mai puțin dorite, că democrația este în criză. Sau că formula democrației ce caracterizează emisfera occidentală, după o ultimă expansiune *tout azimut* ce a urmat imploziei comunismului, pare să-și fi epuizat forța de atracție. Nu puține sunt vocile care încearcă să se facă auzite susținând această partitură. Geminello Preterossi, autorul unei recente cărți, intitulată „Ce rămâne din democrație" („Cio che resta della democrazia", Editori Laterza , Roma-Bari, 2015), aduce în sprijinul tezei sale un întreg cortegiu de teoreticieni, cercetători, eseiști solidarizați în jurul unei astfel de mizantropice mize.[2]

Chiar dacă „democrația" a rămas o veșnică promisiune, fundamentată pe o ereditate a modernității europene, aceea a emancipării subiectivității umane, a eliberării din chingile

* Prof. univ. dr.

[1] A se vedea **George Burdeau**, *La démocratie,* Editions du Seuil, Paris, 1956.

[2] A se vedea **C. Galli**, *Il disagio della democrazia,* Einaudi, Torino 2011; **A. Mastropaolo**, *La democrazia e una causa persa?* Bollati Boringhieri, Torino 2011; **P. Rosanvallon**, *La légitimité démocratique,* Éditions du Seuil, Paris, 2010, **Jacques Ranciere**, *La haine de la démocratie,* La Fabrique éditions, Paris, 2005; **Y. Sintomer**, *Il potere al popolo,* Dedalo, Bari, 2009; **O. Hoffe**, *Ist die Demokratie zukunftfahig?,* Beck, Munchen, 2009; **N. Urbinati**, *Democrazia sfigurata*, Universita Bocconi, Milano, 2014; **D. Palano**, *La democrazia senza qualita,* Mimesis, Milano, 2015.

dominației heteronome, în realitate, de mai bine de două secole, ea nu este decât o chestiune eurocentrică, care a comportat contradicții, avansuri și reculuri, reacții, eșecuri, experimente ambițioase și reiterații ciclice[3].

Idealul democratic continuă să-și exercite seducția. Dar, dincolo de declarațiile ritoase, subsumate parcă unei retorici ritualizate, cetățenii „condamnați" să trăiască în democrație, în regimurile politice democratice, învederând anumite caracteristici și valori constitutive sau adjudecate pe parcurs, nu-și pot reprima suspiciunea și sentimentele de non-identificare cu politicienii – emananți ai democrației „reprezentative" –, cu instituțiile populate de aceștia, al căror caracter public a fost confiscat în termeni de partizanat politic și algoritmi partitocratici.

Devine astfel inevitabilă constatarea că în condițiile în care democrația furnizează setul de principii în umbra cărora grupuri structurate și segmente bine motivate de populație accesează și utilizează în folosul unor interese private sau de clan, pârghii instituționale democratice, se produce o deturnare a resurselor economice ale societății în contul unei oligarhii cu „mască democratică"[4].

Neîncrederea cetățenilor în politică, imputabilă malversațiunilor politicienilor, dar și unui proces de delegitimare a democrației în ipostaza sa liberală, care a migrat de la constituționalismul republican - matricea genetică a democrației originate în revoluțiile burgheze, americană și franceză – spre regimul reprezentativ pe baze elective, prin intermediul căruia se transferă aleșilor voința politică a cetățenilor, creându-se pe această cale condițiile dezimplicării politice a celor urmă. Sociologul și politologul francez Pierre Rosanvallon ajunge astfel să constate că legitimitatea constitutivă a statului democratic este insuficientă să asigure cetățenilor îndreptățirea de a se manifesta politic cât timp legitimitatea funcțională, corelativă guvernării, este în deficit. Într-o epocă a neîncrederii generalizate față de modul de funcționare a democrației neoliberale în stat, ispita unei conduite contra democrației de acest tip (și nu antidemocratice sau antisistem) este de înțeles. Cetățeanul este perfect îndrituit să se alăture sau chiar să se substituie mecanismelor de supraveghere și monitorizare a instituțiilor și politicilor ce-l afectează în mod direct sau prin ricoșeu. Acțiunea civică prin care se pune în dispozitiv „contra-democrația" presupune vigilență, denunțare publică, evaluare. Și aceasta se înfăptuiește atât prin mijloace tradiționale, printr-un nou „militantism", cât și prin internet, bloguri, rețele de socializare, implementându-se forme neconvenționale „e-democratice", cu un mai mare impact și o mai largă difuziune, în mass-media și la nivelul opiniei publice[5].

Pentru a înțelege însă mutațiile pe care le-a suferit modelul democratic liberal genuin, trebuie să facem un recurs istoric, evidențiind elementele lui originare și provocările cărora acesta a încercat să le facă față pe parcursul secolului al XX-lea.

Principiul suprem al democrației rezidă în faptul că puterea emană de la colectivitatea cetățenilor, de la popor sau națiune, iar sistemul de guvernare tinde să includă libertatea în raportul eminamente politic pe care îl stabilește cu cetățenii. Ca atare, așa cum sublinia G. Burdeau „democrația nu apare decât ca un aparat tehnic, un ansamblu de mecanisme protectoare permițând concilierea libertății omului cu exigențele de ordin politic". Drepturile și libertățile politice nu sunt un scop în sine, ci o condiție indispensabilă care determină „organizarea puterii guvernamentale" în vederea asigurării exercitării libertăților și drepturilor în deplinătatea lor.[6]

Revoluțiile burgheze, prin pașantul lor anti-absolutist, au evidențiat primatul voinței generale a indivizilor în calitate de cetățeni liberi, și nu de „supuși" ai statului despotico-monarhic, de promotori și beneficiari ai unui autentic „contract social". S-a produs totodată un transfer, considerat legitim, de suveranitate de la monarhul absolutist, înlăturat inerent prin mijloace insurecționale, în cazul Revoluției de la 1789, către corpul atotcuprinzător al cetățenilor - Națiunea, situație consfințită prin Constituția din 1791. Fazei eroico-revoluționară a democrației liberale, ce anticipa forme de participare directă, i-a urmat

[3] A se vedea Geminelo Preterossi, Cio che resta della democrazia, Editori Laterza, Roma-Bari, 2015, p. VIII).

[4] A se vedea **Luciano Canfora**, **Gustavo Zagrebelsky**, *La maschera democratica dell'oligarchia,* Editori Laterza, Roma-Bari, 2015.

[5] A se vedea **Pierre Rosanvallon**, *La contre-démocratie, La politique a l'age de la défiance,* Éditions du Seuil, Paris, 2006.

[6] A se vedea **G. Burdeau**, op. cit., p. 17-21.

un lung stadiu de configurare a unui cadru constituțional, și instituțional-politic în care s-a impus treptat o nouă logică, reprezentativă, grație căreia puterea a înregistrat o operațiune de „reamenajare" cu efecte structurale. Democrația a dobândit o nouă calitate, ilustrându-se ca democrație „guvernată". Responsabilitatea directă a gestiunii afacerilor nu mai revenea în mod nemijlocit poporului, ci reprezentanților aleși ai acestuia din urmă, mandatați să acționeze și să decidă în numele său.[7]

Este cât se poate de semnificativ în acest sens că Sieyes, unul dintre corifeii Revoluției de la 1789, consacra puterea suverană a Națiunii ca „putere constituantă", ce se exprimă prin edictarea unei Constituții; odată adoptată și pusă în funcțiune, respectiva constituție, „puterea constituantă" devenea evanescentă, iar Națiunea se revendica în postura doar de organ „constituit", învrednicindu-se să desemneze reprezentanți însărcinați să-i exprime voința. Secolul al XIX-lea poate fi denumit pe bună dreptate secolul democratizării societății europene, mai exact, a celei vest-europene. Secolul al XX-lea, la rândul său, poate fi denumit secolul confruntării istorice între democrație și totalitarism, după cel de al doilea război mondial, înregistrându-se un alt mare val, al democratizării, de această dată la scară globală.

Au existat desigur fluxuri și refluxuri, momente de recul și eclipsă a democrației, după cum au existat și fenomene de „contagiune" și „iradiere" democratică, stagii de „incubație" democratică sau chiar tentative mai mult sau mai puțin reușite de „export" al democrației în arii dominante de modele totalitare sau autoritariste (Europa centrală și de est, Asia, Africa sau America Latină). Am putea spune că tot acest proces a stat sub semnul aproprierii constituționalismului, respectiv recunoașterea primatului dreptului și libertăților fundamentale, protejate prin Constituție, constatându-se totodată o orientare netă către democrația de tip reprezentativ, în condițiile în care pluralismului politic a devenit marca definitorie a democrației moderne și postmoderne. În aceste circumstanțe este cât se poate de pertinentă evaluarea pe care o face Laurent Cohen-Tanugi: „Încarnându-se în pluralism, democrația este întru totul solidară cu soclul filosofic pe care se sprijină acest pluralism, adică atributele fundamentale ale persoanei umane, așa cum sunt enumerate acestea în Declarația franceză a drepturilor omului și *Bill of Rights*-ul american: libertatea de mișcare, libertatea de conștiință, de exprimare, de asociere, egalitatea în fața legii, constituționalismul…"[8]

Ultimele decenii stau mărturie pentru un trend pe care democrația l-a cunoscut pe fondul unor evoluții și mutații inevitabile în plan politic. Viziunea mult timp îmbrățișată a unei societăți aspirând spre omogenitate și autoconservare, impulsionată și „protejată" de către statul-națiune, unitar și suveran, politic structurată de clivajul stânga-dreapta și de hegemonismul majorității, predispusă spre o asumare cvasi-religioasă a politicii, sustrăgându-se interferențelor externe, a început de mult să cedeze teren. Ordinea de stat care cândva era sacrosantă s-a dovedit tot mai mult pusă sub semnul întrebării de către o emergentă ordine de drept. Extensia la scară globală a pieţelor economico-financiare, mobilitatea internațională a forței de muncă, circulația rapidă și proliferantă a informației prin rețele de tip internet s-au însoțit cu tendințele de unificare și reglementare juridică ce s-au manifestat chiar și în condițiile unei fragmentări a autorităților statului și unei diseminări a formelor de exercitare a puterii la nivel central sau local. Recursul tot mai frecvent la constituționalism și propensiunile tot mai accentuate spre integrare (vezi construcția euro-comunitară) au scos în evidență relativizarea ideii de stat-națiune și prevalența universalismului drepturilor omului și a ordinii juridice supranaționale. S-a produs astfel o glisare a reprezentării convenționale și tradiționale despre stat și democrație către o alta, mai pronunțat „juridicizată".

Reevaluând noțiunea de stat, din perspectiva acestei reconfigurări, Jacques Donnedieu de Vabres, sublinia faptul că statul modern este primordial „un stat democratic, organizat și plasat sub control popular printr-un dublu joc al mecanismului electoral și parlamentar și al descentralizării… Expansiunea democrației acționează de altfel atât asupra funcțiilor statului, cât și asupra structurii sale : el își

[7] A se vedea **Jacques Chevallier**, *L'État post-moderne,* L.G.D.J., Paris, 2008, pp. 160-161.

[8] A se vedea **Laurent Cohen-Tanugi**, *La métamorphose de la démocratie,* Éditions Odile Jacob, Paris, 1989, p. 48.

sporeşte domeniul şi, împărţindu-şi puterea, concomitent îşi divizează organele şi multiplică mecanismele de control ce fac obiectul său”[9] Statul modern este însă, nu mai puţin un *stat de drept*, o formulă care semnifică preeminenţa unor reguli constante şi certe în acţiunea statului, de natură juridică, cărora le sunt asociate sancţiuni juridice; graţie acestora, reglementările impuse devin efective şi dobândesc mai multă raţionalitate. Statul democratic – în ipostaza sa de stat de drept – permite legislaţiei, administraţiei şi justiţiei cu care face corp comun să „ţeasă” în jurul său o reţea din ce în ce mai strânsă de legături „de drept” a căror forţă conjugată reţine şi chiar paralizează puterea pe care o deţine.[10]

Sintagma „stat de drept” care a câştigat în vremea din urmă un ascendent ce pare de la sine înţeles, depăşind universul strict juridic pentru a intra în limbajul politic, în dezbaterile mediatice şi chiar în conştiinţa comună, a devenit un referenţial inconturabil, cu valoare de postulat ; ea stă la baza unui mit politic acceptat fără rezerve, sursa unei ritualizări cotidiene.

Este demn de semnalat că doctrina statului de drept are o sorginte, aşa zis „clasică ”, în şcoala juridică germană şi ulterior în cea franceză, cu acumulări şi desluşiri succesive pe parcursul secolelor al XIX-lea şi al XX-lea, pentru a înregistra în perioada de după cel de-al doilea război mondial un semnificativ proces de „schimbare la faţă”. Conceptul de stat de drept a evidenţiat noi valenţe – nu doar juridice, ci şi de ordin politic şi ideologic – a căpătat nu doar o extinsă putere de circulaţie, „impunându-se” ca un principiu ordonator şi ca un element înzestrat cu virtuţi axiologice constrângătoare, favorizând totodată o „omogenizare” a practicilor şi construcţiilor instituţionale la nivel etatic.

Aşa cum remarca Jacques Chevallier – unul dintre reputaţii specialişti în teoria statului de drept – începând cu anii ‘80 ai secolului trecut „nu numai că statul de drept a părăsit terenul arid al dogmaticii juridice, transformându-se în figură impusă a discursului politic, ci, mai mult, s-a materializat câştigând progresiv atât ţările de tradiţie anglo-saxonă cât şi pe cele din Est şi Sud; orice stat care se respectă este de acum înainte ţinut să se prezinte sub un aspect plăcut, să se împodobească în culorile strălucitoare ale statului de drept, care a devenit un veritabil standard internaţional căruia statele sunt obligate să i se conformeze”.[11]

Cu toate acestea, conceptul ca atare „stat de drept” nu este scutit de anumite contradicţii, conotaţii suprapuse şi echivocuri imputabile accepţiunilor pe care el le-a presupus şi pe care şi le-a revendicat de-a lungul vremii.

În Europa, genealogia conceptului trimite la sursele primare de ordin doctrinar, în gândirea juridică germană şi franceză, potrivit cărora statul, ca formă instituţionalizată a puterii şi deţinător al monopolului coerciţiei legitime trebuie să tindă spre o „juridicizare” a acţiunilor sale, astfel încât el să se supună regulilor de drept, garantând pe cât posibil protecţia libertăţilor şi drepturilor individuale împotriva oricăror manifestări arbitrare din partea guvernanţilor şi aparatului administrativ. Avem de a face mai curând cu o concepţie formală şi normativistă care conferă statului modern o dimensiune juridică salutară şi pozitivă. Jacques Chevallier consideră astfel că democraţia politică de factură liberală cunoaşte o activizare a fundamentelor modelului ce o inspiră, transformându-se într-o „democraţie juridică”; se produce „o extindere constantă a volumului regulilor şi o întărire a dispozitivelor de garanţie, ce conduc într-adevăr la inflexiunea în profunzime a logicii democratice ”, importanţa crescândă a mecanismelor juridice impunând o concepţie din ce în ce mai articulată, şi exigenţe sporite pentru ceea ce, printr-un termen atotcuprinzător începem să numim stat de drept.[12] Avantajul pe care îl oferă acest termen „reabilitat” şi „redefinit” în raport cu accepţiunea iniţială, din doctrina clasică, constă în reorganizarea părţilor diferitelor discursuri vizând raporturile între stat, drept, societate, libertate, autoritate etc. Se surmontează, aşadar pretenţii partizane şi reducţioniste, se temperează puseuri ideologice şi anumite orientări tactice, ambiguitatea sa favorizând legitimarea unor tipuri de consens, altfel dificil de realizat, precum şi ocultarea anumitor contradicţii inerente şi nerecunoscute.

În aceeaşi ordine de idei trebuie să

[9] A se vedea **Jacques Donnedieu de Vabres**, *L'État,* Presses Universitaires de France, Paris, 1971, p. 12.
[10] Idem, p. 13.
[11] A se vedea **Jacques Chevallier**, *Statul de drept*, Editura Universul Juridic, Editura Universitaria, Bucureşti – Craiova, 2012, p. 7.
[12] A se vedea **Jacques Chevallier**, *L'État post-moderne*, L.G.D.J., Paris, 2008, p. 175.

recunoaştem că noţiunea actuală de stat de drept datorează o neignorabilă şi inerentă moştenire „ereditară ” unei viziuni şi noţiuni, de origine anglo-saxonă, caracterizând sistemele politico-juridice din Marea Britanie şi Statele Unite, respectiv *rule of law.* Semnificând o dominaţie a dreptului, având o anterioritate istorică, *rule of law* tratează statul ca pe oricare alt subiect de drept. În Anglia, unificarea naţiunii a fost produsul, cel puţin într-o fază incipientă, al puterii exercitate de judecători şi de *common law* şi nicidecum al unei administraţii subordonate puterii politice. Statul modern s-a integrat şi s-a pliat unui sistem juridic preexistent, pe care nu şi l-a putut subordona cum s-a întâmplat în Europa continentală. În Statele Unite, societatea a premers construcţia etatică. Statul federal a fost proiectat şi realizat piesă cu piesă. Astfel conceput încât eventualele sale ambiţii şi excese să fie prevenite şi limitate cât mai strict, el a fost dotat cu un dispozitiv instituţional extrem de elaborat, însoţit de proceduri corespunzătoare.

În Franţa, în mod cu totul contrastant, procesul de centralizare şi unificare a statului nu a fost posibil datorită unei opere de justiţie şi rolului determinant al dreptului, cu atât mai mult cu cât exista un melanj de tradiţii juridice (romană, canonică, feudală şi cutumiară). Statul nu a succedat unui sistem juridic preexistent şi nici nu s-a subordonat acestuia, ci a fost rezultatul unui act de voinţă monarhică, cu concursul unui corp de administratori şi funcţionari ai puterii absolutiste. Ceea ce a făcut deci în această privinţă *l'Ancien Régime* a fost continuat de Revoluţia burgheză de la 1789 şi de Codul Civil. Dreptul s-a încarnat în stat, legitimându-l însă, fără a-i fixa acestuia din urmă, prin norme, suficiente restricţii şi limitări. Statul administrativ a devenit stat de drept, iar Revoluţia, proclamând Declaraţia drepturilor omului a încercat să instituie o nouă ordine politică, fără a da acestor principii şi o valoare supralegislativă, fără a crea instituţii viabile, susceptibile de a sancţiona nerespectarea drepturilor statuate. Tocmai aceste circumstanţe şi dominaţia subsecventă a unei perspective etatiste, pozitiviste şi formal legaliste au ridicat în faţa juriştilor şi oamenilor politici europeni nevoia acută de a refundamenta teoria statului de drept, de a redefini *a posteriori* „identitatea statului de drept ca o organizare politică şi socială destinată să pună în operă principiile democraţiei liberale, înscrise mai ales în Declaraţia franceză a drepturilor omului şi în *Bill of Rights*".[13]

Condiţia legalităţii în funcţionarea statului de drept este o premisă necesară, dar nu şi suficientă. Legalitatea poate deveni, în anumite împrejurări, invocată obsesiv şi răstălmăcită politic, un simplu alibi democratic, conformitatea juridică a deciziilor guvernanţilor prevalând asupra ideii de necesar control civil pentru a se preveni tentaţia aceloraşi guvernanţi de a face din putere un instrument în folos propriu sau servind interese oligarhice. Esenţa statului de drept se regăseşte într-o triplă conexiune marcată de imperativul protecţiei libertăţilor individuale, de afirmarea voinţei suverane a Naţiunii, căreia statul trebuie să-i fie devotat slujitor şi de delimitarea unui domeniu de competenţe stricte pentru statul însuşi şi aparatul acestuia. Structurarea unei ordini juridice nu este un scop în sine, ci un mijloc de a asigura, a garanta limitarea acţiunilor instituţiilor statului, care nu pot, nu trebuie să se întoarcă împotriva drepturilor şi libertăţilor omului şi cetăţeanului.[14]

Între limitarea puterii statului şi protecţia drepturilor omului se interpune, aşa cum preciza Claude Lefort, „opoziţia fondată pe drept faţă de putere", justificată atâta vreme cât statul îşi subordonează cetăţeanul. În situaţia în care statul nu se erijează declarativ doar în calitatea de stat de drept ce şi-o şi asumă principial şi efectiv, preeminenţa individului în raport cu organizarea politică şi socială devine reală. Se produce atunci o „instrumentalizare a statului" şi „o subviectivizare a dreptului", situaţie care, în opinia juristului german Carl Schmitt, adversar hotărât al teoriei statului de drept, nu ar face să exprime decât „o gândire liberal burgheză care privilegiază sistematic individul în detrimentul colectivităţii, recte al statului, contribuind la disoluţia ordinii politice, aşa cum s-a întâmplat în Germania, în perioada Republicii de la Weimar. Critica statului de drept se prezintă astfel ca o apologie implicită a Raţiunii de stat şi o negare a întregii moşteniri lăsate de „revoluţia drepturilor omului".[15]

Declaraţia drepturilor omului – piatra

[13] A se vedea **Laurent Cohen-Tanugi**, *op. cit.*, p. 122.
[14] A se vedea **Jacques Chevallier**, *Statul de drept*, p. 52.
[15] Idem, pp. 53-54.

unghiulară a Revoluţiei de la 1789 – are în centrul construcţiei politice şi sociale preconizate să se ridice pe ruinele absolutismului şi despotismului, postulatul „drepturilor naturale, inalienabile şi sacre ale omului", care sunt inviolabile şi se refuză *ab initio* oricărei atingeri din partea puterilor instituite. Fiind plasate pe cel mai înalt palier al ordinii juridice, ele îşi află consacrarea supremă, chiar dacă această recunoaştere are un caracter întrucâtva deziderativ şi abstract. O controversă subiacentă acestei consacrări juridice a apărut atunci când suporterii imprescriptibilităţii drepturilor omului s-au separat în două tabere : prima alcătuită din cei care considerau că aceste drepturi există în sine (în virtutea unui ataşament la concepţia jusnaturalistă), iar cea de a doua, reunind adepţii ideii că drepturile omului necesită elaborarea de texte cu valoare juridică superioară, statuând caracterul lor „fundamental" (punct de vedere pozitivist).[16]

Drepturile omului s-au regăsit cu adevărat într-o nouă arhitectonică a ordinii juridice instituite atât la scară naţională cât şi la scară internaţională abia în urma unui proces îndelungat, nu lipsit de asperităţi şi sinuozităţi, de *constituţionalizare* şi de extindere a sferei dreptului constituţional în materie de drepturi şi libertăţi.

După cel de-al doilea război mondial, *internaţionalizarea* acestor drepturi şi libertăţi a intrat în linie dreaptă, ascendentă. Cartei de la San Francisco, din 1945 i-a urmat " Declaraţia universală a drepturilor omului" adoptată pe 10 decembrie 1948 de către Adunarea Generală a Naţiunilor Unite care a reprezentat un document de covârşitoare importanţă istorică privind protecţia drepturilor omului, chiar dacă forţa mesajului său era dat de o încărcătură simbolică şi etică, fără a fi dublată, din start, de mecanisme adecvate de protecţie eficientă. Pactele internaţionale adoptate pe 16 decembrie 1966 - unul relativ la drepturile civile şi politice, şi celălalt relativ la drepturile economice, sociale şi culturale completate de convenţii speciale - au împins lucrurile înainte, adăugând recunoaşterii şi ataşamentului în raport cu principiile şi valorile fundamentale în materie de drepturile omului, organisme, proceduri şi mecanisme instituţionale internaţionale în această privinţă.

S-au creat astfel: Comitetul Drepturilor Omului, menit să vegheze la respectarea Pactului relativ la drepturile civile şi politice, comitete specializate (tortură, discriminare rasială, drepturile copilului) având la rândul lor misiuni comparabile prin convenţii corespunzătoare. În paralel, a funcţionat Comisia Drepturilor Omului a ONU, reunind experţi desemnaţi şi din 2006, Consiliul Drepturilor Omului.

Au fost elaborate de asemenea instrumente regionale de protecţie a drepturilor omului: Convenţia Europeană (1950), Convenţia Americană (1969), Carta Africană a Drepturilor Omului şi Popoarelor (1981).

În plan european, etapele parcurse de procesul consacrării drepturilor fundamentale ale omului au ca punct de referinţă Convenţia Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) semnată la Roma pe 4 noiembrie 1950 sub egida Consiliului Europei, instituit în 1949. Convenţia îşi făcea o datorie de onoare din a postula că justiţia şi pacea au la bază, pe de o parte, democraţia ca regim politic şi, pe de altă parte, „respectarea comună a drepturilor omului", având în vedere, într-o primă fază, o protecţie minimală a unui set de drepturi, a căror listă avea să fie completată şi precizată de diverse protocoale precum şi prin Carta Socială Europeană, semnată la Torino pe 18 octombrie 1961. Ansamblul juridico-instituţional edificat pe această cale viza atât drepturile fundamentale esenţiale şi inalienabile avute în vedere, cât şi mecanismele menite să asigure protecţia lor eficientă. În paralel, dreptul euro-comunitar a cunoscut în materie de recunoaştere şi protecţie a drepturilor omului, benefice extensii şi dezvoltări, consfinţite într-un document unitar şi cuprinzător „Carta Drepturilor Fundamentale ale Uniunii Europene" proclamată solemn la Summitul de la Nisa (7-9 decembrie 2000).

Efectele pozitive şi vizibile ale dublului proces de constituţionalizare şi internaţionalizare prin care au trecut atât statul de drept cât şi drepturile omului au contribuit neîndoielnic la consolidarea lor mutuală. Chiar dacă acest proces nu a fost liniar, ci a înregistrat numeroase meandre, solicitând eforturi concertate ale statelor şi organismelor internaţionale, sensul său a fost ireversibil.

[16] A se vedea **E. W. Bockenforde**, *Le Droit, L'État et la Constitution démocratique*, L.G.D.J. – Bruylant, 2000, apud. **Jacques Chevallier**, *Statul de drept*, p. 54.

TERORISMUL, GRAVĂ ÎNCĂLCARE A DREPTURILOR OMULUI

IOAN LIVIU CHIRCĂ

Abstract:

This study approaches terrorism, as a complex phenomenon which is affecting human rights. After a brief outline of terrorism, it highlights the effects of terrorism on human rights, the natural result of which is the firm obligation incumbent upon Member States in general, as well as upon the United Nations, the Organization for Security and Cooperation in Europe, the Council of Europe, the European Union and Romania in the context of the fight against terrorism. This paper concludes by stating the main features of the fight against terrorism while respecting human rights and by presenting a summary of national and international laws on this subject.

Keywords: terrorism, conflict situations, aggression, human rights actions

Résumé:

Cette étude aborde le terrorisme comme un phénomène complexe qui affecte les droits humains. Après un bref aperçu du terrorisme, il met en évidence les effets du terrorisme sur les droits de l'homme, le résultat naturel de ce qui est l'obligation des États membres en général et aux Nations Unies, l'Organisation pour la sécurité et la coopération en Europe, le Conseil de l'Europe, la Union européenne et la Roumanie dans le cadre de la lutte contre le terrorisme. Le document conclut en indiquant les principales caractéristiques de la lutte contre le terrorisme tout en respectant les droits de l'homme et de présenter un résumé des lois nationales et internationales sur ce sujet.

Mots-clés: le terrorisme, les situations de conflit, l'agression, les actions de défense des droits humains

1. Principalele trăsături ale terorismului

Terorismul este o expresie a tensiunilor economice, sociale, cu accente religioase, doctrinare sau combinații ale lor, reale sau ipotetice, considerate a fi ireductibile pe căi pașnice de către exponenții adepților (mișcare, grupare, organizație sau chiar stat, cu caracter național-statal sau internațional).

Terorismul este o consecință a dezechilibrului de forțe aflate în conflict. Sunt cunoscute însă cazuri în care puteri sensibil egale aflate în conflict apelează la organizații, mișcări pregătite din timp sau la cele existente și sensibile la avantaje financiare și/sau materiale (ex. logistică militară) pentru a provoca inamicilor pierderi importante (materiale și morale) pierderi prin dezorganizare, dezechilibrări economice etc. sau pentru a-și crea acces ieftin la resurse naturale.

Terorismul este și o consecință a menținerii deliberate a unor stări conflictuale între țări, regiuni, populații, etnii, adepți ai diverselor religii pentru a crea și menține o piață deschisă logisticii militare, o sursă de profit supradimensionat comercianților de produse cu destinație specială.

Definirea unanim acceptată de statele membre ale Organizației Națiunilor Unite (ONU) a unor forțe ca fiind teroriste se dovedește a fi greu de atins: frecvent, ceea ce unii (de regulă țările victimă, sau susținătoare a unor populații/ etnii/grupări agresate și aliatele lor) consideră forțe teroriste alții consideră ca fiind forțe de eliberare națională, socială, militanți religioși etc.

Scopurile fundamentale (efectele mediate) ale terorismului sunt: de a câștiga putere economico-militară pentru exponenți și uneori pentru populația ale cărei interese susțin că le reprezintă (populație proprie); de a-și procura resurse, îndeosebi financiare și logistică militară; de a reduce/anihila capacitatea de ripostă (armată și de orice altă natură) a celor considerați inamici; de a atrage prozeliți și de a-și mări forțele; din răzbunare, frecvent întâmplătoare.

Mijlocele folosite sunt: lovituri armate punctuale, aparent aleatorii, cu disprețul manifest față de respectarea oricăror norme morale, etice, religioase sau de natură diplomatică; alte genuri de distrugere, de vieți omenești, de bunuri materiale în general, a

căilor de transport energetic, de comunicații, de telecomunicații și mai nou, a sistemelor informatice; răpiri și torturări de persoane sau prizonierate cu scopuri mercantile sau fără scopuri clar conturate; exploatarea insațietății (motivată strict economic) a mass media față de excepțional, de senzațional, îndeosebi pe fond negativ, de distrugere, de suferință (*i.e.* cel care creează cote sporite de audiență); utilizarea elementelor sociale captive religios sau doctrinar, dezorientate, aflate în mare nevoie pentru ei și familiile lor.

Efectele ne-mediate urmărite sunt: de a produce pierderi neraționale în rândurile forțelor considerate inamice; de a degrada moralul forțelor considerate inamice; de a obține/crește mobilizarea, devotamentul populației pe care teroriștii susțin că o servesc, atât din teritoriile proprii și din țările considerate inamice (populație prozelită) cât și din restul lumii; de a atrage adepți îndeosebi din rândurile defavorizaților, a răzvrătiților, a răzbunătorilor, a dezorientaților, a labililor psihic, a alienaților de oriunde spre a-i folosi la nevoie, deseori sacrificându-le viața; de a slăbi sistemele economice, sociale și culturale din țările considerate inamice; de a atrage atenția opiniei publice asupra problematicii lor (de a o face cunoscută), pe care o consideră deosebit de gravă, existențială (*i.e.* de natură să le compromită rapid sau pe termen scurt existența); de a crea un curent de opinie puternic în favoarea rezolvării problematicii lor; de a reduce/distruge încrederea acordată guvernelor identificate ca fiind inamice de către populațiile țărilor lor; de a demoraliza, dezorganiza populațiile țărilor/guvernelor considerate inamice prin crearea și generalizarea stărilor de frică, de neîncredere, de lipsă de siguranță, de teroare; pentru a demonstra în fața opiniei publice neajunsurile, neîmplinirile majore ale orânduirilor sociale, guvernărilor, religiilor, culturii și în general a modurilor de viață considerate străine, corupte și inamice.

Terorismul acționează în propriile țări, țări străine considerate inamice, țări oarecare.

Terorismul execută lovituri asupra: forțelor armate/de ordine considerate inamice; forțelor de menținere a păcii; forțelor armate pentru ajutor umanitar; organizațiilor cu scopuri umanitare, comerciale, de presă; jurnaliștilor suspectați sau nu de acțiuni potrivnice lor; obiectivelor economice, militare, diplomatice; populației civile aflate întâmplător în zonele vizate, deseori înțesate; populației civile concentrată în unități comerciale, medicale, școlare, mijloace de transport, săli de concert, baruri etc.

Activități cu caracter terorist sunt cunoscute pe tor parcursul istoriei. Terorismul, ulterior celui de-al Doilea Război Mondial, are, pe lângă rare cauze cât de cât clare, naționale[1] sau religioase[2], multiple cauze doctrinare: țările lagărului comunist[3] au căutat distrugerea țărilor cu alte orânduiri sociale prin orice mijloace posibile și accesibile lor, dintre care terorismul internațional a fost unul dintre cele preferate. În fapt nu au prezentat vreo importanță motivațiile invocate de organizațiile, mișcările sau chiar statele care au folosit mijloacele teroriste: religioase, naționale[4], de eliberare așa-zis națională, sociale, politice, etnice. Deși după 1989 o mare parte a regimurilor comuniste au dispărut ori s-au transformat, mișcările teroriste au continuat să existe și să prolifereze. O cauză relativ nouă de terorism internațional este tot una doctrinară, dar provenită din diferențele majore, greu armonizabile între concepțiile de organizare socială, între orânduirile democratice și chiar totalitare de inspirație comunistă pe de o parte și cele feudale, tradițional-islamice pe de alta. Spectrul a fost și este deosebit de bogat: de la terorismul susținut de state islamice sau pro-islamice[5] la cel al unor formațiuni trans-statale: Hamas, Al Quaeda, ISIS (ISL, DAESH).

Activitatea teroristă este cu atât mai periculoasă cu cât plaja resorturilor interne

---

[1] Starea anterioară constituirii statului Israel, 19, conflictul palestiniano-israelian de după constituirea respectivului stat și discutabile mișcări separatiste (Irlanda de Nord, Țara Bascilor, PKK(kurd) împotriva Turciei, Irakului și Iranului). În toate s-au constatat imixtiuni majore ale forțelor străine, părți ale Războiului Rece.

[2] Nordul Indiei de după anii ’45.

[3] Denumire dată inițial chiar de corifeii respectivelor țări dar care, după anii ‘60, din motive de mistificare și propagandă mincinoasă, a fost schimbat, fără fond, în denumiri ca: lagărul socialist, țări socialiste, țări de democrație populară etc.

[4] Frecvent a fost invocată lupta de eliberare națională, dar în fapt puteri străine au căutat să obțină avantaje directe economice, politice și strategice. Ex. Pleiada de mișcări africane, sud și central americane, din Extremul Orient, Indochina și din Oceania).

[5] Libia, Iran, Irak, Somalia, Organizația de Eliberare a Palestinei etc. din anii ’60-2000.

afişate şi/sau ascunse este mai largă şi aparţine frecvent unor forţe deosebit de mari şi perfide.

2. Terorismul şi drepturile omului

Analiza conjugată a scopurilor, mijloacelor şi efectelor acţiunilor teroriste denotă că ele afectează deliberat axiologia forţelor şi popoarelor considerate inamice. Acestea, în societăţile moderne sunt sintetizate, fără echivoc, în drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului.

Drepturile omului care constituie ţinte predilecte ale terorismului (cele ale căror încălcări sunt cele mai penetrante în moralul combatanţilor şi-n conştiinţa publică) sunt cele considerate esenţiale vieţii umane, cele care răspund necesităţilor localizate la baza Piramidei lui Maslow, cele prevăzute în articolele 3,5,9-17,22-25,28,29 ale Declaraţiei Universale ale Drepturilor Omului[6] (DUDO); 2,3,5-7,13 şi Protocoalele adiţionale 1, 4 –art. 1-4, 6-art 1,2 şi 13 –art. 1 ale Convenţiei Europene a Drepturilor Omului[7] (CEDO); 1-3,5-7, 17-19, 23,24,37,45 ale Cartei Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene[8] (CDFUE).

Dat fiind caracterul preponderent internaţional al terorismului, în studiul de faţă vor fi tratate încălcările DUDO, pe care le-au constatat aproape toate statele lumii. Desigur, terorismul produce încălcări ale unor prevederi ale altor declaraţii, convenţii şi tratate internaţionale (CEDO, CDFUE, etc) sau norme legale naţionale anterioare sau posterioare adoptării DUDO. Cu atât mai mult, în ariile unde aceste ultime documente sunt valabile (ex. Uniunea Europeană) există bază normată pentru a interveni prin mijloace legale împotriva celor ce se fac vinovaţi de fapte care se încadrează în activităţi teroriste.

Tulburarea încrederii populaţiei ţărilor considerate inamice în valorile care le definesc sunt false, artificiale, nocive şi inocularea concepţiei că statele lor sunt exponente ale forţelor antipopulare (identificate fie ca sioniste, fie ca aparţinând marilor capitaluri, fie ale unor grupuri de interese obscure etc) sunt într-adevăr de natură să zdruncine respectivele sisteme naţionale sau chiar regionale. De multe ori, mişcările teroriste prin acţiuni criminale, de genocid sau/şi propagandistice ori religioase reuşesc să dezorganizeze democraţiile firave sau statele tinere, uneori totalitare şi să pună stăpânire pe importante resurse (situaţia din nordul, centrul şi estul continentului african).

3. Obligaţia statelor de a desfăşura lupta antiteroristă

Toate formele de organizare socială, inclusiv statul sunt construcţii pragmatice cu scopul fundamental de a asigura condiţii mai bune de existenţă şi dezvoltare elementului primordial al umanităţii, individul, şi celulei sociale de bază, familia lui. Pentru a îndeplini acest scop, omul, fiinţă socială, acceptă prioritatea intereselor entităţii sociale care-l cuprinde în faţa celor proprii. El constituie şi se supune puterii colectivităţii, putere care are efect numai în cazul în care structura organizatorică special constituită, statul, devine instrumentul căruia i se acordă autoritate în faţa membrilor societăţii şi este investit cu capacitatea de a conduce, de a veghea şi de a întreprinde măsurile (inclusiv de forţă) care sunt necesare îndeplinirii scopului creării lui, anterior enunţat. Din acest motiv „puterea" statului nu este un scop definitoriu al lui ci numai un mijloc, o unealtă prin care acesta îşi îndeplineşte rolul de a asigura bunăstarea colectivă rezultantă exclusivă a bunăstării individuale (inseparabile în esenţa lor). Autorităţile statului exercită mai degrabă funcţii decât puteri[9].

Prin cele expuse la punctul anterior se argumentează suficient faptul că statul este structura socială chemată să asigure şi totodată să respecte el însuşi, prin toate formele de existenţă a sa, materiale şi organice condiţiile considerate esenţiale existenţei individului şi familiei sale, stabilite prin lege şi subsumate tratatelor internaţionale la care este parte. Concret, Statul Român trebuie să asigure[10] respectarea şi să respecte toate drepturile şi libertăţile omului aşa cum sunt enunţate în

[6] Adoptată la 10 decembrie 1948, prin Rezoluţia 217 A în cadrul celei de a III-a sesiuni a Adunării Generale a Organizaţiei Naţiunilor Unite.

[7] Semnată la Roma în 04.11.1950 şi intrată în vigoare la 03.09.1953.

[8] Proclamată de către Comisia Europeană, Parlamentul European şi Consiliul Uniunii Europene la data de 07.12. 2000 cu nr. 2010/C 83/02.

[9] A se vedea **Emil Bălan**, *Instituţii administrative*, Ed. C.H.Beck, Bucureşti, 2008, p. 20.

[10] Expresia utilizată are semnificaţia obligativităţii necondiţionate şi incumbă responsabilitate concretă.

DUDO, în CEDO, în CDFUE şi Constituţia României[11] (art. 15-53), pentru a le enumera doar pe cele mai importante[12].

Scopurile, modurile de acţiune şi efectele terorismului prin prisma drepturilor omului aduc atingere siguranţei naţionale şi ordinii internaţionale. Lupta împotriva acestui flagel revine structurilor de forţă ale statelor. Succesul lor este posibil dacă această luptă este fermă şi susţinută prin toate mijloacele de populaţie.

În lupta antiteroristă, furnizorii de media, *in corpore*, îşi pot aduce un foarte important aport prin reducerea la maximum a informării publice despre incidentele cu caracter terorist, fără reluări obsedante şi fără difuzarea acelor aspecte care accentuează senzaţionalul, chiar dacă sunt potenţial amplificatoare de audienţă. Dreptul la opinie şi liberă exprimare (art. 19 al DUDO) şi la informare (art. 11 al CDFUE, art. 31 al Constituţiei României) sunt subsumate ansamblului drepturilor omului, îndeosebi celui la viaţă (art. 3 al DUDO). Această atitudine determinată de deontologia profesională, are ca suport indiscutabil respectarea de către furnizori a drepturilor omului şi este prevăzută în cele mai multe legislaţii interne ale statelor moderne (ex. în România, art. 3 alin. (1) din Legea nr. 504/2002 a audiovizualului actualizată[13]). Adoptarea unui astfel de mod de lucru al presei afectează în esenţă scopurile fundamentale, mijloacele folosite şi efectele urmărite deliberat ale terorismului, enunţate anterior. Statul are datoria ca prin organele sale specializate (ex. în România, Consiliul Naţional al Audiovizualului) să elaboreze şi să vegheze la respectarea măsurilor elaborate special în acest scop.

4. Trăsături ale luptei antiteroriste

Restrângerea exerciţiului unor drepturi sau al unor libertăţi poate fi făcută „numai prin lege, numai dacă se impune, după caz, pentru apărarea securităţii naţionale, a ordinii, a sănătăţii a moralei, a drepturilor şi libertăţilor cetăţenilor...”,[14] deci este deplin aplicabilă în cadrul anumitor faze ale luptei antiteroriste.

Activitatea antiteroristă comportă o paletă foarte variată de acţiuni preventive de informare, inclusiv cele specifice tehnologiei informaţiei şi de supraveghere bancar-financiară, de mare amploare, la nivel global. Acestea impun o colaborare strânsă şi coerentă între forţele specializate în atingerea scopului comun antiterorist.

Singurul nivel acceptabil al acţiunilor antiteroriste este cel al prevenţiei totale şi în concordanţă cu această cerinţă sunt apreciate eforturile statelor şi guvernelor lor.

Acţiunile antiteroriste nu trebuie să afecteze alte drepturi fundamentale ale omului (art. 2, 3, 4 şi 7 ale DUDO). Pe cale de consecinţă, ameninţarea teroristă nu poate constitui motiv de limitare sau desfiinţare a drepturilor refugiaţilor din zonele de război.

Protecţia drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale trebuie să fie activă şi în timpul luptei împotriva terorismului, inclusiv la cererea statelor; pentru aceasta trebuie identificate, diseminate şi promovate cele mai bune practici în domeniu[15].

5. Dreptul naţional şi internaţional de acţiune împotriva terorismului

Acţiunile (de forţă) care constituie motive considerate ca fiind întemeiate pentru intervenţie internaţională armată umanitară de către statele membre ONU sunt prezentate în următoarea enumerare (în paranteze sunt specificate numerele articolelor corespunzătoare ale DUDO în care sunt enunţate drepturile vizate a fi încălcate expres sau prin consecinţe): interzicerea sclaviei (art. 4); genocidul (art. 3); apartheid-ul (art. 2); terorismul (art. 2, 3); purificarea etnică (art. 2.1); dreptul la viaţă (art.

[11] Modificată şi completată prin Legea de revizuire a Constituţiei României nr. 429/2003, publicată în M. Of., I, nr. 758 din 29 octombrie 2003, republicată de Consiliul Legislativ, in temeiul art. 152 din Constituţie, cu reactualizarea denumirilor si dându-se textelor o nouă numerotare (art. 152 a devenit, in forma republicată, art. 156).

[12] A se vedea **Irina Moroianu Zlătescu**, *Romanian Constitutional Law*, Ed. Kluwer Law International, The Hague, London, Boston, 2013, pp. 113-126.

[13] În 05 07.2015, http://www.cna.ro/LEGE-Nr-504-din-11-iulie-2002.html accesat în 09.12.2015.

[14] Enunţul este cel al art. 53 alin (1) din Constituţia României, dar se regăseşte în toate legislaţiile naţionale moderne.

[15] Cerinţe adresate raportor ului special privind promovarea şi protecţia drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale în lupta împotriva terorismului, cuprinse în Rezoluţia 2005/80, a Comisiei pentru Drepturile Omului, asumat de către Consiliul pentru Drepturile Omului (cf. Rezoluţiei Adunării Generale 60/251), prelungită cu deciziile 1/102, 15/15 şi 22/8 CDO. http://www.ohchr.org/EN/Issues/Terrorism/Pages/SR TerrorismIndex.aspx acces at la 07.12.2015.

3); dreptul la proprietate (art. 17); dreptul la o justiţie echitabilă, nediscreţionar aplicată (art. 7,8); dreptul la o orânduire socială şi internaţională în care drepturile prevăzute în DUDO pot fi înfăptuite – corolar al celorlalte – (art. 28).

Drepturile omului sunt incompatibile cu starea de război[16];

Intervenţia armată umanitară este în contradicţie cu principiul *ius cogens gentium* de suveranitate; încălcările grave ale drepturilor omului în interiorul unui/unor stat/state precum şi cele provocate de el/ele în afara lor sau de către terţi susţinuţi de acesta/acestea pot determina ca fiind strict necesară intervenţia armată umanitară internaţională pentru stabilirea ordinii juridice internaţionale.[17]

Nici un principiu juridic, (ex. suveranitatea) nu poate acoperi crimele împotriva umanităţii[18].

În accepţiunea şi practica ONU s-a încetăţenit în mod just concepţia[19] că dreptul şi obligaţia intervenţiei armate umanitare le are exclusiv comunitatea internaţională şi pot fi stipulate numai în hotărâri ale Consiliului de Securitate ONU.

Consiliul de Securitate ONU nu a acceptat niciodată intervenţiile armate unilaterale.

Curtea internaţională de justiţie a stabilit (în cazul Nicaragua) că sunt admisibile numai ajutoarele strict umanitare.

Practica ONU de a permite numai intervenţii armate umanitare rezolvă dilema umanitate-suveranitate: secunda nu poate fi invocată în cazul încălcării drepturilor fundamentale ale omului.

Chiar dacă Uniunea Europeană are un caracter preponderent economic, trebuie să-şi asume şi prerogative superstatale în actualul context: polarizarea puterii militare, apariţia unor noi puteri economice cu perspective de a deveni şi puteri militare, accentuarea decalajelor economico-politice şi de civilizaţie de pe glob, lupta surdă dar continuă pentru resurse şi pieţe de desfacere. Lipsa organizării unitare este de natură să aducă pe termen lung sau mediu, prejudicii mult superioare fiecăreia dintre membrele UE, prejudicii care sunt, pe termen scurt mascate de mici avantaje (ex. tratament diferenţiat al cumpărătorilor de energie, destinaţii discriminatorii ale refugiaţilor şi/sau emigranţilor).

Intervenţia armată umanitară internaţională trebuie conexată cu un ansamblu întreg de acţiuni începând, continuând şi terminând cu cele diplomatice.

Cele expuse anterior sunt valabile când intervenţiile armate umanitare internaţionale sunt desfăşurate pe teritoriul/teritoriile unui/unor state care într-un fel sau altul încalcă sau determină încălcarea drepturilor omului în respectivele arii sau pe teritoriile unor state care au de suferit şi solicită ajutorul ONU.

În cazul organizaţiei autointitulate Stat Islamic care încalcă drepturile omului în teritoriile ocupate de ea în Siria, Irak Iordania etc, desfăşoară şi revendică acţiuni teroriste aproape în toate continentele, situaţia juridică e total diferită de cele expuse anterior şi drept urmare trebuie tratat ca o organizaţie teroristă fără prerogative statale. Anihilarea ei poate fi făcută de orice forţe militare (preferabil aliate) care răspund cerinţelor formulate de statele lor, afectate direct sau numai şi-n perspectivă de acţiunile teroriste ale respectivei organizaţii.

Consiliul de Securitate al ONU a adoptat la 21.11.2015, în unanimitate, rezoluţia 2.249 depusă de Franţa care cere să fie luate „toate măsurile necesare" în lupta împotriva grupării Stat Islamic, la o săptămână după atentatele de la Paris, soldate cu cel puţin 129 de morţi, relatează BBC News Online şi condamnă de asemenea atacurile recente din Sousse (Tunisia) şi Ankara (Turcia). Consiliul de Securitate al ONU cere statelor membre să distrugă fieful grupării Stat Islamic şi al altor organizaţii militante din Irak şi Siria. Documentul subliniază de asemenea că statele membre ar trebui „să-şi dubleze şi să-şi coordoneze eforturile în vederea prevenirii şi eliminării atacurilor teroriste".

[16] A se vedea **Maiese**, **M**., *Human Rights Violations, Beyo nd Intractability*, 2003, http://www.beyondintractability.or g/ contributors/michelle-maiese accesat 08.12.2015.

[17] A se vedea **Militaru**, **C**., **Dragoman**, **I.**, Dreptul la intervenţia umanitară în teoria şi practica relaţiilor internaţionale, Ed. UNAp, Bucureşti, 2002, p. 28.

[18] Ex. Irak 1991, Somalia 1992, Ruanda 1994, fosta RSF Jugoslavia 1993-1999, Afganistan 2001, Irak 2003, Siria 2013- prezent.

[19] A se vedea **Dragoman**, **I**., *Drepturile omului în forţele armate*, Editura CH Beck, Bucureşti, 2006, pp. 259-265.

PRINCIPII FUNDAMENTALE CARE GUVERNEAZĂ ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ

GRAȚIAN URECHIATU-BURIAN*

Abstract:

This scientific approach aims to highlight the principles underlying the organization and functioning of local public administration. The purpose of this paper is to identify and analyze these principles. The paper is structured as follows: general issues regarding the notion of principle; fundamental principles of public administration; fundamental principles of local administration; conclusions and proposals.

Keywords: the principle of legality, the principle of autonomy, the principle of good administration, public administration, local public administration

Résumé:

Cette approche scientifique vise à mettre en évidence les principes qui sous-tendent l'organisation et le fonctionnement de l'administration publique locale. Le but de ce document est d'identifier et d'analyser ces principes. Le document est structuré comme suit: questions générales relatives à la notion de principe; principes fondamentaux de l'administration publique; principes fondamentaux de l'administration locale; conclusions et propositions.

Mots-clés: le principe de la légalité, le principe d'autonomie, le principe de bonne administration, l'administration publique, de l'administration publique locale

1. Aspecte generale privind noțiunea de principiu

Termenul „principiu" are o valență foarte dinamică. Zi de zi, ne ghidăm după anumite reguli pe care le denumim principii, fie stabilite de noi, fie acceptate sau, de ce nu, impuse. Vorbim astfel de principii de viață, principii de drept, principii de conduită morală, principii deontologice, principii de tehnică legislativă, principii ale funcționarii administrației publice, principii medicale, economice, șirul de principii putând continua, în funcție de aria socială pe care o analizăm.

Etimologic, cuvântul „principiu" reprezintă un element fundamental, lege, idee de bază pe care se fundamentează o teorie științifică, un sistem politic, o normă de drept[1]. Sintetizând, putem spune că un principiu constituie un element primordial, o premisă pentru o anumită activitate.

Termenul „principiu" își are originea în latinescul „*principium*", adică în început, în fundamental, esențial.

Analizând aspectele de mai sus atât prin prisma științelor administrative cât și juridice, în opinia noastră, principiile sunt reguli generale, având un înalt grad de generalitate și abstractizare[2] care stau la baza elaborării și aplicării normelor juridice pentru buna funcționare a administrației. Metaforic vorbind, principiile reprezintă o adevărată coloană vertebrală care stă la baza funcționării administrației publice centrale și locale.

Principiile evoluează, se modifică sau dispar, în funcție de evoluția societății, de evoluția tehnicii, a concepțiilor de la un moment dat. În ceea ce privește dinamica principiilor, evocatoare este opinia prof. Mircea Djuvara care menționa „*Suntem foarte ușor înclinați a comite eroarea de a crede că un principiu de drept sau de justiție este un produs al unei pure*

* Doctorand, Școala Națională de Studii Politice si Administrative, Facultatea de Administrație Publică, București; cerce. șt.

[1] *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan", Ed. Univers Enciclopedic Gold, București, 2012, p. 876.

[2] Pentru procesul de abstractizare în drept, a se vedea **G. Boboș**, **C. Buzdugan**, **V. Rebreanu**, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 2008, pp. 347-353.

speculaţii şi că ar apare în mintea noastră înaintea unei experienţe. De aceea nu pot exista principii de drept imuabile, care să valoreze pentru orice timp şi orice loc"[3].

Din punct de vedere juridic, principiile fundamentale constituie valori ale unei societăţi, prevăzute mai ales în constituţiile statului ca legislaţie primară şi dezvoltate prin intermediul legislaţiei secundare, legi, hotărâri de guvern, acte administrative etc.

Sintetizând toate cele amintite mai sus, putem spune că „principiile reprezintă spiritul reglementării"[4] unui anumit domeniu.

Principiile ştiinţei administraţiei, după importanţa şi sfera de acţiune, pot fi clasificate în principii generale şi principii specifice[5]. Astfel, în literatura de specialitate au fost evidenţiate următoarele principii generale ale ştiinţei administraţiei[6]: principiul puterii suverane sau al suveranităţii naţionale; principiul separaţiei şi echilibrului puterilor în stat; principiul supremaţiei Constituţiei sau al legalităţii[7]; principiul egalităţii între cetăţeni; principiul unităţii poporului român; principiul subsidiarităţii.

Aşa cum am menţionat mai sus, ştiinţele administrative se bucură şi de o serie de principii specifice, speciale[8], dintre care menţionăm: „principiul organizării şi conducerii unitare a administraţiei publice; principiul autonomiei de organizare; principiul adaptabilităţii organizării şi funcţionării administraţiei publice; principiul simplificării structurii şi activităţii administraţiei publice; principiul raţionalizării; principiul îmbunătăţirii stilului, metodelor şi tehnicilor din administraţia publică; principiul urmăririi finalităţii"[9].

Principiile menţionate mai sus sunt principii ale ştiinţelor administrative, ca principii general valabile iar pe lângă acestea putem distinge şi principii fundamentale ale administraţiei publice[10]: principiul legalităţii; principiul proporţionalităţii; principiul permanenţei şi continuităţii în asigurarea interesului general; principiul subsidiarităţii; principiul bunei administrări.

Aceste principii sunt specifice atât administraţiei publice centrale cât şi administraţiei publice locale. În cazul administraţiei publice locale putem identifica şi o serie de principii fundamentale: principiul autonomiei locale; principiul deconcentrării teritoriale principiul eligibilităţii autorităţilor administraţiei publice locale; principiul consultării cetăţenilor în problemele locale de interes deosebit.

2. Principiile fundamentale ale administraţiei publice

2.1 Principiul legalităţii

Principiul legalităţii are o consacrare constituţională prin art. 116 din Constituţia României. Acest principiu este dezvoltat şi prin art.2 din Legea nr. 215/2001 astfel: (1) administraţia publica in unităţile administrativ-teritoriale se organizează si funcţionează in temeiul principiilor autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilităţii autoritarilor administraţiei publice locale, legalităţii si al consultării cetăţenilor. Aplicarea acestor principii nu poate aduce atingere caracterului de stat naţional, unitar si indivizibil al României.

Atât organizarea cât şi funcţionarea (activitatea) administraţiei publice este guvernată de principiul legalităţii. Astfel, acţiunea administraţiei publice trebuie să respecte două elemente: „obligaţia de

[3] A se vedea **M. Djuvara**, *Drept şi Sociologie*, Arhiva pentru ştiinţă şi reformă socială, Bucureşti, 1936 apud C. Voicu, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2010, p. 48.

[4] A se vedea **I. Muraru**, **M. Constantinescu**, *Drept parlamentar românesc*, Ed. All Beck, Bucureşti, 2005, p. 51.

[5] Pentru detalii, a se vedea C. C. Manda, *Elemente de ştiinţa administraţiei*, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2012, pp. 58-60.

[6] *I*dem, pp. 60-64.

[7] A se vedea **I. Deleanu**, *Instituţii şi proceduri constituţionale – în dreptul român şi în dreptul comparat*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2006, pp. 442-451

[8] A se vedea **C. C. Manda**, *op. cit.*, p. 66.

[9] Idem, pp. 66-71.

[10] A se **vedea E. Bălan**, *Instituţii administrative*, Ed. CH Beck, Bucureşti, 2008, pp. 26-34.

conformare la lege şi obligaţia de iniţiativă pentru a asigura aplicarea legii"[11]. Standardul unei administraţii moderne trebuie să aibă ca premise executarea obligatorie dar şi cu bună-credinţă a competenţelor prevăzute de lege[12].

Activitatea administraţiei publice este realizată cu preponderenţă prin intermediul actelor administrative dar şi prin operaţiuni material-tehnice respectiv fapte materiale-tehnice. Actul administrativ ca principal instrument prin care se exercită atribuţiile administraţiei publice, este un act juridic unilateral, adoptat cu respectarea unei proceduri prevăzută de lege, prin care organele administraţiei publice se manifestă ca subiecte de drept speciale, învestite cu atribuţii de putere publică[13]. Posibilitatea administraţiei publice de a emite acte juridice unilaterale, obligatorii pentru destinatarii acestora, decurge din prerogativele de putere publică de care se bucură administraţia, fiind vorba de un raport juridic de subordonare. Legalitatea actului administrativ este supusă controlului jurisdicţional al instanţelor de judecată, el putând fi cenzurat. Totuşi, aspectul oportunităţii emiterii actului administrativ constituie o prerogativă a administraţiei care nu poate fi cenzurată de instanţele judecătoreşti.

2.2 Principiul proporţionalităţii

Proporţionalitatea presupune ca activitatea administraţiei publice, adică măsurile luate, să fie adecvate, necesare şi corespunzătoare scopului urmărit. Putem spune că proporţionalitatea indică modul în care administraţia publică trebuie să acţioneze.

„*Proporţionalitatea permite orientarea judecătorului în aprecierea sa privind exercitarea puterii discreţionare a administraţiei. Încălcarea principiului proporţionalităţii reprezintă depăşirea libertăţii de acţiune lăsată la dispoziţia persoanei administrative, utilizarea excesivă a puterii publice*"[14].

2.3 Principiul permanenţei şi continuităţii în asigurarea interesului general

Administraţia publică trebuie să satisfacă interesele colectivităţii locale, motiv pentru care trebuie să fie menţinut un anumit echilibru social şi de ordine publică pentru a satisface interesul general al colectivităţii.

„*În societatea omenească există anumite nevoi, de interes general, adică nevoi de linişte şi siguranţă. Nevoia de asistenţă medicală, nevoia de cultură etc. Aceste nevoi, dacă nu ar fi satisfăcute, toată viaţa socială ar suferi şi s-ar dezechilibra. Ele trebuie satisfăcute în mod regulat şi continuu. Statul trebuie să intervină şi să organizeze aceste activităţi pentru a asigura pacea şi echilibrul social"*[15].

Aşadar, observăm că acest principiu presupune că activitatea de organizare a executării în concret a legii are un caracter peren. Activitatea administraţiei are un caracter concret direcţionată către cetăţenii colectivităţii locale în vederea satisfacerii, a protejării, intereselor generale. Administraţia publică nu este un sistem abstract, închis, ci este un sistem dinamic, o activitate „în continuă mişcare", adică o activitate permanentă pentru a asigura interesul general al comunităţii.

2.4 Principiul subsidiarităţii

Acest principiu constă în exercitarea competenţelor de către autoritatea administraţiei publice locale situată la nivelul administrativ cel mai apropiat de cetăţean şi care dispune de capacitate administrativă necesară[16].

Principiul este definit în Carta Europeană a Autonomiei Locale, „exercitarea responsabilităţilor publice trebuie, de-o manieră generală, să revină de preferinţă acelor autorităţi care sunt cele mai apropiate de cetăţeni. Atribuirea unei responsabilităţi unei alte autorităţi trebuie să ţină cont de amploarea şi de

[11] Idem, *op. cit.*, p. 26.
[12] Ibidem.
[13] A se vedea **R. N. Petrescu**, *Drept administrativ*, Ed. Hamangiu, Bucureşti, 2009, p. 307.
[14] A se vedea **E. Bălan**, *op. cit.*, p. 28.
[15] A se vedea **E. D. Tarangul**, *Tratat de drept administrativ român*, Tipografia "Glasul Bucovinei", Cernăuţi, 1944, p. 4 apud **E. Balan**, *op. cit.*, pp. 28-29.
[16] Art. 3 din Legea 195/2006.

natura sarcinii şi de exigenţele de eficacitate şi de economie”[17].

2.5 Principiile bunei administrări

Principiile pot fi prezentate în patru grupe principale: încredere şi predictibilitate, deschidere şi transparenţă, responsabilitate, eficienţă şi eficacitate[18].

1. Încrederea şi predictibilitatea presupun ca activitatea administraţiei publice să fie desfăşurată cu bună credinţă şi cu respectarea securităţii juridice.

2. Deschiderea şi transparenţa au ca premisă acceptarea de către administraţie şi a altor puncte de vedere din afara ei precum şi posibilitatea de a cunoaşte intenţia administraţiei de a adopta anumite măsuri, intenţie anunţată, *a priori*, cu un termen rezonabil. În acest sens menţionăm dreptul cetăţenilor de a participa la şedinţele de consiliu local şi judeţean, obligaţia autorităţilor administraţiei publice de a aduce la cunoştinţa cetăţenilor proiectele de hotărâri, informaţiile din oficiu, informaţiile la cerere, consultarea prin dezbateri publice, referendumul, iniţiativa legislativă[19].

3. Responsabilitatea este într-o strânsă legătură cu principiile deja evocate. Astfel, prin intermediul principiului răspunderii se verifică dacă alte principii precum legalitatea, transparenţa decizională, egalitatea în faţa legii, au fost respectate de către administraţie.

4. Eficienţa şi eficacitatea[20].

„Eficienţa reprezintă raportul dintre rezultatul obţinut şi mijloacele angajate”[21]. „Eficacitatea se referă la raportul dintre rezultatul obţinut şi obiectivul care trebuia atins”[22].

[17] Art. 4 din Carta Europeană a Autonomiei Locale.

[18] A se vedea **E. Bălan**, *op. cit.*, pp. 31-34.

[19] A se vedea **M. Voican**, *Principiile cadru ale administraţiei publice locale*, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2008, pp. 174-195.

[20] Pentru o analiză critică asupra incapacităţii manageriale în gestionarea administraţiei, a se vedea **I. Alexandru**, *Criza administraţiei*, Ed. All Beck, Bucureşti, 2001, pp. 166-172.

[21] A se vedea **E. Bălan**, *op. cit.*, p. 33.

[22] Idem.

3. Principii fundamentale ale administraţiei publice locale

3.1 Principiul autonomiei locale[23]

Principiul despre care vorbim a primit de-a lungul timpului atât o serie de definiţii doctrinare cât şi una legală. Dintre definiţiile doctrinare o menţionăm pe următoarea: principiul autonomiei locale constă în „*dreptul unităţilor administrativ-teritoriale de a-şi satisface interesele proprii fără amestecul autorităţilor centrale, principiu care atrage după sine descentralizarea administrativă, autonomia fiind un drept iar descentralizarea, un sistem care implică autonomia*”[24].

La nivel european, în art. 3 pct. 1 din Carta autonomiei locale[25] a fost prevăzută următoarea definiţie: „dreptul şi capacitatea efectivă a colectivităţilor locale de a rezolva şi de a gestiona, în cadrul legii, sub propria lor responsabilitate şi în interesul populaţiilor lor, o parte importantă a treburilor publice”.

Legiuitorul român a definit autonomia locală prin prisma art. 3 alin 1 din legea nr. 215/2001 astfel prin autonomie locală se înţelege „dreptul şi capacitatea efectivă a autorităţilor administraţiei publice locale de a soluţiona şi gestiona, în numele şi în interesul colectivităţilor locale pe care le reprezintă, treburile publice, în condiţiile legii. Art. 4 prevede că autonomia locală este numai administrativă şi financiară, fiind exercitată pe baza şi în limitele prevăzute de lege. Autonomia locală priveşte organizarea, funcţionarea, competenţele şi atribuţiile, precum şi gestionarea resurselor care, potrivit legii, aparţin comunei, oraşului sau judeţului, după caz

În literatura de specialitate s-a subliniat faptul că legiuitorul român a dat un înţeles mult mai generos, mai larg conceptului de autonomie

[23] Pentru o cercetare monografică, a se vedea **Th. Mrejeru**, **B. Mrejeru**, *Autonomia locală administrativă şi ecologică. Doctrină. Jurisprudenţă*, Ed. All Beck, Bucureşti, 2004; **E. Popa**, Autonomia locală în România, Ed. All Beck, Bucureşti, 1999.

[24] A se vedea **Anibal Teodorescu**, *Tratat de drept administrativ*, vol. 2, Ed. Institutul de arte grafice „Marvan”, Bucureşti, 1935, p. 286.

[25] Adoptată la Strasbourg, 1985.

locală, adică autorităţile administraţiei publice locale au dreptul de a soluţiona şi gestiona treburile publice şi nu doar o parte importantă din treburile publice[26].

O altă definiţie interesantă arată că autonomia locală constă în repartizarea puterii de decizie între guvernul central şi agenţii locali (consilii locale, primari, consilii judeţene, preşedinţi ai consiliilor judeţene) care într-o anumită măsură au un grad de independenţă faţă de autorităţile centrale, bunăoară autorităţile administraţiei publice locale au dreptul de a lua o serie de măsuri fără a avea nevoie de aprobarea autorităţilor centrale, inclusiv fără ca autorităţile centrale să poată cenzura direct măsurile luate[27].

În literatura franceză s-a evidenţiat faptul că autonomia locală are un caracter administrativ iar competenţa autorităţilor locale este una determinată şi priveşte capacitatea autorităţilor locale de reglementare, de a adopta norme juridice cu aplicabilitate în raza teritorială a unităţii administrativ-teritoriale, cât şi o răspundere proprie[28].

Analizând atât definiţia legală cât şi definiţiile doctrinare amintite mai sus putem extrage elementele sau de ce nu formele sub care se prezintă autonomia locală şi anume:

- elementul organizatoric: acest element se manifestă prin faptul că autorităţile administraţiei publice locale sunt formate din membri aleşi de către populaţia cu drept de vot domiciliată în unităţile administrativ-teritoriale respective. Mai mult, aparatul de specialitate al autorităţilor locale este organizat în funcţie de domeniile de interes al comunităţii locale[29].

- elementul funcţional este concretizat prin competenţa autorităţilor administraţiei publice locale, deliberative cât şi executive de a rezolva problemele colectivităţii locale fără vreo ingerinţă din partea altor autorităţi.

- elementul gestionar se caracterizează prin faptul că unităţile administrativ-teritoriale au un patrimoniu propriu şi distinct gestionat în funcţie de interesul comunităţii locale. Mai mult, autorităţile administraţiei publice locale au dreptul de a stabili taxe şi impozite şi de a le percepe precum şi să elaboreze propriul buget local[30].

Asupra problematicii autonomiei locale mai trebuie amintit că aceasta nu are un caracter etnic, ea nu se adresează anumitor segmente etnice, ci se referă tuturor persoanelor care locuiesc într-o unitate administrativ teritorială[31]. Aşadar, autonomia locală nu poate afecta caracterul unitar al statului român, caracter consfinţit de Constituţia României.

3.2 Principiul deconcentrării teritoriale

Acest principiu este definit în art. 2 din Legea nr. 195/2006 astfel: deconcentrarea presupune redistribuirea de competenţe administrative şi financiare de către ministere şi celelalte organe centrale de specialitate ale administraţiei publice centrale către propriile structuri de specialitate din teritoriu. „Deconcentrarea serviciilor publice, constă, în fapt, în recunoaşterea unei anumite autonomii şi acordarea personalităţii juridice unor instituţii sau servicii publice organizate la nivelul unităţilor administrativ-teritoriale”[32]. În acest context menţionăm spre exemplu: instituţia prefectului, direcţiile Serviciului Român de Informaţii, unităţile militare ale Ministerului

[26] A se vedea **R. N. Petrescu**, *Drept administrativ*, Ed. Hamangiu, Bucureşti, 2009, p. 138.

[27] A se vedea **C. Ionescu**, *Drept constituţional şi instituţii politice. Teoria generală a instituţiilor politice*, vol. I, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 1997, p. 70. Trebuie însă menţionat faptul că Guvernul exercită controlul de tutelă asupra autorităţilor administraţiei publice locale şi a actelor acestora, prin intermediul prefectului ca reprezentant al Guvernului în unităţile administrativ-teritoriale. Potrivit prevederilor Legii nr. 340/2004, prefectul verifică legalitatea actelor administrative adoptate sau emise de autorităţile administraţiei publice locale şi judeţene).

[28] A se vedea **M. Prelot**, J. Boulois, *Institutions politiques et droit constitutionnel*, Ed. Dalloz, Paris, 1980, pp. 243-245 apud **C. C. Manda**, op. cit., p. 140.

[29] A se vedea **E. M. Fodor**, *Drept Administrativ*, Ed. Albastră, Cluj-Napoca, 2008, p. 46; A se vedea **şi R. N. Petrescu**, *op. cit.*, pp. 138-139.

[30] A se vedea **I. Deleanu**, *op. cit.*, pp. 177-178.

[31] A se vedea **I. Diaconu**, *Autonomia – drept sau modalitate de realizare a drepturilor omului*, în Revista „Drepturile Omului”, nr. 1/996, p. 8.

[32] A se vedea **C. C. Manda**, **C. C. Manda**, *Dreptul colectivităţilor locale*, ed. a III-a, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2007, p. 149.

Apărării Naționale, ale Jandarmeriei Române, direcțiile sanitar veterinare, precum și alte servicii deconcentrate, enumerarea nefiind una exhaustivă.

Aceste structuri existente la nivel local au un anumit grad de competențe, atribuții, stabilite prin lege și prin actele de delegare de atribuții.

3.3 Principiul eligibilității autorităților administrației publice locale

Potrivit prevederilor art. 1 alin 2. din Legea nr. 115/2015 consiliile locale, consiliile județene și primarii se aleg prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat[33].

Consiliile locale și consiliile județene se aleg pe circumscripții electorale, pe baza scrutinului de listă, potrivit principiului reprezentării proporționale[34]. Primarii comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și primarul general al municipiului București se aleg pe circumscripții electorale, prin scrutin uninominal[35]. Președinții și vicepreședinții consiliilor județene, precum și viceprimarii se aleg prin vot indirect, de către consiliile județene, respectiv consiliile locale[36].

3.4 Principiul consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit

Acest principiu este consacrat în art. 13 din Legea nr. 3/2000, problemele de interes deosebit din unitățile administrativ-teritoriale și subdiviziunile administrativ-teritoriale ale municipiilor pot fi supuse, în condițiile prezentei legi, aprobării locuitorilor, prin referendum local. De asemenea din interpretarea dispozițiilor art. 58-61 din Legea nr. 350/2001, autoritățile administrației publice locale au obligația de a asigura informarea și participarea populației la activitățile de amenajare a teritoriului și de urbanism[37].

4. Concluzii și propuneri

Activitatea administrației publice locale funcționează și este guvernată de lege. Scopul activității administrației publice locale este acela de a cunoaște și de a satisface nevoile generale ale unei colectivități locale. Însă, această activitate trebuie să fie guvernată de anumite principii, de reguli. Practic aceste principii și reguli sunt valori ale societății care „îmbracă o haină" normativă.

Cu toate aceste principii, observăm că, de multe ori „administrația este în criză", de funcționari mai ales, criză de pregătire a funcționarilor, conflicte de interese. Putem vorbi inclusiv de o „criză de comunicare" între autorități și cei guvernați. De cele mai multe ori, aceste probleme au ca premisă insuficiența fondurilor bugetare.

Din perspectiva cetățeanului, aceste principii sunt iluzorii, ficțiuni juridice atât timp cât, adresându-se unei anumite autorități administrative, acestuia nu i se oferă o soluție pentru o anumită problemă, fie se lovește de indiferența unor funcționari care fie nu îl pot îndruma pentru a găsi o soluție, tergiversează soluționarea cererii petiționarului.

În opinia noastră, pentru ca aceste principii să aibă un caracter concret și nu iluzoriu, autoritățile administrației publice trebuie să dea dovadă de o mai mare implicare în soluționarea treburilor publice, cetățenilor ar trebui să li se pună la dispoziție mijloace electronice de soluționare a petițiilor, de urmărire a stadiului unei cereri tocmai pentru a da dovadă de o transparență maximă în activitatea administrației.

[33] Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali.

[34] Art. 1 alin. 3 din legea nr. 115/2015.

[35] Art. 1 alin. 4 din legea nr. 115/2015

[36] Art. 1 alin. 5 din Legea nr. 115/2015

[37] Legea nr. 350/2001, Art. 57 alin. (1) Participarea populației la activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism se realizează prin: a) informarea populației; b) consultarea populației; c) alte forme de participare prevazute de lege.
(2) Cetățenii pot participa la activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism, individual sau prin asociere, în condițiile legii. Art. 58: Autoritățile administrației publice centrale și locale asigura organizarea și desfășurarea procesului de participare a populației în cadrul activităților de amenajare a teritoriului și de urbanism.

EGALITATEA DE TRATAMENT ŞI NEDISCRIMINAREA DIN PERSPECTIVA DREPTULUI LA MUNCĂ

IOANA ANCA IANCU*

Abstract:

The fundamental right to work and the social protection of labor as regulated by the Constitution provides everyone's right to choose one's profession, trade or occupation, the place of work, freedom to exercise or not a particular work, prohibition of forced labor, the right to social protection and equitable remuneration, the right to collective bargaining and the mandatory conclusion of agreements and employment contracts.

Both international, as well as domestic regulations on the fundamental right to work refer to the means and mechanisms for the implementation of this right, of social protection with all that entails, prevention and elimination of discrimination , of non-compliance with equal opportunities and the wage gap between men and women.

Keywords: right to work, freedom of profession, working conditions, equal treatment, working conditions, salary.

Résumé:

Le droit fondamental au travail et à la protection sociale du travail tel que réglementé par la Constitution prévoit le droit de chacun de choisir sa profession, un métier ou une profession, le lieu de travail, la liberté d'exercer ou non un travail particulier, interdiction du travail forcé, le droit de la protection sociale et une rémunération équitable, le droit à la négociation collective et la conclusion obligatoire des accords et des contrats de travail.

Les deux règlements internationaux, ainsi que nationaux sur le droit fondamental au travail se réfèrent aux moyens et mécanismes pour la mise en œuvre de ce droit, de la protection sociale avec tout ce qui implique, à la prévention et à l'élimination de la discrimination, de non-respect de l'égalité des chances et la écart salarial entre les hommes et les femmes.

Mots-clés: droit au travail, à la liberté de la profession, les conditions de travail, l'égalité de traitement, les conditions de travail, le salaire.

I. Unul dintre drepturile omului este dreptul la muncă. Acesta este reglementat în art. 23 din Declaraţia universală a drepturilor omului din 1948, de art. 6 din Pactul internaţional privind drepturile economice, sociale şi culturale din 1966 şi Convenţia privind politica slujbelor nr. 122/1965 a Organizaţiei Internaţionale a Muncii, intrată în vigoare în anul 1966.

Constituţia României reglementează în art. 41 dreptul fundamental la muncă şi la protecţia socială a muncii şi în art. 42 interzicerea muncii forţate. În conţinutul său constituţional complex, dreptul la muncă cuprinde libertatea alegerii profesiei, a meseriei sau a ocupaţiei, libertatea alegerii locului de muncă, protecţia socială a muncii, salarizarea muncii depuse, dreptul la negocieri colective şi caracterul obligatoriu al convenţiilor şi contractelor colective de muncă.

Libertatea alegerii profesiei, a meseriei sau a ocupaţiei şi libertatea alegerii locului de muncă sunt expresii ale libertăţii persoanei în domeniul muncii. Această libertate presupune şi libertatea de a nu munci, pentru că oricine poate refuza o muncă, ceea ce are sorgintea în regula interzicerii muncii forţate, precum şi dreptul de a înceta munca sau, în alte cuvinte, de a înceta exercitarea ei, salariatul având dreptul de a-i pune capăt oricând, sub rezerva respectării unor reguli de procedură, în special cea referitoare la preaviz.

O altă componentă a conţinutului dreptului fundamental la muncă este protecţia socială a muncii care cuprinde securitatea şi igiena muncii, regimul de muncă al femeilor şi al tinerilor, instituirea unui salariu minim pe economie, repausul săptămânal, concediul de odihnă plătit,

* Cercet. şt.

regimul prestării muncii în condiţii grele, precum şi alte situaţii specifice. În art. 38 alin. (3) este reglementată durata normală a zilei de lucru, de cel mult 8 ore. Constituţia, stabilind doar limita maximă, creează posibilitatea stabilirii unei durate mai reduse a zilei de lucru sau a prelungirii procesului de lucru. Această prelungire implică obligaţia corelativă a celui pentru care se prestează munca, de a stabili un program corespunzător naturii muncii, dar care să respecte regula celor 8 ore la nivelul săptămânii de lucru sau a altei perioade convenite cu angajatorul.

Art. 16 din Constituţie proclamă egalitatea salarizării femeilor şi bărbaţilor pentru muncă egală, care concretizează egalitatea în drepturi (de şanse) a femeii cu bărbatul.[1] Legea fundamentală mai reglementează şi dreptul la negocieri colective în materie de muncă şi caracterul obligatoriu al convenţiilor şi al contractelor colective de muncă, în exercitarea cărora un rol foarte important îl au sindicatele - art. 41 alin. (5). Munca forţată este interzisă potrivit art. 42, reglementându-se în art. 42 alin. (2) şi situaţiile în care nu există muncă forţată. [2]

Conform prevederilor Codului muncii, pentru salariaţii cu normă întreagă, durata normală a timpului de muncă este de 8 ore pe zi şi de 40 de ore pe săptămână (art. 112 alin. 1).

Sunt situaţii în care durata timpului de muncă se situează sub 8 ore pe zi şi 40 de ore pe săptămână, munca prestându-se pe timp parţial.

În Codul muncii sunt stabilite mai multe situaţii pentru care este prevăzută prestarea muncii cu timp parţial.

O astfel de situaţie este cea a tinerilor în vârstă de până la 18 ani, în cazul cărora durata timpului de muncă este de 6 ore pe zi şi de 30 de ore pe săptămână (art. 112 alin. 2). Regula este valabilă şi în situaţia în care tânărul cumulează mai multe funcţii în baza unor contracte individuale de muncă. O altă situaţie priveşte salariatele care alăptează şi solicită ca pauzele de alăptare să fie înlocuite cu reducerea duratei normale a timpului lor de muncă cu două ore zilnic[3]. Posibilitatea de a lucra mai puţin de 8 ore pe zi mai este prevăzută şi în cazul persoanelor cu handicap[4].

Şi contractul individual de muncă cu timp parţial presupune o durată redusă a timpului de muncă şi anume sub 8 ore pe zi şi 40 de ore pe săptămână (art. 103 din Codul muncii).[5]

Contractul individual de muncă cu timp parţial este reglementat în art. 103-107 din Codul muncii, care l-a preluat din normele internaţionale şi europene. Acest contract este din ce în ce mai des folosit, fiind una dintre modalităţile de flexibilizare a muncii. Salariatul cu fracţiune de normă este, conform art. 103 Codul muncii, acel salariat al cărui număr de ore normale de lucru, calculate săptămânal sau ca medie lunară, este inferior numărului de ore normale de lucru al unui salariat cu normă întreagă comparabil. Fracţiunea de normă este stabilită pe ore, nu şi pe minute.[6]

Un aspect controversat în doctrină a fost acela al calculării vechimii în cazul muncii cu fracţiune de normă. Astfel, se considera că numai norma întreagă se lua în calcul pentru stabilirea timpului efectiv lucrat, în vederea acordării pensiei pentru limită de vârstă, stabilirii vechimii in munca sau pentru plata diferitelor sporuri la salariu. În cazul în care se efectuau numai fracţiuni de normă, se stabilea timpul efectiv lucrat în urma adunării perioadelor cu timp parţial şi raportării acestora la o normă întreagă. De exemplu, la 3 ani de muncă efectuată cu jumătate de normă, perioada respectivă era luată în calcul la stabilirea vechimii în muncă la un an şi jumătate.

Directiva 97/81/CE din 15 decembrie 1997 referitoare la Acordul – cadru cu privire la munca cu fracţiune de normă, încheiat de Uniunea

[1] Începând cu 1919 s-a încercat sa se găsească o modalitate comună de cuantificare a muncii femeilor şi a bărbaţilor pentru a se aplica principiul egalităţii salariului femeilor cu bărbaţii, la muncă egală. Toate încercările însă au rămas fără succes.

[2] A se vedea **Gheorghe Iancu**, *Drept constituţional şi instituţii politice*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2014, p.262-264.

[3] Art. 17 din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 96/2003 privind protecţia maternităţii la locurile de muncă, publicată în M. Of., I, nr. 750 din 27 octombrie 2003.

[4] Art. 83 alin. 1, lit. f din Legea nr. 448/2006 privind protecţia şi promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, publicată în M. Of., I, nr. 1 din 3 ianuarie 2008.

[5] A se vedea **Alexandru Ţiclea**, *Tratat de dreptul muncii*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2011, p. 538-539.

[6] Ibidem, p. 357.

Confederaţiilor din Industrie şi a Agricultorilor din Europa (UNICE), Confederaţia Europeană a Sindicatelor (CES) şi Centrul European al Întreprinderilor cu Participare Publică (CEEP)[7] are ca obiect principal de reglementare asigurarea condiţiilor vizând suprimarea discriminărilor la care ar putea fi expuşi lucrătorii cu timp parţial. De asemenea, aceasta urmăreşte dezvoltarea muncii cu timp parţial pe o bază voluntară, ca şi organizarea flexibilă a timpului de lucru într-o manieră care să ţină seama de necesităţile angajatorilor şi lucrătorilor. Potrivit Acordului-cadru, "lucrătorul cu timp parţial" este salariatul a cărui durată normală de muncă, calculată săptămânal sau ca medie pe o perioadă de lucru ce poate ajunge până la un an, este inferioară celei unui lucrător cu normă întreagă comparabilă.[8]

II. Curtea de justiţie a Uniunii Europene[9] a fost confruntată cu un caz privind interpretarea clauzei 4 din Acordul-cadru privind munca pe fracţiune de normă, încheiat la 6 iunie 1997, cuprins în anexa la Directiva 97/81/CE a Consiliului Uniunii Europene din 15 decembrie 1997 privind Acordul-cadru referitor la munca pe fracţiune de normă, precum şi interpretarea articolului 157 din Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene (TFUE) [10] şi a articolului 4 din Directiva 2006/54/CE a Parlamentului European şi a Consiliului Uniunii Europene din 5 iulie 2006 privind punerea în aplicare a principiului egalităţii de şanse şi al egalităţii de tratament între bărbaţi şi femei în materie de încadrare în muncă[11] şi a articolului 4 din Directiva 79/7/CEE a Consiliului Comunităţilor Europene din 19 decembrie 1978 privind aplicarea treptată a principiului egalităţii de tratament între bărbaţi şi femei în domeniul securităţii sociale[12], Cererea a fost formulată în cadrul unui litigiu între Elbal Moreno, pe de o parte, şi Institutul Naţional de Securitate Socială (INSS)[13] şi Trezoreria Generală a Securităţii Sociale din Spania (TGSS)[14], pe de altă parte, cu privire la obţinerea unei pensii pentru limită de vârstă.

Astfel, la 8 octombrie 2009, la vârsta de 66 de ani, reclamanta E. M. din litigiul principal a introdus o cerere la INSS pentru a obţine o pensie pentru limită de vârstă. Anterior, aceasta lucrase exclusiv ca femeie de serviciu la o asociaţie de proprietari timp de 18 ani pe fracţiune de normă, respectiv 4 ore pe săptămână, ceea ce reprezintă 10 % din timpul legal de lucru în Spania, care este de 40 de ore pe săptămână.

Prin decizia din 13 octombrie 2009, această pensie i-a fost refuzată pentru motivul că nu îndeplinea condiţia privind perioada minimă de cotizare de 15 ani. Aceasta îi era impusă pentru a i se recunoaşte dreptul la pensie pentru limită de vârstă în conformitate cu dispoziţiile articolului 161 alineatul 1 litera b) din Legea generală privind securitatea socială (LGSS).

Cererea depusă de reclamanta din litigiul principal la 30 noiembrie 2009 a fost respinsă prin decizia INSS din 9 decembrie 2009. În timp ce reclamantei din litigiul principal i se impune să probeze o perioadă minimă de cotizare de 4.931 de zile, decizia menţionată îi recunoştea acesteia o perioadă de cotizare de 1.362 de zile.

Ca urmare a respingerii reclamaţiei sale, reclamanta din litigiul principal a sesizat Tribunalul pentru Securitate Socială din Barcelona[15] cu o acţiune în cadrul căreia a arătat că a şaptea dispoziţie adiţională la LGSS, în temeiul căreia i-a fost refuzată pensia pentru limită de vârstă, determina o încălcare a principiului egalităţii. Dispoziţia menţionată ar impune, astfel, o perioadă de cotizare mai îndelungată pentru lucrătorii pe fracţiune de normă faţă de lucrătorii cu normă întreagă, chiar dacă se ţine seama de factorul de corecţie constituit de multiplicatorul de 1,5 pentru a avea acces la o prestaţie care este deja proporţional mai redusă. În plus, reclamanta din litigiul principal susţinea că această normă implica o discriminare indirectă, întrucât ar fi incontestabilă statistica potrivit căreia femeile sunt principalele utilizatoare, în proporţie de

[7] Adoptată la Bruxelles, 15 decembrie 1997.
[8] A se vedea **Alexandru Ţiclea**, *Tratat* ..op. cit., p. 112.
[9] Camera a opta, 22 noiembrie 2012, în cauza C-385/11, a se vedea www.curia.europa.eu, preluat de pe http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=130250&mode=lst&pageIndex=1&dir=&occ=first&part=1&text=&doclang=RO&cid=222205.
[10] Publicat în Jurnalul Oficial nr. 115C.
[11] Adoptată la Strasburg, 5 iulie 2006, publicată în Ediţia Specială a Jurnalului Oficial.
[12] Adoptată la Bruxelles, 19 decembrie 1978, publicată în Ediţia Specială a Jurnalului Oficial.
[13] Instituto Nacional de la Seguridad Social.
[14] Tesorería General de la Seguridad Social.
[15] Juzgado de lo Social de Barcelona.

aproximativ 80 %, ale acestui tip de contracte.

Cu privire la a şaptea dispoziţie adiţională menţionată, instanţa de trimitere explică faptul că această reglementare se întemeiază pe principiul luării în calcul exclusiv a orelor lucrate în mod efectiv pentru a stabili perioadele de cotizare impuse, atenuându-l însă cu ajutorul a două norme corectoare pentru a facilita accesul lucrătorilor pe fracţiune de normă la protecţia securităţii sociale.

Instanţa de trimitere precizează de asemenea că, în cazul reclamantei din litigiul principal, aplicarea celei de a şaptea dispoziţii adiţionale la LGSS implică faptul că plata unor contribuţii pentru o perioadă de 18 ani reprezentând 10 % din timpul zilnic de lucru echivalează, în vederea calculării perioadei de cotizare impuse pentru a avea acces la o pensie pentru limită de vârstă, cu plata unor contribuţii pentru o perioadă mai scurtă de 3 ani. În consecinţă, în cazul unui contract de muncă pe fracţiune de normă de 4 ore pe săptămână, reclamanta din litigiul principal ar trebui să lucreze 100 de ani pentru a îndeplini perioada de cotizare minimă de 15 ani, care i-ar permite să aibă acces la o pensie pentru limită de vârstă de 112,93 euro pe lună.

În aceste condiţii, Tribunalul pentru Securitate Socială din Barcelona a hotărât să suspende judecarea cauzei şi să se adreseze Curţii de Justiţie a Uniunii Europene.

Curtea de Justiţie a Uniunii Europene s-a pronunţat în sensul că articolul 4 din Directiva 79/7/CEE trebuie interpretat în sensul că se opune, în împrejurări precum cele din litigiul principal, unei reglementări a unui stat membru care impune lucrătorilor pe fracţiune de normă, în mare majoritate femei, în raport cu lucrătorii cu normă întreagă, o durată de cotizare proporţional mai îndelungată pentru a avea acces, dacă este cazul, la o pensie pentru limită de vârstă de tip contributiv al cărei cuantum este redus proporţional în funcţie de timpul lor de lucru.

III. De asemenea, Curtea de Justiţie a Uniunii Europene[16] a fost chemată să se pronunţe într-o altă cauză asemănătoare privind interpretarea Directivei 97/81/CE a Consiliului Uniunii Europene din 15 decembrie 1997 referitoare la Acordul-cadru cu privire la munca pe fracţiune de normă în cadrul a două litigii, primul între Instituto nazionale della previdenza sociale (INPS), pe de o parte, şi doamna Bruno şi domnul Pettini, pe de altă parte, iar al doilea între INPS, pe de o parte, şi doamnele Lotti şi Matteucci, pe de altă parte, în legătură cu stabilirea vechimii în muncă dobândite în vederea calculării drepturilor la o pensie pentru limită de vârstă.

Directiva 97/81/CE a fost transpusă în ordinea juridică italiană prin Decretul nr. 61 din 25 februarie 2000 de punere în aplicare a Directivei 97/81/CE privind Acordul-cadru cu privire la munca pe fracţiune de normă.

Intimanţii din acţiunile principale fac parte din personalul navigant de cabină al companiei aeriene Alitalia. Aceşti salariaţi sunt lucrători pe fracţiune de normă, potrivit formulei "fracţiune de normă de tip vertical ciclic". Este vorba despre un mod de organizare în care salariatul nu lucrează decât în cursul anumitor săptămâni sau luni din an, având un program de lucru complet sau redus.

Aceştia susţin că, dată fiind natura muncii personalului de cabină, munca pe fracţiune de normă de tip vertical ciclic este singura modalitate de muncă pe fracţiune de normă prevăzută de convenţia colectivă aplicabilă acestora.

Salariaţii menţionaţi impută INPS că nu ia în considerare decât perioadele lucrate drept perioade de contribuţie utile pentru dobândirea drepturilor la pensie, cu excluderea perioadelor nelucrate corespunzătoare reducerii programului de lucru al acestora în raport cu lucrătorii cu normă întreagă comparabili.

Astfel, aceştia au formulat acţiuni la Tribunale din Roma pentru a contesta calculele individuale ale perioadelor de contribuţie pe care li le adresase INPS. În aceste acţiuni, salariaţii au susţinut, în esenţă, că excluderea perioadelor nelucrate avea drept efect instituirea unei diferenţe de tratament între lucrătorii pe fracţiune de normă de tip vertical ciclic şi cei care au ales formula numită „orizontală", aceştia din urmă aflându-se într-o situaţie mai avantajoasă pentru o durată de muncă echivalentă.

[16] Camera a doua, 10 iunie 2010, în cauzele conexate C-395/08 şi C-396/08, a se vedea www.curia.europa.eu, preluatde pe http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=82799&pageIndex=0&doclang=ro&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=223190.

Întrucât această instanţă a admis acţiunile menţionate, INPS a formulat apel la Corte d'appello di Roma. În susţinerea cererilor de apel, INPS susţine, în esenţă, că perioadele de contribuţie relevante pentru calcularea prestaţiilor de pensie sunt cele în care intimanţii din acţiunea principală au lucrat efectiv şi care au dat naştere la remuneraţie, precum şi la plata unor contribuţii, acest calcul fiind efectuat *pro rata temporis*.

În aceste condiţii, Corte d'appello di Roma a hotărât să suspende judecarea cauzei şi să se adreseze Curţii de Justiţie a Uniunii Europene.

Instanţa de trimitere solicita, în esenţă, să se stabilească dacă clauzele 1, 4 şi 5 din Acordul-cadru se opun unei reglementări precum cea în discuţie în acţiunea principală, în măsura în care, în ceea ce priveşte lucrătorii pe fracţiune de normă de tip vertical ciclic, aceasta are drept efect să excludă perioadele nelucrate din calculul vechimii impuse pentru dobândirea unui drept la o pensie pentru limită de vârstă, în timp ce lucrătorii pe fracţiune de normă de tip orizontal şi cei care îşi desfăşoară activitatea cu normă întreagă nu sunt supuşi unei astfel de norme.

Conform obiectivului de eliminare a discriminărilor dintre lucrătorii pe fracţiune de normă şi lucrătorii cu normă întreagă, clauza 4 din Acordul-cadru se opune, în ceea ce priveşte condiţiile de încadrare în muncă, ca lucrătorii pe fracţiune de normă să fie trataţi într-un mod mai puţin favorabil decât lucrătorii cu normă întreagă comparabili numai din cauză că primii lucrează pe fracţiune de normă, cu excepţia cazului în care tratamentul diferenţiat este justificat de motive obiective.

Deşi este adevărat că stabilirea nivelului diferitelor elemente constitutive ale remuneraţiei unui lucrător nu este de competenţa legiuitoru lui Uniunii şi revine în mod incontestabil autorităţilor competente din statele membre, nu este mai puţin adevărat că, în cadrul exercitării competenţei lor în domeniile care nu ţin de competenţa Uniunii Europene, aceste autorităţi sunt obligate să respecte dreptul Uniunii, în special clauza 4 din Acordul-cadru.

Astfel, în cadrul stabilirii atât a elementelor constitutive ale remuneraţiei, cât şi a nivelului acestor elemente, autorităţile naţionale competente trebuie să aplice lucrătorilor pe fracţiune de normă principiul nediscriminării (astfel cum este prevăzut în clauza 4 din Acordul-cadru), în raport cu cei care lucrează cu norma întreagă.

Aşadar, vechimea în muncă este necesară pentru calculul pensiei, dar şi pentru calcularea lunară a unor drepturi salariale, legislaţia europeană şi jurisprudenţa Curţii de Justiţie de la Luxembourg *stabilind egalitatea de tratament între lucrătorii pe fracţiune de normă şi cei cu normă întreagă şi principiului egalităţii de tratament între bărbaţi şi femei în ceea ce priveşte accesul la încadrarea în muncă, la formarea şi la promovarea profesională, precum şi condiţiile de muncă*.

Mai mult, Curtea de Justiţie de la Luxembourg a stabilit că *în cazul în care instanţele de fond din statele membre ale Uniunii Europene decid altfel decât cele prevăzute in directivele mai sus citate, curţile superioare interne de apel sau de recurs vor trebui să retrimită cauzele respective la instanţele de fond pentru rejudecare şi aplicarea lor*. Potrivit directivelor mai sus citate, statele membre UE au şi alte obligaţii referitoare la adoptarea şi punerea în aplicare a actelor cu putere de lege şi a actelor administrative necesare aducerii la îndeplinire a dispoziţiilor prevăzute în aceste directive.

II. RAPORT DE ACTIVITATE AL INSTITUTULUI ROMÂN PENTRU DREPTURILE OMULUI

– 2015 –

Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO) organism independent, cu personalitate juridică, înființat prin lege – Legea nr. 9/1991, reprezintă prima instituție națională pentru drepturile omului creată în România după 1989 și singura instituție națională din țara noastră care a fost recunoscută ca având această calitate, de către Comitetul de Coordonare a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului din sistemul ONU. Institutul, este de asemenea, membru al Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului, al Asociației Comisiilor Francofone de Drepturile Omului, al Institutului European de Drept de la Bruxelles și al Institutului Internațional de Drept de Expresie și Inspirație Franceze.

IRDO a urmat în întreaga sa evoluție respectarea Principiilor de la Paris formulate în 1991 la Conferința consacrată instituțiilor naționale de drepturile omului, principii devenite document oficial al Adunării Generale ONU în 1993, și care au în vedere: un mandat „cât mai larg posibil", care să aibă la bază standardele universale ale drepturilor omului și care să includă dubla responsabilitate de a promova și de a proteja drepturile omului, acoperind toate drepturile; independență față de guvern; independență garantată prin Constituție sau prin lege; putere adecvată de investigare; pluralism, inclusiv prin structura personalului și/sau cooperare efectivă și resurse umane și financiare adecvate. Totodată, Institutul s-a dezvoltat potrivit cerințelor formulate și de Consiliul Europei prin Recomandările R (79) 16 și (97) 14 și Rezoluția (97) 11 ale Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei.

Ancorându-și preocupările în realitățile concrete ale fiecărei perioade, ale fiecărei etape, Institutul a avut permanent în vedere organizarea unui cadru corespunzător și crearea unor mijloace adecvate pentru aplicarea și respectarea concretă a drepturilor omului, pentru o mai bună cunoaștere și conștientizare a lor, atât de către instituțiile publice, cât și de către persoanele fizice, cu atât mai mult cu cât România este membră a ONU, a OSCE, a Consiliului Europei și a Uniunii Europene.

Așa cum s-a considerat totdeauna misiunea Institutului este de a juca un rol important pentru ca atât în România cât și la nivel european drepturile fundamentale să devină o realitate pentru toți. În aceste condiții, Institutul și-a orientat activitatea punând un accent deosebit pe desfășurarea unor programe și parteneriate care să răspundă mai bine cerințelor internaționale și naționale de promovare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, de formare a categoriilor de persoane care au răspunderi în domeniul protecției acestora.

Colaborarea cu instituțiile publice, mediul academic, organizațiile neguvernamentale cu preocupări în domeniul drepturilor omului ș.a., și experiența acumulată de-a lungul timpului au conferit Institutului o capacitate sporită de acțiune, în scopul îndeplinirii atribuțiilor conferite de Legea nr. 9/1991, ca instituție națională independentă de promovare a drepturilor omului, acesta manifestându-se ca o interfață, ca o punte de legătură între aceste instituții ale statului și societatea civilă.

Activitatea Institutului a fost răsplătită de-a lungul timpului cu o serie de premii la nivel internațional și național, din partea unor instituții precum Comisia Națională Consultativă de Drepturile Omului din Franța, Uniunea Juriștilor din România, Consiliul de Mediere ș.a. În anul 2015, cu ocazia împlinirii a 70 de ani de la crearea Organizației Națiunilor Unite, Institutul a primit din partea Asociației pentru Națiunile unite din România premiul pentru merite deosebite în promovarea idealurilor înscrise în Declarația Universală a Drepturilor Omului.

În conceperea programului de activitate pe anul 2015 al Institutului Român pentru Drepturile Omului au fost avute în vedere, printre altele, Principiile de la Paris privind funcționarea instituțiilor naționale de promovare și protecție a drepturilor omului, Programul de acțiune al Conferinței Mondiale a Drepturilor

Omului - Viena[1], Declarația de la Durban, Planul de acțiune al Comitetului Director pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei, Rezoluția 59/113 privind, Obiectivele ONU pentru 2015, Rezoluția nr. 21/14 privind „Programul mondial pentru educație în domeniul drepturilor omului" a Consiliului ONU pentru Drepturile Omului, Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, Strategia și Programul multianual al Agenției Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene 2013 – 2017, precum și principalele obiective stabilite de Comisia Europeană a fi atinse până în anul 2020 prin Strategia „Europa 2020", care au devenit obiective naționale pentru fiecare țară membră a UE (ocuparea locurilor de muncă, cercetare și dezvoltare/ inovație, schimbările climatice/ energie, educație, și sărăcie/excludere socială), Strategia europeană pentru egalitate între femei și bărbați (2010-2015), Strategia europeană pentru drepturile persoanelor cu dizabilități (2010-2020) Planul de acțiuni al Rețelei Europene de Instituții Naționale pentru Drepturile Omului (2014-2016), Planul strategic al Institutului, precum și Planul de acțiuni al Asociației Comisiilor Francofone de Drepturile Omului.

Acest plan a fost elaborat pornind de la contribuția Consiliului general al IRDO și de personalul IRDO, precum și de consultările cu reprezentanții FRA, Consiliului Europei, OSCE, organizațiilor cu atribuții în domeniul drepturilor omului, cu mediul academic și alte componente ale societății civile cu atribuții în domeniul drepturilor omului.

Capacitatea institutului de elaborare a răspunsurilor oportune în materia drepturilor fundamentale rămâne la fel ca și cea a Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene „un domeniu de dezvoltare care va trebui compensat prin nevoia planificării cercetării pe termen lung, o contribuție pertinentă și oportună la o politică bazată pe probe (încercări) ce trebuie să garanteze justul echilibru între răspunsurile la situațiile de urgență și polarizarea pe o cercetare pe termen lung analizând tendințele evolutive în timp".

Pornind de la importanța deosebită a cunoașterii drepturilor omului, și în anul 2015, Institutul Român pentru Drepturile Omului a desfășurat activități de formare, informare, documentare, cercetare și consultanță, contribuind, prin întreaga sa activitate, la formarea persoanelor din structurile și instituțiile publice cu atribuții în domeniul protecției și promovării drepturilor omului, la informarea sistematică a cetățenilor în legătură cu drepturile ce le sunt garantate prin lege sau sunt prevăzute în documentele internaționale la care România este parte. În acest sens, în anul 2015, Institutul a organizat numeroase manifestări științifice, simpozioane sau seminarii ori mese rotunde, dezbateri, cursuri de formare, schimburi de experiență etc. În cadrul Institutului s-au efectuat cercetări, au fost publicate și difuzate lucrări în domeniu, rapoarte vizând o mai bună înțelegere a standardelor internaționale, a instrumentelor și mecanismelor de protecție și promovare a drepturilor omului pe plan internațional și la care România a aderat, urmărindu-se facilitarea aplicării lor rapide și corecte pe plan național.

IRDO și-a intensificat activitatea în domeniul azilului și migrației sporind consultanța pe lângă decidenți la nivel național și european pentru furnizarea de date, puncte de vedere, documentație și asistență în respectarea drepturilor fundamentale (activitatea pentru integrarea acestora devine o prioritate pentru impactul pe termen lung al fluxului de migranți).

În îndeplinirea atribuțiilor stabilite de lege, de promovare și diseminare a drepturilor omului, Institutul Român pentru Drepturile Omului a încheiat noi parteneriate și le-a continuat pe cele deja existente cu diferite instituții și cu organizații neguvernamentale, atât la nivel intern, cât și internațional.

Sintetizând activitățile desfășurate de Institutul Român pentru Drepturile Omului în anul 2015, acestea pot fi structurate pe următoarele direcții: asigurarea unei mai bune cunoașteri a problematicii drepturilor omului, a modului în care aceste drepturi sunt garantate în țările membre ONU, OSCE, Consiliul Europei

[1] Reamintim că IRDO a organizat la București Colocviul internațional din 15-17 martie 1993, în pregătirea Conferinței Mondiale a Drepturilor Omului de la Viena din 1993. Declarația finală a acestui Colocviu cu tema „Reforma instituțiilor internaționale pentru protecția drepturilor omului" a fost recunoscută și considerată drept document oficial ONU prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/CONF.157/PC/42/Add.8, 27 aprilie 1993, iar Colocviul a fost recunoscut de către Comitetul pregătitor ca fiind o reuniune satelit a Conferinței Internaționale de la Viena.

și a Uniunii Europene; informarea instituțiilor internaționale în legătură cu modalitățile practice în care drepturile omului sunt promovate și garantate în România; efectuarea de cercetări privind noi drepturi ale omului, dreptul la fericire, noi încălcări ale drepturilor omului sau privind aspecte importante din domeniul promovării și respectării drepturilor omului în țara noastră și pe plan internațional; organizarea și realizarea de programe de formare și educare în domeniul drepturilor omului și găsirea unor noi metode și metodologii; promovarea unor domenii de interes, la inițiativa ONU sau a altor organizații internaționale sau regionale (de exemplu: mediul de afaceri și drepturile omului), asocierea la propunerea Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (proiectul Clarity, sau cele privind drepturile persoanelor cu dizabilități, migranți, femei, copii, violența în familie ș.a.); activități editoriale; publicarea reglementărilor, documentelor, a studiilor și cercetărilor recent apărute pe plan internațional și național în domeniul drepturilor omului; perfecționarea activității centrului de documentare al IRDO; acordarea de consultanță; organizarea de conferințe, seminarii, simpozioane internaționale în colaborare cu comisiile parlamentare și universități.

I. CERCETĂRI CONSACRATE PROMOVĂRII ȘI RESPECTĂRII DREPTURILOR OMULUI ÎN ROMÂNIA ȘI PE PLAN INTERNAȚIONAL

Cercetarea diferitelor aspecte legate de promovarea și respectarea drepturilor omului reprezintă unul dintre principalele elemente ale activității desfășurate de Institutul Român pentru Drepturile Omului. În abordarea acestei activități, prevăzută de lege, Institutul a avut în vedere „Principiile de la Paris”[2] privind funcționarea instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului, Programul de acțiune al Conferinței Mondiale a Drepturilor Omului de la Viena (1993), Obiectivele ONU pentru noul mileniu, Obiectivele ONU pentru 2015, Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, Declarația de la Durban (2001), Planul de acțiune al Comitetului director pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei, Rezoluția 59/113 a ONU, Strategia FRA 2013-2017, Programul anual al Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, Strategia europeană pentru persoanele cu dizabilități (2010–2020), Strategia europeană pentru egalitate între femei și bărbați (2010-2015) și, de asemenea, Recomandările R (79) 16 și (97) 14 și Rezoluția (97) 11 ale Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, ceea ce evidențiază faptul că cercetarea drepturilor omului și învățarea drepturilor omului constituie mijloace adecvate pentru respectarea demnității umane pentru asigurarea respectării drepturilor omului și a valorii persoanei umane pentru crearea condițiilor necesare înfăptuirii justiției și respectării obligațiilor ce decurg din tratate și din alte izvoare de drept internațional pentru promovarea progresului social și, evident, crearea unor condiții mai bune de trai într-o mai mare libertate.

Având în vedere misiunea sa de a contribui la edificarea în țara noastră a unei culturi a drepturilor omului, Institutul a efectuat cercetări în care au fost prezentate atât aspecte generale ale istoriei și evoluției drepturilor omului pe plan internațional și intern, filosofia drepturilor omului, știința drepturilor omului, codificarea în domeniul drepturilor omului, cât și domenii specializate legate de diferitele generații de drepturi ale omului. Astfel, au făcut obiectul activității de cercetare atât drepturile din prima generație: drepturile civile și politice, cât și cele din generația a doua: drepturile economice, sociale și culturale. De asemenea, au fost

[2] Principiile fundamentale stabilite la prima întâlnire internațională a Instituțiilor Naționale pentru Promovarea și Protejarea Drepturilor Omului, ce a avut loc la Paris în 7-9 octombrie 1991, cunoscute drept „Principiile de la Paris”. Adoptate de Adunarea Generală a ONU prin Rezoluția 48/134 la 20 decembrie 1993.

abordate şi teme aparţinând generaţiei a treia de drepturi ale omului, cum ar fi: dreptul la pace, dreptul la dezvoltare durabilă, dreptul la un mediu sănătos precum şi drepturi considerate de unii specialişti ca făcând parte din generaţia a patra de drepturi ale omului. Astfel, au fost întreprinse cercetări pe teme noi, precum dreptul la fericire ca drept fundamental al omului (potrivit Rezoluţiei Adunării Generale ONU nr. 65/309/2011) sau mediul de afaceri şi drepturile omului (potrivit cadrului de protecţie, respectare şi remediere al ONU referitor la mediul de afaceri şi drepturile omului, precum şi documentul de implementare din 2008 – DOC A/HRC/8/5), dreptul la demnitate, cercetări anuale privind drepturile omului la nivelul UE şi în legislaţia României, studiul comparat al evidenţierii drepturilor omului în rapoartele anuale ale Agenţiei pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene.

Experienţa acumulată şi perfecţionarea profesională a cercetătorilor proprii, precum şi a colaboratorilor onorifici, cercetători renumiţi, personalităţi ale vieţii ştiinţifice sau tineri cercetători, au permis abordarea problematicii recente din domeniu, prin lucrări de amploare, cu desfăşurarea extinsă pe durata a mai mult de un an şi realizate de echipe de cercetători din institut care au acţionat în parteneriat cu cercetători asociaţi onorifici tocmai pentru aprofundarea studiului în condiţiile unei teme mai importante. În acelaşi timp, au fost realizate cercetări care au privit domenii specializate, efectuate de obicei de un singur cercetător, rezultatele acestor studii materializându-se fie prin publicarea lor în paginile revistei trimestriale „Drepturile omului”, în publicaţia lunară Info IRDO, în lucrări, sau în rapoarte de mai mari dimensiuni, în lucrările publicate de IRDO sau de alte edituri cunoscute, prezentate în cadrul manifestărilor ştiinţifice organizate de Institutul Român pentru Drepturile Omului şi/sau de diverse organisme din mediul academic, naţional şi internaţional sau al organizaţiilor neguvernamentale, cu care Institutul colaborează. În această categorie intră marea majoritate a studiilor şi cercetărilor efectuate în cadrul sau cu participarea Institutului Român pentru Drepturile Omului. De asemenea, cercetările au fost prezentate în cadrul sesiunii a XXI-a a Universităţii Internaţionale a Drepturilor Omului.

Cercetările realizate în anul 2015 au avut la bază legislaţia naţională din domeniul drepturilor omului şi documentele internaţionale şi regionale devenite parte din dreptul intern prin ratificarea acestora de către România. Cităm cu titlu de exemplu: Carta Drepturilor Omului, Carta ONU; Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, Pactul internaţional cu privire la drepturile civile şi politice (ratificat de România în 1974); Pactul internaţional cu privire la drepturile economice, sociale şi culturale (ratificat de România în 1974); Protocolul facultativ la Pactul internaţional cu privire la drepturile civile şi politice (ratificat de România în 1993); Protocoalele la Pactul Drepturilor Economice, Convenţia internaţională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială (ratificată de România în 1970); Convenţia împotriva torturii şi a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (ratificată de România în 1990); Convenţia asupra eliminării tuturor formelor de discriminare faţă de femei (ratificată de România în 1981); Convenţia cu privire la drepturile copilului (ratificată de România în 1990); Convenţia privind drepturile persoanelor cu dizabilităţi (ratificată de România în 2011); Convenţia europeană a drepturilor omului (ratificată de România în 1994); Carta socială europeană revizuită (ratificată de România în 1999); Convenţia europeană privind lupta împotriva traficului de fiinţe umane (ratificată de România în 2006); Convenţia europeană pentru prevenirea torturii şi a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (ratificată de România în 1994); Convenţia cadru pentru protecţia minorităţilor naţionale (ratificată de România în 1995), precum şi altele.

<u>În funcţie de tematica abordată, s-au efectuat</u>:

a) cercetări care au abordat o tematică generală;

b) cercetări consacrate instrumentelor şi mecanismelor privind protecţia şi promovarea drepturilor omului şi evoluţia acestora în timp;

c) cercetări privind protecţia şi promovarea drepturilor omului;

d) cercetări referitoare la drepturi şi libertăţi fundamentale ale omului, din cele trei generaţii unanim recunoscute: drepturile civile

și politice dar și la noi drepturi ale omului, considerate de specialiști ca făcând parte din a patre generație de drepturi ale omului; drepturile economice, sociale și culturale; dreptul la pace, dezvoltare durabilă și la un mediu sănătos;

O prezentare exemplificativă a fiecărei categorii de cercetări, demonstrează diversitatea temelor abordate.

a) Cercetări care au abordat o tematică generală:

- Promovarea și protecția drepturilor persoanelor cu dizabilități în România;
- Buna guvernare și drepturile omului;
- Aspecte referitoare la dreptul fundamental la sănătate;
- Dreptul persoanei la valorificarea șansei și a speranței legitime;
- Familia – responsabilități în domeniul educației;
- Dreptul la sănătate al persoanelor cu dizabilități;
- Administrația publică din România și rolul Consiliului Legislativ;
- Educația pentru dezvoltare durabilă și Agenda 2030;
- Religia aplicată și dreptul fundamental la educație;
- Apărarea drepturilor omului în contextul terorismului internațional.

b) ***Cercetări consacrate instrumentelor și mecanismelor privind protecția și promovarea drepturilor omului și evoluția acestora în timp:***

- Drepturile omului în administrarea justiției. Rolul instituției procurorului;
- Eficacitatea și independența sistemului judiciar: criterii juridice/ criterii instituționale;
- Imigrația și integrarea imigranților în contextul internațional actual;
- Protecția drepturilor omului și a demnității persoanelor cu tulburări mentale în legătură cu plasamentul involuntar și tratamentul involuntar;
- Jurisprudența instanțelor internaționale de contencios al drepturilor omului și dreptul la sănătate.

c) Cercetări privind protecția și promovarea drepturilor omului:

- Promovarea și protecția drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană;
- Promovarea și protecția drepturilor omului de către autoritatea legislativă;
- Forme ale protecției și promovării drepturilor omului: Medierea și Ombudsmanul;
- Executarea hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului;
- Determinarea statului membru responsabil pentru examinarea unei cereri de protecție internațională.

d) Cercetări consacrate drepturilor și libertăților fundamentale ale omului: civile și politice, economice, sociale, culturale; dreptul la pace, dezvoltare durabilă și la un mediu sănătos; cercetări consacrate unor noi drepturi ale omului:

- Despre dreptul la accesibilitate al persoanelor cu dizabilități;
- Protecția și promovarea drepturilor omului în relația administrație-cetățean, din perspectiva persoanelor cu handicap;
- Medierea și arbitrajul – mijloace de promovare și protecție a drepturilor omului în relația administrație-cetățean;
- Modele de organizare a serviciilor medicale spitalicești în țări din Europa;
- Răspunderea pentru încălcarea dreptului la un mediu sănătos în cazul gestionării necorespunzătoare a deșeurilor;
- Noi obiective pentru dezvoltarea durabilă.
- Spre un nou drept fundamental al omului – dreptul la demnitate.

II. PROGRAME DE FORMARE ŞI ACTIVITĂŢI DE EDUCAŢIE ÎN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI

Potrivit Declaraţiei Universale a Drepturilor Omului, educaţia pentru drepturile omului are în vedere persoana umană ca valoare centrală. Această formă de educaţie este absolut necesară într-o societate democratică; ea trebuie să fie o preocupare a tuturor cetăţenilor, pentru că s-a înţeles că nu este de ajuns să fie consacrate nişte principii şi norme, ci acestea trebuie să fie înţelese şi respectate. Dobândirea de drepturi înseamnă şi dobândirea de obligaţii, faţă de sine însuşi, faţă de societatea în care trăim, fără vreo urmă de intoleranţă, fără discriminare şi competiţie negativă.

În domeniul educaţiei şi formării de formatori au fost întreprinse acţiuni (a se vedea **Anexa A**) care au avut în vedere unul din obiectivele principale cuprinse în Legea privind înfiinţarea Institutului Român pentru Drepturile Omului: *organizarea de programe de formare destinate îndeosebi acelor categorii de persoane care au răspunderi speciale pentru protecţia drepturilor omului sau pentru cunoaşterea problematicii drepturilor omului în rândurile unor largi categorii ale populaţiei.*

Avându-se în vedere principalele domenii de intervenţie din **Programul mondial de educaţie în domeniul drepturilor omului** pentru perioada 2005 – 2015, Institutul Român pentru Drepturile Omului a acţionat în concordanţă cu prevederile conţinute în acesta şi a acordat şi în cursul anului 2015 o atenţie deosebită intensificării şi diversificării activităţilor concepute pentru dezvoltarea educaţiei. Scopul urmărit a fost cel al formării atitudinilor şi comportamentelor cetăţeneşti specifice unei societăţi democratice şi sporirii interesului şi competenţelor de participare la viaţa publică a cât mai multor cetăţeni din rândul tuturor categoriilor socio-profesionale, atât tineri cât şi vârstnici.

Planul de activitate al sectorului de formare şi pregătire a specialiştilor cuprinde, printre alte obiective şi:

- promovarea educaţiei în domeniul drepturilor omului;
- afirmarea educaţiei în domeniul drepturilor omului ca o prioritate la nivel naţional, regional şi internaţional;
- cultivarea în rândul adulţilor şi tinerilor a preocupărilor în domeniul drepturilor omului şi copilului;
- formarea de formatori în domeniul drepturilor omului;
- formarea educatorilor: cadre didactice din sistemul universitar şi preuniversitar;
- formarea unor categorii profesionale, care sunt direct implicate şi au responsabilităţi în promovarea şi apărarea drepturilor omului şi drepturilor copilului;
- consolidarea parteneriatului şi cooperării cu instituţiile care fac parte din sistemul de învăţământ, precum şi cu alte instituţii şi organizaţii neguvernamentale din diverse domenii;
- monitorizarea şi sprijinirea programelor de educaţie existente în domeniul drepturilor omului, pentru a pune în evidenţă bunele practici stimulând măsurile care vizează continuarea, perfecţionarea şi dezvoltarea acestora.

Conceperea şi organizarea acţiunilor consacrate formării de formatori şi educaţiei în domeniul drepturilor omului au avut la bază feedback-ul primit din partea reprezentanţilor Caselor Corpului Didactic, a dascălilor din diferite şcoli şi licee.

Grupurile ţintă care au beneficiat de activităţile desfăşurate de către sectorul formare din cadrul IRDO au vizat persoane din domeniile învăţământului, cercetării, administraţiei publice, justiţiei, sănătăţii, precum şi persoane din categorii cu probleme specifice: femei, copii, pensionari, minorităţi, persoane cu dizabilităţi etc.

Activităţile de formare ale IRDO s-au proiectat şi desfăşurat la iniţiativa Institutului, a unor parteneri, la solicitarea autorităţilor centrale şi locale sau a unor grupuri socio-profesionale şi au îmbrăcat diferite forme:

- cursuri de formare de lungă durată, acreditate de MECS;
- cursuri de formare de scurtă durată, de tip „contact”;
- acţiuni de familiarizare cu principalele instrumente care privesc

promovarea și protecția drepturilor omului;
- activități de sensibilizare a unor grupuri sociale privind necesitatea cunoașterii și respectării drepturilor omului și copilului;
- simpozioane, conferințe, seminarii, mese rotunde, dezbateri etc.;
- activități de diseminare;
- prezentări de carte apărute la editura IRDO sau publicate de cercetători IRDO.

Prin acțiunile și activitățile destinate educației pentru drepturile omului s-a urmărit prevenirea încălcării drepturilor omului prin aducerea la cunoștința cetățenilor a drepturilor și responsabilităților care le revin, prin informarea asupra mijloacelor pe care le au la dispoziție pentru a-și apăra drepturile, dar și prin formarea atitudinilor pozitive.

În anul 2015 au fost desfășurate diverse activități realizate împreună cu parteneri din rândurile organizațiilor neguvernamentale cu preocupări preponderente în domeniul educației pentru drepturile omului, cu asociatii profesionale, cu instituții ce fac parte din puterea legislativă, executivă sau judecătorească, dar și cu instituții din mediul academic etc.

Dintre activitățile de cercetare și de formare desfășurate, menționăm în primul rând manifestările științifice cu continuitate, cum sunt cursurile *Universității Internaționale a Drepturilor Omului,* organizate de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță, Asociația pentru Națiunile Unite din România, membră a Federației Mondiale a Asociațiilor pentru Națiunile Unite, și Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu”, cu concursul Institutului European de Drept, Institutului de Drept de Expresie și de Inspirație Franceză; cursuri ajunse la a XXI-a ediție.

Dintre activitățile de formare cu caracter de continuitate menționăm *coordonarea Catedrei UNESCO pentru drepturile omului*, *democrație, pace și toleranță* de către IRDO și Universitatea de Nord, Baia Mare, **activitate cu caracter permanent, care include cursurile de masterat, singurele din țară de acest gen;** concursurile naționale ale elevilor „*Olimpiada de educație și cultură civică*” și, respectiv, „*Democrație și toleranță*” ajunse la a XXI-a ediție, precum si o serie de dezbateri, cursuri de formare, mese rotunde, seminarii, conferințe, colocvii consacrate promovării drepturilor omului în diferite domenii, lansări de carte ș.a. organizate în colaborare cu alte instituții și organizații nonguvernamentale (a se vedea **Anexa A**) etc.

1. Educarea tinerei generații în spiritul respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, al demnității și toleranței, al schimbului liber de opinii, este un obiectiv permanent care se realizează în cea mai mare parte în cadrul parteneriatului dintre Institutul Român pentru Drepturile Omului și Ministerul Educației și Cercetării Științifice, si care se concretizează prin desfășurarea unor activități devenite tradiționale: concursurile școlare naționale „*Olimpiada de educație civică și cultură civică*” și „*Democrație și toleranță*”, cursuri de formare continuă pentru profesori și învățători; colocvii, simpozioane și dezbateri (a se vedea **Anexa A**) pe teme privind diferite aspecte ale activității de educație pentru drepturile omului și, nu în ultimul rând, *Concursul de creativitate didactică în domeniul realizării de materiale auxiliare utilizabile în educația pentru drepturile omului* și a unui *Concurs de creație plastică pentru elevii din învățământul primar.*

2. Concursurile școlare naționale

Ca urmare a unei inițiative a Institutului Român pentru Drepturile Omului, Ministerul Educației și Cercetării Științifice a inclus, începând cu anul 1994, disciplinele *educație civică* (clasele III-IV), respectiv *cultură civică* (clasele VII-VIII) în categoria celor la care se organizează concursuri anuale cu etape până la nivel național.

Aceste concursuri, în organizarea cărora Institutul Român pentru Drepturile Omului este partener al Ministerului Educației și Cercetării Științifice, cunoscute sub denumirea de olimpiade, se subsumează nevoii de educație în vederea asumării rolului și statutului de cetățean în cadrul unei societăți democratice, în vederea formării și dezvoltării competențelor de participare la viața publică, a spiritului social critic și capacității de toleranță.

a) ***Olimpiada naţională de ştiinţe socio-umane***

Pornind de la conceptul de drepturi şi libertăţi fundamentale ale omului, de la faptul că el izvorăşte din nevoia şi dorinţa oamenilor pentru o viaţă în care demnitatea şi valoarea fiecăruia să fie respectată şi protejată, s-a desfăşurat faza finală a Olimpiadei de ştiinţe socio-umane, la Mangalia, în luna aprilie 2015, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Ministerul Educaţiei şi Cercetării Ştiinţifice. Acest concurs este unul de excelenţă, care se adresează elevilor cu aptitudini în domeniul ştiinţelor socio-umane, subsumându-se nevoii de educaţie în vederea asumării rolului şi statutului de cetăţean al unei societăţi democratice, în vederea formării şi dezvoltării competenţelor de participare la viaţa publică, a spiritului social critic şi al capacităţii de toleranţă. Disciplinele de concurs sunt: educaţie civică, cultură civică, logică, psihologie, sociologie, economie şi filosofie. La disciplina educaţie civică elevii participă în cadrul echipajelor formate din doi elevi din clasele a III-a sau a IV-a, în timp ce la disciplina cultură civică elevii participă în aceeaşi formulă, doar că cei doi elevi sunt din clasele a VII-a sau a VIII-a, din cadrul aceleiaşi unităţi şcolare. Reprezentantul sectorului formare şi pregătirea specialiştilor din cadrul IRDO participă în calitate de vicepreşedinte al Subcomisiei pentru educaţie şi cultură civică la această olimpiadă. Şi la această ediţie celor mai bune lucrări realizate de echipajele participante li s-a acordat premii şi menţiuni de Institutul Român pentru Drepturile Omului.

b) ***A XXI-a ediţie a etapei finale a Concursului naţional „Democraţie şi toleranţă”***

Concursul iniţiat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Ministerul Educaţiei şi Cercetării Ştiinţifice reprezintă o formă complexă de educaţie civică în care sunt implicaţi elevii din ciclul primar şi gimnazial. Obiectivele generale ale concursului vizează asumarea rolului şi statutului de cetăţean în cadrul unei societăţi democratice, formarea şi dezvoltarea spiritului civic contructiv. În mod explicit concursul urmăreşte cunoaşterea conceptelor de democraţie, toleranţă, drepturile omului, drepturile copilului; cunoaşterea reglementărilor naţionale şi internaţionale referitoare la aceste concepte; exersarea de către elevi a atitudinilor şi comportamentelor democratice, tolerante şi a spiritului civic; formarea şi dezvoltarea deprinderilor de participare la viaţa comunităţii educaţionale; formarea motivaţiei în vederea promovării şi apărării drepturilor omului şi ale copilului. Concursul s-a desfăşurat pe trei dimensiuni: teoretică (constând într-o lucrare scrisă), practic-aplicativă (elaborarea unui proiect pentru soluţionarea uneia dintre problemele şcolii sau comunităţii locale căreia îi aparţin elevii, proiectul având forma unui portofoliu) şi artistică (realizarea unei lucrări plastice – desen, grafică, pictură, colaj, sculptură etc., care să ilustreze modul de soluţionare a problemei prezentate în cadrul proiectului la nivelul probei practic-aplicative), cu participarea unor echipe alcătuite din câte 3 membri, dintre care unul din învăţământul primar. Experienţa acumulată în perioada de desfăşurare a concursului relevă o creştere constantă a calităţii materialelor prezentate în cadrul concursului – sub toate cele trei dimensiuni ale sale, precum şi a interesului faţă de problematica pe care o implică. Preşedintele Comisiei Centrale a Concursului Naţional „Democraţie şi Toleranţă” este reprezentantul IRDO. Evaluarea lucrărilor teoretice, portofoliilor şi lucrărilor plastice se realizează de trei subcomisii separate formate din cadre didactice de specialitate, preşedintele Comisiei Centrale fiind şeful Sectorului formare şi pregătirea specialiştilor din cadrul IRDO.

Concursul, a cărui ediţie s-a desfăşurat la Deva, a urmărit dezvoltarea competenţelor de cooperare la nivelul grupului, stimulând preocupările pentru promovarea şi respectarea drepturilor omului. În urma rezultatelor la cele trei probe ale concursului, Institutul Român pentru Drepturile Omului a acordat premiile speciale şi menţiunile „Drepturile Omului”.

c) Concursul Naţional de creativitate didactică în domeniul materialelor auxiliare destinate educaţiei pentru drepturile omului, democraţie şi o cultură a păcii în învăţământul preuniversitar

Acest concurs este organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului, o dată la doi

ani, în parteneriat cu Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice și Case ale Corpului Didactic din țară, concursul bucurându-se de un larg interes din partea cadrelor didactice din întreaga țară. În acest sens se evidențiază și interesul sporit al unor Case ale Corpului Didactic de a deveni organizatoare ale unor ediții viitoare ale concursului.

Apreciind prezența în cadrul ultimei expoziții a unor lucrări aparținând cadrelor didactice din județele Arad, Bacău, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Caraș-Severin, Cluj, Constanța, Dâmbovița, Hunedoara, Mureș și Municipiul București ca fiind una benefică și constructivă, în spiritul educației pentru drepturile omului, democrație și o cultură a păcii, semne evidente ale unei permanente preocupări pentru libera exprimare a drepturilor omului, Institutul a demarat în 2015 lucrările privind organizarea celei de-a VIII-a ediții a acestui concurs, având ca parteneri Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice și Casa Corpului Didactic din Cluj.

Educația pentru drepturile omului are un rol cheie în orice proces educativ. Rolul dascălilor în cadrul acestui proces este evident, aceștia, prin efortul și pasiunea de care dau dovadă, susținând elevii pentru a deveni cetățeni responsabili și activi, capabili și gata să contribuie la crearea unui mediu armonios în societatea în care trăiesc. Mai mult, procesul educațional se bazează pe participarea activă a copiilor, care învață despre drepturile omului și înțeleg această problematică, dobândesc abilități și dezvoltă atitudini privind respectul față de demnitatea umană.

d) Concursul de creație plastică pentru elevii din învățământul primar a fost organizat în cadrul manifestărilor dedicate „Săptămânii europene de acțiune împotriva rasismului" cu tema „Numai în întuneric suntem la fel?", în parteneriat cu Fundația „Adolescența", Casa Corpului Didactic Prahova și Colegiul Național „Jean Monnet".

3. În domeniul pregătirii continue a învățătorilor și profesorilor care realizează educația pentru drepturile omului, în anul 2015, în parteneriat cu Casa Corpului Didactic București, Institutul Român pentru Drepturile Omului a continuat programul de formare acreditat de Ministerul Educației și Cercetării Științifice „Educație pentru drepturile omului și ale copilului", publicul țintă vizat în cadrul acestui program fiind constituit din cadre didactice și didactic-auxiliare din învățământul preuniversitar.

Acest program, creat ca urmare a solicitărilor numeroase venite din rândul cadrelor didactice pentru formarea personalului didactic în domeniul drepturilor omului, are menirea de a sprijini elevii în procesul cunoașterii și conștientizării drepturilor omului și ale copilului, a legislației naționale și internaționale în domeniu.

4. Activitățile consacrate prezentării celor mai noi cercetări din domeniul drepturilor omului, la nivel național și internațional și prezentării de noi metodologii privind educația în domeniul drepturilor omului

Menționăm în primul rând *Universitatea Internațională a Drepturilor Omului* care reunește în fiecare an specialiști și experți din țară și străinătate din domeniul drepturilor omului. Cea de-a XXI-a ediție a Universității Internaționale a Drepturilor Omului cu tema „Organizația Națiunilor Unite la 70 de ani", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația Clubul de la Cheia și cu participarea unor reprezentanți ai Parlamentului, Consiliului Legislativ, Ministerului Afacerilor Externe, Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Secretariatul General al Guvernului, ai mediului academic și ai unor organizații neguvernamentale ca de exemplu Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – Comitetul Helsinki (APADOR-CH) Asociația Română pentru Drepturile Femeii, Asociația Română pentru Drepturile Persoanelor Vârstnice, Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană, Asociația Română pentru Dreptul la un Mediu Sănătos. În acest an, Universitatea Internațională a Drepturilor omului s-a desfășurat în contextul împlinirii a 70 de ani de la fondarea Organizației Națiunilor Unite, împlinirii a 60 de ani de la aderarea României la ONU, precum și 70 de ani de la crearea UNESCO –

organizaţie ştiinţifică şi culturală a Naţiunilor Unite. În acest cadru a fost prezentată şi evoluţia protecţiei şi promovării drepturilor omului la nivel european, rolul Consiliului Europei şi al OSCE, al Cartei Fundamentale a UE. O sesiune separată a fost consacrată contribuţiei FRA la promovarea drepturilor omului în statele membre ale UE şi Dreptului Comparat al drepturilor omului, la împlinirea a 5 ani de la dispariţia profesorului Roland Dragu. Au fost consacrate sesiuni paralele privind artizanii gândirii moderne în domeniul drepturilor omului, în memoria profesorului Karel Vasak.

Cea de-a XXI-a ediţie a Universităţii a reunit experţi, cercetători, reprezentanţi ai unor organizaţii internaţionale, reprezentanţi ai unor instituţii guvernamentale, cadre didactice universitare, magistraţi, doctoranzi şi masteranzi. În cadrul manifestărilor a fost organizată şi o expoziţie de carte cuprinzând o paletă variată de volume recent apărute sub egida IRDO.

5. ***Alte forme specifice de pregătire şi educaţie în domeniul drepturilor omului:***

a) Elaborarea unor programe speciale **consacrate unor evenimente importante, considerate ca atare de Organizaţia Naţiunilor Unite, Consiliul Europei, Organizaţia pentru Securitate şi Cooperare în Europa şi de ţara noastră, cu rezonanţă pentru protecţia şi promovarea drepturilor omului, cum ar fi:**

- Deceniul privind educaţia pentru dezvoltare durabilă (2005 – 2015);

- 65 de ani de la adoptarea Convenţiei europene pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale;

- 21 de ani de la ratificarea de către România a Convenţiei europene pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale;

- 49 de ani de la intrarea în vigoare a Pactului internaţional privind drepturile civile şi politice şi a Pactului internaţional privind drepturile economice, sociale şi culturale;

- 70 de ani de la crearea ONU;

- 60 de ani de la aderarea României la ONU;

- 41 de ani de la Actul final de la Helsinki

- 2015 – Anul Internaţional al luminii şi al tehnologiilor bazate pe lumină.

b) Coordonarea Catedrei UNESCO pentru drepturile omului democraţie, pace şi toleranţă

Catedra funcţionează în baza unui acord între Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Educaţie, Ştiinţă şi Cultură – Paris şi Institutul Român pentru Drepturile Omului şi Universitatea de Nord Baia Mare. Ea reprezintă un centru pilot de cercetare, dezbatere şi formare la nivel postuniversitar, în anul 2015 absolvind masteratul în drepturile omului, democraţie, pace şi toleranţă o nouă promoţie; această formă de pregătire asimilează rezultatele cercetării naţionale şi internaţionale, ţinând pasul cu progresele şi evoluţiile din domeniul său specific. Menţionăm că Institutul este prima instituţie naţională care coordonează, în sistemul de parteneriat al programelor UNESCO, activitatea unei catedre de drepturile omului, democraţie şi pace.

c) Organizarea unor cursuri de formare şi participarea la dezbaterea diferitelor aspecte ale respectării şi promovării drepturilor omului în cadrul unor manifestări ştiinţifice, simpozioane, colocvii, dezbateri, mese rotunde etc. sau în cadrul mass-media (a se vedea **Anexa B**)

În îndeplinirea mandatului său, Institutul a avut în vedere atragerea instituţiilor publice şi organizaţiilor neguvernamentale prin intermediul unor parteneriate în domeniul drepturilor omului. Şi în 2015 au fost încheiate, reînnoite sau continuate parteneriate, fiind obţinute rezultate notabile în cadrul activităţilor desfăşurate. Amintim astfel:

- Conferinţa cu tema „Omagierea victimelor holocaustului”, care a avut ca obiectiv transmiterea unui mesaj asupra importanţei promovării şi protecţiei drepturilor omului. Studiile au urmărit să evidenţieze importanţa educaţiei pentru drepturile omului într-o societate democratică, prin educaţie tinerii

dobândind cunoştinţele necesare cu ajutorul cărora pot înţelege modul în care o serie de factori pot contribui la încălcarea gravă a drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului. S-a subliniat faptul că educaţia trebuie să constituie o responsabilitate nu doar pentru guverne, dar şi pentru fiecare individ din societate. S-a arătat că una dintre obligaţiile esenţiale pentru noi toţi, este aceea de a învăţa din greşelile trecutului pentru a nu le repeta în viitor. Prin educaţie tinerii îşi pot dezvolta abilităţile necesare pentru a înţelege şi a evalua potenţialul de genocid şi efectele pe care acesta le poate avea în lumea actuală. Evaluând consecinţele genocidului şi încercând să înţeleagă cât rău pot face prejudecăţile, rasismul, xenofobia, antisemitismul sau orice raţionament bazat pe stereotipuri, tinerii îşi pot reevalua convingerile pe care le au cu privire la sentimentele negative şi asupra comportamentului uman. Evenimentul a fost organizat în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democraţie, pace şi toleranţă şi Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România;

- Conferinţa cu tema „Prosperitatea – garant al egalităţii de şanse", organizată în parteneriat cu Asociaţia Română pentru Drepturile Femeii, Asociaţia Română pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană, Asociaţia Română pentru Drepturile Omului la vârsta a treia, Liga Independentă Română pentru Drepturile Omului la Sănătate, şi Asociaţia Clubul de la Cheia, reprezentanţi ai ELI, Institutul Francez de Drept de Exprimare şi Inspiraţie Franceză, PanEurope Swiss, ai Institutului European de Drept Comparat, în al cărui consiliu director IRDO este membru, Academia de ştiinţe juridice, în vederea promovării egalităţii de şanse bazate pe respectul pentru drepturile fundamentale. Evenimentul a urmărit promovarea egalităţii de şanse ca valoare comună a Uniunii Europene. În ultimii ani Uniunea Europeană a realizat progrese semnificative în promovarea egalităţii de şanse, prin transpunerea principiului egalităţii de şanse în legislaţia şi în politicile sale. Egalitatea de şanse priveşte participarea deplină a fiecărei persoane la viaţa economică şi socială, fără deosebire de origine, religie, vârstă, sex, dizabilităţi. Acest eveniment a urmărit creşterea gradului de conştientizare privind dreptul la un tratament egal, promovarea egalităţii şanselor în viaţa socială pentru ambele sexe, valorificarea diversităţii culturale şi a diferenţelor de gen, dezvoltarea societăţii având la bază valori precum toleranţa şi egalitatea;

- Simpozionul cu tema „Dezvoltarea socială în Agenda de Dezvoltare Post-2015 şi în Agenda 2030", organizat în parteneriat cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, cu concursul Asociaţiei pentru Promovarea Drepturilor Familiei – Family Forum, al Ligii independente române pentru drepturile copilului şi tânărului, al Asociaţiei Clubul de la Cheia, Asociaţiei Române pentru Drepturile Femeii, al Asociaţiei Române pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană, şi al Societăţii franceze de legislaţie comparată, a constituit o oportunitate pentru a discuta Obiectivele de dezvoltare ale mileniului, în contextul Agendei 2030, eradicarea sărăciei fiind considerată o provocare urgentă şi o prioritate la nivel mondial. În cadrul conferinţei s-a avut în vedere discutarea programelor şi politicilor naţionale privind dezvoltarea durabilă şi de mediu, dar şi programele, politicile şi strategiile la nivelul Uniunii Europene. Importanţa drepturilor omului a fost evidenţiată pentru susţinerea cadrului post-2015 şi a Agendei 2030, în special prin abordarea problemei inegalităţilor şi a discriminării, a violenţei pe criterii de gen, acordându-se o atenţie deosebită persoanelor marginalizate şi categoriilor de persoane vulnerabile – tineri, femei, migranţi, persoane cu dizabilităţi;

- Conferinţa cu tema „Oportunităţile mele, alegerile mele" a fost organizată cu concursul cadrelor didactice şi studenţilor masteranzi, doctoranzi, cu Universitatea Ecologică – Facultatea de Drept şi Ştiinţe Administrative şi Şcoala Naţională de Studii Politice şi Administrative – Facultatea de Administraţie Publică, Asociaţia Română pentru Naţiunile Unite, cu ocazia împlinirii a zece ani de la instituirea Zilei mondiale a Sindromului Down şi a douăzeci şi unu de ani de la instituirea Zilei Internaţionale a Familiei. Evenimentul a vizat înţelegerea corectă a diversităţii umane, acceptarea rolului pe care cei cu acest sindrom îl pot avea în societate, eliminarea barierelor pe care aceştia le întâmpină în participarea lor ca

membri egali ai societăţii, implicarea şi responsabilitatea pe care o are familia, atitudinile cetăţenilor din societate. Acest eveniment a reprezentat un prilej pentru a înţelege ce tip de educaţie este recomandat unor copii care au fost diagnosticaţi cu sindromul Down, ţinând cont că aceştia sunt afectaţi pe mai multe arii de dezvoltare. Adesea aceşti copii sunt izolaţi de societate, în acest sens fiind nevoie de o schimbare de atitudine la nivelul întregii societăţi pentru susţinerea lor şi de implicare totală pentru promovarea valorilor umane;

- Seminarul cu tema „Dreptul la educaţie în limba maternă" a fost organizat în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democraţie, pace şi toleranţă, cu participarea unor cadre didactice universitare din cadrul Şcolii Naţionale de Studii Politice şi Administrative, Universităţii Ecologice, Universităţii „Dimitrie Cantemir" din Cluj Napoca şi Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România. În cadrul seminarului a fost evidenţiată importanţa respectării diversităţii culturale şi lingvistice, precum şi a multilingvismului. Diversitatea culturală şi dialogul intercultural, promovarea educaţiei pentru toţi sunt ţinte esenţiale în activităţile desfăşurate de UNESCO;

- Conferinţa cu tema „Incluziunea socială şi discriminarea romilor în unele state membre ale Uniunii Europene" organizată în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democraţie, pace şi toleranţă, cu concursul Universităţii „Dimitrie Cantemir" din Cluj Napoca Asociaţiei pentru Naţiunile Unite din România şi Asociaţia Clubul de la Cheia care a urmărit să evidenţieze în rândul tinerilor studenţi şi masteranzi eforturile Uniunii Europene de combatere a discriminării şi de promovare a principiului egalităţii de şanse. De cele mai multe ori nerespectarea drepturilor fundamentele s-a făcut în dauna celor diferiţi, adică celor care nu s-au conformat majorităţii statistice, care impune de altfel normele sociale. Şi astfel ajungem la discriminarea minorităţilor, fie pe criteriu etnic, fie de gen sau al orientării religioase sau sexuale, ori pe baza dizabilităţilor. În acest sens, dacă la nivel instituţional se poate realiza relativ uşor acordul cu instrumentele juridice de protecţie a drepturilor omului, mult mai grea este restructurarea mentalităţii la nivel individual deoarece schimbarea presupune un proces de durată. Tinerii trebuie să înţeleagă că prejudecăţile, stereotipurile şi discriminarea le pot influenţa negativ viaţa, transformându-i cu uşurinţă atât în victime, cât şi în agresori. Evenimentul a fost organizat şi ca urmare a faptului că o provocare contemporană este reprezentată de insuficienta sensibilizare a opiniei publice, a tinerilor în special, cu privire la drepturile minorităţilor şi asupra importanţei raportării cazurilor de discriminare;

- Conferinţa cu tema „Drepturile omului într-o Europă unită – noi perspective", organizată în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democraţie, pace şi toleranţă, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România şi Asociaţia Clubul de la Cheia , cu concursul Asociaţiei Române pentru Drepturile Sociale şi Culturale şi al Institutului European de Drept, a avut ca punct central al discuţiilor Carta Drepturilor Fundamentale. Aceasta a devenit document cu forţă juridică în momentul intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona, adică 1 decembrie 2009. Preambulul Cartei face cunoscut faptul că „Uniunea se întemeiază pe valorile indivizibile şi universale ale demnităţii umane, libertăţii, egalităţii şi solidarităţii; ea se sprijină pe principiul democraţiei şi principiul statului de drept. Ea situează persoana în centrul acţiunii sale, instituind cetăţenia Uniunii Europene şi creând un spaţiu de libertate, securitate şi justiţie." Carta Drepturilor Fundamentale înscrie ansamblul drepturilor individuale, civile, politice, economice şi sociale de care se bucură cetăţenii şi rezidenţii Uniunii Europene. Ea se bazează pe tradiţiile constituţionale şi obligaţiile internaţionale comune ale statelor membre. Totodată, au avut loc dezbateri privind noile provocări cu care se confruntă Uniunea Europeană. În perioada recentă, Europa a cunoscut mai multe provocări şi situaţii de gestionat: criza economică din Grecia, problemele de securitate din Ucraina şi conflictul cu Rusia, ameninţarea globalizată a terorismului până la criza umanitară a refugiaţilor şi a migraţiei. Uniunea Europeană se află într-una dintre cele mai tensionate şi dificile perioade ale sale, însă are capacitatea de a se comporta ca actor global pentru găsirea unor

soluţii pe termen lung care să ajute la rezolvarea acestor crize, de a oferi răspunsuri adecvate la problemele cu care se confruntă;

- Conferinţa cu tema „Protecţia şi promovarea drepturilor copilului în legislaţia naţională" a fost organizată în parteneriat cu Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului şi Tânărului, Asociaţia pentru Promovarea Drepturilor Familiei – Family Forum şi a fost destinată cunoaşterii drepturilor copilului, consacrate şi garantate prin reglementările internaţionale şi interne, care pot fi grupate în ansamblu în drepturi de protecţie împotriva oricăror forme de abuz fizic sau moral, drepturi de dezvoltare, strâns legate de asigurarea serviciilor necesare, precum educaţie şi îngrijire medicală, accesul tuturor la acestea şi drepturile de participare şi consultare a cetăţenilor în privinţa deciziilor care îi privesc. Legea nr. 272/2004 şi întregul pachet legislativ adoptat de Parlamentul României precum şi strategiile şi măsurile de punere în aplicare a acestor reglementări acoperă în totalitate aceste drepturi. Totodată, prin intermediul lui, au fost create mecanisme concrete de verificare a implementării lor şi mijloace de monitorizare a drepturilor copilului. România, în calitatea sa de stat parte la Convenţia cu privire la drepturile copilului şi protocoalele sale precum şi la tratatele regionale în materie, a asimilat în legislaţia internă principiile şi normele asumate prin angajamentele sale internaţionale, instituind, totodată, o serie de instituţii care desfăşoară o largă gamă de activităţi, programe şi campanii;

- Simpozionul cu tema „Victimele traficului de persoane în context actual", organizat în parteneriat cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România şi Asociaţia Română pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană. O serie de dezbateri au adus în atenţia societăţii civile unele probleme privind escaladarea acestui fenomen îngrijorător, care constituie o încălcare gravă a drepturilor omului. Cunoscut ca o componentă a crimei transfrontaliere, considerată infracţiune gravă datorită pericolului social pe care îl reprezintă prin încălcarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale, cinstei şi demnităţii umane, fenomenul implică un număr din ce în ce mai mare de persoane, devenind o problemă care se agravează constant. Informarea şi conştientizarea asupra acestui fenomen şi a efectelor sale asupra demnităţii umane poate reprezenta o contribuţie serioasă în prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane;

- Conferinţa cu tema „Protecţia victimelor fenomenului violenţei fizice şi psihice" organizată în parteneriat cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România şi Asociaţia Română pentru Drepturile Femeii a urmărit promovarea unei culturi a non-violenţei, ceea ce se poate realiza cel mai bine prin educaţie, deoarece educaţia înseamnă conştientizare. Pentru a combate violenţa fizică şi psihică şi orice altă formă de comportament negativ, trebuie să învăţăm să-i respectăm pe ceilalţi, deoarece la baza non-violenţei stă respectul faţă de semeni. Educarea oamenilor în sensul refuzului violenţei poate conduce la rezultate cu adevărat semnificative şi importante, promovarea culturii non-violenţei fiind cel mai important mijloc pentru a se ajunge la pace;

- Conferinţa dedicată aniversării a 70 de ani de la înfiinţarea Organizaţiei Naţiunilor Unite organizată în parteneriat cu Comisia juridică de disciplină şi imunităţi din Camera Deputaţilor, Comisia pentru drepturile omului, culte şi minorităţi a Senatului şi Comisia pentru drepturile omului, culte şi probleme ale minorităţilor naţionale din Camera Deputaţilor a reprezentat un prilej pentru a evidenţia misiunea fundamentală a Organizaţiei Naţiunilor Unite în asigurarea păcii mondiale, respectarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului şi respectarea dreptului internaţional. Ziua ONU marchează ratificarea Cartei ONU, document fondator care cuprinde principiile pe baza cărora este organizată şi funcţionează organizaţia;

- Conferinţa „Justiţia şi dreptul administrativ din perspectivă interdisciplinară", ediţia a 2-a, organizată în parteneriat cu Şcoala Naţională de Studii Politice şi Administrative, Universitatea „Magna Graecia", Departamentul de Drept, Istorie, Economie şi Societate, Catanzaro, Italia, şi Universitatea „Petru Maior", Facultatea de Economie, Drept şi Ştiinţe Administrative din Târgu-Mureş,

eveniment cu caracter ştiinţific prin care s-a urmărit să se asigure dezvoltarea unor noi direcţii de cercetare ştiinţifică în specializarea drept şi ştiinţe administrative şi diseminarea rezultatelor cercetărilor efectuate, în vederea creşterii calităţii actului de guvernare;

- Conferinţa cu tema „Drepturile noastre. Libertăţile noastre. Întotdeauna", organizată cu ocazia Zilei Internaţionale a Drepturilor Omului în parteneriat cu Comisia juridică, de disciplină şi imunităţi a Camerei Deputaţilor şi Comisiile pentru drepturile omului, culte şi problemele minorităţilor naţionale ale Parlamentului poate fi considerată o afirmare a unei filosofii constructive, o repunere în discuţie a felului în care individul trebuie să se raporteze la societatea în care trăieşte. Esenţa aniversării acestei zile internaţionale relevă faptul că toţi avem aceleaşi drepturi dar şi aceleaşi obligaţii unii faţă de ceilalţi. Este nevoie de o conştiinţă globală cu privire la faptul că oamenii au dreptul la o viaţă demnă şi decentă, iar datoria fiecărui individ este de a contribui la o lume mai bună în care drepturile fundamentale sunt respectate. Trebuie înţeles faptul că respectarea efectivă a drepturilor şi libertăţilor fundamentale depinde nu doar de cadrul legal şi de aplicarea acestuia, ci şi de educaţia pentru drepturile omului.

- Conferinţa Internaţională „Cultura Europeană a Drepturilor Omului – Dreptul la fericire", organizată în parteneriat cu Universitatea „Dimitrie Cantemir" din Bucureşti, Institutul Internaţional pentru Drepturile Omului al Universităţii „Dimitrie Cantemir" din Bucureşti şi Academia Română, s-a desfăşurat pe trei secţiuni: repere conceptuale ale dreptului la fericire – o abordare interdisciplinară, rolul şi funcţiile dreptului în formarea unor modele de comportament social, dezvoltarea economică şi bunăstarea socială – relaţia dintre calitatea vieţii şi fericire. De asemenea, acţiunea a vizat fundamentarea teoretică şi filozofică a dreptului la fericire, ca un drept de natură constituţională; cultura fericirii într-o lume inegalitară; egalitatea de şanse; toleranţă şi solidaritate socială; fericirea socială ca efect al solidarităţii umane; stimularea interesului pentru implicarea în respectarea drepturilor omului şi a libertăţilor sale fundamentale, într-o societate dedicată respectării demnităţii şi personalităţii fiecărui individ; dezvoltarea capacităţii de cunoaştere şi înţelegere a rolului dreptului ca factor de normare a comportamentului social. De asemenea, evenimentul a constituit un prilej pentru creşterea gradului de conştientizare de către tineri şi persoanele adulte a necesităţii respectării drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale;

- Seminarul cu tema „Drepturile persoanelor vârstnice din centrele de îngrijire", organizat în parteneriat cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România şi Asociaţia Română pentru Drepturile Omului de Vârsta a Treia face parte din proiectul reţelei europene de instituţii naţionale de drepturile omului care urmăreşte identificarea la nivel european a standardelor aplicate persoanelor vârstnice. Seminarul a urmărit acordarea unei atenţii speciale cercetărilor sociale şi medicale, pornind de la nevoia din ce în ce mai mare de îngrijiri care trebuie acordate persoanelor vârstnice. Acţiunea a vizat, pe de o parte, identificarea soluţiilor faţă de creşterea mare a numărului de persoane în vârstă care necesită îngrijiri şi care exercită o presiune crescândă asupra sistemelor de îngrijire, iar pe de altă parte, discuţiile au vizat promovarea şi protecţia drepturilor persoanelor vârstnice. Acestea trebuie să se bucure de toate drepturile omului, să poată trăi în demnitate şi siguranţă, să aibă acces egal la hrană, îmbrăcăminte, locuinţă, asistenţă şi protecţie medico-socială şi juridică, la tot ce este necesar pentru a-şi păstra independenţa;

- Institutul Român pentru Drepturile Omului a participat alături de Asociaţia de Dialog Intercultural în cadrul proiectului „Teatru şi viaţă", care a urmărit utilizarea teatrului ca instrument de formare şi de informare a oricăror categorii de persoane, indiferent de vârstă sau nivel de pregătire. Utilizarea spectacolului de teatru pe temele unor probleme sociale complexe, ca dependenţa de droguri, marginalizarea socială, violenţa, discriminarea, poate reprezenta un pas important în procesul de evoluţie individuală în contextul dezvoltării sociale. Indiferent de spaţiul şi dincolo de nivelul la care a ajuns cultura democraţiei, discriminarea produce încă

victime şi răni, iar datoria tuturor este aceea de a stopa aceste nedreptăţi. În acest sens, trebuie luate măsuri efective în domeniul învăţământului, al educaţiei, al culturii, în scopul combaterii prejudecăţilor care duc la diverse forme de discriminare. De asemenea, trebuie promovată toleranţa şi prietenia între grupuri şi naţiuni, trebuie susţinut dialogul între persoane de rasă, etnie sau origine diferită. Proiectul a început prin cunoaşterea sentimentelor, aşteptărilor şi contribuţiilor din partea elevilor şi chiar a profesorilor însoţitori şi formatorilor. Elevii şi-au exprimat ideile cu privire la training oferind posibilitatea adaptării regulilor trainingului la nevoile de cunoaştere ale tinerilor. Aceştia au fost încurajaţi să-şi dezvolte abilităţile de comunicare şi de relaţionare, pentru expunerea problemelor de comunicare şi de comportament şi pentru înlăturarea dificultăţilor de adaptare în cadrul grupului. Au fost evidenţiate modele de urmat prin includerea emoţiilor în conversaţiile avute, s-au planificat şedinţe legate de sentimente, jocuri şi activităţi pentru a-i face pe elevi receptivi la emoţiile lor şi ale celorlalţi. Pentru a înţelege contextul şi importanţa instrumentelor privind drepturile omului a fost pus la dispoziţia elevilor textul Declaraţiei Universale a Drepturilor Omului, considerată a fi documentul fondator în materia drepturilor omului, evidenţiindu-se necesitatea promovării şi protecţiei drepturilor şi libertăţilor fundamentale. Au fost realizate comentarii asupra articolelor din Declaraţie şi s-au analizat împreună cu tinerii elevi situaţii diverse de încălcare a drepturilor omului şi modalităţi de promovare şi de protecţie a acestora, în special modul în care se pot implica tinerii în rezolvarea unor astfel de situaţii. Tinerii au fost încurajaţi să meargă în grupuri de câte patru şi să realizeze un interviu pentru a constata care este nivelul de informare al cetăţenilor privind Declaraţia şi drepturile pe care le au şi dacă aceştia cunosc cazuri de încălcare a acestor drepturi. În cadrul proiectului a fost subliniată necesitatea implicării tuturor indivizilor în promovarea şi protecţia drepturilor omului, punându-se accentul pe dezvoltarea abilităţilor de a lua atitudine şi de implicare pentru respectarea drepturilor omului. Elevii au discutat în cadrul grupurilor de lucru asupra importanţei existenţei societăţii libere, tolerante şi juste, în care tinerii să aibă o participare activă la viaţa socială contribuind la apărarea valorilor, a drepturilor omului şi a statului de drept. Elevii au exersat exercitarea unor drepturi dar şi asumarea responsabilităţilor. Am analizat împreună cât de important este ca tinerii să îşi dezvolte capacitatea de interacţiune cu lumea înconjurătoare, asumarea de roluri şi responsabilităţi în viaţa socială. Tinerii au învăţat şi au înţeles cât de importantă este respectarea regulilor de bază, a legilor şi instituţiilor statului democratic, au învăţat că le sunt recunoscute anumite drepturi şi libertăţi, dar că fiecăruia îi revin şi obligaţii. Împreună cu elevii au fost identificate prejudecăţi şi stereotipuri şi s-a subliniat importanţa educaţiei pentru drepturile omului. A fost susţinut comportamentul tolerant al tinerilor care să stimuleze respectul, înţelegerea şi cooperarea, aceştia au realizat exerciţii de gândire analitică şi sintetică care să acţioneze ca un factor de prevenire a acţiunilor negative din partea tinerilor, încurajându-se exersarea capacităţii de a accepta şi de a respecta puncte de vedere diferite. De asemenea, tinerii au exersat atitudini comportamentale tolerante faţă de minorităţi şi nu numai, fiindu-le exemplificate situaţii în care anumite grupuri de persoane sunt discriminare pe diferite motive, inclusiv pe cel de orientare sexuală. Au fost identificate cauzele care generează limbajul urii şi violenţa şi categoriile cele mai vulnerabile ce pot fi afectate ca urmare a limbajului urii. Elevii au realizat exerciţii care au avut ca obiect toleranţa şi intoleranţa pentru a stabili parametrii în care se poate lua atitudine împotriva limbajului urii. Evenimentul a constituit o acţiune dedicată conştientizării importanţei respectării drepturilor omului în rândul tinerilor şi încurajarea implicării acestora în promovarea acestor principii, fapt care a fost susţinut prin rezultatele finale pozitive evidenţiate atât de tinerii elevi, cât şi de profesorii însoţitori şi de formatori (trainerii). Acţiunile desfăşurate în cadrul proiectului „Teatru şi viaţă” au constituit o îmbinare a didacticului cu activităţile recreative, a comentariului social cu emoţia, a realismului şi fanteziei, muzicii şi dansului, artei teatrale şi educaţiei pentru drepturile omului. Au fost stabilite mijloace de acţiune pentru respectarea drepturilor omului de către tineri după încheierea trainingului. Tinerii au înţeles

importanţa participării la acţiuni de voluntariat şi la acţiunile de promovare a drepturilor şi libertăţilor fundamentale, adoptarea unui comportament tolerant faţă de grupurile de persoane vulnerabile, ajutorarea celor în suferinţă, cooperarea şi unirea eforturilor pentru a face „o lume mai bună", integrarea într-o societate democratică bazată pe statul de drept, în care sunt respectate regulile şi drepturile omului.

III. ORGANIZAREA UNOR ACTIVITĂŢI SPECIFICE DEDICATE DREPTURILOR OMULUI

Activitatea de organizare a unor seminarii, simpozioane sau mese rotunde, împreună cu celelalte activităţi ale Institutului, de cercetare, educare şi formare, se constituie într-un ansamblu armonios de abordare a problematicii drepturilor omului, subliniind importanţa promovării şi protecţiei acestora.

Rapoartele şi studiile prezentate cu ocazia acestor manifestări au fost rodul activităţii de cercetare a Institutului Român pentru Drepturile Omului. Ne referim atât la manifestări organizate de Institut (a se vedea **Anexa A**), cât si la acţiuni organizate în parteneriat, schimbul de experienţă, opiniile şi concluziile desprinse au permis conturarea unor noi teme de cercetare, a unor modalităţi noi de abordare a aspectelor de formare şi educare în spiritul respectului drepturilor omului.

Solicitarea Institutului de către organizaţii şi organisme cu preocupări în domeniul drepturilor omului, din ţară sau din străinătate, de a participa cu studii, comunicări, rapoarte etc. la acţiuni organizate de acestea (a se vedea **Anexa B**) ilustrează faptul că Institutul s-a făcut remarcat atât pe plan naţional, cât şi internaţional, prestigiu câştigat prin rigoarea şi consecvenţa implicării Institutului în protecţia şi promovarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului.

Este de remarcat faptul că în mod constant Institutul a atras de multe ori participarea la manifestările sale şi a determinat implicarea în organizarea lor a numeroşi factori cu atribuţii sau preocupări în domeniul drepturilor omului din cadrul Parlamentului, ai mediului academic, al organismelor guvernamentale şi neguvernamentale sau al unor organizaţii internaţionale şi regionale. Prin antrenarea acestor factori – prin contribuţia pe care au avut-o participând cu studii, prezentări, comunicări sau cu expertize sau rapoarte proprii sau la care si-au adus contribuţia – s-a urmărit o mai bună comunicare şi o mai strânsă colaborare pentru găsirea şi aplicarea unor soluţii mai eficiente pentru promovarea si protecţia drepturilor omului în România.

Institutul Român pentru Drepturile Omului a organizat numeroase întâlniri şi dezbateri consacrate afirmării, promovării şi protecţiei drepturilor omului (a se vedea **Anexa A**) la care au participat personalităţi din ţară şi de peste hotare recunoscute pentru contribuţia lor la cunoaşterea si promovarea drepturilor omului.

Nediscriminare

Conceptul de diversitate şi puterea creatoare a diversităţii au stat la baza campaniei organizate de Institutul Român pentru Drepturile Omului în cadrul Săptămânii europene de acţiune împotriva rasismului (14-22 martie 2015). Prin acţiuni de conştientizare şi dezbateri organizate în şcoli şi universităţi, precum şi în instituţii publice din Bucureşti şi din ţară s-a urmărit transmiterea unui mesaj de solidaritate împotriva rasismului şi a xenofobiei.

IRDO a încurajat în mod special transmiterea mesajelor campaniei în rândul tineretului, deoarece în eforturile sale de a contribui la focalizarea eforturilor educaţionale în domeniul drepturilor omului, a considerat dintotdeauna că este extrem de important ca tinerii să fie mereu informaţi şi implicaţi în acest tip de acţiuni.

La finalul campaniei a fost organizată o masă rotundă cu tema „Uniţi pentru diversitate", în colaborare cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România (ANUROM), Institutul de Drept de Expresie şi de Inspiraţie Franceză, Clubul de la Cheia – „Victor Dan Zlătescu" şi cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, pace, democraţie şi toleranţă, IRDO – Universitatea de Nord, Baia Mare şi cu participarea unor membri ai Institutului de Drept European (ELI). În cadrul evenimentului au fost discutate şi analizate pe larg aspecte privind incluziunea

socială, combaterea naționalismului exacerbat, a rasismului și xenofobiei.

Amintim, totodată, de Conferința Internațională a Nediscriminării și Egalității de Șanse – NEDES 2015, organizată, sub egida Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA), de Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir" București și cu concursul Institutului Român pentru Drepturile Omului. Evenimentul a oferit specialiștilor din domeniul drepturilor omului prilejul unor analize și discuții privind modul în care principiul nediscriminării și cel al egalității de șanse sunt respectate în societatea românească și pe plan internațional. Dezbaterile au avut în vedere teme precum: forme ale discriminării: discriminarea directă, discriminarea indirectă, hărțuirea, victimizarea și ordinul de a discrimina, sărăcia extremă în contextul globalizării, principiul solidarității în Uniunea Europeană, discriminarea multiplă și combaterea sa, managementul apărării interesului superior al copilului ai cărui părinți sunt plecați la muncă în străinătate, invocarea principiului nediscriminării în trimiteri preliminare formulate de instanțele din România ș.a. Lucrările conferinței au fost publicate în două volume în limba română si limba engleză.

La solicitarea comisiilor de specialitate din cadrul Parlamentului, Institutul a contribuit cu puncte de vedere privind o serie de proiecte legislative, dintre care amintim proiectul privind promovarea demnității umane și toleranței față de diferențele de grup[3]. În acest sens IRDO a făcut referire la documentele internaționale și regionale privind drepturile omului, demnitatea, nediscriminarea, libertatea de exprimare ș.a.

Drepturile copilului

Promovarea și protecția drepturilor copilului reprezintă o temă importantă pe agenda Institutului, iar activitățile din acest an au fost marcate de aniversarea a 25 de ani de la intrarea în vigoare a Convenției ONU privind drepturile copilului. În acest sens IRDO a organizat o serie de evenimente, dezbateri și discuții atât cu reprezentanții instituțiilor publice cu atribuții în domeniu cât și cu reprezentanți ai mediului academic și ai organizațiilor neguvernamentale. Întâlnirile ce au privit aspecte legate de îmbunătățirea legislației din domeniu, dreptul la educație, neexploatarea prin muncă, nediscriminarea anumitor categorii de copii (romi, refugiați, cu dizabilități).

Amintim în acest sens dezbaterea privind reglementările ce stabilesc condițiile necesare prestării de către copii a activităților remunerate în domeniile cultural, artistic, sportiv, publicitar și de modeling prevăzute de HG 75/2015, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului și Tânărului, Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu", Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei – „Family Forum" și Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană, precum și conferința „Protecția și promovarea drepturilor copilului în legislația națională, regională și universală" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociația pentru Națiunile Unite din România, Salvați copiii, Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei – Family Forum cu ocazia Zilei Internaționale a Copilului.

Accesul la justiție

Pe parcursul anului 2015 IRDO a organizat o serie de conferințe, seminarii și dezbateri având ca obiect accesul la justiție ca drept fundamental. Dintre acestea amintim:

Cea de-a patra ediție a Conferinței Internaționale „Eficiența normelor juridice – interpretarea și aplicarea legii", a avut ca temă principală de dezbatere perspectivele privind interpretarea și aplicarea legii. Evenimentul a fost organizat de Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir", Facultatea de Drept din Cluj Napoca, în colaborare cu Institutul Român pentru Drepturile Omului, Institutul de Istorie „George Barițiu" al Academiei Române, Departamentul de Cercetări Socio-Umane, Asociația Română de Științe Penale, Institutul de Științe Administrative din Republica Moldova. Conferința a fost dedicată provocărilor actualului deceniu. În acest sens pe parcursul celor două zile au fost aduse în atenția participanților probleme de mare actualitate privind interpretarea și aplicarea legii. S-a

[3] PL-x nr. 649/2015.

evidenţiat faptul că amploarea şi multiplicarea activităţilor sociale reclamă în întreaga lume existenţa unor norme legale. Astfel, aspecte legate de protecţia datelor, comerţul internaţional, probleme legate de mediu şi conflictele militare internaţionale precum şi relaţiile familiale, proprietatea sau drepturile fundamentale ale omului sunt reglementate pe diferite niveluri.

Cea de a 2-a ediţie a Conferinţei anuale cu participare internaţională „Justiţia şi dreptul administrativ din perspectivă interdisciplinară", organizată în parteneriat cu Şcoala Naţională de Studii Politice şi Administrative, Facultatea de Administraţie Publică, Universitatea „Magna Graecia", Catanzaro, Italy, şi Universitatea „Petru Maior", Târgu Mureş. Ea a constituit un eveniment deosebit de important, cu caracter ştiinţific, prin care s-a urmărit să se asigure dezvoltarea unor noi direcţii de cercetare ştiinţifică în specializarea drept şi ştiinţe administrative şi diseminarea rezultatelor cercetărilor efectuate, în vederea creşterii calităţii actului de guvernare. Cercetările prezentate şi dezbaterile ce au urmat au vizat aspecte privind evaluarea capacităţii judiciare, influenţa drepturilor omului asupra legii, migraţia şi legea, provocări în monitorizarea şi evaluarea administraţiei publice, globalizarea şi dezvoltarea durabilă, precum şi medierea, negocierea şi managementul.

Conferinţa cu tema „Drepturile noastre. Libertăţile noastre. Întotdeauna", organizată cu ocazia Zilei Internaţionale a Drepturilor Omului de către Institutul Român pentru Drepturile Omului alături de Comisia pentru drepturile omului, culte şi problemele minorităţilor naţionale şi Comisia juridică, de disciplină şi imunităţi din Camera Deputaţilor, şi de Comisia pentru drepturile omului, culte şi minorităţi a Senatului. Evenimentul a fost dedicat evoluţiei drepturilor omului, democraţiei şi statului de drept în context internaţional şi regional, iar temele dezbătute au tratat aspecte privind funcţionarea instituţiilor democratice, eficienţa şi independenţa sistemului judiciar, noi drepturi ale omului şi protecţia lor prin mecanisme internaţionale.

Proiectul CLARITY. Proiectul, realizat de Agenţia pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, se concretizează printr-un instrument online interactiv care are scopul de a ajuta cetăţenii în rezolvarea problemelor privind drepturile fundamentale. Instrumentul acoperă în prezent 14 state membre ale Uniunii Europene[4] şi este disponibil în limba engleză. Institutul Român pentru Drepturile Omului a participat în calitate de partener în cadrul acestui proiect, urmărind poziţionarea României în rândul statelor care susţin şi asigură respectarea drepturilor fundamentale ale omului.

CLARITY are drept scop să identifice şi să ofere informaţii privind organismul non-judiciar cel mai adecvat pentru a rezolva o anumită problemă a drepturilor fundamentale, pornind de la ideea că fiecare stat dispune de organisme publice specializate care pot oferi informaţii sau pot ajuta în situaţii de încălcare a drepturilor fundamentale.

Instrumentul online acoperă diferite domenii ale drepturilor fundamentale, inclusiv zona nediscriminării. Se are în vedere şi oferirea de informaţii asupra modului de adresare şi a locului cel mai apropiat de domiciliu unde trebuie depusă o petiţie sau de unde se poate primi asistenţă în cazul persoanelor cărora le-au fost încălcate drepturile fundamentale.

Proiectul CLARITY urmăreşte o strânsă colaborare şi implicarea directă a instituţiilor ombudsmanului, instituţiilor naţionale pentru drepturile omului, organismelor privind egalitatea şi a altor instituţii şi organisme care pot oferi cetăţenilor sprijin în respectarea drepturilor fundamentale.

Nu în ultimul rând subliniem faptul că IRDO, ca membru în Grupul de lucru juridic din cadrul Reţelei Europene de Instituţii Naţionale pentru Drepturile Omului, a participat activ atât în cadrul temelor de discuţie privind reforma Curţii Europene a Drepturilor Omului, cât şi la promovarea Convenţiei europene a drepturilor omului şi a Cartei Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene.

Familie

IRDO are în vedere promovarea şi consolidarea politicilor de sprijinire a familiei, precum şi intensificarea activităţilor în domeniul cercetării pentru a-şi aduce contribuţia la fundamentarea acestora, elementele esenţiale constând în combaterea şi prevenirea sărăciei şi

[4]Austria, Bulgaria, Cipru, Finlanda, Franţa, Italia, Irlanda, Malta, Polonia, Portugalia, România, Slovacia, Spania şi Ungaria.

a excluziunii sociale.

Între activitățile consacrate Zilei Internaționale a familiei[5] amintim dezbaterea cu tema „Oportunități și obstacole în atingerea obiectivelor reconcilierii vieții de familie cu cea profesională" organizată în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei – Family Forum, Asociația Clubul de la Cheia, Asociația Română pentru Drepturile Femeii, Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană, Asociația Română pentru Dreptul la un Mediu Sănătos, Asociația Română pentru apărarea drepturilor omului la vârsta a treia, Consiliului Național al Dizabilității din România care a subliniat importanța familiei în societate și în dezvoltarea acesteia. Totodată, evenimentul a constituit o oportunitate pentru a discuta modul în care familia – nucleul de bază al societății – este afectată de schimbările sociale și economice, și a identifica modalitățile prin care acest nucleu poate deveni un vector important pentru progresul întregii societăți românești. În cadrul conferinței s-a avut în vedere discutarea programelor și politicilor naționale dar și europene asupra reconcilierii vieții familiale cu cea profesională precum și promovarea celor mai bune practici în domeniu.

Combaterea traficului de ființe umane

Protecția și promovarea drepturilor victimelor traficului de ființe umane reprezintă o temă importantă pe agenda Institutului Român pentru Drepturile Omului. Și în acest an a continuat seria de cercetări și dezbateri cu reprezentanți ai instituțiilor guvernamentale de specialitate, ai legislativului, dar și ai societății civile. Temele de interes au vizat analiza instrumentelor regionale și naționale privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, a rapoartelor internaționale și regionale cu privire la drepturile victimelor ș.a.

În acest sens amintim întâlnirea cu tema „Victimele traficului de persoane în contextul actual" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană, cu concursul Consiliului Național al Dizabilității din România.

Menționăm, de asemenea, simpozionul cu tema „Instrumente naționale de prevenire și combatere a traficului de persoane", organizat cu ocazia Zilei europene de luptă împotriva traficului de persoane de către Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță, Asociația pentru Națiunile Unite din România și si cu concursul unor membri ai Institutului European de Drept (ELI), Institutului de Drept de Expresie și de Inspirație Franceză, Asociației Române pentru Libertate Personală și Demnitate Umană, Asociației pentru Promovarea Drepturilor Familiei – Family Forum și Asociației Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu".

Azil și Migrație

Garantarea drepturilor omului, prin documentele adoptate la nivel internațional, regional și național, asigură protecția drepturilor persoanelor care își părăsesc țara de origine. Drepturile fundamentale trebuie recunoscute tuturor persoanelor indiferent de statutul lor: solicitanți de azil, refugiați sau migranți. În acest sens IRDO, prin cercetările realizate, dezbaterile organizate și punctele de vedere prezentate diferitelor comisii parlamentare, a urmărit în permanență evidențierea reglementărilor internaționale și regionale din domeniu și transpunerea acestora în legislația națională.

La solicitarea Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților, Institutul Român pentru Drepturile Omului a prezentat pe parcursul anului 2015 o serie de puncte de vedere cu privire la proiectele legislative aflate în discuție în cadrul Comisiei, proiecte ce au vizat aspecte privind azilul și migrația, participând, totodată, la aceste dezbateri.

Astfel, amintim Proiectul de Lege privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 22/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 122/2006 privind azilul în România[6], Propunerea de Regulament al Parlamentului

[5] Ziua de 15 mai a fost declarată de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite ca fiind Ziua Internațională a Familiei, printr-o Rezoluție dată în septembrie 1993. La propunerea Institutului Român pentru Drepturile Omului și susținută de Patriarhia României, ziua de 15 mai a devenit oficial și Ziua familiei române.

[6] PL-X 59/2015.

European şi al Consiliului de constituire a unei liste comune la nivelul UE a ţărilor de origine sigure în sensul Directivei 2013/32/UE a Parlamentului European şi a Consiliului privind procedurile comune de acordare şi retragere a protecţiei internaţionale, precum şi de modificare a Directivei 2013/32/UE[7] ş.a. IRDO a apreciat ca fiind necesară conformarea legislaţiei interne obligaţiilor asumate de statul român prin aderarea la reglementările Uniunii Europene având în vedere caracteristicile şi tendinţele fenomenului migraţionist şi caracterul profund umanitar al acţiunilor care trebuie întreprinse pentru a asigura protecţia persoanelor care solicită protecţie internaţională.

La invitaţia Comisiei pentru drepturile omului, culte şi problemele minorităţilor naţionale a Camerei Deputaţilor, cu ocazia vizitei de lucru a delegaţiei Parlamentului landului Hessen din Germania, condusă de preşedintele acestuia, domnul Norbert Kartmann, reprezentanţii IRDO au prezentat sistemul instituţional şi legislaţia naţională privind protecţia refugiaţilor, activitatea Institutului în domeniu şi provocările existente.

Totodată, Institutul a organizat o serie de întâlniri şi dezbateri la care au fost invitaţi reprezentanţi ai instituţiilor publice cu atribuţii în domeniu, reprezentanţi ai comisiilor parlamentare şi membri ai societăţii civile. Cu titlu de exemplu menţionăm: masa rotundă cu tema „Legislaţia naţională în domeniul azilului şi modul de aplicare a acesteia”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democraţie, pace şi toleranţă şi Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România cu ocazia Zilei internaţionale a refugiaţilor. Menţionăm, de asemenea, şi dezbaterea privind proiectul lansat de Ministerul Afacerilor Interne pentru modificarea şi completarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 122/2006 privind azilul în România, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1251/2006, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, cu concursul Asociaţiei Române pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană, Asociaţiei Clubul de la Cheia, Asociaţiei Family Forum, Asociaţiei Române pentru Drepturile Femeii. Reprezentanţii IRDO şi-au adus contribuţia potrivit specificului activităţii la realizarea unor proiecte şi dezbateri organizate la nivel regional privind promovarea şi protecţia drepturilor solicitanţilor de azil, refugiaţilor şi migranţilor, statul de drept şi migraţia, drepturile minorilor neînsoţiţi, solicitanţi de azil. IRDO este membru în grupul de lucru privind azilul şi migraţia al Reţelei Europene de Instituţii Naţionale de Drepturile Omului şi membru al Institutului European de Drept şi al Institutului de Drept de Expresie şi de Inspiraţie Franceză.

Dreptul la sănătate

Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO), în parteneriat cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România (ANUROM) şi Centrul Infoeuropa din cadrul Ministerului Afacerilor Externe şi cu participarea reprezentanţilor Comisiei pentru drepturile omului, culte şi probleme ale minorităţilor naţionale şi ai Comisiei pentru mediu şi echilibru ecologic din Camera Deputaţilor, a organizat dezbaterea cu tema „Ziua Mondială a Sănătăţii – Dreptul la sănătate”. În cadrul evenimentului au fost prezentate o serie de expuneri pe teme de actualitate în domeniu: ecologizarea şi lupta împotriva poluării – deziderate ale mondializării sănătăţii, educaţia pentru sănătate, garantarea dreptului la sănătate al copilului în România, dreptul la sănătate al migranţilor ş.a. Totodată, în cadrul discuţiilor s-a subliniat importanţa reducerii inegalităţii din domeniul sănătăţii, a creşterii eficacităţii şi calităţii actului medical, precum şi necesitatea existenţei unui echilibru între finanţarea şi prestarea îngrijirilor de sănătate.

De asemenea, cu prilejul Zilei mondiale a Apei, IRDO a organizat o dezbatere cu titlul „Apa curată pentru o lume sănătoasă” în care au fost analizate aspecte privind relaţia dintre om şi viaţă, dintre accesul la apă şi sănătatea vieţii unui om, a unei familii, a unei comunităţi sau a unei societăţi, elemente vitale pentru dezvoltarea unei naţiuni. S-a evidenţiat necesitatea protejării sub aspect cantitativ şi calitativ a apelor, precum şi rolul, îndatoririle şi responsabilităţile celor cu atribuţii în întreţinerea, valorificarea şi protejarea surselor de apă. Evenimentul a fost realizat în colaborare cu Asociaţia Română pentru Drepturile Omului la un Mediu Sănătos, Asociaţia pentru Naţiunile

[7] E-38/2015.

Unite din România (ANUROM) și Asociația Clubul de la Cheia.

Drepturile persoanelor cu dizabilități

Potrivit art. 33.2 din Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități (CDPD), statele semnatare vor ține cont de Principiile de la Paris la desemnarea sau stabilirea unui mecanism de promovare, protejare și monitorizare a implementării Convenției. Acesta are rolul de a prezenta imaginea de ansamblu privind situația persoanelor cu dizabilități la nivel național.

IRDO, instituție independentă, înființată prin Legea nr. 9/1991, este singura instituție națională de drepturile omului din România recunoscută în sistemul Organizației Națiunilor Unite și care corespunde Principiilor de la Paris privind statutul și funcționarea instituțiilor naționale pentru protecția și promovarea drepturilor omului[8]. Reamintim că Principiile de la Paris au în vedere, printre altele: un mandat „cât mai larg posibil", care să aibă la bază standardele universale ale drepturilor omului și care să includă dubla responsabilitate de a promova și de a proteja drepturile omului, totodată acoperind toate drepturile; independența instituțională față de guvern, garantată prin lege; putere adecvată de investigare; pluralism, inclusiv prin structura personalului și/sau cooperare efectivă și resurse umane și financiare adecvate.

Astfel, în baza Legii nr. 221/2010 de ratificare a Convenției pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități și având în vedere prevederile art. 33.2 din CDPD, precum și cadrul instituțional existent, Institutul Român pentru Drepturile Omului a încheiat un protocol cu Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice și, de asemenea, cu Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități.

În anul 2015, activitatea IRDO, ca mecanism independent de promovare, protejare și monitorizare a implementării Convenției potrivit art. 33.2 din CDPD, a avut în vedere realizarea de cercetări și studii, întâlniri periodice cu organizațiile persoanelor cu dizabilități sau cu reprezentanți ai societății civile, în general, precum și cu experți în domeniu, formularea de puncte de vedere la cererea comisiilor de specialitate ale Parlamentului, privind proiecte de lege cu impact în domeniul promovării și protecției drepturilor persoanelor cu dizabilități, și a altor instituții publice sau ONG-uri; publicarea raportului anual privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități în România, organizarea unor dezbateri, conferințe, întâlniri campanii privind temele importante din domeniul dizabilității precum și consultarea și schimbul de informații în mod regulat cu alte instituții naționale de drepturile omului din Europa cu mandat similar.

Principalele teme urmărite pe parcursul acestui an au vizat aspecte privind abordarea dizabilității din perspectiva drepturilor omului, recunoașterea capacității juridice, viața independentă și integrarea în comunitate, drepturile femeilor cu dizabilități, dreptul la muncă ș.a. Raportul privind Evoluția protecției și promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități în România, alături de celelalte studii și cercetări elaborate în cadrul Institutului, reflectă aceste aspecte.

IRDO a organizat o serie de campanii de promovare a drepturilor persoanelor cu dizabilități din care amintim: Zilele de „conștientizare a autismului" 1-3 aprilie 2015, în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România. Scopul acestei campanii a fost de a atrage atenția asupra importanței integrării persoanelor cu autism în societate, asupra respectării și promovării drepturilor acestora și a nevoii de a depăși barierele pentru a avea o societate incluzivă. Totodată, un element important din cadrul campaniei a fost și cunoașterea și promovarea Convenției.

În ceea ce privește strategia națională „O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilități 2015 – 2020", precizăm că IRDO și-a adus contribuția în calitate de observator la ședințele Consiliului interministerial de analiză a problemelor persoanelor cu dizabilități, organizate de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice și Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități, din 21 aprilie și 10 august 2015. În cadrul acestor întâlniri au fost prezentate și analizate proiectul de Strategie națională și Planul operațional pentru implementarea

[8] Principii formulate în 1991 la Conferința consacrată instituțiilor naționale de drepturile omului, principii devenite document oficial al Adunării Generale ONU în 1993 (A/RES/48/134).

Strategiei naționale. Cu prilejul acestor dezbateri, reprezentanții Institutului au subliniat faptul că noul proiect de strategie trebuie să reflecte angajamentele asumate de statul român prin ratificarea Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, punând accentul pe aspectele privind recunoașterea capacității juridice, dreptul la educație, viața independentă, accesul la servicii de sănătate, dreptul la muncă al persoanelor cu dizabilități.

De asemenea, IRDO a organizat dezbateri și mese rotunde ce au avut ca temă principală proiectul de Strategie națională 2015-2020. Evenimentele au fost organizate în colaborare cu o serie de parteneri din mediul academic dar si al organizațiilor neguvernamentale, organizațiilor persoanelor cu dizabilități si au participat membri ai comisiilor parlamentare, reprezentanți ai unor instituții publice ș.a.

Totodată, Institutul a participat la o serie de mese rotunde și conferințe dintre care amintim dezbaterea cu tema „Demnitatea în sănătatea mintală" organizată de Spitalul de Psihiatrie Titan „Dr. Constantin Gorgos" cu ocazia Zilei Mondiale a Sănătății Mintale. Cu acest prilej, reprezentanții IRDO au subliniat importanța abordării dizabilității din perspectiva drepturilor omului. Necesitatea recunoașterii capacității juridice și adoptării unor măsuri legislative pentru introducerea unui sistem de luare a deciziilor prin suport (supported decision-making), se impune ca o măsură de protecție flexibilă care să asigure respectarea autonomiei, a voinței și a preferințelor persoanei cu dizabilități mentale. De asemenea, s-a făcut referire la recomandările Comitetului ONU pentru prevenirea torturii în urma evaluării raportului de țară din primăvara anului 2015. Recomandările făcute s-au referit la asigurarea unei supravegheri și monitorizări efective din partea organelor judiciare a persoanelor internate în spitalele de psihiatrie sau in instituțiile de îngrijire, respectarea dreptului pacientului, internat voluntar sau involuntar, de a fi informat cu privire la tratamentul care îi este administrat și la posibilitatea de a refuza tratamentul sau orice altă intervenție medicală, urmând ca internările nevoluntare să facă obiectul unor reevaluări periodice.

La invitația Consiliului Național al Dizabilității din România (CNDR), Institutul a participat la Conferința „O Românie accesibilă într-o Europă fără bariere", eveniment ce a vizat bilanțul campaniei CNDR cu același nume. În acest context, reprezentanții IRDO au subliniat faptul că la elaborarea politicilor publice, programelor, standardelor și serviciilor din domeniul dizabilității trebuie ținut cont de nevoile cotidiene ale persoanelor cu dizabilități (de sănătate și bunăstare, de securitate economică și socială, de a dezvolta aptitudini și de a trăi în comunitate) astfel încât, să fie înlăturate barierele din calea participării acestora, asigurându-se astfel aplicarea a două concepte fundamentale: „designul universal" și „adaptarea rezonabilă".

Menționăm, de asemenea, dezbaterea cu tema „Parteneriat activ pentru implementarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități", organizată de Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități.

Ziua internațională a persoanelor cu dizabilități, marcată de Institut printr-o masă rotundă la care au participat reprezentanți ai mediului academic, cercetători și practicieni, reprezentanți ai societății civile, a constituit un eveniment notabil în care a fost subliniată importanța consolidării și extinderii serviciilor și programelor de abilitare și reabilitare complexe, în special în domeniul sănătății, încadrării în muncă, educației și serviciilor sociale, astfel încât aceste servicii și programe să înceapă într-un stadiu cât mai timpuriu posibil și să sprijine participarea și integrarea persoanelor cu dizabilități în comunitate și în toate domeniile de activitate la nivelul societății.

Un punct important în activitatea Institutului l-a reprezentat și participarea la ședințele comisiilor de drepturile omului ale Parlamentului cu puncte de vedere privind impactul diferitelor proiecte de legi asupra respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități în România. În acest sens, amintim de proiectul de lege vizând înființarea mecanismelor prevăzute de Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități[9], la care IRDO a prezentat rolul unui mecanism independent de promovare, protejare și monitorizare a implementării Convenției și activitatea sa prin prisma prevederilor art. 33. 2 din CDPD. S-a făcut cu necesitate referire și la Raportul de țară al Comisarului pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei, care solicita autorităților

[9] PL-X 303/2015.

române să consolideze independența, eficiența și eficacitatea structurilor naționale din domeniul drepturilor omului, Avocatul Poporului, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și Institutul Român pentru Drepturile Omului, inclusiv prin clarificarea în continuare a competențelor fiecăreia dintre instituțiile menționate și prin asigurarea de resurse umane și financiare adecvate pentru ca acestea să-și poată îndeplini mandatele[10].

În acest sens, Institutul a subliniat necesitatea adoptării unui act normativ care să asigure operaționalizarea efectivă atât a mecanismului de coordonare cât și a celui de monitorizare a implementării Convenției, în înțelesul art. 33 din document, precum și importanța reglementării sistemului de colectare și raportare de date, de consultare dintre mecanismul de coordonare și punctele de contact pe de o parte, iar pe de altă parte a reglementării modalității de consultare, implicare și participare deplină a persoanelor cu dizabilități și a organizațiilor care le reprezintă, atât la procesul de implementare cât și la cel de monitorizare.

IRDO este membru al Grupului pentru implementarea Convenției din cadrul Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului din sistemul ONU și este, totodată, singura instituție din țara noastră participantă la Forumurile de lucru organizate anual de Comisia Europeană cu privire la implementarea art. 33 din Convenția ONU. În acest an, principalele teme de discuții în cadrul întâlnirilor Grupului de lucru pe CDPD al instituțiilor naționale au vizat aspecte privind implementarea art. 12 din Convenție, privind recunoașterea egală în fața legii, dezvoltarea de indicatori privind monitorizarea implementării Convenției, dialogul cu Comitetul ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, elaborarea unui raport alternativ privind implementarea CDPD la nivelul Uniunii Europene, jurisprudența recentă a CtEDO în domeniu ș.a. În cadrul întâlnirii Structurii Uniunii Europene privind monitorizarea implementării CDPD la nivelul Uniunii cu instituțiile naționale pentru drepturile omului au fost discutate aspecte privind rolul mecanismelor de monitorizare în procesul de evaluare al Comitetului ONU. În cadrul acestor întâlniri au fost prezentate Raportul și activitatea IRDO în domeniu.

Drepturile persoanelor vârstnice

Promovarea și protecția drepturilor persoanelor vârstnice și îngrijirea pe termen lung reprezintă, de asemenea, o temă de interes prioritar. Institutul participă alături de alte cinci instituții naționale similare din Uniunea Europeană în proiectul „Drepturile persoanelor vârstnice și îngrijirea pe termen lung" (2015-2017), coordonat de Rețeaua Europeană de Instituții Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI). Proiectul urmărește să determine o abordare din perspectiva drepturilor omului în îngrijirea persoanelor vârstnice în Europa, clarificarea standardelor internaționale și regionale aplicabile în domeniu și formularea de recomandări către factorii decidenți la nivel european pentru eficientizarea protecției acestor persoane, precum și creșterea gradului de recunoaștere a rolului instituțiilor naționale de drepturile omului în domeniu. În acest an, Institutul a participat la o serie de întruniri și discuții privind analiza reglementărilor internaționale și regionale privind promovarea și protecția persoanelor vârstnice, elaborarea metodologiei privind monitorizarea centrelor de îngrijire, fiind membru atât în Comitetul consultativ cât și în Grupul pilot.

Totodată, Institutul a organizat o serie de întâlniri și dezbateri cu reprezentanți ai instituțiilor centrale și locale cu atribuții în domeniu, cu reprezentanți ai societății civile și mediului academic. Amintim în acest sens seminarul „Drepturile persoanelor vârstnice și îngrijirea pe termen lung", organizat în colaborare cu Asociația Română pentru apărarea drepturilor omului la vârsta a treia (ARDOVT) , Asociația pentru Națiunile Unite din România (ANUROM), cu concursul Asociației Române pentru apărarea drepturilor omului la vârsta a treia, al Centrului de Resurse Juridice și al APADOR CH.

Mediul de afaceri și drepturile omului

Cercetările întreprinse în cadrul IRDO în domeniu au continuat și în anul 2015, aceasta fiind o temă de actualitate atât la nivel național cât și regional european. Analizele și dezbaterile

[10] A se vedea Raportul Comisarului pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei, Nils Muiznieks, în urma vizitei efectuate în România în perioada 31 martie – 4 aprilie 2014, pct. 7.

organizate de Institut au pornit de la cele mai importante documente internaţionale: Principiile generale ale ONU, Strategia Uniunii Europene pentru Dezvoltarea Responsabilităţii Social Corporatiste, Planul de acţiune al Reţelei Europene de Instituţii Naţionale pentru Drepturile Omului ş.a.

Institutul a participat, ca instituţie naţională recunoscută în sistemul ONU, cu rapoarte si comunicări, la o serie de dezbateri organizate de Biroul Înaltului Comisar pentru Drepturile Omului, dintre care amintim Forumul anual al ONU privind mediul de afaceri şi drepturile omului. Principalele teme abordate pe parcursul lucrărilor au avut în vedere întărirea politicilor publice din domeniu prin planuri naţionale de acţiune, sectorul financiar şi drepturile omului, îmbunătăţirea sistemului de raportare în domeniul drepturilor omului, cooperarea dintre instituţiile naţionale de drepturile omului, importanţa educaţiei pentru drepturile omului, achiziţiile publice şi drepturile omului ş.a.

70 de ani de la crearea ONU

Cu prilejul aniversării în 2015 a 70 de ani de la crearea Organizaţiei Naţiunilor Unite şi a 60 de ani de la aderarea României la ONU, Institutul Român pentru Drepturile Omului a dedicat acestor momente jubiliare o serie de studii, cercetări, reuniuni şi dezbateri, organizate pe tot parcursul acestui an. Temele au avut în vedere atât evoluţia şi importanţa ONU de la crearea sa până în prezent, cât şi relaţiile cu România şi aportul ţării noastre la misiunea ONU. Totodată, au fost tratate şi teme de actualitate privind drepturile refugiaţilor, ale persoanelor cu dizabilităţi, rolul crescut al instituţiilor naţionale pentru drepturile omului în activitatea ONU, agenda de dezvoltare durabilă şi planul ei de acţiune. De asemenea, a fost analizat şi modul în care statul român duce la îndeplinire recomandările diferitelor mecanisme de drepturile omului din structura ONU, cu referire la recomandările Consiliului ONU pentru Drepturile Omului[11], ca urmare a analizării raportului de ţară[12] cu prilejul celui de-al doilea ciclu de evaluare – UPR din 2013, la recomandările Comitetului ONU pentru drepturile economice, sociale şi culturale[13], precum şi la recomandările Comitetului ONU de luptă împotriva torturii[14].

Dintre manifestările organizate de IRDO în acest context amintim de Conferinţa „70 de ani de la crearea ONU”, în colaborare cu Comisia pentru drepturile omului, culte şi problemele minorităţilor naţionale a Camerei Deputaţilor, Comisia pentru drepturile omului, culte şi minorităţile naţionale a Senatului, Comisia juridică, de disciplină şi imunităţi a Camerei Deputaţilor şi Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România.

Evenimentul şi-a propus să rememoreze momente importante din activitatea ONU în domeniul dreptului internaţional şi al promovării şi protecţiei drepturilor omului; s-a evidenţiat contribuţia Asociaţiei pentru Naţiunile Unite din România, membră a Federaţiei Mondiale a Asociaţiilor pentru Naţiunile Unite, organizaţie neguvernamentală independentă creată în 1946, singurul ONG mondial care are drept scop susţinerea ONU şi a sistemului acestuia şi care beneficiază de statut consultativ pe lângă ECOSOC.

În cadrul conferinţei, au fost abordate teme precum: crearea ONU, obiectivele, principiile şi structurile ONU, crearea justiţiei internaţionale, organele reprezentative ale ONU, instituţiile specializate şi organismele pentru cooperare în domeniul economic, tehnic, ştiinţific, social, cultural, Convenţia Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Educaţie, Ştiinţă şi Cultură (UNESCO), iniţiativele româneşti la ONU, iniţiativa ONU: Alianţa civilizaţiilor, drepturile fundamentale ale omului, demnitatea şi valoarea persoanei umane, egalitatea în drepturi a femeilor şi bărbaţilor, noi instrumente şi mecanisme din domeniul drepturilor omului –

[11] A se vedea Decizia Consiliului ONU pentru Drepturile Omului, A/HRC/23/5, şi Raportul Grupului de lucru privind UPR – România, A/HRC/23/5, pct. 109.

[12] Raport privind respectarea de către România a prevederilor principalelor instrumente ONU, precum: Convenţia internaţională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială; Convenţia cu privire la drepturile copilului; Pactul internaţional cu privire la drepturile economice, sociale şi culturale; Convenţia asupra eliminării tuturor formelor de discriminare faţă de femei; Convenţia împotriva torturii şi a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante şi Convenţia privind drepturile persoanelor cu dizabilităţi.

[13] Recomandările Comitetului ONU privind drepturile economice, sociale şi culturale în urma evaluării raportului de ţară (E/C.12/2014/SR.70).

[14] A se vedea Observaţiile Comitetului ONU împotriva torturii în urma evaluării celui de al doilea raport de ţară (CAT/C/ROU/CO/2).

Convenţia ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilităţi, provocări ale acestui mileniu: migraţia.

La lucrări au participat membri ai Parlamentului, consilieri si experţi parlamentari, magistraţi, avocaţi reprezentanţi ai unor ministere, ai mediului academic, reprezentanţi ai unor organizaţii neguvernamentale, ai mass-media, ai Academiei Internaţionale de Drept Comparat, ai Institutului Internaţional de Drept de Inspiraţie şi Expresie Franceze, ai Institutului European de Drept şi ai Agenţiei de Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, ai Comisiei Europene împotriva Rasismului şi Intoleranţei.

Cu acelaşi prilej, Institutul Român pentru Drepturile Omului a pus la dispoziţia participanţilor lucrări editate de acesta consacrate protecţiei şi promovării drepturilor omului în sistemul ONU.

IV. PUBLICAREA REGLEMENTĂRILOR, DOCUMENTELOR, A STUDIILOR ŞI CERCETĂRILOR DIN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI

Institutul Român pentru Drepturile Omului promovează formarea şi informarea în domeniul drepturilor omului în beneficiul organismelor publice, al organizaţiilor neguvernamentale şi al persoanelor fizice, cu privire la respectarea, protejarea şi garantarea drepturilor omului prin reglementări interne şi internaţionale, instituţii şi mecanisme, practici şi uzanţe. El are rolul de a aduce la cunoştinţa tuturor factorilor interesaţi cele mai noi cercetări ştiinţifice în domeniul drepturilor omului, angajamentele internaţionale asumate de România şi modul în care ele sunt îndeplinite. În cadrul Institutului sunt traduse şi publicate documente internaţionale care, prin actualitatea lor, se impun a fi cunoscute de către instituţiile guvernamentale şi neguvernamentale pentru promovarea şi protecţia drepturilor omului.

Publicaţii periodice

Revista trimestrială **„Drepturile Omului”** cuprinde studii, cercetări, articole şi rapoarte. Preocupările redacţionale se extind şi asupra textelor reglementărilor naţionale sau internaţionale cu semnificaţii majore în domeniul drepturilor omului şi privesc atât prezentarea cât şi interpretarea lor, jurisprudenţei în materie a Curţii Europene a Drepturilor Omului şi/sau a instanţelor naţionale, asupra unor instituţii importante din domeniul drepturilor omului.

În revistă se regăsesc analize ştiinţifice şi diversificate ale drepturilor fundamentale ale omului, punându-se accent pe legăturile de colaborare şi de relaţionare dintre acestea şi valorile, principiile, normele şi standardele la care se raportează instituţiile, mecanismele, cât şi pe termenii, conceptele şi tendinţele metodologice şi tehnologice. La acestea se adaugă cronicile diferitelor evenimente din domeniul drepturilor omului, note şi comentarii, recenzii de cărţi în materia drepturilor omului, noutăţi editoriale ale Institutului şi prezentarea pe scurt a principalelor activităţi organizate de Institutul Român pentru Drepturile Omului sau la care acesta şi-a adus contribuţia.

Info IRDO, buletinul lunar de informare a publicului larg, prezentând succint ştiri de actualitate despre evenimentele legate de drepturile omului ce au loc pe plan intern şi internaţional, studii şi cercetări ştiinţifice. De asemenea, sunt prezentate în buletin diferite cazuri de la Curtea Europeană a Drepturilor Omului dar şi de la Curtea de Justiţie a Uniunii Europene, căutând să vină în întâmpinarea cerinţelor actuale ale societăţii civile, ale instituţiilor sau ale studenţilor etc. Totodată, amintim rubricile care sunt consacrate unor documente internaţionale recent adoptate.

Cercetări elaborate şi lucrări publicate în 2015

Sub egida Institutului Român pentru Drepturile Omului au apărut noi culegeri de documente şi au fost elaborate noi lucrări de cercetare.

Evoluția protecției și promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități în România. Raportul face parte dintr-un amplu proiect derulat de Institutul Român pentru Drepturile Omului, în calitatea acestuia de mecanism independent pentru monitorizarea implementării Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități, potrivit art. 33. 2 din Convenție.

Proiectul, ce cuprinde și alte cercetări pe aceeași temă, își propune să ofere o imagine asupra modului în care sunt respectate drepturile persoanelor cu dizabilități în România, analizând obiectiv modul în care prevederile Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități sunt reflectate în legislația națională, dar și modul în care acestea sunt respectate, așa cum rezultă din cercetări proprii, investigări ale unor ONG-uri, date puse la dispoziție de unele instituții[15].

Lucrarea surprinde, pe de o parte modificările de ordin legislativ intervenite în cursul anului 2015 și, pe de altă parte, aduce în prim plan o serie de aspecte care necesită o atenție sporită din partea factorilor decizionali.

Medierea și arbitrajul – mijloace de promovare și protecție a drepturilor omului în relația administrație-cetățean.

Medierea, ca instituție relativ nouă în plan european și românesc, alături de arbitraj, reprezintă o punte între modalitățile necontencioase de soluționare a unui conflict și cele instituționalizate, privite prin prisma relației cetățean-administrație. Este un domeniu de actualitate și o soluție îndrăzneață dar eficientă, care este dezbătută pe larg în mediul politic, economic și social, încercându-se o definitivare a cadrului legal în acest sens.

Medierea și arbitrajul ca mijloace de promovare și protecție a drepturilor omului se află în strânsă legătură cu eficiența instituțională și creșterea transparenței în relația administrației cu cetățenii. Cercetarea a avut ca premisă, pe de o parte, analiza literaturii de specialitate române și străine și a legislației internaționale, dar și cea a organismelor europene în domeniul folosirii metodelor alternative în soluționarea unor conflicte, realizând o abordare a acestora din punct de vedere economic, juridic și managerial, iar pe de altă parte, are o latură aplicativă prin analiza rapoartelor de activitate a autorităților privind arbitrajul și medierea în raporturile administrative.

Protecția și promovarea drepturilor omului în relația administrație-cetățean, din perspectiva persoanelor cu dizabilități

Pornind de la istoricul și evoluția problematicii referitoare la drepturile persoanelor cu dizabilități, privită prin prisma acestor persoane, dar și de restul societății, sunt definite noțiunile utilizate în domeniu și este explicată sinonimia dintre handicap și dizabilitate, la care s-a ajuns în ultimii ani, din nevoia de a elimina orice fel de conotație negativă.

Studiul cuprinde o analiză a instrumentelor și mecanismelor de protecție și promovare a drepturilor omului, în general, și a celor privind persoanele cu dizabilități, în mod special, la nivel universal în sistemul ONU, și la nivel regional-european, în cadrul Consiliului Europei și al Uniunii Europene. De asemenea, sunt prezentate sistemele de protecție a drepturilor persoanelor cu dizabilități în unele state europene, Marea Britanie și Danemarca, state care fac parte din două sisteme juridice diferite, sistemul anglo-saxon și, respectiv, cel romano-germanic.

Cu referire la România, adoptarea și intrarea în vigoare a Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități marchează o schimbare profundă în abordările existente în țara noastră cu privire la dizabilitate. Astfel, angajamentele asumate de România obligă instituțiile la modificarea reglementărilor interne, crearea unor instituții specializate, pregătirea adecvată a celor implicați în domeniu, asigurarea participării persoanelor cu dizabilități la elaborarea politicilor publice. Toate acestea contribuie la reducerea încălcărilor grave ale unor drepturi ale omului care să ducă la soluționarea pe cale judiciară, mai ales în condițiile în care nici în România practica nu este unitară.

Pe parcursul studiului sunt prezentate cele mai importante cazuri din jurisprudența europeană cu privire la respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități. Totodată, cercetarea

[15] Rapoartele IRDO au fost prezentate atât la nivel internațional, ONU, cât și la nivel regional european, la Comisia Europeană, Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene și Consiliul Europei.

a fost însoţită de sondaje, pentru a avea în permanenţă o imagine reală a situaţiei din România, în domeniu. Menţionăm cu titlu de exemplu, „Studiul privind participarea persoanelor cu handicap la procesul de luare a deciziilor publice”.

Forme ale protecţiei şi promovării drepturilor omului: Medierea şi Ombudsmanul

În contextul extinderii măsurilor de protecţie a cetăţeanului în faţa oricărei forme de abuz din partea administraţiei publice locale şi centrale, atât instituţia medierii cât şi instituţia Ombudsmanului se află în strânsă legătură cu eficienţa instituţională şi creşterea transparenţei referitor la promovarea şi protecţia drepturilor omului în relaţia dintre cetăţean şi instituţiile publice. Studiul reprezintă o cercetare aprofundată a principalelor probleme de ordin teoretic şi practic cu privire la protecţia drepturilor cetăţeanului în administraţia publică. Sunt analizate aspecte privind apariţia instituţiei medierii şi Avocatului Poporului, conţinutul şi principalele reglementări adoptate în România după anul 1990, principalele drepturi ce sunt protejate şi promovate de cele două instituţii, stabilirea unor corelaţii între drepturile omului, drepturile cetăţeanului şi metodele de protecţie promovate de către instituţia Avocatului Poporului şi instituţia medierii; de asemenea, studiul face şi o analiză a principalelor reglementări adoptate la nivelul Uniunii Europene în domeniu.

Rapoarte

- Raportul anual al Institutului Român pentru Drepturile Omului pe anul 2015;
- IRDO – Record of activities 2014;
- Raport privind evoluţia legislatiei în domeniul drepturilor omului în Uniunea Europeană şi în România – 2015;
- Raport privind promovarea şi protecţia drepturilor persoanelor cu dizabilităţi.

V. CENTRUL DE DOCUMENTARE

Printre atribuţiile Institutului Român pentru Drepturile Omului, potrivit legii, se află şi funcţionarea şi extinderea ariei de cuprindere a centrului de documentare, a cărui activitate a continuat cu rezultate semnificative şi pe parcursul anului 2015. S-a înregistrat o creştere considerabilă a numărului utilizatorilor – studenţi, masteranzi, doctoranzi, cercetători, cadre didactice, reprezentanţi ai instituţiilor parlamentare, judiciare şi guvernamentale, reprezentanţi ai unor organizaţii neguvernamentale şi ai altor segmente ale societăţii civile. Biblioteca centrului de documentare deţine un fond de carte structurat pe mai mult de 250 de arii de cercetare şi interes, cuprinzând materiale din domeniul dreptului şi al drepturilor omului, tratate, pacte şi convenţii internaţionale, legislaţie europeană şi naţională, dar şi comentarii ale acestora, lucrări de istoria dreptului, de drept comparat, lucrări de drept penal, civil, comercial, studii în domeniu, referinţe bibliografice, precum şi volume din varii domenii conexe.

În cadrul activităţii de documentare şi informare pe anul 2015, Centrul de documentare al Institutului Român pentru drepturile omului a beneficiat de un schimb activ de informaţii cu organizaţii internaţionale, instituţii de învăţământ superior din România şi din străinătate, instituţii cu preocupări în domeniul drepturilor omului, reprezentanţi ai cultelor, precum şi organizaţii neguvernamentale.

A continuat colaborarea cu partenerii consacraţi, prin reînnoirea unor contracte şi protocoale de parteneriat şi au fost cooptaţi noi parteneri, prin intermediul cărora, s-au promovat constant şi reciproc atât activitatea Institutului Român pentru Drepturile Omului şi a Centrului său de Documentare, cât şi cea a partenerului respectiv.

Au continuat parteneriatele cu Casele Corpului Didactic din Bucureşti , Braşov, Sibiu, Cluj, Iaşi şi Vaslui, cadrele didactice şi elevii beneficiind din partea Centrului de documentare al IRDO de îndrumare şi informaţii cu privire la educaţia pentru respectarea şi promovarea drepturilor omului.

În cadrul parteneriatelor devenite tradiţionale, s-a extins colaborarea cu Institutul de cercetări juridice al Academiei Române, cu Autoritatea Electorală Permanentă şi cu Asociaţia pentru Dialog Cultural. De asemenea, s-a acordat consultanţă şi consiliere în domeniul drepturilor omului instituţiilor de învăţământ superior din Bucureşti şi din ţară, cadrelor didactice, studenţilor, masteranzilor, doctoranzilor şi postdoctoranzilor, contribuind la iniţierea unor proiecte de Clinici universitare în domeniul drepturilor omului, precum şi a unor proiecte având ca subiect şi obiectiv specific migraţia.

Astfel, din rândul Universităţilor bucureştene, a continuat colaborarea cu Universitatea Titu Maiorescu, Universitatea Ecologică, Universitatea Creştină Dimitrie Cantemir, Şcoala Naţională de Studii Politice şi Administrative, Facultatea de Drept, iar dintre universităţile din ţară cu Universitatea de Vest Vasile Goldiş, Arad, Universitatea de Nord, Baia Mare, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democraţie, pace şi toleranţă, Universitatea Petrol şi Gaze, Ploieşti, Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iaşi, Universitatea Ovidius, Constanţa, Universitatea Spiru Haret, Craiova, Universitatea Dimitrie Cantemir, Târgu Mureş.

În ceea ce priveşte drepturile persoanelor cu dizabilităţi, în cadrul parteneriatului încheiat cu Autoritatea Naţională pentru persoanele cu Dizabilităţi (ANPD), dar şi prin continuarea acordurilor de colaborare cu Ministerul Muncii, Familiei, Protecţiei Sociale şi Persoanelor Vârstnice, cu Ministerul Sănătăţii şi Familiei şi cu Consiliul Naţional al Dizabilităţii au fost diseminate materiale informative şi s-au organizat în cooperare cu IRDO în calitate de mecanism independent de monitorizare a implementării Convenţiei pentru drepturile persoanelor cu dizabilităţi, o serie de activităţi de promovare a principiilor Convenţiei pentru drepturile acestei categorii de cetăţeni, care trebuie să aibă drepturi şi şanse egale în societate. În domeniul accesului la o educaţie a drepturilor omului pentru toţi, a fost încheiat şi Protocolul de colaborare între Institutul Român pentru Drepturile Omului şi Asociaţia Surzilor din România pentru susţinerea activă a politicilor ce vizează drepturile şi libertăţile acestor persoane, precum şi o mai bună informare a publicului larg şi a reprezentanţilor organizaţiilor şi asociaţiilor persoanelor cu dizabilităţi.

Deosebit de importantă a fost şi încheierea protocolului de parteneriat cu Uniunea Ziariştilor Profesionişti din România în domeniile educaţiei pentru drepturile omului, democraţie şi o cultură a păcii, accesului la informaţie şi libertăţii de exprimare, mai ales în ceea ce priveşte diseminarea informaţiilor privind activitatea IRDO în domeniul drepturilor omului.

Colaborarea s-a materializat şi prin schimbul de carte sub formă de donaţii în parteneriat bilateral. Centrul de documentare al IRDO a acordat o atenţie specială parteneriatului şi colaborării cu biblioteci naţionale, dar şi cu instituţii de specialitate din alte ţări, sau aparţinând unor organizaţii internaţionale de profil, dintre care menţionăm: Biblioteca Congresului din Washington DC, Agenţia pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA), a cărei activitate trimestrială este constant prezentată şi evidenţiată în revista ştiinţifică trimestrială a IRDO „Drepturile Omului”, Biblioteca Alexandrina – Alexandria, Egipt, de la care în 2015 conducerea institutului a primit o scrisoare de apreciere pentru colaborarea constantă şi schimbul de informaţii. Distribuirea gratuită a revistei „Drepturile Omului” a trezit interesul tinerilor studenţi în drept şi ai cititorilor bibliotecii Alexandrine, datorită rezumatelor lucrărilor ştiinţifice, atât în limba engleză, cât şi în limba franceză. Printre alţi parteneri şi colaboratori constanţi ai centrului de documentare se numără şi Biblioteca Institutului Elveţian de Drept Comparat – Lausanne, Curtea Federală Supremă din Lausanne, Universitatea din Berna, Biroul Federal de Justiţie din Berna, Institutul de Drept European, Biblioteca Universităţii din Leicester,

Biblioteca Institutului Internaţional de Drept de Expresie şi Inspiraţie Franceză, Academia Internaţională de Drept Comparat, Paris, Academia de Drept Internaţional, Haga, Centrul pentru Drepturile Omului, Fribourg, Biblioteca Facultăţii de Drept din Fribourg, Biblioteca Facultăţii de Drept a Universităţii din Strasbourg, Biblioteca Universităţii Catolice din Louvain, Biblioteca Universităţii din Potsdam, Biblioteca Universităţii din Padova, Biblioteca Universităţii din Luxemburg, Biblioteca Universităţii de Studii Europene din Chişinău, a Centrului Norvegian pentru Drepturile Omului, a Centrului Finlandez al Drepturilor Omului şi a Avocatului Parlamentar al Poporului din Stockholm. A existat un schimb constant de informaţii şi publicaţii cu bibliotecile ONU din Geneva, New York şi Viena, dar şi cu cea din Tokyo.

S-au continuat parteneriatele prin schimburi de publicaţii şi corespondenţă cu Biblioteca Naţională din Praga, Biblioteca Naţională din Madrid şi cu Biblioteca Naţională din Viena

Unele lucrări ale Institutului se regăsesc pe website-urile: World Cat Identities (peste 35 de biblioteci din sistem), Google Academic (acestea se regăsesc în 207 biblioteci); Baza de date a Autorităţii Internaţionale Virtuale (lucrările se pot găsi în biblioteci din 11 ţări).

La nivel local, Centrul de documentare al Institutului este în permanentă legătură cu bibliotecile naţionale judeţene, care primesc trimestrial cu titlu gratuit revista ştiinţifică „Drepturile Omului", precum şi cele mai recente publicaţii apărute sub egida institutului.

Centrul de documentare a răspuns cu promptitudine solicitărilor pentru trimiterea publicaţiilor IRDO la comisiile parlamentare, la ministerele cu atribuţii şi preocupări în domeniul drepturilor omului, Ministerul Muncii, Familiei, Protecţiei Sociale şi Persoanelor Vârstnice, Ministerul Sănătăţii, Ministerul Afacerilor Externe şi Ministerul Afacerilor Interne. S-au primit solicitări pentru revista „Drepturile Omului" şi pentru publicaţiile apărute sub egida IRDO şi din partea curţilor de apel, judecătoriilor şi tribunalelor, precum şi din partea Parchetului General.

De asemenea, Centrul de documentare a contribuit la elaborarea şi distribuirea documentaţiei pentru seria manifestărilor anuale marcante din domeniul drepturilor omului, organizate de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Comisiile parlamentare pentru drepturile omului, culte şi problemele minorităţilor, ocazii cu care toţi participanţii au beneficiat de numere din revista ştiinţifică trimestrială „Drepturile Omului" şi de publicaţiile editate sub egida IRDO, al căror conţinut a venit în sprijinul dezbaterilor şi în folosul cercetărilor ulterioare prilejuite de simpozioanele şi conferinţele organizate pe tot parcursul anului 2015.

Revista ştiinţifică trimestrială „Drepturile Omului" a fost distribuită cu titlu gratuit participanţilor interesaţi de domeniul drepturilor omului cu prilejul evenimentelor organizate de IRDO, precum: Ziua Internaţională a Eliminării Tuturor Formelor de Discriminare Rasială, 21 martie, săptămâna acţiunii europene împotriva rasismului 14-22 martie 2015; Ziua ONU – 70 de ani de la înfiinţarea Organizaţiei Naţiunilor Unite, 60 de ani de la primirea României în cadrul Organizaţiei Naţiunilor Unite; Ziua Drepturilor Omului, celebrată la camera Deputaţilor etc.

Centrul de documentare şi-a continuat pe parcursul anului 2015 colaborarea în domeniul informării şi cu agenţiile specializate ale ONU: UNESCO, UNICEF, UNHCR, OIM şi OMS, Înaltul Comisariat pentru Drepturile Omului de la Geneva, Consiliul Europei, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Secretariatul Cartei Sociale Europene, Curtea Europeană de Justiţie, Centrul de Studii Internaţionale şi Europene, Agenţia pentru Drepturi Fundamentale a UE.

Numărul celor care au frecventat Centrul de documentare a crescut considerabil de la 1.700 de cititori în anul 2014 la 2.166 de cititori în anul 2015. Biblioteca centrului de documentare a fost consultată de cadre didactice, magistraţi, avocaţi, doctoranzi, masteranzi, studenţi interesaţi de literatura ştiinţifică din domeniul dreptului naţional şi internaţional, din domeniul drepturilor omului sau din alte domenii conexe. Nu numai că numărul cititorilor a crescut de la an la an, dar şi fondul de carte a fost îmbogăţit prin achiziţionarea unor publicaţii extrem de utile, de ultimă generaţie, care sprijină studiul

comparat al mai multor discipline din perspectiva drepturilor omului.

IRDO dispune și de o bibliotecă virtuală aflată la dispoziția celor interesați, a partenerilor de peste hotare, sau a persoanelor care au dificultăți de deplasare și nu pot ajunge la centrul de documentare. Această bibliotecă virtuală poate fi accesată cu ușurință pe web site-ul IRDO înființat din anul 2007, www.irdo.ro, și conține majoritatea publicațiilor de specialitate în domeniul drepturilor omului apărute sub egida IRDO, colecția revistei științifice trimestriale „Drepturile Omului", precum și informații în domeniul jurisprudenței, care prezintă o paletă variată de cazuri specifice soluționate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Susținând o educație a drepturilor omului pentru toți, prin întreaga activitate pe care o desfășoară, Institutul Român pentru Drepturile Omului se implică cu profesionalism și dăruire în promovarea și respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Centrul de documentare reprezintă o verigă importantă în contribuția Institutului Român pentru Drepturile Omului la o abordare modernă, științifică și responsabilă cu privire la protejarea și respectarea drepturilor omului și la realizarea unei mai profunde conștientizări a acestora pe plan național și internațional, printr-o informare constantă cu privire la problemele actuale cu care se confruntă drepturile omului la toate nivelurile.

Relațiile cu publicul

După cum am menționat mai sus, centrul de documentare al IRDO a pus la dispoziția publicului larg biblioteca centrului, care a înregistrat în decursul anului 2015 un număr de 2.166 de cititori.

De asemenea, Institutul Român pentru Drepturile Omului a fost contactat în decursul anului 2015 de cetățeni din întreaga țară, care s-au adresat Institutului fie prin audiență la sediul IRDO, fie prin apeluri telefonice solicitând consultanță, sau prin mecanismul depunerii de petiții prin poștă. Cererile și plângerile cetățenilor s-au referit la numeroase probleme privind încălcarea drepturilor omului, IRDO fiind solicitat să recomande modalitățile și căile cele mai eficiente de clarificare, precum și filiera depunerii plângerilor și petițiilor formale către autorități, solicitând soluționarea acestor încălcări.

Reprezentanții institutului au acționat răspunzând acestor numeroase solicitări, îndrumând petiționarii spre calea de soluționare a problemei respective, oferind consultanță juridică de specialitate cu privire la formularea de memorii și sesizări și la înaintarea acestora către organismele competente.

Cele mai frecvente solicitări și petiții s-au referit la condițiile proaste de trai oferite în penitenciare persoanelor private de libertate. Mulți petiționari, care au epuizat toate căile de acțiune în justiție, au fost consiliați cu privire la procedura adresării petițiilor la Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Între aspectele semnalate au fost cele legate de nerespectarea dreptului de proprietate, refuzul punerii în posesie pe anumite terenuri, nerespectarea unor hotărâri judecătorești, plângeri privind recalcularea pensiilor, neacordarea ajutorului social, sesizări privind incapacitatea autorităților competente de a acorda parțial sau total anumite drepturi bănești derivate din legislația reglementând protecția socială (ajutorul pentru diverse categorii defavorizate, alocațiile pentru copii etc.), încălcări ale drepturilor copilului, malpraxis, încălcări ale legislației muncii, plângeri din partea unor persoane fizice privind desfășurarea unor procese sau nesoluționarea acestora în termen rezonabil. Au mai fost de asemenea înregistrate petiții sau plângeri referitoare la executarea pedepselor în penitenciare, petiții care vizează încălcarea egalității de șanse, încălcarea drepturilor unor persoane aparținând minorităților naționale sau cultelor religioase; atât persoanele care s-au prezentat personal la sediul IRDO cât și cele 500 de persoane care ne-au contactat telefonic, au primit consultanță și îndrumare. Solicitanților le-au fost furnizate materiale documentare privind legislația internă în vigoare legată de domeniul de interes. În aproximativ 80% din cazurile înregistrate printr-un număr considerabil de petiții scrise, IRDO a putut veni în sprijinul reclamanților îndrumând fiecare petent către organismul competent sau

formulând o recomandare cu privire la instituția la care trebuie să apeleze. Majoritatea petițiilor au fost transmise către instituțiile și organismele abilitate să soluționeze problema sau cererea respectivă, și anume către: Ministerul Justiției, Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, Ministerul Public, prefecturi, consilii locale, primării, Direcții ale penitenciarelor.

Atașamentul față de problematica drepturilor omului, seriozitatea și profesionalismul au contribuit la prestigiul crescând al IRDO în rândul beneficiarilor și al instituțiilor de profil din țară și din străinătate.

Activitatea institutului profund dedicată protejării și respectării drepturilor omului, colaborarea deosebită cu instituții naționale și internaționale din domeniul drepturilor omului au contribuit la prestigiul crescând al IRDO în rândul solicitanților de consultanță privind căile de atac în chestiuni de încălcare a drepturilor omului.

Drept urmare, numeroase organisme interne și internaționale și-au exprimat dorința ca Institutul Român pentru Drepturile Omului, prin reprezentanții săi, să facă parte din structurile de lucru sau din structurile de conducere ale acestora. Iată câteva exemple: IRDO este membru în Comisia Națională pentru Bioetică a UNESCO; a funcționat ca mecanism independent de monitorizare a implementării Convenției ONU privind dreptul persoanelor cu dizabilități, colaborând cu Ministerul Muncii și cu ONG-urile din domeniu.

Drept recunoaștere pe plan internațional a eforturilor depuse de IRDO în domeniul promovării drepturilor omului, acesta sau reprezentanții săi au fost aleși în diverse structuri ale unor organisme internaționale cum ar fi: membru al Organizației Internaționale a Organismelor Familiale; din cadrul ONU, din Consiliul Europei, din Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene; membru al Comitetului Director al Institutului Internațional de Drept de Expresie și Inspirație Franceză (IDEF); membru în cadrul grupurilor de lucru pe justiție, pe implementarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități, pe migrație și educație, din cadrul Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale de Drepturile Omului.

Cercetătorii științifici ai IRDO sunt membri în grupurile de lucru ale Agenției Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene și unii dintre ei au fost desemnați ca experți ai UNESCO, OSCE, ai Consiliului Europei și ai Uniunii Europene, participând în această calitate ca raportori sau conducători ai unor secțiuni în cadrul unor manifestări științifice consacrate drepturilor omului.

ANEXA A

ACTIVITĂȚI PROPRII SAU ÎN COLABORARE

Masă rotundă cu tema „Drepturile omului în România" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația Națiunilor Unite pentru România (12 ianuarie 2015)

Simpozion consacrat Anului ONU - 70 de ani de la înființarea Organizației Națiunilor Unite și 60 de ani de la primirea României în ONU, 70 de ani de la crearea UNESCO – organizația științifică și culturală a Națiunilor Unite, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația Națiunilor Unite pentru România (20-21 ianuarie 2015)

Curs de formare cu tema "Educație pentru drepturile omului și ale copilului", organizat pentru cadrele didactice și didactic-auxiliare din învățământul preuniversitar de Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice în parteneriat cu Casa Corpului Didactic București și Institutul Român pentru Drepturile Omului (23 ianuarie 2015)

Dezbatere cu tema „Drepturile copilului la 25 de ani de la deschiderea spre semnare a Convenției privind drepturile copilului" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului și Tânărului, Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu", Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum" și Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană (26 ianuarie 2015)

Conferința cu tema „Omagierea victimelor Holocaustului" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația pentru Națiunile Unite din România cu ocazia Zilei Internaționale de Comemorare a Holocaustului (27 ianuarie 2015)

Masă rotundă cu tema „Promovarea și protecția drepturilor omului – mecanisme și instrumente regionale și universale" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Clubul de la Cheia (5 februarie 2015)

Curs de formare cu tema "Educație pentru drepturile omului și ale copilului", organizat pentru cadrele didactice și didactic-auxiliare din învățământul preuniversitar de Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice în parteneriat cu Casa Corpului Didactic București și Institutul Român pentru Drepturile Omului (13-14 februarie 2015)

Conferința cu tema „Prosperitatea – garant al egalității de șanse" organizată cu ocazia Zilei Mondiale a Justiției Sociale de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația Română pentru Drepturile Femeii, Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană și Asociația Clubul de la Cheia (18 februarie 2015)

Seminar cu tema „Dreptul la educație în limba maternă" organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Universitatea Ecologică din București și Asociația pentru Națiunile Unite din România cu ocazia Zilei Internaționale a Limbii Materne (20 februarie 2015)

Manifestări dedicate Zilei Internaționale a Limbii Materne prin organizarea de momente muzicale, jocuri și dansuri, expunere de desene, scenete prezentate în mai multe limbi de Școala Gimnazială „Alexandru Ceușianu" din Reghin în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului (23 februarie 2015)

Dezbatere cu tema „Importanța reconcilierii vieții de familie cu cea profesională", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei "Family Forum" (4-5 martie 2015)

Masă rotundă cu tema „Prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare în rândul femeilor" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Română pentru Drepturile Femeii, Asociația pentru Promovarea Drepturilor

Familiei „Family Forum” şi Clubul de la Cheia (9 martie 2015)

Simpozion cu tema „Dezvoltarea socială în Agenda de Dezvoltare Post-2015” organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Asociaţia pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum” şi Asociaţia Română pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană cu ocazia celebrării a 20 de ani de la Summitul mondial pentru dezvoltare socială de la Copenhaga din 6-12 martie 1995 (11 martie 2015)

Dezbatere privind ultimul raport al Agenţiei pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene cu tema "Protecţia egală pentru toate victimele crimei din ură - Cazul persoanelor cu dizabilităţi", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu catedra UNESCO pentru pace democratie şi toleranţă a Universităţii de Nord Baia-Mare, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România şi Asociaţia Clubul de la Cheia (13 martie 2015)

Lansarea Campaniei de eliminare a tuturor formelor de discriminare rasială, a Săptămânii europene de acţiune împotriva rasismului 14-22 martie a.c., organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului cu sprijinul Reţelei United for Intercultural Action (13 martie 2015)

Dezbatere privind reglementările ce stabilesc condiţiile necesare prestării activităţilor remunerate, de către copiii, în domeniile cultural, artistic, sportiv, publicitar şi de modeling prevăzute de HG 75/2015, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului şi Tânărului, Asociaţia Clubul de la Cheia “Victor Dan Zlătescu”, Asociaţia pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum” şi Asociaţia Română pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană (16 martie 2015)

Masa rotundă cu tema „Uniţi pentru diversitate”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu catedra UNESCO pentru pace democraţie şi toleranţă a Universităţii de Nord, Baia Mare, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Institutul de Drept de Expresie şi de Inspiraţie franceză IDEF şi Asociaţia Clubul de la Cheia “Victor Dan Zlătescu” în cadrul Campaniei de eliminare a tuturor formelor de discriminare rasială, a Săptămânii Europene de Acţiune Împotriva Rasismului (20 martie 2015)

Conferinţa cu tema „Oportunităţile mele, Alegerile mele. Bucură-te de drepturi depline, egalitate şi rolul familiei” deviza din acest an propusă de ONU, pentru aniversarea a zece ani de la instituirea Zilei Mondiale a Sindromului Down şi douăzeci şi unu de ani pentru Ziua Internaţională a Familiei, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Asociaţia Română pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană, Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului şi Tânărului, Asociaţia Clubul de la Cheia “Victor Dan Zlătescu” şi Asociaţia pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum” (20 martie 2015)

Simpozionul cu tema „Diferenţa face fericirea” organizat de Fundaţia Adolescenţa din Ploieşti şi Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Universitatea de Petrol şi Gaze din Ploieşti, Colegiul Naţional Jean Monnet cu ocazia Săptămânii Europene de Acţiune Împotriva Rasismului şi a Zilei Internaţionale a Fericirii (21 martie 2015)

Concurs de desene cu tema „Numai în întuneric suntem la fel?” organizat în cadrul manifestărilor dedicate Săptămânii Europene de Acţiune Împotriva Rasismului de Fundaţia Adolescenţa, Casa Corpului Didactic Prahova, Colegiul Naţional „Jean Monnet” şi Institutul Român pentru Drepturile Omului (21 martie 2015)

Masă rotundă cu tema „Fără apă curată nu putem avea o viaţă sănătoasă”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Asociaţia Română pentru Drepturile Omului la un Mediu Sănătos şi Asociaţia Clubul de la Cheia cu ocazia Zilei Mondiale a Apei (23 martie 2015)

Prezentarea Raportului de activitate pe anul 2014 al IRDO în cadrul şedinţei de Consiliu General al Institutului Român pentru Drepturile Omului (24 martie 2015)

Al doilea Atelier de lectură şi dezbatere cu tema „Nichita Stănescu – 82. Sensul iubirii, sensul creaţiei” organizat de Uniunea Ziariştilor Profesionişti din România, revista „Cronica Timpului” în parteneriat cu Colegiul Naţional „Octav Onicescu” şi Institutul Român pentru

Drepturile Omului (31 martie 2015)

Campania cu tema „Zilele de conştientizare a autismului", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România (1-3 aprilie 2015)

Conferinţă cu tema „Ocuparea forţei de muncă: Avantajele autismului", temă aleasă de Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Ziua Internaţională de Conştientizare a Autismului, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului şi Tânărului, Asociaţia Română pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană, Asociaţia pentru Promovarea Drepturilor Familiei - Family Forum, Asociaţia Română pentru Drepturile Femeii şi Asociaţia Clubul de la Cheia "Victor Dan Zlătescu" (2 aprilie 2015)

Olimpiada de ştiinţe socio-umane, faza naţională, organizată de Ministerul Educaţiei şi Cercetării Ştiinţifice în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului la Mangalia (5-10 aprilie 2015)

Conferinţa cu tema „Siguranţa alimentară pentru o bună sănătate" organizată cu ocazia Zilei Mondiale a Sănătăţii de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România şi Centrul InfoEuropa cu concursul Comisiei pentru drepturile omului, culte şi problemele minorităţilor naţionale a Camerei Deputaţilor şi Alianţa Civilizaţiilor (7 aprilie 2015)

Conferinţa cu tema „Incluziunea socială şi discriminarea romilor în unele state membre UE" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului cu ocazia Zilei internaţionale a romilor, cu participarea unor reprezentanţi ai societăţii civile, Ministerului Muncii, Familiei, Protecţiei Sociale şi Persoanelor Vârstnice, cadre didactice universitare, cercetători, doctoranzi şi masteranzi (8 aprilie 2015)

Masă rotundă cu tema „România - la un deceniu de la semnarea Tratatului de Aderare la Uniunea Europeană" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democraţie, pace şi toleranţă şi Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România (24 aprilie 2015)

Conferinţa cu tema „Cultura şi mass-media", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Facultatea de Drept a Universităţii „Dimitrie Cantemir" din Cluj Napoca, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democraţie, pace şi toleranţă şi Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România (30 aprilie 2015)

Masă rotundă cu tema „Libertatea mass-media în România sprijină transformarea societăţii" organizată cu ocazia Zilei Mondiale a Libertăţii Presei de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, cu concursul Asociaţiei Clubul de la Cheia, Asociaţiei pentru Promovarea Drepturilor Familiei - Family Forum, Asociaţia Română pentru Drepturile Femeii şi Asociaţia Română pentru Apărarea Drepturilor Omului la Vârsta a Treia (5 mai 2015)

Masă rotundă cu tema „Egali, dar diferiţi!" organizată cu ocazia declarării zilei de 8 mai ca Zi naţională a egalităţii de şanse, de Comisia pentru drepturile omului, culte şi minorităţi a Senatului României în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului şi Consiliul Naţional de Combatere a Discriminării (6 mai 2015)

Conferinţa cu tema „Drepturile omului într-o Europă unită, noi perspective", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democraţie, pace şi toleranţă, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România şi Asociaţia Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu" cu ocazia împlinirii a 65 de ani de la declaraţia Schuman şi 30 de ani de la Consiliul European de la Milano din iunie 1985 când s-a decis ziua de 9 mai ca Ziua Europei (8 mai 2015)

Masă rotundă cu tema „Familia şi rolul ei în societate" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Asociaţia pentru Promovarea Drepturilor Familiei - Family Forum, Asociaţia Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu", Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului şi Tânărului, Asociaţia Română pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană şi Asociaţia Română pentru Drepturile Femeii cu ocazia Zilei internaţionale a familiei şi Zilei naţionale a familiei române (12 mai 2015)

Dezbatere cu tema „Voluntariatul în România

– instrumente naționale, regionale și universale” organizată cu ocazia Săptămânii Naționale a Voluntariatului: 11-17 mai, de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația Naţiunilor Unite pentru România (13 mai 2015)

Ediția a IV-a a sesiunii naționale de comunicări ştiinţifice a studenţilor şi masteranzilor organizată de Universitatea Creştină „Dimitrie Cantemir” Facultatea de Drept din Cluj Napoca în colaborare cu Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociația Ştiinţifică de Dreptul Proprietăţii Intelectuale, Societatea Autorilor şi Editorilor Români de Opere Ştiinţifice şi Asociația Absolvenţilor Facultăţii de Drept (15 mai 2015)

Sesiunea de comunicări ştiinţifice cu tema „Dreptul la buna guvernare”, organizată de Şcoala Naţională de Studii Politice şi Administrative (SNSPA) în colaborare cu Şcoala Doctorală şi Centrul de Drept Public şi Ştiinţe Administrative, Institutul Român pentru Drepturile Omului, Societatea Academică de Ştiinţe Administrative, Institutul de Drept Public şi Ştiinţe Administrative al României şi Asociația pentru Naţiunile Unite din România în contextul aniversării a 25 de ani de activitate a SNSPA, a 70 de ani de la crearea ONU şi 60 de ani de la primirea României în ONU (19 mai 2015)

Masă rotundă cu tema „Supravegherea şi reprimarea comerţului ilicit cu tutun”, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Naţiunile Unite din România şi Asociația Clubul de la Cheia (29 mai 2015)

Conferința cu tema “Protecția şi promovarea drepturilor copilului în legislația națională, regională şi universală” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului şi Tânărului, Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei - Family Forum cu ocazia Zilei Internaționale a Copilului (2 iunie 2015)

Ediția a IV-a a conferinței internaționale cu tema „Eficiența normelor juridice. Perspective asupra interpretării şi aplicării legii” organizată de Facultatea de Drept, Cluj Napoca a Universităţii Creştine „Dimitrie Cantemir” în colaborare cu Institutul Român pentru Drepturile Omului, Academia Română –Filiala Cluj a Institutului de Istorie "George Bariţiu" - Departamentul de cercetări socio-umane, Asociația pentru Naţiunile Unite din România, Institutul de Ştiinţe –Administrative al Republicii Moldova, Asociația Română de Ştiinţe Penale - Bucureşti, Asociația Ştiinţifică de Dreptul Proprietăţii Intelectuale, Societatea Autorilor şi Editorilor Români de Opere Ştiinţifice şi Asociația Absolvenţilor Facultăţii de Drept şi Societatea Română a autorilor şi publiciştilor de lucrări ştiinţifice PERGAM-Bucureşti şi Fundația Eco România XXI (4-6 iunie 2015)

Masă rotundă cu tema „Planeta ta are nevoie de tine” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Naţiunile Unite din România şi Asociația Română pentru Drepturile Omului la un Mediu Sănătos, consacrată Zilei Mondiale a Mediului (5 iunie 2015)

Dezbaterea cu tema „NU exploatării prin muncă a copilului - DA educației de calitate” tema stabilită de Naţiunile Unite pentru 2015 pleacă de la îndemnul de a acționa împotriva folosirii copiilor pentru diverse munci, important în lupta împotriva muncii copiilor. Acțiune organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Naţiunile Unite din România şi Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum”(12 iunie 2015)

Dezbatere cu tema „Aspecte practice ale aplicării şi respectării dreptului la un proces echitabil", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Naţiunile Unite din România şi Asociația Clubul de la Cheia (16 iunie 2015)

Masă rotundă cu tema „Dreptul omului la o viață sănătoasă”, organizată cu ocazia Zilei Mondiale de Luptă împotriva Deşertificării şi a Secetei de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Naţiunile Unite din România şi Asociația Română pentru Drepturile Omului la un Mediu Sănătos (17 iunie 2015)

Masă rotundă cu tema „Drepturile refugiaţilor în România”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Naţiunile Unite din România şi Asociația Clubul de la Cheia, cu ocazia Zilei Internaționale a Refugiaţilor (18 iunie 2015)

Masa rotundă cu tema „Legislația națională în domeniul azilului și modul de aplicare al acesteia”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația pentru Națiunile Unite din România cu ocazia Zilei internaționale a refugiaților (19 iunie 2015)

Masă rotundă cu tema „Drepturile sociale, parte integrantă a sistemului drepturilor omului”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația Clubul de la Cheia (22 iunie 2015)

Dezbatere cu tema „ONU instrumente și mecanisme privind promovarea și protecția drepturilor omului” organizată în cadrul manifestărilor dedicate împlinirii a 70 de ani de la semnarea Cartei ONU, de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță (26 iunie 2015)

Masă rotundă cu tema „Zilele Dunării în România”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Română pentru Drepturile Omului la un Mediu Sănătos, consacrată Zilei Internaționale a Dunării (29 iunie 2015)

Masa rotundă cu tema „Protecția și promovarea drepturilor omului la 65 de ani de la adoptarea Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația Clubul de la Cheia (30 iunie 2015)

Dezbatere privind proiectul de Strategie națională de învățare pe tot parcursul vieții pentru perioada 2015-2020 și Planul de acțiune pentru implementarea acestei strategii, elaborate de Ministerul Educației și Cercetării Științifice, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Universitatea Ecologică, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană (8 iulie 2015)

Masa rotundă cu tema „Populația mondială – perspective și provocări” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei – Family Forum și Asociația Clubul de la Cheia cu ocazia Zilei Mondiale a Populației (10 iulie 2015)

Masă rotundă privind proiectul de Strategie națională privind reducerea părăsirii timpurii a școlii în România și Planul de implementare a acestei strategii, elaborate de Ministerul Educației și Cercetării Științifice organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului și Tânărului, Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană și Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei - Family Forum (14 iulie 2015)

A XXI– a ediție a cursurilor Universității Internaționale a Drepturilor Omului cu tema „Organizația Națiunilor Unite la 70 de ani” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu”, cu concursul membrilor AIDC, ELI, IDEF (20 – 26 iulie 2015)

Simpozion cu tema „Victimele traficului de persoane în contextul actual” organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană (24 iulie 2015)

Dezbatere privind proiectul lansat de Ministerul Afacerilor Interne pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 122/2006 privind azilul în România, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1251/2006, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană, Asociația Clubul de la Cheia “Victor Dan Zlătescu”, Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei - Family Forum și Asociația Română pentru Drepturile Femeii (27 iulie 2015)

Conferinţa cu tema „Protecţia victimelor fenomenului violenţei fizice şi psihice” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România şi Asociaţia Română pentru Drepturile Femeii cu ocazia împlinirii unui an de la intrarea în vigoare a Convenţiei Consiliului Europei privind prevenirea şi combaterea violenţei împotriva femeilor şi a violenţei domestice, numită şi Convenţia de la Istanbul (3 august 2015)

Dezbatere privind proiectul Planului operaţional pentru implementarea Strategiei naţionale privind persoanele cu dizabilităţi pentru perioada 2015-2020, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociaţia pentru Naţiunile Unite şi Asociaţia Clubul de la Cheia (18 august 2015)

Masă rotundă privind proiectul de Strategie naţională pentru promovarea îmbătrânirii active şi protecţia persoanelor vârstnice pentru perioada 2015 -2020, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democraţie, pace şi toleranţă, Asociaţia Română pentru Apărarea Drepturilor Omului la Vârsta a Treia şi Asociaţia Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu” (24 august 2015)

Simpozion cu tema „Alfabetizarea şi societăţile sustenabile”, logoul ales de Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Educaţie, Ştiinţă şi Cultură (UNESCO) pentru marcarea împlinirii a 50 de ani de la Congresul mondial pentru eradicarea analfabetismului de la Teheran unde a fost iniţiată Ziua Internaţională pentru Alfabetizare, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Asociaţia Română pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană, Asociaţia Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu”, Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului şi Tânărului, Asociaţia Română pentru Drepturile Femeii şi Asociaţia pentru Promovarea Drepturilor Familiei - Family Forum (8 septembrie 2015)

Dezbatere cu tema „Protecţia unor categorii de persoane vulnerabile” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociaţia pentru Dialog Intercultural (9-10 septembrie 2015)

Dezbatere cu tema „Democraţia în Europa – un proiect pentru secolul XXI”, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România şi Asociaţia Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu” cu ocazia Zilei Internaţionale a Democraţiei (15 septembrie 2015)

Conferinţa cu tema „Parteneriate pentru pace – Demnitate pentru toţi”, temă propusă de Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Ziua Internaţională a Păcii din acest an, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România şi Asociaţia Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu” (21 septembrie 2015)

Simpozion cu tema „Instrumente regionale şi naţionale privind prevenirea şi combaterea traficului de persoane”, organizat cu ocazia Zilei internaţionale împotriva exploatării sexuale şi traficului de femei şi copii de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului şi Tânărului, Asociaţia Română pentru Drepturile Femeii, Asociaţia Română pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană, şi Asociaţia pentru Promovarea Drepturilor Familiei - Family Forum (23 septembrie 2015)

Masă rotundă cu tema „Promovarea diversităţii lingvistice şi culturale a Europei” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România şi Asociaţia Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu” cu ocazia Zilei Europene a Limbilor (24 septembrie 2015)

Dezbatere cu tema „Mobilitatea urbană, o soluţie pentru reducerea emisiilor cu efect de seră şi combaterea schimbărilor climatice” organizată, în Săptămâna Europeană a Mobilităţii de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului şi Tânărului, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Asociaţia Română pentru Drepturile Femeii şi Asociaţia Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu” (18 septembrie2015)

Masă rotundă cu tema „Dreptul la informaţie – drept fundamental al omului” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România şi

Asociaţia Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu” cu ocazia Zilei internaţionale a dreptului de a şti (25 septembrie 2015)

Masă rotundă privind Raportul asupra vizitei în România a Comitetului pentru Prevenirea Torturii a Consiliului Europei din 5-17 iunie 2015, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Asociaţia Română pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană, şi Asociaţia Clubul de la Cheia “Victor Dan Zlătescu” (28 septembrie 2015)

Masă rotundă cu tema „Dezvoltarea durabilă şi includerea persoanelor în vârstă în mediul urban” – tema propusă de ONU, pentru sărbătorirea din acest an a Zilei Internaţionale a Persoanelor în Vârstă, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România şi Asociaţia Română pentru Apărarea Drepturilor Omului la Vârsta a Treia (2 octombrie 2015)

Conferinţa cu tema „Profesori puternici, pentru societăţi durabile. Mobilizare pentru un plan de acţiune pentru 2030” logoul ales de Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Educaţie, Ştiinţă şi Cultură (UNESCO) pentru marcarea Zilei Mondiale a Educaţiei, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democraţie, pace şi toleranţă, Şcoala Naţională de Studii Politice şi Administrative, Universitatea Ecologică, Universitatea Creştină „Dimitrie Cantemir” Bucureşti, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România şi Asociaţia Română pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană (5 octombrie 2015)

Masă rotundă cu tema „Holocaustul şi dreptul la viaţă” organizată de Şcoala Gimnazială „Alexandru Ceuşianu” Reghin în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului cu prilejul Zilei Holocaustului în România (9 octombrie 2015)

Dezbatere privind lansarea de către Agenţia Drepturilor Fundamentale a versiunii pilot a proiectului Clarity (Complaints, Legal Assistance, and Rights Information Tool for You) instrument online interactiv care oferă, informaţii, în limba engleză, privind organismele non-judiciare din Austria, Bulgaria, Finlanda, Franţa, Grecia, Irlanda, Malta, Polonia, România, Slovacia, Spania şi Ungaria, pentru orientarea persoanelor care consideră că le-au fost încălcate drepturile fundamentale, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului (12 octombrie 2015)

Dezbatere privind proiectul de Hotărâre pentru aprobarea Strategiei naţionale „O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilităţi” pentru perioada 2015-2020 şi a Planului operaţional privind implementarea strategiei, lansată de Ministerul Muncii, Familiei, Protecţiei Sociale şi Persoanelor Vârstnice, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democraţie, pace şi toleranţă, Asociaţia Română pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană, Asociaţia Clubul de la Cheia, Asociaţia pentru Promovarea Drepturilor Familiei – Family Forum şi Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului şi Tânărului (15 octombrie 2015)

Masă rotundă cu tema propusă de Organizaţia Naţiunilor Unite pentru marcarea Zilei Internaţionale pentru Eradicarea Sărăciei „Construirea unui viitor durabil: să ne unim pentru a pune capăt sărăciei şi discriminării”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului şi Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România (16 octombrie 2015)

Simpozion cu tema „Instrumente naţionale de prevenire şi combatere a traficului de persoane”, organizat cu ocazia Zilei europene de luptă împotriva traficului de persoane, de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democraţie, pace şi toleranţă, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Asociaţia Română pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană, Asociaţia pentru Promovarea Drepturilor Familiei – Family Forum şi Asociaţia Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu” (19 octombrie 2015)

Conferinţă consacrată împlinirii a 70 de ani de la crearea Organizaţiei Naţiunilor Unite, organizată sub egida Comisiei juridice, de disciplină şi imunităţi a Camerei Deputaţilor şi a Comisiei pentru drepturile omului, culte şi minorităţi a Senatului, de Institutul Român pentru Drepturile Omului şi Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România (21 octombrie 2015)

Întâlnirea reprezentanților Institutului Român pentru Drepturile Omului cu raportorul special ONU pentru combaterea sărăciei extreme, domnul Philip Alston (10 noiembrie 2015)

Dezbatere cu tema „Obiectivele dezvoltării durabile și strategiile privind realizarea Agendei 2030", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația pentru Națiunile Unite din România (12 noiembrie 2015)

Conferința cu tema „Toleranța-principiul de bază al democrației" organizată, cu ocazia Zilei Internaționale a Toleranței și împlinirea a 20 de ani de la adoptarea Declarației principiilor toleranței, de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Clubul de la Cheia (16 noiembrie 2015)

Masă rotundă cu tema „25 de ani de la ratificarea Convenției ONU pentru drepturile copilului, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum" și Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului și Tânărului (20 noiembrie 2015)

A doua ediție a Conferinței internaționale cu tema „Dreptul și justiția administrativă dintr-o perspectivă interdisciplinară" organizată de Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Facultatea de Administrație Publică, Departamentul de Drept „Victor Dan Zlătescu" în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului, Universitatea „Petru Maior" Târgu-Mureș, Facultatea de Economie, Drept și Științe Administrative, Uniunea Juriștilor din România și Asociația pentru Națiunile Unite din România (20-22 noiembrie 2015)

A IX-a ediție a conferinței internaționale a Nediscriminării și Egalității de Șanse (NEDES) cu tema „Exercitarea dreptului la nediscriminare și egalitate de șanse în societatea contemporană", organizată de Universitatea Creștină Dimitrie Cantemir București, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și cu concursul Institutului Român pentru Drepturile Omului (24-26 noiembrie 2015)

Conferința cu tema „Toleranță zero față de violența împotriva femeilor" organizată, de Institutul Român pentru Drepturile Omului, în cadrul campaniei „Împreună pentru a pune capăt violenței împotriva femeilor" - inițiată de Secretarul general ONU, care se desfășoară în fiecare an în perioada 25 noiembrie - 10 decembrie - numită și „16 zile de activism împotriva violenței pe bază de gen" debutând de Ziua Internațională pentru Eliminarea Violenței Împotriva Femeilor și finalizându-se de Ziua Internațională a Drepturilor Omului (26 noiembrie 2015)

Simpozion cu tema "Incluziunea contează: acces și emancipare pentru persoane indiferent de abilități" organizat, cu ocazia Zilei internaționale pentru persoane cu dizabilități, de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Clubul de la Cheia, Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană, Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei – Family Forum (3 decembrie 2015)

Simpozion cu tema „Respectarea drepturilor omului și eliminarea violenței împotriva femeilor", organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația pentru Națiunile Unite din România, în cadrul campaniei „Împreună pentru a pune capăt violenței împotriva femeilor", inițiată de Secretarul general ONU și care în acest an are propusă tema „Să colorăm lumea în portocaliu: Opriți violența împotriva femeilor și fetelor" (7 decembrie 2015)

Conferința internațională cu tema „Drepturile noastre. Libertățile noastre. Întotdeauna", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului sub egida Comisiei juridice, de disciplină și imunități a Camerei Deputaților și Comisiile pentru drepturile omului ale Parlamentului cu ocazia Zilei Internaționale a Drepturilor Omului (9 decembrie 2015)

Eveniment cu tema „Respectă umanitatea în persoana fiecărui om" organizat cu ocazia Zilei Internaționale a Drepturilor Omului de Asociația pentru Dialog Intercultural în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului și Comisia Națională a României pentru UNESCO cu participarea Colegiului Național „Ion Luca Caragiale", Colegiul Național „Gheorghe Lazăr", Colegiul Național „Ion Racoviță", Liceul Teoretic „Ion Barbu", Școala „George

Călinescu", Colegiul Național „Octav Onicescu" și Liceul Teoretic „Hristo Botev"(10 decembrie 2015)

Dezbatere cu tema „10 ani de la adoptarea Convenției privind combaterea și prevenirea corupției", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Universitatea Ecologică, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir" și Asociația pentru Națiunile Unite din România cu ocazia Zilei Internaționale Împotriva Corupției (10 decembrie 2015)

A III-a ediție a conferinței internaționale cu tema „Cultura europeană a drepturilor omului și dreptul la fericire", organizată de Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir" București în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului (17-19 decembrie 2015)

Seminarul cu tema „Drepturile persoanelor vârstnice din centrele de îngrijire" organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația Națiunilor Unite pentru România și Asociația Română pentru Apărarea Drepturilor Omului la Vârsta a Treia (23 decembrie 2015)

ANEXA B

PARTICIPĂRI LA ALTE MANIFESTĂRI

Reuniunea Comitetului director al Alianței Civilizațiilor, organizată la inițiativa Comisiei Naționale pentru UNESCO și Alumnus Club pentru UNESCO, împreună cu Ministerul Afacerilor Externe și Departamentul pentru Relații Interetnice din cadrul Guvernului României (15 ianuarie 2015)

Omagierea victimelor Holocaustului organizat de Ministerul Afacerilor Externe în cooperare cu Institutul Național pentru Studierea Holocaustului în România „Elie Wiesel" cu ocazia Zilei Internaționale de Comemorare a Holocaustului (27 ianuarie 2015)

A doua sesiune a Grupului de lucru privind drepturile persoanelor care trăiesc și muncesc în mediul rural organizată de Înaltul Comisariat ONU pentru Drepturile Omului (*2-6 februarie 2015*)

Conferința cu tema „România și Curtea Internațională de Justiție - 5 ani de la Hotărârea în cazul - Delimitarea Maritimă în Marea Neagră - 3 februarie 2009" organizată de Ministerul Afacerilor Externe (3 februarie 2015)

Participare la ședința Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților și susținerea punctului de vedere privind propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii 273/2004 privind procedura adopției (5 februarie 2015)

Conferința internațională cu tema „Romii ca subiect politic: între statutul de cetățean, minoritate națională și grup vulnerabil" organizată de Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților în colaborare cu Centrul de Resurse, Documentare și Cercetare cu privire la Problematica Romilor din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative și cu sprijinul Consiliului Europei – European Academic Network for Romani Studies (10 februarie 2015)

Reuniune trilaterală de consultare cu tema „Evaluarea eficacității politicilor pentru cetățenii români de etnie romă. Perspective europene și naționale"organizată de Comisia pentru afaceri europene a Senatului României cu privire la strategia Guvernului de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2015-2020 prin HG 18/2015 (18 februarie 2015)

Conferința cu tema „Aspecte de practică neunitară intervenite de la intrarea în vigoare a Noului Cod civil și Noului Cod de procedură civilă" organizată de Consiliul Superior al Magistraturii și Ministerul Justiției (23-24 februarie 2015)

Conferința cu tema „Memoria Holocaustului" organizată de Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România

„Elie Wiesel”, Memorialul Shoah, Institutul Francez din România și Ministerul Afacerilor Externe din România (24 februarie 2015)

Dezbatere cu tema „Semnificația alegerilor parlamentare din Grecia” organizată de Center for EU Communication Studies din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative și Centrul Infoeuropa (25 februarie 2015)

Dezbatere cu tema „Comunicarea politică în campania electorală: ce poate și ce nu poate spune un politician?” organizată în cadrul seriei de „Dezbateri Publice de Etică Aplicată” de Centre for Advanced Research in Management and Applied Ethics în parteneriat cu Facultatea de Comunicare și Relații Publice din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (26 februarie 2015)

Conferința națională cu tema „Sănătatea femeii – de la pubertate la menopauză” organizată de Comisia pentru drepturile omului, culte și minorități și Comisia pentru sănătate publică ale Senatului României cu sprijinul Ministerului Sănătății și Casa Națională de Asigurări de Sănătate în parteneriat cu revista Politici de Sănătate (3 martie 2015)

A 28-a reuniune anuală a Comitetului Internațional de Coordonare a Instituțiilor Naționale pentru Promovarea și Protecția Drepturilor Omului (ICC), precum și întrunirea Rețelei Europene de Instituții Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI), organizate de Comitetul Internațional al Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului în colaborare cu Înaltul Comisariat ONU pentru Drepturile Omului (11-13 martie 2015)

Conferință-dezbatere cu tema „Cum poate crește influența românească în politicile europene?” organizată de Școala Națională de Studii Politice și Administrative (19 martie 2015)

Ceremonia de decernare a Premiului Francofoniei organizată de Ministerul Afacerilor Externe în cooperare cu Grupul Ambasadelor, Delegațiilor și Instituțiilor Francofone din România (GADIF) cu ocazia Zilei Internaționale a Francofoniei (19 martie 2015)

Conferința internațională bienală cu tema „Sistemul juridic între stabilitate și reformă” organizată de Facultatea de Drept și Științe Sociale a Universității din Craiova în parteneriat cu Centrul de Studii și Cercetări de Drept Privat al Facultății de Drept și Științe Sociale, Centrul de Cercetări Juridice Fundamentale al Facultății de Drept și Științe Sociale, Institutul de Cercetări Juridice “Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române, Facultatea de Drept – Universitatea de Vest din Timișoara, Facultatea de Drept – Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Uniunea Națională a Notarilor Publici din România, Camera Notarilor Publici Craiova, Baroul Dolj, Asociația Magistraților din România, Asociația Studenților în Drept din Universitatea din Craiova, ELSA (20-21 martie 2015)

Reuniunea Comisiei pentru cultură, culte și mass media a Consiliului Minorităților Naționale organizată la Ministerul Afacerilor Externe (26 martie 2015)

Colocviul european cu tema „Creditul bancar în monedă străină. Evoluții economice, legislative și jurisprudențiale” organizat de Asociația Europeană pentru Drept Bancar și Financiar – România și Asociația Consilierilor Juridici din Sistemul Financiar Bancar împreună cu Universitatea de Vest Timișoara, Facultatea de Drept (26-28 martie 2015)

Dezbatere privind „Proiectul Strategiei Naționale și a Planului de Acțiune privind Incluziunea Socială și Reducerea Sărăciei pentru perioada 2014–2020” organizată de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (27 martie 2015)

Conferința națională de contencios administrativ cu tema „Carențe ale actualei reglementări în materia contenciosului administrativ” organizată de Universitatea din București - Facultatea de Drept și editura Universul Juridic, în parteneriat cu Editura Wolters Kluwer (2 aprilie 2015)

Conferința aniversară cu tema „România și problematica ecologică” organizată cu ocazia aniversării a 25 de ani de la înființarea Universității Ecologice București (3 aprilie 2015)

Conferința cu tema „Evoluția dreptului românesc în contextul globalizării” organizată de Universitatea Ecologică București, Facultatea de Drept și Științe Administrative (3 aprilie 2015)

Simpozionul cu tema „8 aprilie – Ziua internațională a romilor”, organizat de Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților în

colaborare cu Agenţia Naţională pentru Romi, Forumul European al Romilor şi Nomazilor şi Partida Romilor Pro Europa (8 aprilie 2015)

Reuniunea Comitetului Director al Alianţei Civilizaţiilor (CD ACONU) – România (16 aprilie 2015)

Lansarea Proiectului ştiinţific naţional „Enciclopedia Juridică Română" organizată de Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu" al Academiei Române şi Universitatea „Titu Maiorescu" din Bucureşti în colaborare cu Facultăţile de Drept şi reprezentanţii profesiilor juridice (16 aprilie 2015)

Dezbatere cu tema „Perspectiva NATO asupra chestiunilor actuale de drept internaţional" organizată de Facultatea de Drept a Universităţii din Bucureşti (16 aprilie 2015)

Sesiunea anuală de comunicări ştiinţifice cu tema „Simplificarea imperativ al modernizării şi ameliorării calităţii dreptului" organizată de Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu" din cadrul Academiei Române (17 aprilie 2015)

Conferinţa cu tema „Drepturile pacienţilor – între teorie şi practică" organizată cu ocazia Zilei Internaţionale a Drepturilor Pacienţilor şi Zilei Mondiale a Hemofiliei de Comisia pentru drepturile omului, culte şi minorităţi şi Comisia pentru sănătate publică din Senatul României cu sprijinul Ministerului Sănătăţii, Casa Naţională de Asigurări de Sănătate şi în parteneriat cu Asociaţia World Vision şi Asociaţia Baxter (21 aprilie 2015)

Şedinţa Consiliului de analiză privind proiectul Strategiei naţionale cu tema „O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilităţi" organizată de Ministerul Muncii, Familiei, Protecţiei Sociale şi Persoanelor Vârstnice, Autoritatea Naţională pentru Persoanele cu Dizabilităţi (21 aprilie 2015)

Întâlnire în cadrul seriei „Şuete culturale" la Facultatea de Drept cu tema „Dreptul în lumea contemporană şi provocările la adresa lui", organizată de Universitatea din Bucureşti – Facultatea de Drept şi Asociaţia Studenţilor în Drept (21 aprilie 2015)

Conferinţa internaţională cu tema „Clasa politică şi societatea civilă – lupta comună împotriva traficului de persoane" organizată de Comisia pentru învăţământ, ştiinţă, tineret şi sport, Grupul pentru combaterea traficului de persoane şi Grupul Ecumenic de Rugăciune din Parlamentul României în colaborare cu Mişcarea Europeană pentru Politici Creştine şi European Freedom Network (22 aprilie 2015)

Ediţia a IV-a a conferinţei internaţionale cu tema „Dezvoltarea socială, administraţie şi justiţie" organizată de Facultatea de Relaţii Internaţionale, Drept şi Ştiinţe Administrative din cadrul Universităţii „Constantin Brâncuşi" din Târgu-Jiu (24-25 aprilie 2015)

A 54-a sesiune a Comitetului împotriva torturii şi altor pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante, organizată de Biroul Înaltului Comisariat ONU pentru Drepturile Omului (24-25 aprilie 2015)

A 16-a sesiune a Grupului de lucru al Organizaţiei Naţiunilor Unite privind dreptul la dezvoltare, organizată de Instituţiile Naţionale de Drepturile Omului şi Mecanisme Regionale de Drepturile Omului din cadrul Biroului Înaltului Comisariat ONU pentru drepturile omului (27 aprilie-1 mai 2015)

Forumul privind punerea în aplicare a Convenţiei ONU privind drepturile persoanelor cu handicap, organizat de Comisia Europeană (29 aprilie 2015)

Sesiunea a II-a a Workshop-ului cu tema „Modele şi procese fundamentale ale managementului public adaptiv" organizat în cadrul programului de studii postdoctorale în domeniul ştiinţelor administrative de Facultatea de Administraţie Publică a Şcolii Naţionale de Studii Politice şi Administrative (5 mai 2015)

Seminar cu tema „Relaţii publice în mediul internaţional" organizat de Şcoala Naţională de Studii Politice şi Administrative (8 mai 2015)

Conferinţa cu tema „Ziua Europei – 9 mai 2015" organizată de Ministerul Afacerilor Externe, Centrul InfoEuropa în colaborare cu Reprezentanţa Comisiei Europene la Bucureşti şi Biblioteca Centrală Universitară (8 mai 2015)

Dezbatere cu tema „Romii din România: între incluziune socială, migraţie, ghetoizare şi rasism", organizată de Comisia pentru afaceri europene şi Comisia pentru drepturile omului a Senatului României (11 mai 2015)

Marcarea Zilei internaţionale a diversităţii culturale şi decernarea Diplomei „Dimitrie Cantemir" organizată de Alianţa Civilizaţiilor – ONU în cadrul manifestărilor consacrate aniversării a 60 de ani de la aderarea României la ONU (21 mai 2015)

Ediția a IX-a a conferinței internaționale cu tema „Political Science, International Relations and Security Studies” organizată de Departamentul de Relații Internaționale, Științe Politice și Studii de Securitate al Facultății de Științe Socio-Umane-Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu prin Centrul de Cercetări în Științe Politice, Relații Internaționale și Studii Europene (22-24 mai 2015)

Ceremonia de decernare a titlului de Doctor Honoris Causa doamnei Maria P. Aristigueta – președintele Asociației Americane de Administrație Publică, organizată de Școala Națională de Studii Politice și Administrative (25 mai 2015)

Dezbatere cu tema „Regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate” organizată de Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților (26 mai 2015)

A XI-a conferință internațională cu tema „Probleme juridice de actualitate în domeniul financiar bancar” organizată de Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, Asociația Consilierilor Juridici din Sistemul Financiar Bancar, Asociația Europeană pentru Drept Bancar și Financiar – România și Editura Wolters Kluwer – România (27-30 mai 2015)

Seminarul cu tema „Democrația sub provocarea politicilor de securitate” organizat de Asociația Pro Democrația (APD) și Asociația Europeană a Drepturilor Omului (AEDH) la Palatul Parlamentului (29 mai 2015)

Conferința cu tema „Forme severe de exploatare a lucrătorilor migranți în UE”, organizată de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene și Președenția lituaniană a Consiliului Uniunii Europene (1-2 iunie 2015)

Seminar cu tema „Rolul instituțiilor naționale pentru drepturile omului în promovarea și protejarea drepturilor omului în spațiul OSCE”, organizat la Varșovia de Biroul Permanent pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR) al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) (1-3 iunie 2015)

Conferință dedicată Zilei europene a dezvoltării, organizată de Comisia Europeană și Comitetul Internațional al Instituțiilor naționale pentru Drepturile Omului și Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (3-4 iunie 2015)

Conferința internațională cu tema „Societatea întemeiată pe cunoaștere. Norme, valori și repere contemporane” organizată de Universitatea Valahia din Târgoviște – Facultatea de Drept și Științe Administrative, Centrul de Studii Juridice și Administrative în parteneriat cu Universitatea Națională de Educație la Distanță din Spania, Universitatea Castilla La Mancha, Facultatea de Drept și Științe Sociale din Spania, Universitatea din Pitești , Facultatea de Drept și Științe Administrative, Centrul de Studii Juridice și Administrative, Camera Notarilor Publici Ploiești și Societatea Română de Drept European (5-6 iunie 2015)

A șaptea ediție a Conferinței internaționale cu tema „European Conference on Social and Behavioral Sciences”, organizată la SNSPA, prin Facultatea de Comunicare și Relații Publice de International Association of Social Science Research (Turcia) (11-13 iunie 2015)

Conferința internațională cu tema „Probleme actuale din administrație și justiție” organizată de Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești, Centrul de Studii și Cercetări Juridice și Socio-Administrative, Asociația Română de Drept și Afaceri Europene (ARDAE), Societatea de Științe Juridice și Administrative (ADJURIS) (12 iunie 2015)

Masă rotundă cu tema „Dezvoltarea durabilă și cooperarea interinstituțională” cu participarea domnului Christian Friis Bach – secretarul executiv al Comisiei Economice ONU pentru Europa (UNECE), organizată de Parlamentul României – Comisia pentru politică externă a Camerei Deputaților (15 iunie 2015)

Seminarul regional cu tema „Obiectivele de Dezvoltare Durabilă pentru parlamentele din Europa Centrală și de Est” organizat de Camera Deputaților împreună cu Uniunea Interparlamentară (15-16 iunie 2015)

Conferința cu tema „Lupta împotriva abuzului față de vârstnici în Europa”, organizată de Consiliul Europei, Comisia Europeană, Comitetul Regiunilor, Age Platform Europa și Rețeaua Europeană de Instituții Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI) cu prilejul celei de-a zecea aniversări a Zilei mondiale de conștientizare a abuzului față de vârstnici (15-18 iunie 2015)

A 62-a conferință internațională cu tema

„Impactul gestionării timpului asupra vieţii de familie” organizată sub patronajul Ministerului Familiei, Vârstnicilor, Femeilor şi Tinerilor din Germania de Comisia internaţională privind relaţiile de cuplu şi de familie (ICCFR) (22-24 iunie 2015)

Seminar cu tema „Politici Creştine – Fundamentarea Biblică şi Patristică. Contextul European” organizat de Comisia pentru drepturile omului, culte şi minorităţi naţionale a Senatului României şi Fundaţia Sfânta Irina (23 iunie 2015)

Curs cu tema „Contabilitatea instituţiilor publice. Implementarea celor mai noi modificări legislative” organizat de Expert Aktiv Group SRL (1-6 iulie 2015)

Întâlnire cu delegaţia Parlamentului Landului Hessen din Germania condusă de preşedintele acestuia, domnul Norbert Kartmann, organizată de Comisia pentru drepturile omului, culte şi problemele minorităţilor naţionale a Camerei Deputaţilor (1 iulie 2015)

Curs cu tema „Codul muncii 2015. Soluţii la problemele privind aplicarea şi interpretarea noilor dispoziţii legale privind: modificarea CIM, durata concediului de odihnă şi sporurile pentru munca suplimentară. Noutăţi privind REVISAL” organizat de Expert Aktiv Group SRL (8-12 iulie 2015)

Şedinţa Consiliului de analiză privind proiectul Planului operaţional pentru implementarea Strategiei naţionale cu tema „O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilităţi, 2015-2020” organizată de Ministerul Muncii, Familiei, Protecţiei Sociale şi Persoanelor Vârstnice şi Autoritatea Naţională pentru Persoanele cu Dizabilităţi (10 august 2015)

Conferinţa anuală a Institutului European de Drept (ELI) (2-4 septembrie 2015)

Conferinţa naţională cu tema „Internaţionalizare şi echitate în învăţământul superior : Construind un scenariu mai bun pentru viitor” organizată de Unitatea Executivă pentru Finanţarea Învăţământului Superior a Cercetării Dezvoltării şi Inovării (UEFISCDI) în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru Politici în Ştiinţă şi Inovare din Şcoala Naţională de Studii Politice şi Administrative în cadrul proiectului POSDRU cu tema ”Internaţionalizare, echitate şi management universitar pentru un învăţământ superior de calitate” (23–24 septembrie 2015)

Atelierul cu tema "România şi noile provocări ale actualei crize europene" Centrul de Drepturile Omului şi Migraţie şi Centrul de Oratorie şi Dezbatere organizat de Centrul de Drepturile Omului şi Migraţie al Universităţii Româno-Americane (24 septembrie 2015)

Curs cu tema „Managementul gestiunii şi arhivării documentelor. Proceduri de lucru şi arhivarea electronică” organizat de Expert Aktiv Group SRL (24-27 septembrie 2015)

Curs cu tema “Auditul intern în sectorul public” organizat de Expert Aktiv Group (8-11 octombrie 2015)

A treia ediţie a Forumului pentru Educaţie Asia – Europa, organizat de Comisia Naţională a României pentru UNESCO şi Alumnus Club pentru UNESCO, în parteneriat cu Guvernul României – Departamentul pentru Relaţii Interetnice şi Ministerul Educaţiei şi Cercetării Ştiinţifice, sub patronajul Ministerului Afacerilor Externe (9 octombrie 2015)

Dezbatere cu tema „Drepturile femeilor din mediul rural” organizată de Comisia pentru drepturile omului, culte şi minorităţi din Senat în colaborare cu Fundaţia pentru Implicare Civică cu ocazia Zilei Internaţionale a Femeilor din Mediul Rural (13 octombrie 2015)

Şedinţa Comisiei pentru drepturile omului, culte şi problemele minorităţilor naţionale a Camerei Deputaţilor privind propunerea Parlamentului European şi a Consiliului pentru instituirea unui mecanism de transfer în caz de criză de modificare a Regulamentului UE nr.604/26.06.2013 de stabilire a criteriilor şi mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecţie internaţională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei ţări terţe sau de către un apatrid (E-36/2015), precum şi propunerea de Regulament al Parlamentului European şi al Consiliului de constituire a unei liste comune la nivelul UE a ţărilor de origine sigure în sensul Directivei 2013/32/UE a Parlamentului European şi a Consiliului privind procedurile comune de acordare şi retragere a protecţiei internaţionale, precum şi de modificare a Directivei 2013/32/UE (E-38/2015)” (13 octombrie 2015)

Dezbatere cu tema „Respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, a tratatelor internaționale privind drepturile omului în cazul persoanelor de cetățenie română și nu numai aflate în orice formă de detenție pe teritoriul României" organizată de Subcomisia pentru monitorizarea respectării drepturilor persoanelor private de libertate din cadrul Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților (14 octombrie 2015)

Dezbatere cu tema „Demnitatea în sănătatea mintală" organizată de Spitalul de Psihiatrie Titan "Dr. Constantin Gorgos" cu ocazia Zilei Mondiale a Sănătății Mintale (15 octombrie 2015)

Conferința națională cu tema „O Românie accesibilă într-o Europă fără bariere" organizată de Consiliul Național al Dizabilității din România (20 octombrie 2015)

Conferința cu tema „Reforma statului. Instituții, proceduri, resurse ale administrației publice" organizată de Centrul de Drept Public și Științe Administrative SNSPA, în parteneriat cu Institutul de Drept Public și Științe Administrative al României și Societatea Academică de Științe Administrative la Centrul Internațional de Conferințe al SNSPA (23 octombrie 2015)

Ședința Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților privind proiectul de Lege pentru promovarea demnității umane și toleranței față de diferențele de grup (27 octombrie 2015)

Workshopul de diseminare a bunelor practici ale Proiectului cu tema „Dezvoltarea curriculară și creșterea relevanței programelor de studiu în administrație publică prin metode inovative de formare interdisciplinară și corelare cu piața muncii" organizat de SNSPA, Facultatea de Administrație Publică în parteneriat cu Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale (30 octombrie 2015)

A doua ediție a conferinței internaționale cu tema „Probleme actuale ale Spațiului Politico-Juridic al UE" organizată de Societatea Română de Drept European (SRDE), în parteneriat academic cu Facultatea de Administrație Publică a Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (30 octombrie 2015)

Întâlnire în cadrul Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților cu raportorul special al Consiliului ONU pentru Drepturile Omului pe probleme de sărăcie extremă și drepturile omului, domnul Philip Alston (9 noiembrie 2015)

Dezbatere cu tema „Locul și relevanța ONU în relațiile internaționale actuale" organizată de Fundația Europeană Titulescu – Centrul de Studii Strategice în parteneriat cu Ministerul Afacerilor Externe în contextul aniversării a 70 de ani de la crearea Organizației Națiunilor Unite și a 60 de ani de prezență românească la această organizație (12 noiembrie 2015)

Al patrulea forum anual al Națiunilor Unite cu tema „Mediul de afaceri și drepturile omului" organizat de Biroul Înaltului Comisariat ONU pentru Drepturile Omului (16-18 noiembrie 2015)

Întâlnire cu organismele de promovare a egalității, cu Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului și a ombudsmanilor, organizată de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (18-20 noiembrie 2015)

Conferința Organizației Națiunilor Unite privind schimbările climatice (30 noiembrie-11 decembrie 2015)

Masa rotundă cu tema „Parteneriat activ pentru implementarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități" organizată de Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități (4 decembrie 2015)

III. DOCUMENTAR JURIDIC

RAPORT PRIVIND EVOLUȚIA LEGISLAȚIEI ÎN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI ROMÂNIA – 2015[1]

Anul 2015 reprezintă pentru drepturile omului un an al provocărilor multiple, în care protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului este de permanentă actualitate, iar valori ale Uniunii Europene precum demnitatea, drepturile omului, libertatea, statul de drept, democrația, pacea și solidaritatea, trebuie respectate și apărate de întreaga societate, începând cu fiecare cetățean în parte și terminând cu instituții, organizații, organisme naționale, europene și internaționale.[1]

Pentru promovarea și protejarea acestor drepturi, *Ziua drepturilor omului din 10 decembrie 2015* a fost dedicată lansării de către Organizația Națiunilor Unite a unei campanii dedicate împlinirii a 50 de ani de la adoptarea a două acorduri internaționale pentru drepturile omului, astfel: Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale și Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice.

De asemenea, în anul 2015 s-a împlinit *un deceniu de la semnarea Tratatului de Aderare a României la Uniunea Europeană*. Procesul de aderare la UE a reprezentat cel mai important obiectiv național din ultimii 25 de ani care, alături de aderarea la NATO, și a antrenat transformări ireversibile în ceea ce privește modernizarea societății românești, prin racordarea sa deplină la setul de valori și principii europene și euro-atlantice."[2].

În februarie 2015, la nivelul Comisiei Europene s-a lansat o invitație persoanelor și/sau organizațiilor din România, care desfășoară activități de lobby și/sau de reprezentare la nivel european, pentru **înscrierea în registrul de transparență al instituțiilor europene**, în vederea primirii în mod automat de alerte privind consultările publice sau inițiativele Comisiei în domenii de interes și a participării la ședințele publice ale Parlamentului European.

Totodată, Comisia Europeană a solicitat României, comunicarea măsurilor luate privind asigurarea implementării integrale a directivei privind combaterea abuzurilor și a exploatării sexuale a minorilor, precum și a pornografiei infantile. Din constatările Comisiei, România alături de alte cinci state membre, fie nu au comunicat toate măsurile de punere în aplicare a directivei, fie nu au adoptat încă legislația necesară.

În cadrul Consiliului de Afaceri Externe, din iulie 2015, s-a evaluat și stadiul implementării **Planului de Acțiune al UE privind drepturile omului și democrația pentru perioada 2015-2019** având ca temă **„Menținerea drepturilor omului în centrul agendei UE".**[3]

Conform comunicării comune a Parlamentului European și a Consiliului, drepturile omului și democrația constituie principii directoare ale UE, cu toate că globalizarea generează noi provocări care sporesc complexitatea protecției drepturilor omului. Însă „pentru ca cetățenii să aibă încredere în mijloacele pașnice este necesar ca aceștia să se simtă protejați împotriva deciziilor arbitrare și să aibă sentimentul că opiniile lor pot influența procesul de luare a deciziilor politice. Acest lucru nu poate fi realizat decât într-o societate democratică, bazată pe respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în care guvernul nu este corupt și își asumă responsabilitățile, în care parlamentul este în măsură să reflecte diversitatea de opinii și de interese din cadrul populației pe care o reprezintă, în care societatea civilă este dinamică, mass-media este liberă, iar sistemul judiciar este independent."

Astfel, discuțiile din jurul obiectivelor de dezvoltare durabilă post-2015, care pun *accentul pe drepturile omului și drepturile femeilor* ca obiective de sine stătătoare, reflectă acest obiectiv.

[1] Elaborat în cadrul Institutului Român pentru Drepturile Omului în coordonarea dr. Claudia Elena Marinică, cercet. șt.

[2] A se vedea comunicatul Ministerului Afacerilor Externe al României cu prilejul acestui eveniment.

[3] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52015JC0016.

Drepturile omului și democrația trebuie să rămână în centrul acțiunii externe a UE, iar rolul Uniunii în promovarea democrației, a statului de drept, a universalității și a indivizibilității drepturilor omului, precum și a respectării principiilor Cartei Organizației Națiunilor Unite trebuie să fie unul semnificativ.

Planul de acțiune identifică *cinci domenii strategice de acțiune*:

- *stimularea participării active a actorilor locali*: drepturile omului și democrația nu se pot înrădăcina pe deplin decât în locurile în care există o puternică participare locală. Acest capitol al planului de acțiune se concentrează asupra acțiunilor și activităților menite să îmbunătățească modul în care interacționăm cu toate părțile interesate de pe plan extern, atât cu părțile interesate guvernamentale, cât și cu cele neguvernamentale. Se pune accentul în mod deosebit pe provocările legate de spațiul de care dispune societatea civilă;
- *abordarea principalelor provocări din domeniul drepturilor omului*: acest capitol se concentrează asupra provocărilor cu tematică specifică din domeniul drepturilor omului, menținând, în același timp, echilibrul necesar între, pe de o parte, drepturile civile și politice și, pe de altă parte, drepturile economice, sociale și culturale. Lista de acțiuni completează și întărește obiectivele urmărite în capitolul anterior;
- *asigurarea unei abordări cuprinzătoare în materie de drepturi ale omului în ceea ce privește conflictele și crizele*: în acest capitol sunt propuse o serie de acțiuni menite să promoveze și să susțină dezvoltarea unor instrumente și politici la nivel național, regional și internațional în scopul de a preveni încălcările drepturilor omului, de a lua măsuri împotriva acestor încălcări și de a le remedia, un accent deosebit fiind pus pe încălcările cele mai grave, care reprezintă motive de îngrijorare pentru comunitatea internațională. De asemenea, acest capitol reflectă necesitatea clară ca UE să își adapteze instrumentele existente la caracterul schimbător al conflictelor;
- *favorizarea unei coerențe și a unei consecvențe sporite*: acest capitol se referă la faptul că este necesar ca, alături de ÎR/VP, Comisia să integreze într-o și mai mare măsură considerentele legate de drepturile omului în aspectele externe ale politicilor UE, în special în politicile privind comerțul/investițiile, migrația/refugiații/azilul și dezvoltarea, precum și în cele privind combaterea terorismului, pentru a asigura o coerență sporită a acestor politici;
- *sporirea eficacității și consolidarea unei culturi orientate spre rezultate în domeniul drepturilor omului și al democrației*: în contextul provocărilor tot mai mari și al resurselor limitate, o mai bună utilizare a instrumentelor, activităților și politicilor existente este singurul mod de a spori efectele acțiunii UE în domeniul drepturilor omului. Acest capitol propune acțiuni care vor ajuta UE să elaboreze abordări mai strategice și orientate într-o mai mare măsură spre obținerea de rezultate."[4]

La nivelul UE, începând cu data de 10 ianuarie 2015, au devenit aplicabile dispozițiile *Regulamentului (UE) nr.1215/2012 („Regulamentul") al Parlamentului European și al Consiliului privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor pronunțate de instanțele de judecată în materie civilă și comercială*, din data de 12 decembrie 2012[5], care reglementează principiul liberei circulații a hotărârilor pronunțate de instanțele de judecată dintr-un stat membru al Uniunii Europene în materie civilă și comercială și recunoașterea și executarea acestora în celelalte state membre U.E., chiar și în situația în care acestea sunt pronunțate împotriva unei persoane care nu are domiciliul în acel stat membru al Uniunii Europene.

Acest Regulament vine să îmbunătățească accesul la justiție, Uniunea fiind nevoită să mențină și să dezvolte un spațiu de libertate, securitate și justiție, care să faciliteze, printre altele, accesul la justiție, prin intermediul principiului sus-menționat; de asemenea, prevederile Regulamentului respectă drepturile fundamentale și principiile recunoscute în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, în special principiul dreptului la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil, garantate la articolul 47 din Cartă.

Directiva (UE) 2015/637 a Consiliului

[4] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015JC0016&from=RO p.6-7

[5] Publicat în J.O. al Uniunii Europene nr. L 351 din data de 20 decembrie 2012.

privind măsurile de coordonare şi cooperare pentru facilitarea protecţiei consulare a cetăţenilor nereprezentaţi ai Uniunii în ţările terţe şi de abrogare a Deciziei 95/553/CE,[6] care se adresează statelor membre vine, aşa cum se precizează în conţinutul acesteia, în întărirea valorilor pe care se întemeiază Uniunea, valori care includ solidaritatea, nediscriminarea şi respectarea drepturilor omului, iar Uniunea ar trebui să îşi susţină valorile şi să contribuie la protecţia cetăţenilor săi întrucât dreptul fundamental la protecţie consulară al cetăţenilor nereprezentaţi ai Uniunii în aceleaşi condiţii ca resortisanţii naţionali, prevăzut de art.46 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene este o expresie a solidarităţii europene.

Scopul directivei este de a stabili măsurile de cooperare şi coordonare necesare facilitării suplimentare a protecţiei consulare pentru cetăţenii nereprezentaţi ai Uniunii. Astfel, se doreşte facilitarea exercitării dreptului cetăţenilor UE prevăzut de art.20 alin.(2) litera c) din Tratatul privind Funcţionarea Uniunii Europene de a beneficia, pe teritoriul unei ţări terţe în care statul membru ai cărui resortisanţi sunt nu este reprezentat, de protecţie din partea autorităţilor diplomatice şi consulare ale oricărui stat membru, în aceleaşi condiţii ca şi resortisanţii statului membru respectiv, luând de asemenea în considerare rolul delegaţiilor Uniunii de a contribui la punerea în aplicare a acestui drept.

Desigur că pentru o Uniune Europeană care să vină în promovarea şi protejarea drepturilor omului, trebuie să existe pe lângă dezvoltarea economică, echilibru social şi o diversitate culturală. Protejarea minorităţilor naţionale nu poate reprezenta o justificare a violenţei sau încălcarea normelor de drept internaţional, cum de altfel problema migraţiei şi protejarea imigranţilor şi, nu în ultimul rând, protejarea refugiaţilor de fiecare stat membru nu poate presupune ca soluţie excluderea acestora, ci este nevoie de politici de integrare coerente, alinierea acestora la standardele societăţii care îi primeşte.

Evident că probleme de genul celor menţionate mai sus, au generat o realitate complexă, inclusiv posibilitatea rediscutării Acordului Schengen şi al Convenţiei Schengen în ceea ce priveşte modalitatea în care statele membre ar putea reintroduce controalele temporare la frontiere şi interzicerea intrării unei persoane în acest spaţiu pe motive de securitate.

În ceea ce priveşte **migraţia**, pentru anul 2015, Uniunea Europeană a urmărit acţionarea pe *patru piloni*, şi anume: reducerea migraţiei ilegale, salvarea vieţilor şi securizarea graniţelor externe, o politică puternică privind azilul şi o nouă politică privind migraţia legală.

Pe fondul migraţiei ilegale din ce în ce mai greu de stopat, este normal ca U.E. să acorde o atenţie sporită strategiei anti-terorism (având în vedere evenimentele din Franţa dar şi din Turcia, cu toate că aceasta nu este stat membru al U.E., însă este membru NATO) şi strategiei privind migraţia, strâns legate între ele, punându-şi amprenta asupra liberei circulaţii în U.E. şi nu numai, prin măsuri de întărire a controlului la frontiere.

După atacurile din Franţa, conform *Rezoluţiei Parlamentului European din 11 februarie 2015 referitoare la măsurile de combatere a terorismului*[7], Parlamentul European a considerat necesară **adoptarea unei strategii externe a UE pentru combaterea terorismului internaţional**, solicitând Uniunii să promoveze un parteneriat mondial împotriva terorismului şi să coopereze îndeaproape cu actorii regionali, cum ar fi Uniunea Africană, Consiliul de Cooperare al Golfului şi Liga Arabă şi în special cu ţările învecinate cu Siria şi Irak şi ţările care au fost afectate grav de conflict, cum ar fi Iordania, Libanul şi Turcia, precum şi cu ONU şi, în special, cu Comitetul privind combaterea terorismului.

În urma evenimentelor care au avut loc pe teritoriul său, Franţa a avizat Consiliul Europei că ar putea suspenda aplicarea prevederilor privind respectarea Convenţiei Europene a Drepturilor Omului, conform art.15 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului, ce menţionează posibilitatea unei derogări excepţionale privind aplicarea ei în caz de război sau de alt pericol public ce ameninţă existenţa unei naţiuni.

Astfel, se subliniază necesitatea ca UE,

[6] Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria 106, din 24 aprilie 2015.

[7] http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2015-0032+0+DOC+XML+V0//RO.

statele sale membre și țările partenere să își bazeze strategia de combatere a terorismului internațional pe statul de drept și pe respectarea drepturilor fundamentale și că o strategie cuprinzătoare a Uniunii privind măsurile de combatere a terorismului trebuie, de asemenea, să utilizeze la maximum politicile sale externe și de dezvoltare în vederea combaterii sărăciei, discriminării și marginalizării, a combaterii corupției și promovării bunei guvernanțe, precum și a prevenirii și soluționării conflictelor, toate aceste probleme contribuind la marginalizarea anumitor grupuri și sectoare ale societății.

Regulamentul delegat (UE) nr.2015/1973 al Comisiei de completare a Regulamentului (UE) nr.514/2014 al Parlamentului European și al Consiliului cu dispoziții specifice privind raportarea neregulilor legate de Fondul pentru azil, migrație și integrare, precum și de instrumentul de sprijin financiar pentru cooperarea polițienească, prevenirea și combaterea criminalității și gestionarea crizelor[8][9] are ca scop stabilirea neregulilor pe care statele membre trebuie să le raporteze Comisiei. Conform acestui regulament, statele membre informează în mod constant Comisia cu privire la inițierea, încheierea sau abandonarea oricărei proceduri sau oricărui demers de impunere de măsuri administrative, sancțiuni administrative sau sancțiuni penale cu privire la neregulile raportate, precum și cu privire la rezultatul acestor proceduri sau demersuri. În ceea ce privește utilizarea și prelucrarea informațiilor, Comisia poate utiliza orice informație transmisă de către statele membre pentru a efectua o analiză de risc, utilizând în acest scop un suport informatic și, pe baza informațiilor obținute, poate întocmi rapoarte și dezvolta sisteme care să servească la o mai eficientă identificare a riscurilor.

Informațiile furnizate intră sub incidența secretului profesional și sunt protejate la fel cum ar fi protejate de legislația națională a statului membru care le-a furnizat și de dispozițiile aplicabile instituțiilor Uniunii. Statele membre și Comisia iau toate măsurile de precauție necesare pentru a garanta că informațiile rămân confidențiale. Aceste informații nu se pot utiliza în niciun alt scop decât protecția intereselor financiare ale Uniunii, cu excepția cazului în care autoritățile care le-au furnizat și-au dat consimțământul expres în acest sens. Regulamentul a intrat în vigoare la 11 noiembrie 2015.

Trebuie menționată și *Decizia (UE) 2015/2071 a Consiliului de autorizare a statelor membre să ratifice, în interesul Uniunii Europene, Protocolul din 2014 la Convenția privind munca forțată din 1930 a Organizației Internaționale a Muncii în ceea ce privește articolele 1-4 din protocol privind aspectele referitoare la cooperarea judiciară în materie penală*[10], prin care Uniunea promovează ratificarea convențiilor internaționale în domeniul muncii, clasificate de către Organizația Internațională a Muncii (OIM) ca fiind actualizate, pentru a contribui la eforturile Uniunii de a promova drepturile omului și munca decentă pentru toți, precum și de a eradica traficul de persoane, atât în interiorul, cât și în afara Uniunii. Protecția principiilor și a drepturilor fundamentale la locul de muncă reprezintă unul dintre aspectele esențiale ale acestor eforturi.

Astfel, potrivit prevederilor de la art.1 și art.2 statele membre sunt autorizate să ratifice Protocolul din 2014 la Convenția privind munca forțată din 1930 a Organizației Internaționale a Muncii, în ceea ce privește părțile cuprinse la articolele 1-4 ale protocolului, care intră în sfera de competență conferită Uniunii Europene prin articolul 82 alineatul (2) din TFUE și ar trebui să ia măsurile necesare pentru a întreprinde demersurile necesare în vederea depunerii instrumentelor de ratificare a protocolului pe lângă directorul general al Organizației Internaționale a Muncii cât mai curând posibil, de preferință înainte de 31 decembrie 2016.

La nivel național, au fost adoptate o serie de acte normative ale căror reglementări se referă printre altele și la promovarea și protejarea drepturilor omului.

În ceea ce privește **legislația electorală**, trebuie amintit pentru început că, în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 408 din data de 10 iunie 2015 a fost republicată *Legea partidelor politice nr.14/2003,* lege care

[8] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=OJ:JOL_2015_293_R_0004.

[9] Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L 293, din 10 noiembrie 2015.

[10] Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L 301, din 18 noiembrie 2015

reprezintă unul din pilonii legislației electorale naționale.

Legea nr.3/2015 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.12/2014 privind modificarea Legii nr.35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr.67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr.215/20011 și a Legii nr.393/2004 privind Statutul aleșilor locali[11], vine cu unele modificări în vederea eliminării problemelor apărute, urmărind asigurarea accesibilității și previzibilității legislației electorale. Astfel, au fost instituite reguli privind modalitatea de desemnare a câștigătorilor alegerilor parlamentare parțiale, inclusiv în situația egalității de voturi între doi sau mai mulți candidați, au fost stabilite cazurile în care se organizează alegeri parțiale etc.

Legea nr. 288/2015 privind votul prin corespondență, precum și modificarea și completarea Legii nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 866 din data de 19 noiembrie 2015, urmărește clarificarea unor aspecte referitoare la:

- *tipurile de alegeri la care se va utiliza votul prin corespondență*; acest tip de vot va fi utilizat la alegerile parlamentare, alegerile prezidențiale și alegerile pentru Parlamentul European.
- *categoriile de alegători care beneficiază de posibilitatea de a-și exercita dreptul de vot prin corespondență* sunt reprezentate numai de alegătorii cu domiciliul sau reședința în străinătate, conform legii.
- *modalitatea de înregistrare în evidențele electorale* stabilește că alegătorul cu domiciliul sau reședința în străinătate, care dorește să-și exercite dreptul de vot prin corespondență la alegerile pentru Senat și Camera Deputaților, alegerile pentru Președintele României și la alegerile pentru membrii din România în Parlamentul European se poate înscrie în Registrul electoral cu opțiunea pentru votul prin corespondență, prin cerere scrisă, prin intermediul formularului electronic pus la dispoziție on-line de către Autoritatea Electorală Permanentă, perioadele de înscriere în Registrul electoral cu opțiunea pentru votul prin corespondență.
- *modalitățile de informare a alegătorilor din străinătate cu privire la procedura exercitării dreptului de vot prin corespondență*, se vor realiza prin intermediul Autorității Electorale Permanente și Ministerului Afacerilor Externe, iar între documentele transmise alegătorului se vor regăsi și instrucțiuni detaliate privind votul prin corespondență.
- confecționarea și întocmirea materialelor necesare votării.
- procedura de transmitere către alegători a materialelor necesare votării.
- procedura de exprimare a opțiunii de vot.
- modalitatea de transmitere a opțiunii de vot către birourile electorale din țară.
- primirea, verificarea și numărarea buletinelor de vot și stabilirea rezultatului votului prin corespondență.
- atribuțiile organismelor electorale și ale instituțiilor implicate în organizarea și desfășurarea alegerilor.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr.37/2015 pentru modificarea și completarea Legii cetățeniei române nr.21/1991[12], prevede condiții mai ușoare decât cele existente, de dobândire a cetățeniei române de către cetățenii străini sau persoanele fără cetățenie care au contribuit în mod semnificativ la promovarea culturii, civilizației și spiritualității românești sau care pot contribui în mod semnificativ la promovarea imaginii României prin performanțe deosebite în domeniul sportului.

Printre modificările actului normativ, se regăsesc și clarificări referitoare la înțelesul dispozițiilor cu privire la persoanele care pot solicita redobândirea cetățeniei române în condițiile art.11 din lege, precum și reducerea termenelor în procedura de depunere a jurământului de credință față de România etc.

Legea nr. 295/2015 pentru modificarea și completarea Legii nr.119/1996 cu privire la actele de stare civilă,[13] vine în sprijinul protejării drepturilor cetățenilor români și stabilește că, *"în situații temeinic justificate,*

[11] Publicată în M.Of., I, nr.18 din data de 9 ianuarie 2015.

[12] Publicată în M.Of., I, nr. 697 din data de 15 septembrie 2015.

[13] Publicată în M.Of., I, nr. 885 din data de 26 noiembrie 2015.

pentru copiii cetăţeni români aflaţi în străinătate faţă de care s-a dispus o măsură de protecţie specială, şefii misiunilor diplomatice şi oficiilor consulare de carieră ale României pot înscrie, cu titlu gratuit, actele de stare civilă întocmite de autorităţile străine care îi privesc în registrele de stare civilă române, la solicitarea autorităţilor străine competente sau, după caz, a autorităţilor române cu atribuţii în materie de protecţie a copiilor."

Referitor la drepturile **persoanelor cu dizabilităţi**, a fost adoptată *Legea nr.193/2015 pentru modificarea şi completarea Legii nr.448/2006 privind protecţia şi promovarea drepturilor persoanelor cu handicap*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 518 din data de 13 iulie 2015, ale cărei măsuri previn evitarea unor situaţii sociale complexe prin recuperarea de sume ce nu sunt disponibile beneficiarilor drepturilor de asistenţă socială şi astfel a riscului de sărăcie şi excluziune socială.

Legea nr. 266/2015 privind aprobarea Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr.44/2014 pentru reglementarea unor măsuri privind recuperarea debitelor pentru beneficiile de asistenţă socială, precum şi pentru modificarea art.101 din Legea nr.448/2006 privind protecţia şi promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 836 din data de 9 noiembrie 2015, prevede că recuperarea sumelor reprezentând prejudicii/plăţi nelegale din fonduri publice, stabilite de organele de control competente, acordate din bugetul de stat alocat Ministerului Muncii, Familiei, Protecţiei Sociale şi Persoanelor Vârstnice sau suportate din bugetele locale, cu titlu de beneficii de asistenţă socială, să fie exceptate de la prevederile art. 731 din Legea nr.500/2002 privind finanţele publice, cu modificările şi completările ulterioare.

Legea nr. 194/2015 pentru modificarea şi completarea Legii educaţiei fizice şi sportului nr. 69/2000,[14] a fost adoptată în vederea asigurării respectării principiului egalităţii de şanse acordate sportivilor cu dizabilităţi în raport cu ceilalţi sportivi precum şi evitarea tratamentului discriminatoriu.

Astfel, sportul pentru persoanele cu nevoi speciale este considerat a fi un complex de activităţi desfăşurate în condiţii specifice în grup sau individual de către persoane cu handicap fizic, senzorial, psihic şi mixt. În cadrul *Programului naţional Sportul pentru toţi,* un subprogram dedicat sportului pentru persoanele cu nevoi speciale, care practică sportul sistematic şi organizat în scopul participării la competiţii şi obţinerii victoriei asupra partenerului reprezintă o dovadă clară a respectării principiului nediscriminării, acordând premii egale sportivilor care au obţinut medalii la competiţiile organizate pentru sportivi cu handicap cu cele ale sportivilor medaliaţi la jocuri olimpice, campionate mondiale şi campionate europene.

În ceea ce priveşte **problema violenţei în familie** şi luarea de măsuri pentru stoparea acestui fenomen, care reprezintă în mod cert o încălcare a drepturilor omului, în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 78 din data de 29 ianuarie 2015 a fost publicată *Ordonanţa Guvernului nr.6/2015 privind modificarea şi completarea Legii nr.217/2003 pentru prevenirea şi combaterea violenţei în familie* aprobată prin *Legea nr.160/2015 pentru aprobarea Ordonanţei Guvernului privind modificarea şi completarea Legii nr.217/2003 pentru prevenirea şi combaterea violenţei în familie,* publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 449 din data de 23 iunie 2015.

Astfel, atribuţiile în acest domeniu au fost preluate de către Departamentul pentru Egalitate de Şanse între Femei şi Bărbaţi, organ de specialitate al administraţiei publice centrale, aflat în subordinea Ministerului Muncii, Familiei, Protecţiei Sociale şi Persoanelor Vârstnice şi prin care se vor derula programe de interes naţional care au ca scop prevenirea şi combaterea violenţei în familie, ocrotirea şi sprijinirea familiei în vederea creşterii calităţii vieţii acesteia, din diverse fonduri, în condiţiile legii.

Un alt act normativ pe această temă îl reprezintă şi *Legea nr.272/2015 pentru prevenirea şi combaterea violenţei în familie,* publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 842 din data de 12 noiembrie 2015, în care se prevede că o copie după dispozitivul hotărârii prin care s-a dispus cererea de emitere

[14] Publicată în M.Of., I, nr. 507 din data de 9 iunie 2015.

a ordinului de protecţie se comunică, în maximum 5 ore de la momentul pronunţării hotărârii, structurilor Poliţiei Române în a căror rază teritorială se află locuinţa victimei şi/sau a agresorului.

Tot pe **tema violenţei**, în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 979 din data de 30 decembrie 2015 a fost publicată *Legea nr.351/2015 privind modificarea art.27 alin.(1) din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea şi combaterea violenţei în familie.*

Prin acest act normativ, Departamentul pentru Egalitate de Şanse între Femei şi Bărbaţi al cărui principal rol este acela de a promova principiul egalităţii de şanse şi de tratament între femei şi bărbaţi, va trebui să exercite funcţii de strategie, reglementare, reprezentare şi autoritate de stat în domeniul violenţei în familie, să îşi completeze atribuţiile, în ceea ce priveşte strategiile şi politicile Guvernului în domeniul violenţei în familie, finanţarea sau cofinanţarea programelor de interes naţional în domeniul violenţei în familie. Totodată, se stabileşte că cererile pentru emiterea ordinului de protecţie se judecă de urgenţă şi, în orice situaţie, soluţionarea acestora nu poate depăşi un termen de 72 de ore de la depunerea cererii. Cererile se judecă în camera de consiliu, participarea procurorului fiind obligatorie.

Acest act normativ a apărut ca urmare a duratei mari de soluţionare a cauzelor având ca obiect emiterea de ordine de protecţie (în Raportul Comisiei Europene se precizează că nu s-a constatat creşterea soluţionării prompte şi eficiente a unor astfel de cereri, fiind necesară o eficientizare a protecţiei persoanelor victime ale violenţei domestice).

Astfel, se urmăreşte eficientizarea soluţionării cererilor privind ordinele de protecţie pentru o mai bună protecţie a victimelor violenţei, prin reglementarea expresă a procedurii sus-menţioante.

Violenţa în familie este un fenomen cu valenţe multiple, prezent pe scară largă atât în România cât şi la nivel european, pentru a cărei protejare şi, nu în ultimul rând, în sprijinul activităţilor dedicate respectării drepturilor omului, se asigură printre altele şi respectarea prevederilor *Convenţiei Consiliului Europei privind prevenirea şi combaterea violenţei împotriva femeilor şi a violenţei domestice, adoptată la Istanbul la 11 mai 2011,* la care România a aderat în anul 2014.

În ceea ce priveşte **egalitatea de şanse între femei şi bărbaţi,** în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 749 din data de 4 octombrie 2015, a apărut *Legea nr.229/2015 pentru modificarea şi completarea Legii nr.202/2002 privind egalitatea de şanse şi de tratament între femei şi bărbaţi*, care reglementează că statul român, prin autorităţile competente, elaborează şi implementează politici şi programe în vederea realizării şi garantării egalităţii de şanse şi de tratament între femei şi bărbaţi şi eliminării tuturor formelor de discriminare pe criteriul de sex.

Conform prevederilor art.3[1] din lege, egalitatea de şanse şi de tratament între femei şi bărbaţi se realizează în conformitate cu următoarele principii:

a) principiul legalităţii, potrivit căruia sunt respectate prevederile Constituţiei şi legislaţiei naţionale în materie, precum şi prevederile acordurilor şi altor documente juridice internaţionale la care România este parte;

b) principiul respectării demnităţii umane, potrivit căruia fiecărei persoane îi este garantată dezvoltarea liberă şi deplină a personalităţii;

c) principiul cooperării şi al parteneriatului, potrivit căruia autorităţile administraţiei publice centrale şi locale colaborează cu societatea civilă şi organizaţiile neguvernamentale pentru elaborarea, implementarea, evaluarea şi monitorizarea politicilor publice şi a programelor privind eliminarea tuturor formelor de discriminare pe criteriul de sex, precum şi pentru realizarea de facto a egalităţii de şanse şi de tratament între femei şi bărbaţi;

d) principiul transparenţei, potrivit căruia elaborarea, derularea, implementarea şi evaluarea politicilor şi programelor din domeniu sunt aduse la cunoştinţa publicului larg;

e) principiul transversalităţii, potrivit căruia politicile şi programele publice care apără şi garantează egalitatea de şanse şi de tratament între femei şi bărbaţi sunt realizate prin colaborarea instituţiilor şi autorităţilor cu atribuţii în domeniu la toate nivelele vieţii publice.

De asemenea, se înfiinţează Agenţia Naţională pentru Egalitatea de Şanse între

Femei și Bărbați, care promovează principiul egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați în vederea eliminării tuturor formelor de discriminare bazate pe criteriul de sex, în toate politicile și programele naționale.

Astfel, se dorește eliminarea tuturor formelor de discriminare de gen, precum și realizarea efectivă a egalității de șanse între femei și bărbați.

O altă reglementare în domeniul protejării drepturilor fundamentale o reprezintă *Legea nr.217/2015 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.31/2002 privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii,*[15] reglementează și interzicerea faptelor, nu numai a organizațiilor, simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob, introducerea definiției holocaustului pe teritoriul României, completarea cu noi prevederi referitoare la incriminarea unor fapte săvârșite de o persoană juridică etc.

În ceea ce privește **politica de azil și libera circulație a străinilor**, *Legea nr.331/2015 pentru modificarea si completarea unor acte normative în domeniul străinilor,*[16] are în vedere modificarea și completarea Legii nr.122/2006 cu privire la definirea unor termeni specifici care rezultă din necesitatea transpunerii directivelor de referință, la plata serviciilor prestate de interpreți/traducători (tarifele), care urmează să se facă potrivit Legii nr.178/1997 *pentru autorizarea și plata interpreților și traducătorilor folosiți de Consiliul Superior al Magistraturii, de Ministerul Justiției, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Parchetul Național Anticorupție, de organele de urmărire penală, de instanțele judecătorești, de birourile notarilor publici, de avocați si de executori judecătorești*, cu modificările si completările ulterioare.

De asemenea, sunt reglementate următoarele: situația privind renunțarea implicită la cererea de azil, situația exceptării de la procedura accelerată și de la procedura la frontieră a cererilor de azil depuse de solicitanți cu necesități procedurale speciale (din categoria persoanelor vulnerabile), stabilirea obligației de atribuire a unui cod numeric personal tuturor solicitanților de protecție internațională, astfel încât aceștia să beneficieze de condițiile de primire prevăzute de Legea nr.122/2006, reglementarea expresă a posibilității ca reprezentanța din România a Înaltului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR) să poată avea acces la documentele existente la dosarul străinului care a solicitat protecție internațională.

În ceea ce privește Legea nr. 46/1991, în vederea asigurării depline a dreptului la apărare, sunt instituite măsuri privind accesul la informații procedurale și la sistemul aferent, în condițiile legislației privind ajutorul public judiciar în materie civilă, precum și măsuri de restrângere a exercitării unor drepturi ale solicitanților de protecție internațională.

Alte măsuri vizează posibilitatea limitării sau retragerii beneficiului condițiilor materiale de primire acordat solicitanților de protecție internațională, în anumite situații obiective, reglementarea posibilității ca, în cazul depășirii capacității de cazare în spațiile administrate de IGI, solicitanții să poată beneficia, în limita fondurilor disponibile, de o sumă de bani în scopul închirierii unor spații de locuit etc.

Astfel, se asigură transparența în ceea ce privește beneficiul condițiilor de primire, în sensul instituirii posibilității monitorizării, de către organizații și organisme neguvernamentale naționale sau internaționale cu atribuții în domeniul migrației sau al respectării drepturilor omului, a respectivelor condiții. De asemenea, se instituie posibilitatea sesizării Instituției Avocatul Poporului, în scopul îndeplinirii atribuțiilor prevăzute de lege în domeniul protecției drepturilor omului.

Urmare celor menționate mai sus, această măsură legislativă duce la consolidarea juridică a drepturilor solicitanților de protecție internațională, la creșterea gradului de integrare a acestora în societatea românească și, nu în ultimul rând, la prevenirea cazurilor asociate fenomenelor negative specifice migrației ilegale.

Dreptul la educație, permanent aflat în sfera actelor normative care suferă modificări și

[15] Publicată în M.Of., I, nr. 558 din data de 27 iulie 2015.
[16] Publicată în M.Of., I, nr. 944 din data de 21 decembrie 2015.

completări, inclusiv în anul 2015, se regăseşte şi în modificările şi completările aduse pe parcursul anului 2015 *Legii educaţiei naţionale nr.1/2011*, modificată prin:

- *Legea nr.95/2015 privind modificarea art.96 din Legea educaţiei naţionale nr.1/2011*, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.304 din 5 mai 2015, care reglementează introducerea literei d) la alineatul (2) al articolului 96, prin care se prevede că *"în consiliile de administraţie ale unităţilor şcolare, din cota rezervată părinţilor un loc este repartizat, cu drept de vot, unui reprezentant al elevilor, care a împlinit 18 ani."* Astfel, se încearcă asigurarea transparenţei actului educaţional, dar şi creşterea gradului de responsabilizare socială în rândul liceenilor, prin implicarea în deciziile instituţiei de învăţământ.
- *Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr.41/2015 pentru modificarea şi completarea unor acte normative, precum şi pentru reglementarea unor măsuri bugetare*, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.733 din 30 septembrie 2015, a fost adoptată în vederea asigurării bunei funcţionări a sistemului naţional de învăţământ.

De-a lungul anului 2015, au fost acte normative de declarare sau instituire a unor zile, respectiv:

- *Legea nr.22/2015 privind instituirea zilei de 28 iulie – Ziua Naţională a Ambulanţei din România*, prin care se asigură recunoaşterea meritelor Serviciilor de Ambulanţă din România în asigurarea şi menţinerea sănătăţii cetăţenilor români;
- *Legea nr.23/2015 pentru declararea zilei de 8 mai Ziua egalităţii de şanse între femei şi bărbaţi,* care vine în promovarea şi respectarea politicilor promovate prin *Strategia naţională 2014 – 2017* cum ar fi promovarea perspectivei de gen în politicile de ocupare, salarizare, mobilitate şi migraţie a forţei de muncă, participarea echilibrată la decizie, creşterea gradului de conştientizare privind concilierea vieţii de familie cu viaţa profesională, combaterea fenomenului de hărţuire şi hărţuire sexuală la locul de muncă, monitorizarea participării echilibrate a femeilor şi bărbaţilor la procesul de decizie;
- *Legea nr.102/2015 privind instituirea Zilei Naţionale a Portului Tradiţional, Legea nr.103/2015 privind declararea zilei de 10 mai – sărbătoare naţională;*
- *Legea nr.273/2015 pentru declararea zilei de 1 octombrie Ziua de luptă împotriva cancerului de sân;*
- *Legea nr.274/2015 privind declararea zilei de 4 februarie Ziua luptei împotriva cancerului,* în contextul unui acces în mod egal al tuturor pacienţilor la sănătate;
- *Legea nr.279/2015 pentru instituirea Zilei limbii maghiare,* în contextul în care încă din 2001, ONU sărbătoreşte limbile oficiale, şi în România s-au adoptat mai multe legi care statuează anumite zile ca fiind ziua limbii materne a unei anumite minorităţi naţionale, recunoscând rolul semnificativ al minorităţilor naţionale pe plan naţional (28 septembrie declarată ziua limbii cehe, 13 decembrie ziua limbii tătare).

În contextul în care statul român acordă o serie de drepturi persoanelor persecutate din motive politice prin Decretul-lege nr.118/1990, acestea trebuie permanent actualizate, motiv pentru care s-a impus adoptarea *Legii nr.69/2015 pentru modificarea Decretului-lege nr.118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum şi celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri,* publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 229 din data de 3 aprilie 2015, în sensul dublării cuantumului indemnizaţiilor persoanelor persecutate din motive politice, în recunoaşterea eforturilor acestor persoane care s-au opus regimului opresiv în dorinţa de a-şi exercita drepturile fundamentale.

Consiliul Naţional pentru Combaterea Discriminării în parteneriat cu Asociaţia Română pentru Promovarea Sănătăţii şi Societatea Academică din România, a demarat în perioada 1 martie 2015–30 aprilie 2016 proiectul *„Discriminarea Imigranţilor în Domeniul Drepturilor Civile – DIM"*, care are ca scop promovarea înţelegerii multiculturale, a toleranţei şi combaterea discriminării imigranţilor în România prin cercetarea, în premieră, a fenomenului discriminării străinilor în domeniul drepturilor civile şi îmbunătăţirea măsurilor şi practicilor antidiscriminare, care se

vor concretiza în recomandări de politici și măsuri antidiscriminare.

Un alt proiect desfășurat de CNCD în 2015, se intitulează „*Percepții și atitudini ale populației României față de Strategia națională de prevenire și combatere a discriminării*”, în urma sondajului efectuat cu ocazia derulării acestui proiect, constatându-se că 87% dintre persoanele intervievate au declarat că au auzit despre fenomenul de discriminare iar fenomenul discriminării în România este o problemă actuală care se manifestă des în România.

Proiectul *„Școala fără discriminare a părinților”* are ca scop dezvoltarea unor atitudini individuale și de grup pentru prevenirea discriminării, prin informarea și formarea adulților care se află în imediata apropiere a copiilor și sunt/devin modele pentru aceștia: părinți și cadre didactice.

În ceea ce privește *activitatea instituției Avocatului Poporului,* așa cum rezultă din comunicatele de presă ale instituției, în anul 2015 au fost acordate audiențe, au fost soluționate petiții, au fost efectuate anchete privind dreptul la protecția sănătății și la un nivel de trai decent, la condițiile de detenție din penitenciarele din România, cu privire la nerespectarea prevederilor Legii nr. 254/2013, a dreptului de proprietate privată, a dreptului la informație în penitenciare și la instituții publice, protecția copiilor și a tinerilor și protecția peroanelor cu handicap, a dreptului de petiționare și dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică, libertatea conștiinței, protecția copiilor și a tinerilor, a dreptului la viață intimă, familială și privată, a dreptului la informație, problema refugiaților.

Ca parte integrantă din activitatea acestei instituții, trebuie amintită și promovarea unui recurs în interesul legii pentru stabilirea termenului de ”nevăzător”, referitor la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art.59 din Legea nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice și respectiv ale art.47 alin.(2) din Legea nr.19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu privire la stabilirea înțelesului termenului de “nevăzător”. Avocatul Poporului consideră că prevederile sus-menționate sunt aplicabile și persoanelor cu grad de handicap accentuat, nu numai celor cu grad de handicap vizual grav, astfel încât ambele categorii pot beneficia de pensie pentru limită de vârstă, în condițiile legii.

O altă acțiune a instituției Avocatului Poporului o constituie acțiunea desfășurată la Penitenciarul Rahova din București referitor la protestul deținuților de cult mozaic, cu privire la neasigurarea hranei corespunzătoare deținuților cultului mozaic din acest penitenciar, aceștia refuzând în semn de protest hrana, întrucât au apreciat că li se încalcă un drept fundamental. Cu toate acestea, Administrația Națională a Penitenciarelor a comunicat că nu este înregistrat niciun caz de refuz de hrană ca urmare a neacordării hranei în funcție de convingerile religioase, informațiile privind existența unei revolte fiind eronate.

Inițiativa acestei instituții de *sancționare a persoanelor vinovate din cadrul C.A.S.M.B., care poartă vina de nerezolvare a unor cereri în termen rezonabil, de nerespectarea termenelor de soluționare a cererilor pentru decontarea dispozitivelor medicale din perioada 2011-2015,* vine să întregească planul de activități din 2015.

Pe plan extern, activitatea instituției a cuprins printre altele participarea la cel de-al 10-lea Seminar al Rețelei Europene a Ombudsmanilor în Polonia având ca temă generală „*Ombudsmanii împotriva discriminării”,* respectiv drepturile persoanelor cu dizabilități, drepturile persoanelor vârstnice, drepturile minorităților naționale și monitorizarea activităților de returnare forțată etc. Trebuie menționată, *alegerea Avocatului Poporului, dl Victor Ciorbea, în cadrul Consiliului Institutului European al Ombudsmanului (EOI),* lucrările Adunării Generale a EOI urmând să se desfășoare la București, în luna septembrie 2017, la aniversarea a 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului.

În noiembrie 2015, a avut loc *Reuniunea privind mecanismele de coordonare la nivel regional în domeniul combaterii traficului de persoane*, în cadrul căreia au fost dezbătute teme de actualitate, precum migrația ilegală și riscurile asociate acesteia, investigarea grupărilor de criminalitate organizată specializate în traficul de migranți, evoluțiile și tendințele fluxurilor migrationiste la frontierele României.

Astfel, s-a confirmat faptul că în ceea ce

privește factorul de securitate și stabilitate, la nivel național fenomenul infracțional este sub control, atingându-se cel mai ridicat nivel al siguranței cetățeanului din ultimii șase ani.

Au existat diverse acțiuni cu ocazia aniversării *Zilelor Toleranței*, a *Zilei Internaționale a Persoanelor cu Dizabilități*, zi proclamată de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite în 1992, pentru a sublinia necesitatea depunerii de eforturi pentru soluționarea problemelor cu care se confruntă persoanele cu dizabilități, pentru respectarea drepturilor și îmbunătățirea condițiilor de viață ale acestora.

Urmare a unui demers inițiat de Ministerul Justiției și Consiliul Superior al Magistraturii, la începutul anului 2015 s-a procedat la *modificarea programului informatic al instanțelor* astfel încât să fie posibilă transmiterea prin poștă electronică către părțile dintr-un proces, dar și către reprezentanții legali ai acestora, a încheierilor de ședință sau a hotărârii judecătorești imediat ce acestea sunt încărcate în sistemul ECRIS. Ministerul Justiției consideră că o comunicare online reprezintă o alternativă modernă care înseamnă economie de bani și timp pentru justițiabili și/sau pentru avocații acestora, dar și reducerea duratei proceselor și eficientizarea sistemului.

Cât privește *situația României la Curtea Europeană a Drepturilor Omului*, cu toate că numărul dosarelor nu este unul mulțumitor, există totuși cauze în care România a recunoscut încălcarea Convenției (155 de cauze), articolul cel mai des confirmat a fi încălcat în anul 2015 fiind articolul 6 alin.(1) din Convenție, respectiv dreptul la un proces echitabil.

Legea nr. 146/2015 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.93/2014 privind realizarea unor angajamente ce derivă din hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului Moldovan și alții împotriva României nr.1 din 5 iulie 2005 și Moldovan și alții împotriva României nr.2 din 12 iulie 2005,[17] reprezintă una din consecințele ratificării Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, în urma căreia statul trebuie să execute, cu bună credință și cu celeritate, toate hotărârile pronunțate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Având în vedere angajamentele României urmare *Hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Moldovan și alții împotriva României nr.1 (din 5 iulie 2005)*, inclusiv stimularea participării romilor la viața economică, socială, educațională, culturală și politică a comunității locale din localitatea Hădăreni, județul Mureș, prin promovarea unor programe de asistență mutuală și dezvoltare comunitară, cu toate acestea unele dintre obiectivele *Programului de dezvoltare comunitară în localitatea Hădăreni, județul Mureș, pentru perioada 2006-2008*, nu au fost încă duse la îndeplinire, nu au fost atinse.

Astfel, a devenit necesară realizarea de investiții în acest sens, respectiv realizarea unui imobil cu destinația de centru medical local și a unui obiectiv economic cu destinația de hală pentru fabricarea produselor din beton pentru construcții.

Prin *Legea nr.137/2015 pentru acceptarea jurisdicției obligatorii a Curții Internaționale de Justiție*,[18] se acceptă jurisdicția obligatorie a Curții Internaționale de Justiție, în baza art.36 alin.(2) și (3) din Statutul Curții Internaționale de Justiție, parte integrantă a Cartei Organizației Națiunilor Unite, în legătură cu orice diferend referitor la fapte sau situații apărute după data formulării acestei declarații, cu anumite excepții:

- orice diferend cu privire la care părțile în cauză au fost de acord sau vor fi de acord să recurgă la altă metodă de soluționare pașnică în vederea obținerii unei decizii definitive și obligatorii;
- orice diferend cu un alt stat care a acceptat jurisdicția obligatorie a Curții Internaționale de Justiție în conformitate cu art.36 alin.(2) al Statutului Curții cu mai puțin de 12 luni înainte de depunerea cererii de chemare în judecată în fața Curții sau în cazul în care această acceptare a fost făcută numai în scopul soluționării unui anumit diferend;
- orice diferend referitor la protecția mediului înconjurător;
- orice diferend referitor la sau în legătură cu ostilități, război, conflicte armate, acțiuni individuale sau colective întreprinse în legitimă apărare sau în îndeplinirea de funcții în

[17] Publicată în M.Of., I, nr. 423 din data de 15 iunie 2015.

[18] Publicată în M.Of., I, nr. 408 din data de 10 iunie 2015.

conformitate cu orice decizie sau recomandare a ONU, desfăşurarea de forţe armate în străinătate, precum şi decizii cu privire la acestea;

- orice diferend care se referă la sau este legat de folosirea în scop militar a teritoriului României, inclusiv a spaţiului aerian şi a mării teritoriale sau a zonelor maritime, unde România exercită drepturi suverane şi jurisdicţie suverană;
- orice diferend referitor la chestiuni care, conform dreptului internaţional, aparţin exclusiv jurisdicţiei naţionale a României.

Astfel, este facilitat accesul la jurisdicţia Curţii şi este subliniat interesul României în protejarea şi promovarea statului de drept şi, nu în ultimul rând, a respectului acordat faţă de dreptul internaţional.

În planul *relaţiilor internaţionale*, se poate menţiona şi *Legea nr.5/2015 pentru ratificarea Înţelegerii în domeniul securităţii sociale între Guvernul României şi Guvernul de la Quebec, semnată la Quebec, la 19 noiembrie 2013,*[19] care se va aplica legislaţiei româneşti în ceea ce priveşte prestaţiile de boală şi maternitate, pensiile de bătrâneţe, de invaliditate, de urmaş, ajutorul de deces, şi prestaţiile în caz de accidente de muncă şi boli profesionale.

Egalitatea de tratament reprezintă pilonul central al înţelegerii şi priveşte categoria persoanelor care sunt sau au fost supuse legislaţiei României sau Quebecului sau care au dobândit drepturi în virtutea acelei legislaţii. Înţelegerea va intra în vigoare la data ultimei notificări prin care fiecare parte notifică celeilalte părţi îndeplinirea procedurii interne necesare pentru intrarea în vigoare a înţelegerii, cu posibilitatea oricărei părţi de a înceta valabilitatea înţelegerii notificând aceasta celeilalte părţi.

Legea nr. 336/2015 pentru ratificarea Acordului dintre România şi Republica Albania în domeniul securităţii sociale, semnat la Bucureşti la 27 februarie 2015, publicată în Monitorul Oficial, al României, partea I, nr. 953 din data de 23 decembrie 2015, care se va aplica legislaţiei din România privind indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă determinată de boli obişnuite sau accidente în afara muncii; indemnizaţia de maternitate; pensiile de bătrâneţe, invaliditate şi urmaş; ajutorul de deces; prestaţii în natură şi în bani în caz de boală şi maternitate; prestaţii în natură şi în bani în caz de accident de muncă şi boală profesională.

În ceea ce priveşte Republica Albania, acordul se va aplica legislaţiei care reglementează prestaţiile în bani în caz de boală pentru salariaţi, prestaţiile în bani în caz de maternitate pentru salariaţi şi lucrători independenţi, precum şi pentru angajatori, prestaţiile în bani în caz de accidente de muncă şi boli profesionale pentru salariaţi, pensiile de bătrâneţe, invaliditate şi urmaş pentru salariaţi şi lucrători independenţi, precum şi pentru angajatori şi prestaţiile în natură din cadrul Schemei Obligatorii de Asigurări de Sănătate.

Acordul este încheiat pentru o perioadă nedeterminată şi intră în vigoare în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de trei luni de la data ultimei notificări prin care Părţile Contractante se informează reciproc despre îndeplinirea procedurilor legale interne necesare intrării în vigoare.

Legea nr.349/2015 pentru ratificarea Tratatului dintre România şi Republica Kazahstan privind transferarea persoanelor condamnate, semnat la Bucureşti la 14 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial, al României, partea I, nr. 978 din data de 30 decembrie 2015, a apărut, aşa cum se specifică şi în preambulul tratatului, ca urmare a dorinţei de a promova o cooperare eficientă între cele două părţi cu privire la transferul persoanelor condamnate, în scopul facilitării reabilitării şi reintegrării sociale, reglementându-se autorităţile centrale, condiţiile transferării, notificarea actelor de procedură, localizarea sau identificarea persoanelor şi a obiectelor, efectuarea de comisii rogatorii, transferul temporar al persoanelor deţinute, executarea cererilor de percheziţie, sechestru şi confiscare, transmiterea de documente, materiale de probă etc.

Participarea activă a cetăţenilor Uniunii Europene şi, implicit, şi ai României, la viaţa publică reprezintă piatra de temelie a unei societăţi democratice, iar consolidarea statului de drept trebuie să reprezintă o prioritate pentru toate statele membre ale Uniunii. Un stat de

[19] Publicată în M.Of., I, nr. 29 din data de 1 ianuarie 2015.

drept în care drepturile omului trebuie să aibă parte de respectul cuvenit, să fie protejate și promovate pe măsura reglementărilor cuprinse în documentele interne și internaționale adoptate de-a lungul anilor.

Poate, mai mult ca niciodată, urmare a unui an 2015 marcat de provocări multiple, este necesar să se conștientizeze că drepturile și libertățile fundamentale ale omului trebuie protejate, respectate și promovate pe scară largă, cu implicarea activă și permanentă a reprezentanților societății civile, pornind de la fiecare cetățean în parte.

Păstrând evoluția ascendentă și alinierea la legislația Uniunii Europene și a altor organisme internaționale și regionale, drepturile omului implică și pe viitor, angrenarea tuturor factorilor decizionali la nivel intern, comunitar și internațional urmărind crearea unui climat favorabil respectării și promovării acestora.

DECLARAȚIA LA FINALUL MISIUNII PROFESORULUI PHILIP ALSTON, RAPORTOR SPECIAL AL CONSILIULUI ONU PENTRU DREPTURILE OMULUI PE PROBLEME DE SĂRĂCIE EXTREMĂ ȘI DREPTURILE OMULUI

București, 11 noiembrie 2015

1. Introducere

Este o perioadă tragică și dificilă pentru România, urmare a incendiului din clubul Colectiv din data de 30 octombrie. Dar această perioadă se poate dovedi a fi, în egală măsură, una de solidaritate și reînnoire. Negarea, corupția, serviciile publice inadecvate, și o anumită lipsă de răspundere din partea oficialităților au ajuns acum în centrul atenției în mod dramatic.

Am întâlnit patologii similare în ceea ce privește abordarea României față de problema sărăciei, cu care mult prea mulți cetățeni ai săi se confruntă în continuare. Mulți oficiali refuză să accepte gradul ridicat de sărăcie din țară și discriminarea foarte adânc înrădăcinată împotriva categoriilor celor mai sărace a populației, în special a romilor. În ceea ce privește corupția, s-au făcut progrese semnificative cu privire la cazurile mai mari, dar există în continuare un anumit grad de mică corupție, legată de accesul la, sau excluderea de la o serie de servicii sociale. Serviciile publice, în special acelea ce vizează populația mai săracă, dar nu numai, sunt în general, la cel mai scăzut nivel din Europa, raportat la o serie de indicatori. Mi s-a spus adesea că sărăcia este o alegere. Așa este, dar alegerea este făcută adesea la nivel de politici guvernamentale, mai degrabă decât de persoanele afectate de sărăcie. De asemenea, trebuie spus și că o prea mare parte a administrației opune rezistență ideii de transparență, de consultare și de responsabilitate .

Am avut ocazia să vorbesc cu mulți miniștri și secretari de stat, cu reprezentanți ai unor organizații internaționale cheie prezente în România și cu reprezentanți ai societății civile. Am întâlnit mulți oameni ce trăiesc în condiții de sărăcie extremă, din diferite zone precum București, Cluj-Napoca, județul Bacău și județul Prahova. Doresc să mulțumesc Guvernului pentru cooperarea foarte bună ce mi-a facilitat misiunea in România.

Societatea română este, în prezent, profund divizată; nu este vorba doar de o diviziune rural/urban, menționată de mai mulți interlocutori, și, mai important, de o diviziune între cei peste 40% din populație care se confruntă în continuare cu riscul sărăciei sau excluziunii sociale, și ceilalți, a căror bunăstare este prioritatea evidentă a multor politici oficiale. În raportul meu final, care va fi dat publicității în luna iunie a anului 2016, voi oferi mai multe detalii cu privire la aspectele discutate mai jos, și cu privire la altele.

Întrucât această perioadă este considerată a fi un important moment de răscruce pentru România, mulți dintre interlocutorii mei, inclusiv cei de la nivel guvernamental, m-au

încurajat să subliniez mai ales criticile constructive, mai degrabă decât să mă rezum la o simpla relatare a faptelor. În acest spirit ofer şi eu aceste observaţii.

2. Politica socială şi sărăcia

Faptul că România se situează la coada clasamentului, sau aproape de coada clasamentului UE cu privire la aproape toate măsurile îndreptate împotriva sărăciei şi excluziunii sociale a fost documentat în mod exhaustiv de către Uniunea Europeană, Banca Mondială, UNICEF şi mai mulţi alţi observatori. În plus faţă de cei 40% care se confruntă cu riscul de sărăcie sau de excluziune socială, se estimează că 29% suferă de privaţiuni materiale severe, de aproape trei ori mai mult decât media UE. Un nou Indice compozit pentru justiţie socială, care acordă punctaje statelor membre UE pentru prevenirea sărăciei, educaţie echitabilă, accesul pe piaţa muncii, precum şi alţi factori plasează România pe locul 27. Doar Grecia, în starea disperată în care se află, ocupă un loc inferior.

La capitolul *educaţie*, OCDE a evaluat că 37% dintre românii în vârstă de 15 ani prezintă analfabetism funcţional. Dar, cât plăteşti, atâta primeşti. Conform Comisiei Europene, cheltuielile publice ale României pentru educaţie au reprezentat 3% din PIB în 2012, ceea ce reprezintă, din nou, cel mai scăzut procent din UE. Ministrul Educaţiei a sugerat că cifra actuală este de aproximativ 4%, ceea ce ar fi încă mult sub media UE şi foarte departe de obiectivul de 6% prevăzut în articolul 8 din Legea 1/2011. În fiecare an, din momentul adoptării obiectivului în legislaţie, punerea sa în aplicare a fost suspendată de către Guvern printr-o ordonanţă de urgenţă. Chiar dacă au fost propuse creşteri, există temerea că cele mai multe vor merge la sectorul educaţiei terţiare, care a fost relativ bine protejat de reducerile semnificative din anii trecuţi.

În domeniul *sănătăţii*, România stă mai bine, în sensul că a avut cheltuieli publice de 4,3% din PIB în 2012, doar pe locul antepenultim din UE. Dar, pentru anul 2015, se pare că procentul a scăzut până la 4%. Din nou, acest lucru se reflectă în rezultatele slabe în domeniul sănătăţii: România are cea mai ridicată rată a mortalităţii infantile din Uniunea Europeană. Accesibilitatea serviciilor de sănătate este deosebit de slabă în zonele rurale. Cheltuielile recente au favorizat finanţarea spitalelor în detrimentul îmbunătăţirilor necesare urgente în domeniul îngrijirii primare, comunitare şi preventive. Corupţia în sectorul sănătăţii rămâne crescută, un număr estimat de 28% dintre români oferind ceea ce se poate numi mită atunci când au vizitat unităţi de sănătate publică pentru a primi servicii. Acest procent este de aproape 6 ori mai mare decât media UE.

În ceea ce priveşte *locuinţele*, numărul de unităţi de locuinţe sociale disponibile şi planificate între momentul actual şi 2020 este cu mult sub nivelul necesar. Numai în Bucureşti există o listă de aşteptare de 10.000 de persoane, comparativ cu estimarea extrem de optimistă că vor fi construite 4000 de unităţi. Lista de aşteptare, cu toate acestea, nu conţine numărul estimat de 10.000 de persoane care fie nu au solicitat locuinţă, fie au renunţat la solicitare. Nu există nici un plan naţional pentru a aborda acest deficit cronic, iar criteriile care sunt folosite în practică pentru alocarea de locuinţe disponibile îi defavorizează în mod clar pe cei cu situaţia cea mai proastă. Am întâlnit mulţi oameni care trăiesc în condiţii de sărăcie care au recunoscut că ei nu s-ar califica pentru locuinţe sociale din cauza criteriilor restrictive aplicate.

În domeniul *serviciilor sociale*, cheltuielile României reprezintă aproximativ 0,6% din PIB. Acestea sunt serviciile care ajută oamenii care au nevoie cel mai mult de ele, cum ar fi persoanele în vârstă care locuiesc la domiciliu dar nu pot avea grijă de ei înşişi din cauza bolii sau bătrâneţii, familiile care trăiesc în sărăcie şi care au nevoie de asistenţă pentru a-şi trimite în continuare copiii în şcoală, accesul la asistenţă medicală sau locuinţe sociale, şi îngrijire la domiciliu pentru copii şi adulţi cu dizabilităţi. Procentul din PIB alocat de România reprezintă doar aproximativ un sfert din media UE. Rezultatele, care reflectă o combinaţie de austeritate şi descentralizare, sunt într-adevăr sumbre în multe locuri, aşa cum atestă vizitele mele în teren. Direcţiile judeţene de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului, municipalităţile şi furnizorii de tip ONG nu au fonduri suficiente pentru finanţarea serviciilor sociale adecvate.

Deşi legislaţia (Legea 292/2011) prevede ca fiecare primărie să furnizeze servicii publice sociale de asistenţă socială (SPAS), multe localităţi mai mici din în zonele rurale nu oferă astfel de servicii.

Pe scurt, aşa cum a menţionat Comisia Europeană la începutul acestui an, "reducerea sărăciei şi a excluziunii sociale rămâne o provocare majoră pentru România".

3. Asistenţa socială

România are un sistem elaborat de transferuri de prestaţii băneşti. Unele, cum ar fi alocaţia pentru copii, indemnizaţia pentru creşterea copiilor şi indemnizaţia pentru persoane cu dizabilităţi, sunt universale. Altele, de exemplu venitul minim garantat, alocaţia pentru susţinerea familiei şi ajutorul pentru încălzire sunt bazate pe evaluarea mijloacelor de trai şi se adresează persoanelor sărace, fiind condiţionate de anumite criterii. La insistenţele Băncii Mondiale – care a avut o influenţă semnificativă asupra strategiei naţionale pentru incluziune socială şi reducerea sărăciei – Ministerul Muncii, Familiei, Protecţiei sociale şi Persoanelor Vârstnice intenţionează să integreze trei programe bazate pe evaluarea mijloacelor de trai într-un singur program numit Venitul minim de inserţie socială. Există intenţia de a creşte bugetul alocat acestei iniţiative de la 1.2 miliarde RON în 2014 la 2.5 miliarde RON în 2017.

Deşi există necesitatea creşterii cheltuielilor cu asistenţa socială, pentru a mări acoperirea şi numărul de prestaţii per beneficiar, accentul pus pe aşa-numita abordare de tip "plasă de siguranţă" este problematic. Protecţia socială este un drept al omului foarte bine ocrotit în surse multiple de legislaţie internaţională şi include dreptul la securitate socială şi dreptul la un nivel de trai adecvat. Acordarea de către stat a unui ajutor social nu ar trebui să fie condiţionată de un comportament adecvat şi nici nu trebuie să îi excludă pe cei care "nu merită". Excluderea persoanelor care nu îndeplinesc condiţiile propuse ale venitului minim de inserţie este încă o măsură care îi pedepseşte pe cei mai vulnerabili şi măreşte inegalităţile existente. Una dintre măsurile propuse este ca frecvenţa şcolară să fie de minim 95%, dar este probabil ca această prevedere să excludă elevii care, din diverse motive, nu pot sau nu vor să frecventeze cursurile şcolare.

În ceea ce priveşte asistenţii sociali, cifrele ne arată un raport de 1 asistent social la fiecare 3350 locuitori, cu o mai mare densitate în mediul urban decât în cel rural. De aceea, nu este de mirare că multe dintre ONG-uri şi multe persoane sărace intervievaţi de noi au avut contact redus cu asistenţii sociali. Asistenţii sociali au salarii mici, adeseori nu sunt pregătiţi suficient pentru îndeplinirea sarcinilor şi trebuie să petreacă mult timp pentru efectuarea activităţilor de birou. Este evident că Guvernul ar trebui să aloce mai multe fonduri de la bugetul de stat către autorităţile locale în vederea angajării şi pregătirii mai multor asistenţi sociali şi pentru a le oferi acestora salarii decente. În timp ce mă aflam la Bacău, am vizitat un proiect dezvoltat de UNICEF şi Granturile Norvegiene, împreună cu autorităţile locale; proiectul vizează furnizarea unui pachet minim de servicii sociale integrate. Proiectul arată că furnizarea de servicii sociale de calitate în mediul rural este posibilă, dar este nevoie ca implicarea Guvernului, prin alocarea de fonduri de la bugetul de stat, să înlocuiască donaţiile partenerilor externi.

4. Copiii

Situaţia copiilor români, în special a celor din mediul rural, necesită o atenţie sporită, pentru că nivelul sărăciei, excluziunii sociale şi privaţiunile materiale la care sunt expuşi sunt pur şi simplu nejustificate într-o ţară cu o economie plasată în prima jumătate a segmentului mediu, precum România. În cadrul populaţiei României cu risc de sărăcie, copiii reprezintă grupul cel mai dezavantajat. Potrivit Eurostat, 48,5% dintre copii sunt expuşi riscului de sărăcie sau excluziune socială, pe penultimul loc din UE, în timp ce 34,1% suferă de privaţiuni materiale severe. Situaţia copiilor din mediul rural este disperată, iar riscul de sărăcie pentru aceşti copii este de trei ori mai mare decât pentru cei din mediul urban. Am văzut la condiţiile în care trăiesc copiii din mediul rural şi dificultăţile cărora trebuie să le facă faţă zilnic.

Cred că accesul la educaţie este extrem de important pentru inversarea acestor tendinţe;

acesta nu doar un drept fundamental al copilului, dar şi baza pentru asigurarea celorlalte drepturi ale omului, precum dreptul la muncă şi dreptul de a participa la viaţa publică. Tot5uşi, procentul din PIB-ul României alocat educaţiei este elocvent. Procentul mic din PB alocat educaţiei are efecte în cascadă. În timp ce autorităţile susţin că educaţia este oferită gratuit tuturor copiilor, rapoartele ne arată că există costuri ascunse, costuri care împiedică efectiv accesul familiilor cu resurse financiare limitate la educaţie. Acestea pot include, de exemplu, costurile legate de studiul individual, materiale şcolare precum manuale, rechizite, uniforme şcolare. Această povară este mai grea pentru familiile din mediul rural, luând în considerare discrepanţa între mediul rural şi urban în ceea ce priveşte bugetele alocate şi cheltuite pe educaţie.

Copiii care trăiesc în condiţii de sărăcie au şanse mult mai mici de a rămâne în sistemul şcolar şi de a primi o educaţie de calitate. Potrivit respectatei Autorităţi Naţionale pentru Protecţia Drepturilor Copilului şi Adopţii, rata de abandon în perioada ciclului primar este de 2% pe an, dar acest procent nu oferă o imagine detaliată a fenomenului, fiind bazat pe analiza numărului de copii la începutul şi sfârşitul ciclului de educaţie obligatorie. Am primit rapoarte care arată că rata abandonului şcolar este de 17,3%, aceasta fiind mult mai mare în rândul copiilor de etnie romă. Mai mult, am întâlnit, în centrul Bucureştiului, copii care nu merseseră niciodată la şcoală, din diverse motive, inclusiv lipsa certificatului de naştere sau a cărţii de identitate, sărăcie şi boală. Din punctul de vedere al statului, cei fără certificate de naştere sunt copii "invizibili", care nu există. Aceştia nu au avut niciodată un certificat de naştere sau vreun document care să le ateste identitatea, nu au fost niciodată la şcoală şi nu au primit sprijin din partea statului. Procedurile pentru obţinerea unui certificat de naştere sau a unui act de identitate sunt extrem de dificile, consumă mult timp şi de multe ori necesită asistenţă juridică şi foarte multe documente şi expertize medico-legale pentru determinarea vârstei copilului.

În mod paradoxal, în ciuda faptului că mulţi copii trec neobservaţi de sistemul de educaţie şi cel de protecţie socială, instituţionalizarea copiilor pare să aibă un rol important în umplerea golurilor. Familiile cu care am discutat în Bucureşti au menţionat că se tem că primăria le va lua copiii şi am fost informat că deseori familiile sărace sunt convinse să-şi trimită copiii în instituţii unde vor fi hrăniţi şi îngrijiţi corespunzător. Potrivit cifrelor oficiale, un număr de 37126 de copii se află în medii de tip familial, 20887 de copii se află în instituţii publice şi 4043 în instituţii rezidenţiale private. În mod uimitor, 40% din aceşti copii sunt instituţionalizaţi din cauza sărăciei. Mai mult, deşi legea 272/2004 interzice instituţionalizarea copiilor în vârstă de până la 3 ani, cu excepţia celor cu grad sever de dizabilităţi, informaţiile colectate sugerează că definiţia dizabilităţii severe este, practic, discreţionară şi mulţi copii cu grad minor de dizabilitate sau sănătoşi ajung să fie instituţionalizaţi. Copiii din aceste instituţii deseori rămân acolo până la vârstă adultă, moment la care pot fi transferaţi în instituţii pentru adulţi. Este necesar ca aceşti copii să nu ajungă în instituţii, sau instituţionalizarea să fie o măsură temporară.

Recomandări

a) Având în vedere spaţiul fiscal disponibil, guvernul ar trebui să crească cheltuielile pentru educaţia pentru a reflecta atât standardele UE cât şi legislaţia naţională. Sumele majorate ar trebui alocate către autorităţile locale, concentrându-se mai cu seamă pe cei cu resurse limitate, pentru a reduce disparităţile între regiuni.

b) Procesul de eliberare a certificatelor de naştere ar trebui simplificat, astfel încât să existe o procedură administrativă simplă şi gratuită.

c) Autorităţile locale ar trebui să ofere servicii şi sprijin familiilor la nivel comunitar, pentru prevenirea instituţionalizării copiilor. Guvernul ar trebui să aloce mai multe resurse autorităţilor locale, cu scopul de a îmbunătăţi capacităţile asistenţilor sociali şi pentru a le oferi acestora formare profesională, astfel încât aceştia să poată oferi servicii eficiente de intervenţie timpurie.

d) Guvernul trebuie să ia în considerare

crearea instituţiei de Comisar al Copiilor, a cărui sarcină va fi de a proteja drepturile copilului şi care va beneficia de resurse adecvate şi capacitatea de a-şi menţine independenţa.

5. Politica fiscală şi sărăcia

Este rezonabil să presupunem că incapacitatea guvernului României de a rezolva aceste dificultăţi este rezultatul constrângerilor bugetare. Dar realitatea fiscală este complet diferită. Cu o cotă unică a impozitului pe venit de 16%, România are cel mai regresiv sistem de impozitare din Europa. Cu alte cuvinte, s-a luat decizia politică de a nu creşte rata impozitului pentru persoanele cu venituri mari, în comparaţie cu persoanele cu venituri mici. Oportunitatea de a creşte veniturile din impozite pentru a sprijini cheltuielile cu măsurile anti-sărăcie a fost ratată. În plus, rata efectivă de colectare a impozitelor este scăzută; în plus, evaziunea fiscală extinsă şi corupţia reduc şi mai mult încasările bugetare. Chiar şi în contextul succesului luptei împotriva corupţiei, sumele recuperate în urma proceselor în instanţă se situează în jur de 5-15% din totalul bunurilor care fac obiectul proceselor. Acest fapt subminează impactul sancţiunilor şi nu generează venituri la bugetul de stat. Mai mult, România nu a fost capabilă să utilizeze fondurile structurale Europene decât la un nivel relativ redus, iar o parte însemnată a fondurilor au rămas neutilizate.

În ciuda tuturor oportunităţilor ratate, România ar putea avea un spaţiu fiscal şi mai mare pentru finanţarea reformelor sociale. În schimb, a adoptat politici neadecvate de reducere a TVA de la 24% la 19% şi a dublat alocaţiile pentru copii, nelăsând astfel loc pentru reforme progresive mai ample. Cu alte cuvinte, situaţia dezamăgitoare din punct de vedere al incluziunii sociale este rezultatul politicilor premeditate care au redus fondurile ce ar fi putut fi disponibile, canalizându-le spre segmentele de populaţie cu un nivel de trai mai ridicat.

Paradoxal este că România a adoptat, sub influenţa finanţatorilor externi o gamă de strategii destinate a construi o democraţie socială, sau un sistem adecvat de protecţie socială. Unele din aceste strategii sunt excelente şi aproape toate sunt necesare. Pe de altă parte însă, politicile macroeconomice naţionale par a semnala o orientare diferită. Unii dintre interlocutorii mei au menţionat principii neo-liberale ce vizau scăderea taxelor şi impozitelor şi a protecţiei sociale în timp ce facilitau acumularea de averi, fără a lua în calcul o eventuală redistribuire. În loc de drepturi sociale sau cetăţeneşti, discursul dominant a fost despre egalitatea oportunităţilor, opusă acţiunii pozitive.

6. Abordarea discriminării

(i) Cetăţenii de etnie romă

A de negare e cea mai pronunţată în cazul cetăţenilor de etnie romă. Statisticile disponibile arată că majoritatea romilor au o situaţie mai proastă decât restul populaţiei, în toate privinţele. Rata mortalităţii la naştere, numărul de femei rome care mor în timpul sarcinii sau la scurt timp după naştere este de 15 ori mai mare decât în rândul femeilor non-rome. Potrivit Băncii Mondiale, aproape 90% din gospodăriile rome se confruntă cu o sărăcie severă în comparaţie cu 54% din familiile non-rome din zonele adiacente. Un studiu din 2013 al Centrului European pentru Drepturilor Romilor (CEDR) a arătat că durata medie de viaţă a romilor este, în medie, cu 16 ani mai mică decât a restului populaţiei. Conform Comisiei Europene, 84% din gospodăriile rome nu au apă potabilă, canalizare sau energie electrică. Multe rapoarte sprijină concluzia potrivit căreia cetăţenii de etnie romă sunt discriminaţi în ceea ce priveşte educaţia, serviciile medicale, locurile de muncă şi locuinţele.

Unii oficiali de rang înalt cu care am discutat au declarat că "nu există discriminare împotriva romilor în România" şi că aceştia "trăiesc exact aşa cum îşi doresc să trăiască". Alţii au menţionat că „ţiganii" sunt în general infractori cărora nu le place să muncească, sunt un popor nomad şi nu-şi trimit niciodată copiii la şcoală. Majoritatea stereotipurilor ascund un sâmbure de adevăr. Este adevărat că cifrele referitoare la şomajul în rândul cetăţenilor de etnie romă sunt mai ridicate decât pentru restul populaţiei, că un procentaj mai mare de copii romi fie nu merg la şcoală, fie au abandonat şcoala şi că puţini cetăţeni de etnie romă au acte de proprietate asupra locuinţelor. Dar aceste lucruri nu se

întâmplă din cauză că romii sunt o populație care nu vrea să muncească sau să urmeze o formă de educație, ci mai degrabă reprezintă rezultatul unui trecut marcat de discriminare, neglijare și izolare. Romii sunt oameni, la fel ca toți ceilalți români, cu nevoi, ambiții și sentimente asemănătoare. Mulți dintre aceștia au avut mare succese in domeniile lor de activitate.

Confuzia legată de statistici contribuie semnificativ la neclarități. Recensământul din 2011 a arătat că în România se află doar 621573 de romi, deși este universal recunoscut faptul că numărul real este între 1.5 și 2 milioane. Cifrele care spun că în București trăiesc numai 24000 de romi sunt, așa cum știu toți cei care trăiesc acolo, o subestimare de proporții.

Această confuzie se bazează pe o afirmație frecventă dar nefondată, aceea că statul nu poate colecta date referitoare la nivelul de trai al populației de etnie romă față de populația non-roma, fie în ceea ce privește educația, sănătatea, șomajul sau locuințele. Marea majoritate a oficialilor pe care i-am întâlnit au susținut că legea nu permite administrației colectarea datelor în mod defalcate, pe criterii etnice. Se face referire la articolul 7(1) din legea 677/2001 referitoare la protecția datelor. Aceasta este o interpretare greșită, neconformă cu alte acțiuni oficiale. De exemplu, legea 677/2001 implementează o directivă europeană și oferă diverse excepții pentru procesarea datelor personale referitoare la originea etnică sau rasială. Aceasta spune că o astfel de procesare este permisă atunci când persoana implicată își oferă acordul sau atunci când se aplică mecanisme pentru protejarea unor interese publice importante și se aplică măsuri relevante de siguranță. În ciuda atitudinii de negare frecvent întâlnite la nivel oficial, se pare că statul colectează fără ezitare date etnice atunci când este motivat financiar în acest sens. În contextul proiectelor finanțate din fonduri europene, în România se colectează date despre apartenența etnică a participanților, la cererea UE.

Sub presiunea UE și a altor organisme internaționale, guvernul a adoptat anul acesta o strategie de integrare a romilor. Dar dorința politică de a implementa această strategie lipsește. Această strategie este deconectată și nu este integrată în cadrul politicilor guvernamentale în general, nu există nicio prevedere bugetară în acest sens, niciun minister nu dorește să preia controlul și nicio figură politică de marcă nu este pregătită să ia conducerea. Mă voi ocupa mai departe de dificultățile instituționale care contribuie la această problemă.

O problemă presantă este reprezentată de evacuările forțate ale romilor și a altor categorii de populație și segregarea rezidențială care rezultă din aceste evacuări. Există multe exemple ale acestor evacuări pe întreg teritoriul țării, de la Baia Mare și Eforie Sud la București.

Un caz cu o tristă reputație, din Cluj, se referă la evacuarea persoanelor din strada Coastei, în decembrie 2010, dar sunt multe alte cazuri de evacuări, inclusiv o decizie recentă privind evacuarea a aproximativ 140 de persoane din centrul Clujului, în primăvara anului 2016. Primarul Boc mi-a arătat fotografii care ilustrează mizeria din strada Coastei înainte de luna decembrie 2010, față de casele „model" din Pata Rât în care au fost mutați. Dar când am vizitat aceste case „model", sau mai precis „modulare", din Pata Rât, am văzut o imagine foarte diferită. În fiecare modul locuiesc cel puțin patru membri ai familiei, într-o singură cameră de aproximativ 16 mp. Camerele sunt afectate de umezeală și prost izolate și se poate simți duhoarea de la groapa de gunoi din apropiere. Mulți copii au erupții cutanate și boli de stomac inexplicabile. Cu greu pot fi considerate un rezultat model, dar este o dovadă a sincerității celor care ar prefera să trimită romii în Siberia.

Problema structurală în multe locuri este că romilor le lipsește securitatea spațiului locativ. Fie nu au un acte de proprietate sau contracte de închiriere, fie trăiesc în "foste case naționalizate". În orice moment pot fi evacuați din casele lor, cu tot stresul aferent. Mult prea adesea, evacuările au avut loc după o perioadă scurtă de preaviz, au fost efectuate într-o manieră abuzivă; ca rezultat, acele persoane au rămas fără locuințe sau au fost relocate departe de locurile de muncă, școli, spitale și alte

facilităţi, ceea ce a consolidat şi mai mult segregarea rezidenţială de natură discriminatorie.

Experţii societăţii civile mi-au explicat că legea actuală a locuinţei (114/1996), precum şi noul Cod de procedură civilă reprezintă o parte a problemei. Legea locuinţelor nu conţine protecţie împotriva evacuărilor forţate, care sunt definite în conformitate cu dreptul internaţional ca "înlăturarea permanentă sau temporară împotriva voinţei lor a persoanelor, familiilor şi / sau comunităţilor din locuinţele şi / sau terenurile pe care le ocupă, fără furnizarea de, şi accesul la forme adecvate de protecţie juridică". Ca urmare a acestei probleme prezente în Legea Locuinţei, familiile de romi sunt deseori insuficient consultate cu privire la evacuările planificate, nu li se oferă o perioadă rezonabilă de preaviz, nu sunt identificate în mod corespunzător de către autorităţi şi pot fi evacuate în mijlocul iernii. Toate aceste probleme sunt legate de faptul că Legea Locuinţei nu prevede măsuri de protecţie pentru prevenirea acestor probleme. Evacuările forţate nu reprezintă doar o încălcare a dreptului la locuinţă, ci sunt, de asemenea, şi sursa unei noi serii de probleme pentru persoanele care sunt afectate de aceasta.

Evacuarea din locuinţe informale nu pare să fie acoperită de Codul de procedură civilă. Articolul 1042 din acest cod este deosebit de îngrijorător, deoarece limitează motivele pentru care se poate face apel în instanţă împotriva unei evacuări forţate. Codul, de asemenea, nu oferă timp suficient pentru a contesta o notificare de evacuare şi nu există căi de atac care să permită unui solicitant să solicite unei instanţe suspendarea unei evacuări.

Recomandări

a) Înalţii funcţionarii publici din România ar trebui să recunoască în mod public că există o discriminare gravă împotriva romilor în România.

b) Din cauza profunzimii şi amplorii discriminării din trecut, sunt necesare măsuri speciale pentru a sprijini cetăţenii de etnie romă în domenii precum educaţie, sănătate, locuri de muncă şi locuinţe.

c) Ar trebui întreprins un nou recensământ. Principiul auto-identificării ar trebui respectat de către stat; există însă mai multe metode care pot fi utilizate pentru a se asigura că cei care sunt intervievaţi se simt liberi să se auto-identifice ca romi. Intervievaţii nu ar trebui să fie obligaţi să prezinte un act de identitate şi, în zonele cu un procent semnificativ de romi ar trebui angajaţi operatori de interviu de origine romă, special instruiţi. S-ar putea învăţa câteva practici de la organizaţii internaţionale, cum ar fi UNICEF, care în trecut au efectuat recensăminte sociale într-un mod care a permis romilor să-şi indice etnia.

d) Dacă statul nu are date în domenii precum ocuparea forţei de muncă, locuinţe, educaţie şi servicii medicale, defalcate pe etnii, este dificil să se ia măsuri speciale pentru a ajuta grupurile minoritare specifice, inclusiv romii. Legea 677/2001 oferă suficient marjă pentru a colecta astfel de date etnice în scopuri statistice, cu condiţia să fie puse în aplicare măsurile relevante. Consiliul Naţional pentru Combaterea Discriminării, care are ca mandat monitorizarea respectării legii anti-discriminare şi propunerea de acţiuni sau măsuri speciale de protecţie a grupurilor dezavantajate, ar trebui să recunoască în mod public importanţa colectării acestor date etnice defalcate şi să pregătească şi să publice un aviz juridic cu privire la interpretarea Legii 677/2001. Deşi această lege transpune Directiva UE 95/46 privind protecţia datelor, interpretarea oficială actuală a legii pare să contrazică articolul 8 alineatul (2) din Directiva UE 95/46. Comisia Europeană ar trebui să demareze o procedură de infringement împotriva României dacă aceasta continuă să interpreteze greşit Directiva UE.

e) Legea naţională a locuinţei (114/1996) ar trebui modificată în conformitate cu legislaţia internaţională privind drepturile omului şi evacuările forţate, inclusiv Comentariul General nr. 7 a Comitetului ONU privind drepturile economice, sociale şi culturale (1997).

f) Evacuarea ar trebui să fie o soluţie de ultimă instanţă. Guvernul ar trebui să dea instrucţiuni clare pentru ca autorităţile locale să acorde întâietate regularizării locuinţelor

informale în fața evacuare.

g) Codul Civil ar trebui modificat pentru a se aplica evacuărilor din așezările informale, pentru a permite o revizuire completă a deciziilor de evacuare de către instanțele judecătorești, dar și pentru acordarea de amânări pe termen nedefinit a punerii în aplicare a deciziei.

h) Prefecții au obligația de a controla legalitatea actelor administrative ale municipalităților, inclusiv a ordinelor de evacuare. În cadrul verificării legalității ordinelor de evacuare, acestea ar trebui să ia în considerare standardele internaționale în domeniul drepturilor omului. Ministerul de Interne ar trebui să emită ghiduri pentru prefecții care întreprind astfel de verificări ale legalității.

(ii) Persoane cu dizabilități

Situația persoanelor cu dizabilități este departe de lumea pe care Guvernul României s-a angajat să o creeze atunci când a ratificat Convenția pentru drepturile Persoanelor cu Dizabilități (CDPD), în 2010. Conceptul de "dizabilitate" reflectat în CDPD nu este, încă, înțeles și aplicat constant. Ministerele de resort folosesc o terminologie variabilă, ce include termeni precum "handicap" sau "nevoi speciale, care nu sunt conforme cu standardele internaționale în domeniu. Absența unei înțelegeri uniforme a conceptului de "dizabilitate"subminează, la rândul său, colectarea de date fiabile cu privire la numărul și situația persoanelor cu dizabilități din țară. Deși atât Autoritatea Națională pentru Protecția Persoanelor cu Dizabilități (din cadrul Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice), Ministerul Sănătății și Ministerul Educației, colectează o serie de date privind persoanele cu dizabilități, inclusiv copiii, nu par să folosească o terminologie comună, ceea ce duce la confuzii privind dimensiunea acestei categorii a populației, precum și tipul de nevoi pe care le au aceștia.

Lipsa unor date fiabile reflectă ceea ce mulți au descris ca o lipsă a unei voințe politice autentice și a unei viziuni strategice a Guvernului în acest domeniu. Mulți actori din domeniu sunt de părere că o serie de strategii naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități, începând cu anul 2002, au avut puține realizări. De aproape doi ani se așteaptă adoptarea unei strategii naționale pentru următoarea perioadă, între 2015 și 2020.

Există o discrepanță semnificativă între imaginea României ca nou stat membru au UE ce face eforturi să implementeze CDPD și Strategia UE pentru Dizabilități pentru perioada 2010-2020, pe de o parte, și realitățile cu care se confruntă multe persoane cu dizabilități, pe de altă parte. Deși dezinstituționalizarea adulților și copiilor cu dizabilități se află de mult timp pe lista de priorități a României, puține măsuri concrete s-au luat pentru a realiza acest obiectiv. Potrivit autorităților, în data de 30 iunie 2015 cel puțin 17567 adulți cu dizabilități și 7025 copii cu dizabilități locuiau încă în instituții rezidențiale. Concluzia mea, bazată pe discuțiile cu persoanele cu dizabilități și cu o serie de actori din domeniu, este că există încă, din mai multe motive, un grad ridicat de rezistență la ideea dezinstituționalizării adulților și copiilor cu dizabilități. Trecutul marcat de politica segregării persoanelor cu dizabilități, urmată de regimul Ceaușescu, încă pare să exercite o anumită influență. Am vizitat o instituție pentru recuperarea și reabilitarea adulților cu dizabilități mentale. Acolo, nu există așteptări ca rezidenții să fie recuperați, și niciunul nu a fost reabilitat. Rezidenții sunt, așadar, sortiți să rămână în instituție până la moarte, fără nicio perspectivă de a putea trăi în comunitate. Se pare, de asemenea, că se fac în continuare investiții în renovarea și extinderea instituțiilor existente, și se pune mai puțin accentul pe construirea infrastructurii și pe furnizarea serviciilor necesare care să permită persoanelor cu dizabilități să trăiască în mod independent în comunitate.

Persoanele cu dizabilități se confruntă cu o serie de dificultăți ce împiedică respectarea deplină a drepturilor acestora, mai ales în ceea ce privește locurile de muncă și locuințele. Deși Legea Locuinței nr 144/1996 obligă autoritățile locale să acorde prioritate grupurilor specifice, inclusiv persoanelor cu dizabilități, în ceea ce privește alocarea de locuințe sociale și ajutoare pentru locuințe, în practică, aceștia nu au

prioritate, pentru că nu îndeplinesc, sau îndeplinesc cu dificultate, anumite criterii. Există puţine oportunităţi de angajare pentru persoanele cu dizabilităţi, în ciuda unor măsuri luate în baza Legii 448/2006 ce impune o cotă şi oferă facilităţi fiscale pentru cei ce angajează persoane cu dizabilităţi. Procentajul scăzut de persoane cu dizabilităţi care au un loc de muncă, estimat la 8%, arată în mod clar că aceste măsuri nu sunt eficiente. Angajarea în sectorul public pare cu precădere inaccesibilă pentru multe persoane cu dizabilităţi. Deşi legea 448/2006 obligă angajatorii din sectorul public şi privat cu peste 50 de angajaţi să angajeze în cel puţin 4% din posturi persoane cu dizabilităţi, niciuna dintre autorităţile centrale nu au raportat îndeplinirea acestei cote.

În ceea ce priveşte copiii cu dizabilităţi, una din principalele preocupări o reprezintă accesul limitat la educaţie, şi segregarea acestora din educaţia tipică. Potrivit autorităţilor, 43% din copiii cu dizabilităţi nu sunt înregistraţi în niciun tip de şcoală, iar 17% sunt înregistraţi în şcoli speciale.

Recomandări

a) O definiţie a "persoanelor cu dizabilităţi" ar trebui adoptată conform Convenţiei privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilităţi şi folosită în mod consecvent de către toate ministerele de linie. Totodată, Autoritatea Naţională pentru Persoanele cu Dizabilităţi ar trebui să fie responsabilă de colectarea datelor dezagregate în mod cuprinzător şi precis referitor la persoanele cu dizabilităţi în cooperare cu alte ministere.

b) Ministerul Muncii, Familiei, Protecţiei Sociale şi Persoanelor Vârstnice ar trebui să revizuiască planul naţional de dezinstituţionalizare şi să introducă în acesta ţinte specifice cu privirea la serviciile de îngrijire bazate pe comunitate, furnizate de specialişti calificaţi şi formaţi.

c) Ministerul Muncii, Familiei, Protecţiei Sociale şi Persoanelor Vârstnice ar trebui să adopte măsuri proactive pentru a încuraja ocuparea locurilor de muncă de către persoanele cu dizabilităţi şi ar trebui să ofere un exemplu de urmat întregii ţări. Astfel de măsuri pot include, dar fără a se limita la: punerea în aplicare a cotelor prin inspecţii de muncă mai riguroase, sporirea formărilor vocaţionale pentru persoanele cu dizabilităţi, îmbunătăţirea accesibilităţii la spaţiile publice şi oferirea unor stimulente fiscale puternice angajatorilor pentru a asigura condiţii rezonabile.

d) Autoritatea Naţională pentru Protecţia Drepturilor Copilului şi Adopţie ar trebui să dezvolte o serie de principii directoare cu privire la instituţionalizarea copiilor cu vârste între 0 şi 3 ani şi să enunţe în mod clar că „dizabilitatea severă" are o definiţie restrânsă, având la bază ideea că instituţionalizarea copiilor trebuie să fie o măsură excepţională de ultim resort.

e) Ministerul Educaţiei ar trebui să înceapă o tranziţie graduală de la sistemul actual de educaţie segregat la un sistem de educaţie realmente inclusiv. Actualul proiect de lege cu privire la drepturile copiilor cu dizabilităţi este un binevenit pas înainte, iar guvernul ar trebui să ia în considerare un mecanism care să monitorizeze în mod independent standardele minime de accesibilitate şi condiţiile necesare precum şi un sistem de predare de calitate conform nevoilor copiilor cu dizabilităţi din toate şcolile.

7. Drepturile civile şi politice şi sărăcia

Deşi multe aspecte ar putea fi abordate la acest capitol, mă voi concentra doar pe activitatea poliţiei. Am primit multe rapoarte legate de abuzurile poliţiei faţă de cetăţenii de etnie romă. În orice societate, categoriile sărace sunt mai predispuse la actele de violenţă şi intimidare ale poliţiei comparativ cu restul populaţiei. Cifrele legate de rata crescută a şomajului în rândul populaţiei rome arată că aceştia sunt forţaţi să lucreze în mod informal şi pe perioade determinate. Un exemplu în acest sens sunt bărbaţii romi care "asistă" şoferii la parcare, o activitate interzisă prin lege. În locul abordării problemei prin măsuri sociale şi economice, greul cade pe umerii poliţiei care pedepseşte acest comportament. Am discutat cu mai mulţi bărbaţi romi care au practicat această activitate şi care au relatat că erau ridicaţi de poliţie şi câteodată supuşi abuzurilor fizice. De multe ori, cu toate că erau legitimaţi, erau duşi la secţia de poliţie, reţinuţi pe perioade destul de

lungi şi câteodată supuşi violenţei fizice în părţi izolate ale clădirii. Un incident tragic l-a implicat pe Gabriel-Daniel Dumitrache, un "băiat de la parcare" care a murit în martie 2014 în Bucureşti după ce se pare că a fost bătut grav la Secţia de Poliţie 10, pe strada Stelea Spătaru, nr.15.

Violenţa poliţiei nu este un lucru neobişnuit, acesta fiind un fenomen global. În schimb este surprinzător în cazul situaţiei din România că regulile aplicate în prezent ar putea fi considerate o reglementare a hărţuirii. Sistemul prezintă caracteristici care înlesnesc abuzul şi fac din asumarea responsabilităţii o excepţie rară şi nu o regulă.

Nu am niciun motiv să pun sub dubiu asigurările pe care le-am primit din partea şefilor poliţiei şi a oficialilor Ministerului de Interne privind hotărârea lor de e eradica şi pedepsi abuzurile. Însă acest lucru nu se va întâmpla până când poliţia nu va introduce reguli mai stricte, cifre mult mai transparente, un sistem de raportare sistematic şi proceduri valabile de procesare a plângerilor .

Sistemul actual de reclamaţii descurajează depunerea unei plângeri, nemaipunând la socoteală urmărirea penală sau aplicarea sancţiunilor. ONG-urile au raportat un număr de 3034 de plângeri depuse între anii 2012-2014 la Parchet cu privire la comportamentul abuziv al poliţiei. Doar 14 dintre aceste plângeri au dus la începerea urmăririi penale şi la doar 4 cazuri de condamnare a ofiţerilor poliţiei pentru comportament abuziv. Este posibil că declaraţiile să fie exagerate, aşa cum mi-au relatat ofiţerii de rang superior din poliţie, însă, în mod clar, problema este mult mai gravă decât sunt aceştia dispuşi să admită.

Recomandări

Toate secţiile de poliţie din România ar trebui echipate cu sistem de supraveghere video CCTV, inclusiv în, dar fără a se limita la camerele de interogatoriu. Ministerul de Interne ar trebui să publice principii directoare clare cu privire la instalarea acestor camere de supraveghere, durata timpului de stocare a înregistrărilor video, cine are acces la înregistrări şi în ce condiţii.

b) În prezent, persoanele care susţin că au fost abuzate de poliţie trebuie să obţină un certificat de la Institutul Naţional de Medicină Legală care atestă că au fost victimele violenţei. Acesta reprezintă un obstacol mare şi nejustificat în calea depunerii unei plângeri. Regulile ar trebui schimbate astfel încât victima abuzurilor poliţiei să poată obţine un certificat din partea oricărui medic competent.

c) Victimele abuzurilor poliţiei au în prezent două opţiuni: depunerea unei plângeri către superiorul ierarhic din secţia de poliţie sau către Parchet. Prima opţiune este nerealistă deoarece este puţin probabil ca victima abuzului să depună o plângere la secţia de poliţie în care a fost abuzată. Iar cea de-a doua opţiune pune o prea mare povară pe umerii presupusei victime. România ar trebui să înfiinţeze un organism care să poată primi plângerile privind abuzurile poliţiei şi care să fie independent de poliţie. Fac referire la cele cinci princii de funcţionare ale unui astfel de organism menţionate în paragraful 205 din raportul Comisarului pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei din 2014. Cu consimţământul victimei acest organism independent ar trebui să poată depune o plângere la Parchet. Organismul independent ar trebui să publice rapoarte anuale cu privire la numărul de cazuri procesate, natura plângerilor, caracteristicile relevante ale victimei (inclusiv, dar fără a se limita la: vârstă, sex, etnie, rasă, culoare, limbă, naţionalitate şi situaţia economică.)

8. Provocări instituţionale în eliminarea sărăciei extreme

Capacitatea tehnică

Autorităţile române se confruntă cu probleme grave în ceea ce priveşte lipsa de cunoştinţe tehnice în cel puţin unele dintre ministerele cheie responsabile de aspecte importante ale luptei împotriva sărăciei şi excluziunii sociale. Acest lucru a fost compensat de o dependenţă majoră faţă de analizele politicilor şi recomandărilor venite din partea organizaţiilor internaţionale precum Banca Mondială. Deşi activitatea Băncii Mondiale este valoroasă, principalul său rol a avut consecinţe involuntare de îngustare a opţiunilor politice şi de eşec în dezvoltarea unei expertize administrative esenţiale şi a capacităţilor în ministerele de linie. Este nevoie

de măsuri pentru a aborda aceste aspecte.

(ii) Descentralizare

Guvernul României a început din 1997 descentralizarea furnizării serviciilor sociale și a prestațiilor bănești din 1997 acordând o responsabilitate considerabilă autorităților județene și locale. Cu toate că descentralizarea este un concept bun în teorie, mărturiile consecvente pe care le-am primit arată că de multe ori autoritățile județene și locale nu au la dispoziție resursele financiare și umane adecvate pentru a-și desfășura activitatea în mod satisfăcător. În ciuda descentralizării funcțiilor, mecanismele de finanțare rămân în continuare centralizate astfel încât autoritățile județene se bazează pe finanțarea a aproximativ 90% din bugetul lor total din partea guvernului. Efectul acestei abordări este reprezentat de responsabilitate publică diminuată și de găsirea de țapi ispășitori. Când Ministerele de linie de la București sunt acuzate că nu reușesc să acorde servicii și prestații sociale adecvate populației, acestea găsesc vinovați în autoritățile județene și locale pentru lipsa de capacități și competențe administrative adecvate necesare implementării acestor servicii și prestații. Viceversa, când autoritățile județene și locale sunt acuzate de același lucru, ele se plâng de lipsa de resurse alocate de guvern. O altă consecință a descentralizării este adâncirea inegalității între zonele urbane și rurale întrucât municipalitățile urbane dispun de mai multe resurse decât cele rurale.

Guvernul împreună cu autoritățile județene și locale ar trebui să lucreze îndeaproape pentru a identifica și analiza resursele financiare și umane necesare autorităților județene și locale pentru a aloca resurse adecvate realizării obiectivelor.

Autoritățile județene și locale ar trebui să investească în formarea personalului său administrativ pentru a-și spori capacitatea și a furnizorilor de servicii la nivelul comunității precum lucrători sociali, psihologi și consilieri.

(iii) Politicile pentru romi

Prea multe organisme sunt responsabile de implementarea strategiei de incluziune a romilor. Acestea sunt Punctul Național de Contact pentru Strategia națională de integrare a romilor și Secretarul de Stat al Ministerului Fondurilor Europene. Există Agenția Națională pentru Romi. Există o Comisie interministerială și un Secretariat Tehnic pentru coordonarea ministerelor de linie relevante pentru Strategia pentru romi. Există un consilier pe probleme de romi în aparatul de lucru al primului ministru. Rolurile și responsabilitățile lor sunt neclare și nu este clar nici felul în care Strategia pentru Incluziunea Romilor se raportează la celelalte multe strategii ale ministerele de linie în domenii precum eradicarea sărăcii, drepturile copilului, sănătate și ocuparea locurilor de muncă.

Ar trebui să se desemneze un reprezentant la nivel ministerial cu responsabilitate specifică pentru implementarea strategiei. Ministerul Fondurilor Europene nu este cel mai în măsură să identifice un coordonator, din cauza semnalelor pe care le transmite că se iau măsuri în problema romilor doar pentru că UE cere acest lucru și pentru că sunt disponibile fonduri europene în acest sens.

9. Dimensiunea drepturilor omului

(a)Discursul pe tema drepturilor omului

Autoritățile române rareori vorbesc despre obligațiile statului de respectare a drepturilor omului în abordarea problemelor legate de sărăcie. Ar trebui să se folosească mai multe de cadrele oferite de recunoașterea dreptului la sănătate, educație etc.

(b) Instituțiile interne

Existența panopliei actuale de instituții din domeniul drepturilor omului este problematică. Niciuna dintre ele nu este suficient de eficientă, responsabilitățile lor se suprapun și sunt subfinanțate. Avocatul Poporului a fost acuzat pe bună dreptate că nu a reușit să-și îndeplinească responsabilitățile, iar Institutul Român pentru Drepturile Omului nu are nici nivelul de independență necesar și nici capacitatea de a executa toate funcțiile pe care le presupune un astfel de organism.

(c) Instanțele

Instanțele au contribuit foarte puțin la punerea în aplicare a obligațiilor tratatelor privind drepturile omului la care România este

parte în ciuda statutului superior constituțional.

(d) Interacțiunea cu mecanismele internaționale de monitorizare

România trebuie să conceapă proceduri menite să țină seama de recomandările adresate guvernului de către organismele internaționale de drepturile omului. Sistemul actual este unul ad hoc și ineficient.

Anexă: Detaliile Misiunii

Raportorul Special a vizitat România în perioada 2-11 noiembrie 2015 la invitația guvernului. În cadrul vizitei Raportorul Special s-a întâlnit cu Ministrul Educației și Cercetării; Ministrul Fondurilor Europene, Ministrul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Secretarul de Stat al Ministerului Justiției; Secretarul de Stat al Ministerului de Afaceri Externe; Secretarul de Stat al Ministerului de Interne; Directorul adjunct al Inspectoratului Național de Poliție; Șeful Jandarmeriei Române; Președintele Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție; oficiali ai Autorității Naționale pentru Persoane cu Dizabilități; Președintele Agenției Naționale pentru Romi; oficiali ai Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice și ai Ministerului de Finanțe. De asemenea Raportorul Special s-a întâlnit și cu membri ai Comisiei pentru Drepturile Omului, Comisiei pentru Educație și Comisiei pentru Muncă din Camera Deputaților și cu Președintele Curții Constituționale. A întâlnit și reprezentanți ai instituțiilor naționale, inclusiv Avocatul Poporului, Președintele Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării și Directorul Institutului Român pentru Drepturile Omului.

În București, Raportorul Special s-a întâlnit cu Directorul General al Direcției de Asistență Socială din București. De asemenea a efectuat o vizită la două sedii ale Secției de Poliție 10 din București și s-a întâlnit cu oameni care trăiesc în locuințele informale din București.

Pe 4 noiembrie 2015, Raportorul Special a vizitat Cluj Napoca unde s-a întâlnit cu Primarul, Vice-primarul, Prefectul și Vice-prefectul, reprezentanți ai Asociației de Dezvoltare Intercomunitară și Agenția pentru Dezvoltare Regională și biroul regional al Agenției Naționale pentru Romi.

Pe 6 noiembrie 2015, Raportorul Special a vizitat Bacău, unde s-a întâlnit cu reprezentanți ai Consiliului Județean, Direcției Generale de Asistență Socială, Direcția pentru Sănătate Publică, Inspectoratul Școlar Județean, Centrul Județean de Resurse pentru Educație și Agenția Națională pentru Romi și a vizitat Centrul Rezidențial Henri Coandă pentru copii. În județul Bacău, Raportorul Special a călătorit în comunele Colonești și Răchitoasa, unde s-a întâlnit cu primarii, precum și cu o serie de familii din cele două comune. În plus a vizitat și o școală din Colonești și a purtat discuții cu Structura Consultativă Comunitară din Rachitoasa.

Pe 8 noiembrie 2015, Raportorul Special a vizitat Centrul de Plasament din Plopeni și Centrul pentru Reabilitare și Recuperare Neuropsihiatrică din Călinești, județul Prahova. În Ploiești, Raportorul Special s-a întâlnit cu Directorul executiv și Directorul adjunct executiv al Direcției pentru Asistență Socială.

Pe lângă întâlnirile cu autoritățile și instituțiile, Raportorul Special s-a întâlnit și a avut consultări cu organizațiile internaționale din București și cu organizații non-guvernamentale, experți, mediul universitar și cu persoane care trăiesc în sărăcie din București, Cluj-Napoca și Bacău.

Raportorul Special dorește să mulțumească Guvernului României pentru invitația de a vizita țara. Raportorul Special este îndeosebi recunoscător personalului UNICEF și organizațiilor non-guvernamentale care au jucat un rol vital în organizarea întâlnirilor cu persoanele care trăiesc în condiții de sărăcie.

O ABORDARE A DATELOR DIN PERSPECTIVA DREPTURILOR OMULUI:

Notă orientativă privind colectarea şi dezagregarea datelor pentru ca nimeni să nu fie lăsat în urmă în Agenda pentru Dezvoltare 2030*

(adusă la zi la data de 20.12.2015)**

În pas cu Agenda pentru Dezvoltare Durabilă şi cu Obiectivele sale pentru Dezvoltare Durabilă (ODD) adoptate de şefii de state şi guverne la summit-ul Naţiunilor Unite din septembrie 2015 (A/RES/70/1), nota de faţă urmăreşte să pună la dispoziţie o orientare generală şi elemente comune în înţelegerea unei abordări a datelor din perspectiva drepturilor omului (ADPDO) cu accent pe probleme legate de colectarea şi dezagregarea*** datelor.[1]

În calitatea lor de parte la noua Agendă, statele şi-au reafirmat în mod explicit *angajamentul lor faţă de dreptul internaţional şi au accentuat că Agenda urmează a fi implementată de o manieră consecventă cu drepturile şi obligaţiile statelor ce decurg din dreptul internaţional*[2]. Ele au cerut ca „nimeni să nu fie lăsat în urmă" precum şi o dezagregare mai sistematică a datelor care să atingerea şi evaluarea obiectivelor.[3] Cum efectuarea (sau neefectuarea) dezagregării indicatorilor nu este un exerciţiu de normare sau cu valoare neutră, iar riscurile ce însoţesc această operaţie pentru protecţia drepturilor subiecţilor datelor respective nu pot fi negate, ADPDO are multe de oferit în acest context.

Aşa cum se subliniază în notă, o ADPDO va contribui aducerea la aceeaşi masă a factorilor responsabili relevanţi din domeniul datelor şi va crea comunităţi de practicieni care vor îmbunătăţi calitatea, relevanţa şi utilizarea datelor şi statisticilor în concordanţă cu normele şi principiile drepturilor internaţionale ale omului. Reluând apelul pentru o „revoluţie a datelor în vederea unei dezvoltări durabile" care să promoveze drepturile omului, nota de faţă trebuie să prezinte interes pentru toţi politicienii, statisticienii sau specialiştii din domeniul datelor (din agenţiile guvernamentale sau din organizaţiile societăţii civile), pentru practicienii din domeniul dezvoltării şi pentru apărătorii drepturilor omului dornici să asigure respectarea, protecţia şi realizarea drepturilor omului în procesul evaluării şi implementării Agendei 2030.[4]

În cadrul acestei ADPDO, s-a formulat un set preliminar de principii, recomandări şi bune practici grupate după următoarele criterii:[5]

- Participarea
- Dezagregarea şi colectarea datelor pe

* Traducere Valeriu Rendec, Director adjunct Institutul Român pentru Drepturile Omului.

** OHCHR este foarte recunoscător Guvernului Finlandei. Fără sprijinul acestuia nu ar fi fost posibilă reuniunea experţilor în problema unei abordări din perspectiva drepturilor omului a datelor (Geneva, 13-14 octombrie). OHCHR adresează de asemenea mulţumiri experţilor, care au venit din diverse zone, mediului academic, organizaţiilor societăţii civile, Naţiunilor Unite şi altor organizaţii internaţionale, pentru participarea şi valoroasa lor contribuţie.

*** „Dezagregare" a datelor este un termen luat din domeniul statisticii, având sensul de „detaliere" a datelor, de „descompunere în elemente constitutive", în funcţie de unul sau mai multe criterii. De exemplu, „a dezagrega" în funcţie de gen datele referitoare la un grup de persoane înseamnă a preciza câte femei şi câţi bărbaţi alcătuiesc grupul respectiv. (n.t.)

[1] Termenul „date" este folosit generic, incluzând dar nelimitându-se la datele statistice. Este perceput ca înglobând un spectru larg de informaţii cantitative sau calitative standardizate, compilate de oficii naţionale de statistică precum şi de entităţi guvernamentale sau neguvernamentale, indiferent dacă sunt pe plan local, naţional, regional sau global.

[2] A se vedea, de exemplu, paragraful 18 din A/RES/70/1.

[3] De exemplu, obiectivul 17.18 din Agenda 2030 cere ca indicatorii să fie dezagregaţi după venituri, gen, vârstă, rasă, etnie, statut din punct de vedere al migraţiei, dizabilitate, locaţie geografică precum şi alte caracteristici relevante în contexte naţionale.

[4] În volumul A World that Counts: Mobilising the data revolution for sustainable development, 2014 (www.undatarevolution.org), la pagina 23: „Orice mecanisme juridice sau de reglementare, ori reţele sau parteneriate, înfiinţate pentru declanşarea revoluţiei datelor în vederea dezvoltării durabile trebuie să aibă în centrul activităţilor protecţia drepturilor omului, să precizeze cine răspunde de promovarea şi cine trebuie să sprijine protecţia, respectarea şi realizarea drepturilor omului."

[5] Acest proiect de document este un document de lucru care nu are pretenţia de a da răspunsuri definitive, ci mai degrabă de a ajuta la începerea şi valorificarea unui schimb de practici comune ale unei varietăţi de factori deţinători de date din domeniul drepturilor omului, fie că e vorba de furnizori de date, de utilizatori sau de subiecţi, îndeosebi în contextul implementării cadrului de indicatori ODD.

grupuri de populație

- Autoidentificarea
- Transparența
- Caracterul privat
- Răspunderea

OHCHR (hrindicators@ohchr.org) salută orice comentarii pe marginea notei orientative și orice informații privind experiența, practica și munca de cercetare relevantă pentru implementarea unei ADPDO.

Participarea

1. Participarea este esențială într-o abordare din perspectiva drepturilor omului și va constitui instrumentul de realizare a tuturor componentelor ADPDO, precum și al menținerii încrederii în datele și statisticile oficiale sau de altă natură dar cu relevanță;[6]

2. Toate activitățile de colectare a datelor trebuie să includă mijloace care să permită participarea liberă, activă și rodnică a factorilor relevanți, îndeosebi a celor mai marginalizate grupuri ale populației;

3. Participarea trebuie avută în vedere pe parcursul întregului proces de colectare a datelor: de la planificarea strategică pornind de la identificarea datelor de care este nevoie, selectarea și testarea unei metodologii adecvate de colectare, la colectarea datelor (de exemplu, angajarea de agenți de intervievare din rândul anumitor comunități pentru sporirea numărului celor care acceptă să răspundă) și până la stocare, difuzare, analizare și interpretare;[7]

4. Procesul în sine precum și modul în care sunt selectați participanții trebuie să fie clare și transparente. În anumite contexte, pentru asigurarea protecției grupurilor care s-ar putea simți stânjenite sau chiar amenințate de colectarea datelor, trebuie să se asigure participarea unor organizații ale societății civile, a unor instituții naționale de drepturile omului[8] și a altor factori relevanți, cu condiția ca aceștia să fie competenți și să acționeze în interesul grupului;

5. Trebuie să se acționeze în vederea întăririi capacității de înțelegere a unor metode și tehnici din domeniul statisticii de către grupurile și populațiile țintă participante precum și a scopului și procesului colectării datelor. Grupurile marginalizate trebuie potențate în cadrul procesului și în utilizarea datelor rezultate;[9]

6. Decizia privind forma participării trebuie luată pentru fiecare caz în parte. Printre opțiuni pot fi consultări online, întruniri publice, dezbateri publice (de exemplu, pentru dezvoltarea tematicii), lucrul cu comunități, apartenența deschisă la consilii sau comitete tematice sau consultative în cadrul societății civile, puncte focale sau note scrise de înțelegere între organizații sau departamente, inclusiv, de exemplu, între oficiile naționale de statistică și instituțiile naționale de drepturile omului;[10]

7. Abordarea participativă trebuie să sporească relevanța și credibilitatea datelor colectate și a indicatorilor compilați. ADPDO trebuie ajute la tratarea preocupărilor exprimate de grupurile de populație țintă înseși (de ex. femei, copii, popoare indigene, minorități, persoane cu diza-

[6] Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice recunoaște în mod explicit dreptul cetățenilor de a participa la viața publică în Articolul 25, iar acesta este suplimentat de drepturi mai generale de participare în tratate precum Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (art. 13.1 și 15.1), Convenția cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor (art. 7), Convenția cu privire la drepturile copilului (art. 12), Convenția cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități (art. 29), precum și în Declarații, inclusiv în Declarația Universală a Drepturilor Omului (art. 21), Declarația cu privire la dreptul la dezvoltare (art. 1.1 și 8.2), Declarația cu privire la drepturile popoarelor indigene (art. 5, 18, 19 și 41) și Declarația Mileniului (parag. 25).

[7] Volumul Principles and Recommendations for Population and Housing Census: the 2020 Round (Revizuirea 3 – PROIECT) p. 221 oferă și el o recunoaștere a importanței participării, de exemplu pentru popoarele indigene și îndeosebi ca mijloc de îmbunătățire a calității datelor: „Implicarea comunității indigene în procesele de elaborare și colectare a datelor creează spațiul de formare a capacității și ajută la asigurarea relevanței și acurateței colectării de date despre popoarele indigene”.

[8] În mod special instituțiile naționale de drepturile omului acreditate pe plan internațional și care au la bază Principiile de la Paris (A/RES/48/134) și regulile de procedură ale Comitetului Internațional de Coordonare a Instituțiilor Naționale (ICC).

[9] Implementarea proceselor de colectare de date prin emanciparea unor grupuri ale populației include, de exemplu, inițiative precum Indicele Stigmatului Persoanelor care Trăiesc cu HIV (www.stigmaindex.org) și Navigator Indigen (www.indigenousnavigator.org).

[10] Un puternic apel în acest sens s a făcut în Declarația de la Mérida adoptată la cea de a douăsprezecea Conferință Internațională a Comitetului Internațional de Coordonare a Instituțiilor Naționale pentru Promovarea și Protecția Drepturilor Omului (ICC) care a avut loc la Mérida, Yucatàn, Mexic, de la 8 la 10 octombrie 2015.

bilităţi, migranţi, persoane fără locuinţă, persoane vârstnice, tineret, persoane LGBTI*, refugiaţi, persoane infectate cu HIV, persoane care folosesc droguri, persoane care lucrează în industria sexului etc.), în conformitate cu standardele internaţionale ale drepturilor omului;

8. O ADPDO trebuie să includă participarea egală a femeilor şi bărbaţilor şi să adopte o viziune din perspectiva genului pe parcursul întregului proces. Aceasta înseamnă statistici dezagregate pe criteriul sexului, precum şi a se merge dincolo de caracteristicile biologice şi fiziologice şi a se ţine cont în munca de colectare a datelor statistice de relaţia dintre femei şi bărbaţi pe baza identităţilor, statutului, rolului şi responsabilităţilor construite şi definite social şi cultural şi care este posibil să fi fost atribuite unui sex sau celuilalt. Abordări asemănătoare trebuie aplicate şi altor grupuri ale populaţiei, dacă acest lucru este relevant;

9. Paralel cu recunoaşterea rolului pe care îl pot juca *Punctele Focale de Statistică pe Criteriul Genului* în cadrul oficiilor sau sistemelor naţionale de statistică,[11] este necesar să se integreze o perspectivă a drepturilor omului în munca pe care acestea o desfăşoară sau să se înfiinţeze *Puncte Focale de Drepturile Omului* cu o perspectivă a genului.

Dezagregarea şi colectarea datelor pe grupuri ale populaţiei

10. Dezagregarea şi colectarea datelor care să permită compararea diferitelor grupuri ale populaţiei pentru dezvălui şi a evalua eventualele inegalităţi şi discriminări este esenţială pentru ADPDO şi face parte din obligaţiile statelor din punct de vedere al drepturilor omului;[12]

11. O ADPDO presupune în mod necesar renunţarea la colectarea şi analizarea tradiţională a datelor, care se axează pe valori medii naţionale cu riscul ca disparităţile implicate să rămână ascunse, şi punerea accentului pe cei mai dezavantajaţi şi cei mai marginalizaţi şi pe inegalităţile din cadrul populaţiei;[13]

12. Trebuie dezvoltate capacităţi şi parteneriate care să permită statelor să-şi îndeplinească obligaţia de a colecta şi publica date dezagregate pe criteriul discriminării recunoscute de dreptul internaţional al drepturilor omului, inclusiv pe motive de sex, vârstă, etnie, statut de migrant sau persoană dislocată, dizabilitate, religie, stare civilă, venituri, orientare sexuală şi identitate de gen;

13. Trebuie încercată utilizarea unor chestionare oficiale de anchetă socială în colectarea datelor care să fie concepute de organizaţii relevante ale societăţii civile sau pe baza integrării unor date obţinute în statistici oficiale prin mecanisme puse la punct în cadrul comunităţii. Totuşi, responsabilităţile în cadrul parteneriatelor privind gestionarea datelor, îndeosebi în legătură caracterul privat şi cu administrarea datelor trebuie clar definite, atât în privinţa procesului de colectare propriu-zis cât şi din punctul de vedere al subiectului furnizor de date sau respondent;

14. Aplicarea unei abordări participative şi a principiului autoidentificării (a se vedea secţiunea următoare), poate contribui la îmbunătăţirea frecvenţei răspunsurilor venite din partea persoanelor „greu de prins în statistici" sau marginalizate, mai cu seamă în cazul celor care cunosc forme ale discriminării multiple sau care pur şi simplu sunt excluşi din anchetele tradiţionale făcute din casă în casă (de ex. persoanele fără locuinţă,[14] persoanele din instituţii) sau din

* Iniţialele cuvintelor din limba engleză care corespund în limba română cuvintelor „lesbiene", „homosexuali", „bisexuali", „transsexuali" şi „intersexuali". (n.t.)

[11] Puncte focale pentru statistici dezagregate după gen sunt înfiinţate deja în cadrul multor oficii naţionale de statistică. A se vedea, de exemplu, Raportul Secretarului General la ECOSOC, E/CN.3/2013/10 (19 decembrie 2012), parag. 5-6.

[12] Dacă acest lucru este implicit în tratatele mai vechi, şi a fost elaborat în acest fel de organismele internaţionale de drepturile omului înfiinţate în baza tratatelor în comentarii generale şi în comentariile pe marginea rapoartelor înaintate de state, tratatele adoptate mai recent fac referiri speciale la nevoia colectării de date şi nevoie de statistici dezagregate. A se vedea, de exemplu, Articolul 31 din Convenţia cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilităţi.

[13] Aplicarea celor trei perspective ale nivelului mediu, privării şi inegalităţii a fost recomandată şi ilustrată în volumul „Human Rights Indicators: A Guide to Measurement and Implementation" (HR/PUB/12/5) disponibil în limbile arabă, engleză, franceză şi spaniolă, p. 127-128.

[14] În legătură cu definiţia persoanelor fără locuinţă şi în plus faţă de definiţiile date de organizaţiile oficiale de statistică (de ex. definiţia persoanelor fără locuinţă din Principiile şi recomandările ONU pentru recensămintele pentru populaţie şi locuinţe), elemente din definiţiile dezvoltate de organizaţii ale societăţii civile sunt şi ele demne de avut în vedere (de ex. European Typology on Homelessness and Housing Exclusion (ETHOS) sugerată de FEANTSA include: lipsa unui acoperiş (cei fără niciun fel de adăpost, care dorm sub cerul liber); lipsa unui cămin (cei care au un loc de dormit dar care se află

evidențele administrative (de ex. migranții neînregistrați[15]). În unele contexte, organizațiile societății civile și furnizorii de servicii se pot afla într-o poziție mai bună decât oficiile naționale de statistică din punct de vedere al contactării acestor persoane și al colectării datelor;

15. Deciziile privind colectarea datelor privind grupuri deosebit de vulnerabile sau marginalizate, inclusiv, de exemplu, grupurile legal „invizibile", trebuie luate în strâns parteneriat sau consultări cu grupul vizat pentru a atenua riscurile inerente;

16. Respectarea obligației din domeniul drepturilor omului de a fi înregistrat imediat după naștere are implicații asupra capacității sistemului statistic de a dezagrega datele.[16] Această obligație instrumentează acuratețea statisticilor vitale[*] și a conceperii eșantioanelor pentru anchetele sociale și adesea este esențială pentru realizarea altor drepturi ale omului, cum ar fi dreptul la educație, dreptul la sănătate și dreptul de a participa la viața publică;

17. În cadrul etapei de planificare și concepție din programele de colectare a datelor trebuie să se țină cont de nevoile de date dezagregate la nivel de țară. Printre metodologiile adecvate se pot număra supradimensionarea eșantioanelor, accesarea evidențelor administrative, stabilirea de eșantioane țintă, anchete comparative între grupuri țintă ale populației și restul populației din aceleași zone[17], crearea de eșantioane luate la întâmplare sau la inițiativa respondenților, dar acestea trebuie hotărâte de la caz la caz, urmând o abordare participativă;

18. Datele trebuie publicate într-un format care să permită detectarea eventualelor disparități și discriminări multiple și intersectate. De asemenea, pentru o mai bună înțelegere și contextualizare a ADPDO, este esențial să existe indicatori calitativi și să se facă o analiză a statutului juridic, instituțional sau cultural al populațiilor afectate.

Autoidentificarea

19. Colectarea și categorizarea în statistici a datelor cu privire la populație sunt operațiuni critice în ceea ce privește identitatea unui individ sau a unor grupuri ale populației. Respectarea și protecția identității personale este un punct central pentru demnitatea umană și drepturile omului;

20. Principiul atât de important de drepturile omului, „să nu rănești", trebuie întotdeauna respectat, iar oportunitatea și necesitatea includerii problemelor legate de identitatea personală în acțiunile de colectare a datelor trebuie evaluate cu multă atenție;

21. Acțiunile de colectare a datelor, fie ele prin recensăminte, fie prin anchete speciale în rândul populației, fie prin consultarea evidențelor administrative (de ex. statistici vitale), nu trebuie să creeze sau să accentueze discriminările, atitudinile părtinitoare sau stereotipiile exercitate împotriva unor grupuri ale populației, inclusiv prin negarea identității (identităților) acestora. Orice obiecții ar avea aceste populații trebuie tratate cu toată seriozitatea de către cei care colectează datele;

22. Principiul „să nu faci rău" înseamnă și că nimic din prezenta notă orientativă nu trebuie interpretat ca o invitație, o încurajare sau o aprobare a oricărei inițiative sau practici care urmărește să introducă categorizări ale populației în documentele de identificare (de ex. în cărțile de identitate) sau în registrele centrale de evidență a populației care ar discrimina grupuri ale populației și le-ar expune unor riscuri grave de încălcări ale drepturilor omului;[18]

---

temporar în instituții sau adăposturi); cei care locuiesc în condiții nesigure (amenințați cu excludere definitivă din motive de lipsă de siguranță a clădirii, evacuare, violență domestică); și cei care trăiesc în cămine inadecvate (în rulote aflate în locuri de campare ilegală, în locuințe nepotrivite, în condiții de supraaglomerare).

[15] În legătură cu practicile de colectare a datelor, cu provocările și oportunitățile pentru populațiile migrante, a se vedea „Measuring Hard-to-Count Migrant Populations: Importance, Definitions, and Categories" (document de lucru întocmit de UNECE, Conferința statisticienilor europeni, Geneva 17-19 octombrie 2012).

[16] Articolul 24.2 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, articolul 7.1 din Convenția cu privire la drepturile copilului.

[*] Statistica vitală reprezintă un sistem complex de monitorizare continuă a natalității, mortalității nupțialității și divorțialității dezagregate pe multe variabile: vârstă, sexe, statutul juridic, naționalitate, cetățenie, nivelul de instruire, statutul ocupațional și altele. (Definiție din http://www.demografie.md/files/files/Nota%20analitica%20expert%20miscarea%20naturala.doc)

[17] A se vedea, de exemplu, „Anchete integrate privind gospodăriile populațiilor de romi: o posibilă abordare a eșantionării utilizată în Ancheta regională privind romii a PNUD/Băncii Mondiale/CE, 2011", documente de lucru privind incluziunea romilor, PNUD Europa și CIS, Centrul Regional Bratislava, 2012.

[18] A se vedea, de exemplu, W. Seltzer și M. Anderson, „The dark side of numbers: the role of population data systems in human rights abuses", Social Research, vol.

23. Atunci când o anchetă socială include întrebări privind identitatea personală, toţi cei care intervievează persoane pe viu trebuie să beneficieze de un instructaj pe probleme legate de gen şi de conştiinţa apartenenţei culturale, care să includă eventuale probleme ale moştenirii istorice deoarece aceasta are legătură şi cu populaţiile majoritare şi cu cele minoritare;

24. Orice categorii de identitate trebuie introduse pe baza unei abordări participative şi toate întrebările privind identitatea personală, fie că e vorba de anchete sociale fie de date administrative, trebuie să permită răspunsul liber şi să accepte identităţile multiple;[19]

25. În mod asemănător, majoritatea identităţilor personale trebuie desemnate prin autoidentificare, şi nu prin atribuire sau prin procură. Printre acestea se număr, de exemplu, identităţi legate de credinţele religioase, de orientarea sexuală, identitatea de gen şi etnia;

26. Stabilirea de identităţi de tipul etniei ar putea include şi criterii obiective, precum limba sau locul de rezidenţă, cu condiţia luării unor măsuri de siguranţă din punct de vedere al drepturilor omului care să prevină stabilirea abuzivă, din exterior, a identităţii;[20]

27. În unele contexte, aplicarea principiului autoidentificării poate implica includerea unor categorii de identitate în afara celor enumerate în tratatele internaţionale.

Transparenţa

28. Principiul transparenţei este strâns legat de cel al participării şi de cel al răspunderii care acţionează în cazul unei ADPDO (a se vedea ultima secţiune). Cunoscut şi ca dreptul la informaţie, el este atributul fundamental al libertăţii de exprimare. *Libertatea de a căuta, primi şi răspândi informaţii* este precizat şi în tratatele internaţionale de drepturile omului;[21]

29. Principiile Fundamentale ale Naţiunilor Unite privind Statisticile Oficiale afirmă de asemenea că statistica joacă un rol fundamental în sistemul de informare al unei societăţi democratice şi că, pe lângă acela de a servi guvernului şi economiei, îl îndeplineşte şi pe acela de a asigura dreptul populaţiei la informare publică;[22]

30. Accesul societăţii civile la datele şi rapoartele care informează despre inegalităţile existente la nivel de grupuri ale populaţiei în ceea ce priveşte, de exemplu, accesul la educaţie, sănătatea, protecţia împotriva violenţei, munca, participarea, securitatea şi justiţia socială, este esenţial pentru realizarea dreptului la informare şi a monitorizării şi realizării drepturilor omului într-un sens mai general;

31. Cadrul legal, instituţional şi al politicilor în domeniu în care operează la nivel naţional principalii statisticieni şi sistemele statistice trebuie să fie la dispoziţia publicului şi să asigure încrederea în informaţiile statistice pe care le oferă;[23]

32. Metadatele (datele care descriu datele înseşi) şi paradatele (datele despre procesul prin care au fost colectate datele) trebuie să fie disponibile şi standardizate, după caz, pentru toţi cei implicaţi în colectarea datelor şi pentru toate instrumentele de colectare a datelor pentru a se

68, Nr. 2 (2001).

[19] Simţul personal al identităţii şi apartenenţei nu poate fi în principiu restrâns sau subminat printr o identitate impusă de stat. Comitetul pentru Eliminarea Discriminării Rasiale a precizat că identificarea ca membru al unui anumit grup etnic „trebuie, în cazul în care nu există nicio justificare care să susţină contrariul, să se bazeze pe autoidentificarea individului respectiv" (Recomandarea general nr. 8, Apartenenţa la grupuri rasiale sau etnice pe baza autoidentificării, 1990).

[20] Principii şi recomandări pentru recensământul populaţiei şi locuinţelor, ibid., oferă îndrumări consistente cu privire la etnie („natura subiectivă a termenului... face necesar ca informaţia privind etnia să se obţină prin autodeclaraţia respondentului şi totodată ca respondenţii să dispună de opţiunea de a indica afilieri etnice multiple", p. 220), dar relativ mai puţin despre nevoile populaţiilor vizate pentru putea a lua parte la procesul de colectare a datelor şi despre modalităţile în care pot s-o facă.

[21] De exemplu, Articolul 19 din Pactul internaţional cu privire la drepturile civile şi politice.

[22] „Statisticile oficiale constituie un element indispensabil în sistemul informativ al unei societăţi democratice, oferind guvernului, economiei şi publicului date de utilitate practică despre situaţia economică, demografică, socială şi a mediului. Statisticile oficiale care trec testul utilităţii practice urmează să fie compilate şi puse la dispoziţie în mod imparţial de către agenţiile de statistică pentru a onora dreptul cetăţenilor la informaţii publice". Principiile Fundamentale ale Oficiilor de Statistică au fost validate de Adunarea Generală a Naţiunilor Unite la 29 ianuarie 2014 (A/Res/68/261). În contextul discuţiilor pe tema indicatorilor ODD, acest drept la informaţii publice a fost menţionat tot mai mult, îndeosebi de grupuri din cadrul societăţii civile, care au subliniat că rolul statisticilor oficiale ar trebui să nu se limiteze la nevoile guvernului.

[23] A se vedea şi Principiul 7 din Principiile fundamentale ale Naţiunilor Unite cu privire la statisticile oficiale.

înlesni accesibilitatea și interpretarea și pentru a se spori încrederea în ele;

33. Datele trebuie diseminate cât mai repede posibil după colectare, și într-o limbă și un format accesibile, ținându-se cont de considerente precum dizabilitatea, limba, gradul de alfabetizare și fondul cultural;

34. Îndeplinirea dreptului la informare prin producerea de informații statistice presupune ca organizațiile societății civile să poată să publice și să analizeze date statistice fără teamă de represalii;

35. Organizațiile societății civile trebuie totodată să caute să se conformeze standardelor internaționale de drepturile omului privind domeniul statisticii, inclusiv Principiilor Națiunilor Unite privind Statisticile Oficiale, în activitatea lor de colectare, stocare și diseminare a informațiilor statistice și în analizarea acestora.

Caracterul privat

36. Trebuie să existe un echilibru între accesul la informații și dreptul la viață privată și la protecția datelor. Odată cu utilizarea tot mai intensă unui volum mare de date[24] și cu cererea de dezagregare a datelor pentru evaluarea agendei de dezvoltare 2030, este absolut necesar să se asigure protecția acestor drepturi, așa cum se recunoaște în apelul pentru „o revoluție a datelor";

37. Dreptul la viață privată este strâns legat de problemele autoidentificării și identității personale. Comitetul Drepturilor Omului a definit viața privată drept „o latură a vieții unei persoane în care acea persoană își poate exprima liber propria identitate, fie intrând în relații cu alții fie de una singură";[25]

38. datele personale, inclusiv dar fără a se limita la etnie, orientare sexuală, identitatea de gen sau starea de sănătate, trebuie operate numai cu consimțământul expres al individului în chestiune;

39. Datele colectate pentru a produce informații statistice trebuie să fie strict confidențiale, utilizate exclusiv în scopuri statistice și gestionarea lor trebuie reglementată prin lege.[26] „Nimeni nu va fi supus amestecului arbitrar sau ilegal în viața sa privată, în familia sa, în căminul său sau în corespondența sa, și nici unor atacuri nelegale la adresa onoarei și reputației sale. Fiecare are dreptul la protecția legii împotriva unor astfel de amestecuri sau atacuri;"[27]

40. Datele nu trebuie publicate sau puse la dispoziția publicului într-un mod care să permită identificarea subiecților datelor individuale, nici direct nici indirect, iar datele trebuie securizate atât împotriva pericolelor naturale cât și împotriva celor umane și trebuie distruse atunci când nu mai sunt necesare;[28]

41. Un organism independent la nivel național cu atribuții corespunzătoare pentru a asigura conformitatea va supraveghea protecția datelor pe parcursul tuturor etapelor colectării, procesării și stocării efectuate de guvern sau de organizații ale societății civile;

[24] Volume de date extrem de mari asociate cu noua tehnologie din domeniul informațional și care pot fi analizate cu ajutorul computerelor pentru a scoate la iveală eventuale tipare, tendințe și corelații.

[25] Comitetul Drepturilor Omului, Coeriel și Aurik împotriva Olandei (1994), Comunicarea nr. 453/1991, parag. 10.2.

[26] Principiul 6 din Principii fundamentale ale Națiunilor Unite cu privire la statisticile oficiale, ibid.

[27] Articolul 17 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice. Comitetul Drepturilor Omului a precizat în continuare că: Strângerea și păstrarea de informații personale pe computere, în bănci de date și pe alte dispozitive, fie că este făcută de autorități publice fie de persoane sau organisme private, trebuie reglementată prin lege. Statele trebuie să ia măsuri efective pentru a se asigura că informațiile privind viața privată a persoanei nu ajung în mâinile unor persoane care nu sunt autorizate prin lege să le primească, să le proceseze și să le utilizeze, și că nu sunt niciodată folosite în scopuri incompatibile cu Pactul. Pentru a beneficia de cea mai eficientă protecție a vieții sale private, fiecare individ trebuie să aibă dreptul de a preciza într o formă inteligibilă dacă datele sale personale, și dacă da, ce date personale pot fi stocate în fișiere automate de date și pentru care scopuri. Fiecare individ trebuie de asemenea să poată să precizeze care autorități publice sau care persoane ori organisme private să controleze sau să poată să controleze fișierele lor. Dacă astfel de fișiere conțin date personale incorecte sau au fost colectate ori procesate contrar prevederilor legii, fiecare individ trebuie să aibă dreptul să solicite rectificarea sau eliminarea acestor date (Comitetul Drepturilor Omului, Comentariul general 16, UN doc. ICCPR/C/21/Add. 6, parag. 10).

[28] A se vedea, de exemplu, îndrumările privind criptarea și anonimatul ce se găsesc într un raport recent al Raportorului Special pentru promovarea și protecția dreptului la libertate de opinie și exprimare (A/HRC/29/32) și în Înaltul Comisariat ONU pentru Refugiați (UNHCR), Policy on the Protection of Personal Data of Persons of Concern to UNHCR (2015).

42. Trebuie să existe strategii clare de atenuare cu atribuire de responsabilități, de obligații de raportare și acces la remediere și compensare a subiecților datelor, pentru cazuri în care există scurgeri de date sau alte breșe de securitate.

Răspunderea

43. Răspunderea este un element central în cazul unei abordări bazate pe drepturile omului. În contextul unei ADPDO, aceasta se referă la *colectarea de date pentru stabilirea răspunderii* precum și la *răspundere în activitatea de colectare a datelor*;[29]

44. În calitate de instituții ale statului, oficiile naționale de statistică sunt ele însele *supuse unor îndatoriri* în domeniul drepturilor omului, având obligația de a respecta, proteja și asigura realizarea drepturilor omului în exercitarea zilnică a activităților lor statistice;

45. Statisticile independente, fără amestec politic, sunt instrumente fundamentale pentru informarea și tragerea la răspundere a celor aflați la putere pentru acțiunile (sau inacțiunile) lor politice prin măsurarea impactului pe care acestea îl au asupra protecției și realizării drepturilor omului;

46. Microdate adecvate sub protecția anonimatului trebuie puse la dispoziția mediului academic, a organizațiilor societății civile și a altor factori interesați pentru înlesnirea dezvoltării sistemelor de stabilire a răspunderii. Publicarea de indicatori relevanți dezagregați poate ajuta la stabilirea răspunderii sprijinind societatea civilă să formuleze revendicări în și eventual să recurgă la sisteme de depunere de plângeri susținute cu probe;

47. Aducerea datelor colectate înapoi la grupurile dezavantajate ale populației și întărirea capacității acestora de a le utiliza este esențială în ceea ce privește răspunderea;[30]

48. Trebuie asigurate calitatea și certitudinea datelor iar cei care asigură colectarea datelor trebuie să fie liberi să conteste orice analiză incorectă făcută de utilizatori;[31]

49. În vederea îmbunătățirii măsurării drepturilor omului și implementării Agendei de dezvoltare 2030, trebuie alocate bugete adecvate la nivel național și internațional pentru sprijinirea oficiilor naționale de statistică în activitatea de colectare a datelor legate de grupurile marginalizate, pentru asigurarea unor abordări participative și sensibile la problema genului și pentru asigurarea întăririi capacității unor colectori de date alternativi;

Răspunderea este întărită prin combinarea utilizării indicatorilor cu niveluri standard,[32] printr-o mai bună vizualizare a datelor și instrumente de comunicare mai bune și printr-o referire mai sistematică la standardele relevante de drepturile omului (de ex. prevederile tratatelor internaționale de drepturile omului măsurate prin prisma indicatorilor ODD[*] ar trebui citate în metadatele relevante) și la recomandările făcute de mecanismele naționale și internaționale ale drepturilor omului.

[29] Răspunderea din perspectiva drepturilor omului înseamnă că statul, sau cei aflați la putere, care au obligații în baza dreptului internațional al drepturilor omului (titularii de obligații) trebuie să răspundă în fața populației afectate de deciziile și acțiunile lor care are drepturi corespondente în baza aceloraşi standarde (titularii de drepturi). Pentru o discuție mai detaliată asupra răspunderii, a se vedea Who will be accountable? Human Rights and the Post-2015 Development Agenda, publicată în comun de OHCHR și Centrul pentru drepturi economice și sociale, 2013.

[30] Cadrul recomandat pentru indicatorii structurali, de prelucrare și ai rezultatelor, elaborat prin munca unui colectiv de lucru alcătuit din experți în drepturile omului și statisticieni, urmărește și el să mărească răspunderea pentru respectarea drepturilor omului, legând indicatorii socio-economici tradiționali de eforturile și angajamentele statelor în politica lor din domeniul drepturilor omului (a se vedea Human Rights Indicators: A Guide to Measurement and Implementation, ibid.).

[31] A se vedea și Principiul 4 din Principii fundamentale ale Națiunilor Unite cu privire la statisticile oficiale.

[32] Nivelurile standard și indicatorii nu se suprapun perfect și este bine să se facă distincție între ei în scopul stabilirii răspunderii. Nivelul standard este o valoare prestabilită a unui indicator pe baza căreia se poate măsura progresul (de ex. obiectivele de realizat într-o perioadă de timp dată, valoarea aceluiași indicator pentru diferite grupuri ale populației).

[*] Obiective ale Dezvoltării Durabile.

IV. JURISPRUDENȚĂ

DECIZIA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI ÎN CAUZA BUCEAȘ ȘI BUCIAȘ[1] ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI[2]

Potrivit art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului „orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional".

I. Sub aspect procedural vom reține că[3]:

Procedura

1. La originea cauzei se află Cererea nr. 32.185/04 îndreptată împotriva României, prin care doi resortisanți ai acestui stat, domnul Ioan Buceaș și domnul Alexandru Buciaș (reclamanții), au sesizat Curtea la 15 iulie 2004, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția).

2. Reclamanții au pretins, în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, că au fost privați de bunurile lor fără un scop legitim, prin respingerea arbitrară a acțiunii în anularea vânzării proprietății lor imobiliare.

II. În fapt se vor reține următoarele:

I. Circumstanțele cauzei

3. În 1994, tatăl reclamanților a încheiat un contract de împrumut cu H.M.C., oferind drept garanție o ipotecă asupra proprietății sale imobiliare, o clădire și terenul aferent, situate în Oșorhei.

4. La 3 iunie 1994, ipoteca a fost înscrisă în cartea funciară.

5. Având în vedere că tatăl reclamanților nu a rambursat împrumutul la data stabilită, proprietatea imobiliară a fost vândută la licitație unei familii, T.T.T. și T.T.S., la 31 mai 1996.

6. Dreptul de proprietate al ofertanților câștigători asupra proprietății imobiliare a fost înscris în cartea funciară.

7. La 1 iulie 1996, tatăl reclamanților a formulat contestație la executare, solicitând anularea actului de adjudecare a imobilului. Procedura a fost înscrisă în cartea funciară la 5 ianuarie 1998.

8. Ulterior, la 30 decembrie 1998, în ciuda procedurii aflate pe rol privind anularea vânzării la licitație, cumpărătorii (T.T.T. și T.T.S.) au vândut proprietatea imobiliară altei persoane, S.R.

9. La 26 aprilie 2000, Curtea de Apel Oradea a admis acțiunea introdusă de tatăl reclamanților și, în consecință, a anulat vânzarea la licitație publică a imobilului, pe motiv că împrumutul fusese rambursat și că prețul era mult mai mic decât valoarea reală a proprietății. Totuși, acesta nu a putut intra în posesia imobilului, deoarece, între timp, imobilul fusese vândut lui S.R.

10. Invocând principiul quod nullum est, nullum producit effectum, acesta a introdus o acțiune la Judecătoria Oradea, solicitând anularea celor două contracte de vânzare-cumpărare: cel prin care T.T.T. și T.T.S. obținuseră bunul imobil la licitație și contractul ulterior, încheiat între T.T.T. și T.T.S., pe de o parte, și S.R., pe de altă parte.

11. În cursul procesului, tatăl reclamanților a decedat, procedura fiind continuată de către moștenitori, reclamanții din această cauză.

12. La 25 octombrie 2001, Judecătoria Oradea a respins acțiunea civilă, cu motivarea că ultimul cumpărător, S.R., obținuse bunul imobil cu bună-credință.

13. Reclamanții au formulat apel, susținând că S.R. nu cumpărase bunul cu bună-credință. Aceștia au pretins că S.R. a avut cunoștință de procesul inițiat de tatăl lor pentru anularea vânzării silite, deoarece aceasta fusese înscrisă în cartea funciară. Apelul a fost admis prin Hotărârea Tribunalului Bihor din 22 mai 2003, cu motivarea că anularea vânzării la licitație publică ar fi trebuit să aibă ca rezultat anularea tuturor actelor încheiate ulterior de către persoane care aveau cunoștință de anulare.

14. La 8 aprilie 2004, Curtea de Apel Oradea

1 Textul inițial era „Cauza Buciaș împotriva României".

2 Decizia Curții Europene a Drepturilor Omului în Cauza Buceaș și Buciaș împotriva României, C 32185/04.

3 Pentru simplificarea lecturii au fost reținute și numerotate doar aspectele relevante în rezumarea cauzei.

a admis recursul cumpărătorilor, pe motiv că ultimul cumpărător, S.R., încheiase contractul de vânzare-cumpărare cu bună-credință. Raționamentul Curții de apel în ceea ce privește buna-credință a cumpărătorului a fost următorul:

„În speță, astfel cum se poate observa chiar din act, autentificat în fața notarului public, contractul de vânzare- cumpărare a fost încheiat cu mult timp înainte de semnarea sa în fața notarului public, prețul fiind stabilit de părți și plătit integral la 9 octombrie 1996; la acea dată, nu exista niciun element din care se putea deduce faptul că respectivul cumpărător a acționat cu intenții frauduloase."

15. Hotărârea conținea o opinie separată a unuia din cei trei judecători, care susținea că, deși procesul inițiat de tatăl reclamanților în scopul anulării vânzării prin executare silită - și, în consecință, a vânzării bunului său imobil către T.T.T. și T.T.S. - fusese înscris în cartea funciară la 5 ianuarie 1998, aceștia din urmă i-au vândut imobilul lui S.R. abia la 30 decembrie 1998. În plus, T.T.T. și T.T.S. fuseseră părți în acțiunea în anulare formulată de tatăl reclamanților.

16. Partea relevantă a opiniei separate este următoarea: „Pârâții (T.T.T. și T.T.S.) au știut încă din 1996 că imobilul pe care îl cumpăraseră la licitație publică făcea obiectul unui proces, având în vedere că erau părți în procedură. Cumpărătorul S.R. știa, de asemenea, de existența procesului, deoarece, în contractul de vânzare-cumpărare semnat la 30 decembrie 1999, autentificat în fața notarului public, se menționa în mod expres faptul că imobilul făcea obiectul procesului nr. 6.558/1996, aflat pe rolul Judecătoriei Oradea". [...] „Faptul că părțile au introdus în acordul de vânzare- cumpărare mențiunea conform căreia prețul fusese achitat la 9 octombrie 1996 nu este relevant, în măsura în care transferul bunului de la vânzător la cumpărător a avut loc abia la 30 decembrie 1998, dată la care părțile semnaseră contractul în fața notarului public, după înscrierea procedurii în cartea funciară [...].

În plus, conform documentelor de la dosar, se pare că niciuna dintre pârâți nu se afla în posesia imobilului. Aceștia inițiaseră mai multe proceduri de evacuare împotriva reclamanților, care refuzaseră să părăsească proprietatea."

III. În continuare, Curtea amintește în cuprinsul deciziei dispozițiile legale și practica relevante din dreptul intern și internațional

A. Jurisprudența privind buna-credință

17. Jurisprudența relevantă referitoare la definiția și sarcina probării bunei-credințe sunt descrise în cauza Păduraru împotriva României (nr. 63.252/00, pct. 49-53, CEDO 2005-XII).

B. Legea cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7/1996

18. În contextul Legii nr. 7/1996, cadastrul și cartea funciară formează un sistem unitar și obligatoriu de evidență tehnică, economică și juridică, de importanță națională, a tuturor imobilelor de pe întregul teritoriu al țării. Scopul acestui sistem este: determinarea informațiilor tehnice, economice și juridice referitoare la imobile; informarea persoanelor interesate cu privire la proprietățile imobiliare, pe baza unor documente care au stabilit, transferat, modificat sau stins drepturile privind proprietatea; sprijinirea sistemului de impozitare și a pieței imobiliare și contribuția la asigurarea securității tranzacțiilor imobiliare și facilitarea creditului ipotecar.

19. În scopul informării părților interesate, proprietatea imobiliară se înscrie într-o carte funciară. Fiecare carte funciară este alcătuită din titlu, indicând numărul cadastral și localitatea în care este situat imobilul, precum și din trei părți principale:

a) partea I conține descrierea imobilului;

b) partea a II-a cuprinde numele proprietarului, titlul dreptului de proprietate asupra imobilului, servituțile aferente, precum și alte înscrieri care privesc titlul de proprietate;

c) partea a III-a cuprinde drepturile reale de garanție și sarcini (dreptul de superficie, uzufruct, uz, abitație, servituțile în sarcina fondului aservit, ipoteca și privilegiile imobiliare, precum și locațiunea și cesiunea de creanță).

20. Potrivit art. 34 din lege, cuprinsul cărților funciare se consideră exact, în folosul acelei persoane care a dobândit, prin act juridic cu titlu oneros, un drept real, dacă în momentul dobândirii dreptului nu a fost înscrisă în cartea funciară nicio acțiune prin care se contestă cuprinsul ei sau dacă nu a cunoscut, pe altă cale, această inexactitate.

21. Art. 56 din lege prevede că notarul public care a întocmit un act prin care se transmite, se modifică, se constituie sau se stinge un drept

real imobiliar este obligat să ceară, din oficiu, înscrierea în cartea funciară.

C. Dispoziţii referitoare la încheierea unui contract de vânzare-cumpărare al unui teren

22. Conform legislaţiei româneşti, contractul de vânzare- cumpărare al unui teren devine obligatoriu din punct de vedere juridic între părţi odată cu autentificarea acestuia de un notar public. Orice contract referitor la transferul dreptului de proprietate asupra terenului, care nu a fost autentificat în faţa unui notar public, este nul de drept.

23. Pentru autentificarea transferului care are ca obiect bunul imobil, notarul public are nevoie de un extras de carte funciară. Pentru a obţine acest extras, notarul public trebuie să depună la oficiul de cadastru corespunzător un formular de cerere, însoţit de dovada privind plata taxei de eliberare.

IV. ÎN DREPT

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenţie, reclamanţii s-au plâns că, în ciuda anulării vânzării la licitaţie a bunului lor imobil, nu au putut obţine anularea vânzării sale ulterioare către un terţ, din cauza unei hotărâri arbitrare pronunţate de Curtea de Apel Oradea la 8 aprilie 2004.

A. Cu privire la admisibilitate

24. Guvernul a argumentat că acest capăt de cerere era incompatibil ratione materiae cu prevederile Convenţiei, deoarece reclamanţii nu au dovedit că aveau vreun "bun", în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1.

25. Reclamanţii resping argumentele Guvernului.

26. Curtea consideră că excepţia este strâns legată de fondul capătului de cerere al reclamanţilor. Prin urmare, aceasta va aborda problema excepţiei în cadrul examinării fondului. De asemenea, Curtea observă că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenţie şi nu este inadmisibilă potrivit niciunui alt motiv.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părţilor

27. Reclamanţii au susţinut că vânzarea bunului lor imobil către un terţ care acţionase cu rea-credinţă, confirmată prin Hotărârea din 8 aprilie 2004 a Curţii de Apel Oradea, a încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1. Aceştia au subliniat faptul că Curtea ar trebui să constate nu numai reaua-credinţă a cumpărătorului, dar şi pe cea a vânzătorilor, care cumpăraseră bunul imobil la licitaţie. În ciuda faptului că au ştiut de existenţa acţiunii prin care tatăl reclamanţilor contestase legalitatea vânzării proprietăţii sale prin licitaţie publică, aceştia au vândut proprietatea pentru a face imposibilă înapoierea sa proprietarilor iniţiali, în cazul pronunţării unei hotărâri în favoarea acestora. Aceştia au subliniat, de asemenea, faptul că, deşi procedura de anulare a vânzării prin executare silită fusese înscrisă în cartea funciară la 5 ianuarie 1998, bunul imobil a fost vândut abia la 30 decembrie 1998.

28. Guvernul a subliniat că nu a existat nicio ingerinţă în exercitarea dreptului de proprietate al reclamanţilor. În acest sens, Guvernul a susţinut că ar trebui să se constate buna- credinţă a cumpărătorului, deoarece S.R. achitase bunul imobil în 1996, cu mult timp înainte de semnarea contractului de vânzare-cumpărare în faţa notarului public, şi, aşadar, înainte ca acţiunea introdusă de către tatăl reclamanţilor să fie înscrisă în cartea funciară. Acesta a susţinut, de asemenea, că, în cazul în care Curtea ar considera că a existat o ingerinţă în exercitarea drepturilor reclamanţilor, această ingerinţă era legală, justificată şi proporţională. Hotărârea pronunţată în favoarea cumpărătorului fusese conformă cu prevederile Codului civil românesc şi cu principiile care reglementează buna-credinţă şi nu putea fi considerată arbitrară.

2. Motivarea Curţii

a) Stabilirea existenţei unui bun

29. Curtea reţine că, prin Hotărârea din 26 aprilie 2000, Curtea de Apel Oradea a admis acţiunea introdusă de tatăl reclamanţilor şi, în consecinţă, a anulat vânzarea în urma executării silite la licitaţie a bunului imobil cu motivarea că împrumutul fusese rambursat şi că preţul era mult mai mic decât valoarea reală. În temeiul efectului retroactiv al hotărârii de anulare, reclamanţii au devenit proprietarii bunului imobil. Aceştia aveau dreptul să li se înapoieze bunul, ca o consecinţă directă a anulării vânzării ulterioare, sau să primească o sumă echivalentă cu valoarea bunului lor.

30. Prin urmare, Curtea consideră că reclamanţii deţineau un bun în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 şi, în consecinţă, respinge excepţia

de incompatibilitate ratione materiae ridicată de Guvern.

b) Stabilirea existenţei unei ingerinţe

31. În ciuda faptului că, în temeiul efectului retroactiv al anulării, reclamanţii au devenit proprietarii bunului imobil, aceştia nu au avut posibilitatea de a obţine anularea ulterioară a vânzării bunului lor către un terţ.

32. Curtea consideră că respingerea de către Curtea de Apel Oradea, la 8 aprilie 2004, a acţiunii reclamanţilor de anulare a vânzării ulterioare a bunului lor către S.R. constituia o ingerinţă în exercitarea dreptului reclamanţilor la respectarea bunurilor acestora.

33. Pentru a fi compatibilă cu norma generală stabilită în prima teză a primului paragraf al art. 1, o astfel de ingerinţă trebuie să păstreze un "just echilibru" între cerinţele interesului general al comunităţii şi cerinţele de protecţie a drepturilor fundamentale ale individului (a se vedea Sporrong şi Lonnroth împotriva Suediei, 23 septembrie 1982, pct. 69, seria A nr. 52). În plus, chestiunea păstrării unui echilibru just "devine relevantă numai după ce s-a stabilit că ingerinţa în cauză îndeplinea cerinţa de legalitate şi nu a fost arbitrară" [a se vedea Iatridis împotriva Greciei (MC), nr. 31.107/96, pct. 58, CEDO 1999-II].

c) Cu privire la respectarea principiului legalităţii

34. Curtea reiterează că, conform art. 1 din Convenţie, fiecare parte contractantă „recunoaşte oricărei persoane aflate sub jurisdicţia sa drepturile şi libertăţile definite în Convenţie”. Obligaţia de a asigura exercitarea efectivă a drepturilor definite în acest instrument poate avea ca rezultat obligaţii pozitive pentru stat (a se vedea X şi Y împotriva Ţărilor de Jos, 26 martie 1985, pct. 22-23, seria A nr. 91).

35. În ceea ce priveşte dreptul garantat la art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenţie, Curtea reiterează faptul că, şi în cauzele care privesc un litigiu între persoane fizice şi societăţi, obligaţiile statului implică adoptarea măsurilor necesare pentru a proteja dreptul de proprietate. Statul are în special obligaţia de a pune la dispoziţie părţilor în litigiu proceduri judiciare care oferă garanţiile procedurale necesare şi, prin urmare, permit instanţelor interne să pronunţe hotărâri eficiente şi echitabile, în lumina dreptului aplicabil. Cu toate acestea, Curtea reiterează faptul că are o competenţă limitată de a verifica interpretarea şi aplicarea corectă a dreptului intern şi că rolul său nu este de a se substitui instanţelor interne, ci mai degrabă acela de a se asigura că hotărârile instanţelor respective nu sunt arbitrare sau în mod vădit nerezonabile în alt fel [a se vedea Anheuser-Busch Inc. împotriva Portugaliei (MC), nr. 73.049/01, pct. 83, CEDO 2007-I]. Acest lucru înseamnă în special că statele au obligaţia de a pune la dispoziţie proceduri judiciare care oferă garanţiile necesare şi, prin urmare, permit instanţelor interne să soluţioneze în mod eficient şi echitabil orice litigii între persoane particulare.

36. În speţă, este evident că nu Curtea are dreptul să conteste hotărârile pronunţate de instanţele româneşti. În schimb, rolul Curţii este de a verifica dacă interpretarea şi aplicarea de către acestea a dreptului intern au avut consecinţe compatibile cu principiile stabilite de Convenţie.

37. În această privinţă, Curtea subliniază că instanţa internă de recurs a casat hotărârea pronunţată în apel şi a respins cererea reclamanţilor, pe motiv că cumpărătorul acţionase cu bună-credinţă. Principalul argument invocat de doi dintre cei trei judecători care au alcătuit completul de judecată, pentru constatarea bunei-credinţe a cumpărătorului, a constat în faptul că, deoarece preţul bunului imobil fusese stabilit de părţi şi achitat de cumpărător la 9 octombrie 1996, se putea considera că acordul de vânzare-cumpărare a fost încheiat în 1996. La acel moment, acţiunea în anulare iniţiată de tatăl reclamanţilor nu era înscrisă în cartea funciară.

38. Curtea nu poate fi de acord cu această concluzie, deoarece, în temeiul dreptului român, contractele de vânzare- cumpărare privind terenurile trebuie să fie autentificate în faţa notarului public. Orice contract referitor la transferul dreptului de proprietate asupra terenului, care nu a fost autentificat în faţa notarului public, este nul de drept. Curtea subliniază că, în speţă, obiectul acordului de vânzare-cumpărare erau o clădire şi terenul aferent acesteia. Prin urmare, aceasta consideră că un contract de vânzare-cumpărare valid a fost încheiat doar la 30 decembrie 1998, atunci când părţile au semnat acordul în faţa notarului public. La acel moment, procedura era înscrisă în cartea funciară şi S.R. nu putea pretinde că nu ştiuse acest lucru.

39. În ceea ce privește noțiunea de bună-credință, Curtea subliniază că, în temeiul art. 1.898 alin. 1 din Codul civil, în vigoare la momentul faptelor, buna-credință este credința cumpărătorului că vânzătorul îndeplinea toate cerințele legale pentru a-i putea transfera titlul de proprietate.

40. În continuare, Curtea subliniază că soarta unui contact de vânzare-cumpărare, a cărui anulare este solicitată, depinde de buna-credință sau reaua-credință a părților la încheierea acestuia. Dacă părțile au acționat cu rea-credință, în măsura în care erau conștiente că vânzătorul nu era proprietarul bunului, doctrina juridică și jurisprudența consideră, de regulă, că vânzarea a fost o operațiune speculativă, a avut un scop nelegal și, prin urmare, este nulă de drept (fraus omnia corrumpit). În speță, ambele părți au fost conștiente că acordul de vânzare- cumpărare inițial putea fi anulat datorită faptului că proprietarul bunului imobil contestase în instanță vânzarea prin executare silită. Totuși, aceștia au încheiat contractul de vânzare- cumpărare în ciuda faptului că știau că statutul juridic al proprietății era incert. În plus, niciunul dintre ei nu a intrat niciodată în posesia bunului imobil; reclamanții au locuit în continuare în casa lor, în ciuda diverselor proceduri de evacuare inițiate împotriva lor de cumpărătorii ulteriori.

41. Prin urmare, în lumina considerentelor anterioare, Curtea constată că hotărârea instanței interne de recurs a fost motivată neconvingător.

42. Curtea consideră că nu este necesar să continue examinarea și să stabilească dacă s-a păstrat un just echilibru între cerințele interesului general și cerințele de protecție a drepturilor fundamentale ale individului. Considerentele menționate anterior sunt suficiente pentru a-i permite Curții să concluzioneze că statul nu și-a îndeplinit obligația de a recunoaște reclamanților dreptul efectiv la respectarea bunurilor acestora, astfel cum este garantat de art. 1 din Protocolul nr. 1.

43. În consecință, a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

II. Cu privire la alte pretinse încălcări ale Convenției

44. În cele din urmă, reclamanții s-au plâns, în temeiul art. 6 § 1 din Convenție, de pretinsul caracter inechitabil al procedurii.

45. Curtea a examinat acest capăt de cerere așa cum a fost prezentat de partea reclamantă. Cu toate acestea, având în vedere toate elementele de care dispune și în măsura în care este competentă să se pronunțe cu privire la aspectele invocate,

Curtea constată că acesta nu indică nicio aparentă încălcare a drepturilor și a libertăților stabilite în Convenție sau în protocoalele la aceasta. Rezultă că acest capăt de cerere trebuie respins ca fiind în mod vădit nefondat, în temeiul art. 35 § 3 și 4 din Convenție.

III. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție

46. Art. 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.Ţ

A. Prejudiciu

1. Prejudiciu material

47. Reclamanții au solicitat 70.000 de euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material. Suma de 70.000 EUR reprezintă valoarea de piață a proprietății imobiliare constând dintr-o casă de 150 de metri pătrați și un teren de 1.439 de metri pătrați, situate în Oșorhei. Această evaluare s-a bazat pe un tabel centralizat, întocmit de Camera Notarilor Publici, pentru stabilirea valorii proprietăților imobiliare.

48. Guvernul a susținut că singura hotărâre judecătorească pronunțată în favoarea reclamanților a fost cea a Curții de Apel Oradea din 26 aprilie 2000, prin care vânzarea prin executare silită a proprietății lor a fost anulată. În acest sens, Guvernul a pretins că nu i se putea impune să execute obligații împotriva unor persoane particulare. De asemenea, Guvernul a contestat evaluarea valorii proprietății imobiliare, subliniind că nu s-a bazat pe o hotărâre judecătorească sau pe o expertiză și, prin urmare, avea un caracter speculativ. Acesta a concluzionat că, prin constatarea existenței unei încălcări, se va asigura o reparație echitabilă suficientă.

49. Curtea reiterează că este necesar să existe o legătură de cauzalitate clară între prejudiciul material pretins de reclamanți și încălcarea Convenției [a se vedea, între alte autorități, Çakýcý împotriva Turciei (MC), nr. 23.657/94, pct. 127, CEDO 1999-IV]. Având în vedere că s-a consta-

tat încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1, Curtea consideră că există o legătură directă de cauzalitate între încălcare şi pierderile financiare pretinse de reclamanţi.

50. În continuare, Curtea observă că, referitor la prejudiciul efectiv suferit în privinţa proprietăţii, Guvernul a contestat valoarea indicată de reclamanţi, fără să precizeze altă sumă. Totuşi, Curtea constată că tabelul centralizat întocmit de Camera Notarilor Publici pentru a calcula valoarea proprietăţilor imobiliare reflecta valoarea prejudiciului material efectiv, pretins de reclamanţi. Prin urmare, Curtea acordă reclamanţilor, împreună, suma de 70 000 EUR cu titlu de prejudiciu material.

2. Prejudiciu moral

51. Reclamanţii au solicitat 5.000 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

52. Guvernul a susţinut că suma de 5.000 EUR, cu titlu de prejudiciu moral, era excesivă.

53. Curtea reţine că a constatat încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1. Reclamanţii au avut de suferit în mod cert ca urmare a acestei situaţii; cu toate acestea, suma pretinsă de reclamanţi pare excesivă. Având în vedere aceste considerente, pronunţându-se în echitate, Curtea apreciază că este rezonabil să le acorde reclamanţilor, împreună, suma de 3.300 EUR cu acest titlu, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

B. Cheltuieli de judecată

54. Reclamanţii nu au solicitat rambursarea cheltuielilor de judecată aferente procedurii în faţa instanţelor interne sau a Curţii şi Curtea nu are obligaţia de a examina această chestiune din oficiu (a se vedea Motiere împotriva Franţei, nr. 39.615/98, pct. 26, 5 decembrie 2000).

C. Dobânzi moratorii

55. Curtea consideră necesar ca rata dobânzii să se întemeieze pe rata dobânzii facilităţii de împrumut marginal practicată de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE

C U R T E A:

1. unește cu fondul excepţia ridicată de Guvern privind inadmisibilitatea ratione materiae a capătului de cerere întemeiat de reclamanţi pe art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenţie şi o respinge;

2. declară, cu majoritate, cererea admisibilă în ceea ce privește capătul de cerere întemeiat pe art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenţie şi inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere;

3. hotărăște, cu şase voturi la unu, că a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenţie;

4. hotărăște, cu şase voturi la unu:

a) că statul pârât trebuie să plătească în comun reclamanţilor, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenţie, următoarele sume, care trebuie convertite în moneda statului pârât, la rata de schimb aplicabilă la data plăţii:

(i) 70.000 EUR (şaptezeci de mii de euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul material;

(ii) 3.300 EUR (trei mii trei sute de euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral;

b) că, de la expirarea termenului menţionat şi până la efectuarea plăţii, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilităţii de împrumut marginal practicată de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade şi majorată cu trei puncte procentuale;

5. respinge, în unanimitate, celelalte solicitări ale reclamanţilor privind acordarea unei reparaţii echitabile.

V. SEMNAL

FORUMUL EDUCAȚIONAL ASIA-EUROPA PENTRU PRIMA OARĂ LA BUCUREȘTI, ÎN PERIOADA 7-11 OCTOMBRIE 2015

Vineri 9 octombrie a avut loc la București ceremonia de deschidere a Forumului pentru Educație Asia-Europa, organizat de către Comisia Națională pentru UNESCO și Clubul Alumnius pentru UNESCO, în parteneriat cu Guvernul României - Departamentul pentru Relații Interetnice, Ministerul Educației și Cercetării Științifice și sub patronajul Ministerului Afacerilor Externe. Această a III-a ediție a Forumului educațional Asia – Europa a fost dedicată celebrării celei de-a 70-a aniversări de la înființarea UNESCO. Evenimentul a reunit peste 150 de reprezentanți ai cluburilor și asociațiilor UNESCO, mediului academic, corpului diplomatic și ai mass-media din 35 de țări, de pe 5 continente. Vizitele de lucru pentru cunoașterea unor bune practici, precum și lucrările Forumului s-au desfășurat în perioada 7 – 11 octombrie 2015. Dezbaterile au fost găzduite de Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București, având ca temă „educația pentru dezvoltare durabilă".

A fost aleasă ca temă pentru acest an dezvoltarea durabilă, care reprezintă prin prisma teoriei drepturilor omului un drept fundamental de generația a treia, și educația, drept fundamental de generația a doua, în contextul recentului Summit ONU prin care s-a adoptat Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030.

Forumul și-a propus:

- să împărtășească idei, experiențe și bune practici în ceea ce privește responsabilitățile cadrelor didactice cu privire la metodele eficiente de predare;
- să scoată în evidență responsabilitățile educatorilor cu privire la modul de abordare și promovarea unei educații axate pe dialogul intre limbile și culturile lumii;
- să consolideze cooperarea între organizațiile UNESCO, școli, universități și instituțiile internaționale.

Reprezentanții Institutului Român pentru Drepturile Omului au luat parte la această reuniune științifică și în calitate de membrii în Comitetul director al Alianței Civilizațiilor, partener marcant în organizarea evenimentului.

În deschidere au luat cuvântul: prof. univ. dr. Sorin Mihai Câmpeanu, ministrul educației și cercetării științifice, care a subliniat natura interdisciplinară a educației în contextul Agendei pentru dezvoltare durabilă, precum și importanța dimensiunii globale a educației promovată de către UNESCO, precizând că sistemele de educație trebuie să țină seama de necesitatea elaborării unor politici care să le ofere tinerilor competențele de care au nevoie ca să devină cetățeni europeni activi adaptați la societatea actuală, care se află în continuă schimbare; dr. Daniela Popescu, președintă a Federației Europene pentru Cluburile, Centrele și Asociațiile UNESCO și președintă a Clubului Alumnius pentru UNESCO a amintit că primele ediții ale Forumului au avut loc la Beijing, iar apoi la Chanchun, în China și a precizat că odată cu aniversarea a 70 de ani de la înființarea UNESCO, Forumul își propune să analizeze principalele probleme cu care se confruntă educația în lumea dinamică, nesigură și schimbătoare de astăzi și să găsească soluțiile cele mai bune pentru realizarea unui adevărat progres în educație care să ridice nivelul de cunoaștere al omenirii. Eliont Minchenberg, Secretar Adjunct UNESCO a subliniat rolul și importanța UNESCO în educația globală; prof. univ. dr. Ani Matei, Directorul Comisiei Naționale UNESCO a arătat că dezvoltarea durabilă în educație înseamnă un dialog internațional inclusiv: Dhirendra Bhatnagar (India), Președinte al Federației Mondiale a Cluburilor, Centrelor și Asociațiilor UNESCO a amintit că într-un sondaj ONU coordonat și de către UNESCO, educația a fost identificată ca fiind o prioritate centrală pentru Agenda de dezvoltare post-2015, fiind recunoscută ca o condiție esențială pentru împlinirea umană, pace, dezvoltare durabilă, egalitate și cetățenie globală responsabilă. Domnul Bhatnagar a mai adăugat că Asociațiile și Cluburile UNESCO sprijină programele și activitățile UNESCO, iar ca parteneri activi diseminează informații cu privire la aceste programe, contribuind activ la implementarea lor; prof. univ. dr. Răzvan Ionuț

Teodorescu, rectorul Universităţii de Ştiinţe Agronomice şi Medicină Veterinară din Bucureşti şi-a exprimat încrederea în faptul că educaţia are un rol extraordinar de important în dezvoltarea personală şi că poate contribui la dezvoltarea rapidă a societăţii contemporane. Tocmai de aceea este atât de important accesul la educaţie la nivel global. De asemenea, din partea Federaţiei române a cluburilor, centrelor şi asociaţiilor UNESCO, a participat Virginia Meheş, preşedinta Federaţiei.

Prima parte a lucrărilor Forumului, având ca temă **„Viitorul Educaţiei şi Alianţa Civilizaţiilor”**, moderator dr. Petru Dumitriu, ministru plenipotenţiar, Ministerul Afacerilor Externe, s-a axat pe excelenţa în studiul limbilor şi educaţia multiculturală, bilingvism şi multilingvism, accesul la educaţie pentru grupurile dezavantajate, precum şi pe punţile de legătură culturală între est şi vest.

Europa şi Asia pot lucra împreună în mod eficient pe filozofii diferite care au marcat şi au influenţat umanitatea. Se poate realiza un echilibru perfect între occidentul dreptului roman, filozofia greacă şi orientul cu principiile confucianismului.

A luat cuvântul prof. Vasile Ghica, ale căror aforisme au fost traduse în arabă, care a prezentat „Un posibil manual despre predarea în şcoli”. Acesta a arătat că în pedagogia românească lipseşte dialogul, care stimulează creativitatea. Aceasta este ideea care a stat la baza manualului. Esenţa metodei sale a fost un studiu interactiv bazat pe un chestionar adresat profesorilor, cercetătorilor şi elevilor.

Domnul Alan Chan Hong Joo, profesor şi Director al Neo- Institutul Qufu Confucius din China şi Singapore şi Consultant al Asociaţiei Chineze pentru UNESCO a prezentat conceptul universal al Confucianismului precizând că moştenirea acestei doctrine a confucianismului nu aparţine numai Chinei ci constituie comoara unei înţelepciuni universale legate de natura umană şi de lumea laică. Profesorul Alan Chan şi-a propus să prezinte confucianismul lumii occidentale printr-o nouă abordare. În acest scop a selectat şi a tradus în limba engleză cu comentarii doctrinele confucianismului, dorind să împărtăşească lumii întregi faptul că confucianismul reprezintă o filozofie şi nu o religie, şi şi-a propus să transmită lumii acest lucru prin traducerea Analectelor lui Confucius în limba engleză. Analectele au fost compilate de discipolii lui Confucius şi sunt în număr de 500, dar profesorul Chan le-a condensat la numai 100 de pasaje universal valabile, care reprezintă doar 20% din operele complete.

Au mai luat cuvântul Noboru Noguchi, Directorul General al Federaţiei Naţionale a Asociaţiilor UNESCO din Japonia, Profesor emerit la Universitatea din Bunkyo, Gaikun care a vorbit despre originile şi conţinutul conceptului de dezvoltare durabilă şi a subliniat că aceasta trebuie să fie una dintre liniile directoare în formularea de politici de către comunitatea internaţională; Fatih Gursoy din Turcia a vorbit despre contribuţia mişcării Hizmet la educaţia şi pacea universală; Marina Christofidi, din Republica Cipru, secretar executiv al Federaţiei Europene a Asociaţiilor Cluburilor UNESCO a argumentat însemnătatea educaţiei şi înţelegerii multiculturale pentru o lume mai bună. Din Spania, Juan Antonio Vera Casares, Centrul UNESCO din Melillam şi Cesar Augusto Solano Galvis, de la Universitatea din Granada au prezentat Educaţia în relaţie cu dezvoltarea durabilă, dar şi cu Alianţa Civilizaţiilor şi cu alte iniţiative ale Naţiunilor Unite.

Cea de a doua parte a lucrărilor Forumului din 9 octombrie, moderată de domnul George Christofides, Preşedinte onorific al Federaţiei Mondiale a Cluburilor , Centrelor şi Asociaţiilor UNESCO, s-a axat pe excelenţa în studiul limbilor străine şi educaţia multiculturală, bilingvismul, multilingvismul, accesul la educaţie al grupurilor dezavantajate şi rolul cluburilor, centrelor şi asociaţiilor UNESCO în educaţia mondială. Au luat cuvântul: Akasna Talkachova, de la Institutul pentru Dezvoltare şi Educaţie din Minsk, care a prezentat strategia pentru educaţie din Belarus în condiţiile multiculturalismului, precizând că Asociaţia Belarusă a Cluburilor UNESCO este una dintre cele mai populare organizaţii în domeniul educaţiei multiculturale şi al cultivării respectului pentru reprezentanţii altor culturi; Clarah Njume Mbole şi Claude Duvaler Ngonga de la organizaţia People Empowering People din Camerun au precizat că educaţia este unul dintre cei patru piloni ai Alianţei Civilizaţiilor şi că o educaţie de calitate nu poate fi concepută fără incluziune socială. Inegalitatea în educaţie afectează grupurile vulnerabile şi constituie o

barieră majoră pentru ieşirea o dată pentru totdeauna din şomaj, sărăcie şi foamete. De aceea incluziunea socială începe chiar de pe băncile şcolii; Raluca Anamaria Mateoc, doctorandă, specialistă în antropologie socială la Fundaţia Naţională de Ştiinţă din Elveţia a prezentat lucrarea „Religia şi identităţile politice ale românilor, turcilor şi tătarilor – o abordare din perspectivă etnografică". Sunt analizate minorităţile de turci, tătari dar şi de romi musulmani, care trăiesc în Dobrogea. Şapte studenţi de la universitatea din Fribourg au participat la acest proiect aplicând trei metode de cercetare: observarea, intervievarea şi etnografia vizuală. S-a analizat viaţa cotidiană a grupurilor minoritare, efectuându-se o vizită la o familie din Fântâna Mare, un sat locuit în marea majoritate de cetăţeni români de etnie turcă; Ioanis Maronitis, republica Elenă, de la Clubul UNESCO pentru Pireu şi Insule a evidenţiat rolul educaţiei informale în lupta împotriva sărăciei, precum şi importanţa multilingvismului. Clubul UNESCO pentru Pireu şi Insule a înfiinţat structuri sociale pentru combaterea sărăciei, a adunat un grup dinamic de profesori voluntari care oferă lecţii de limbi străine gratis multor familii afectate de criza economică; Barbara Costabello , Centrul UNESCO din Torino, Italia, a subliniat faptul că o bună cunoaştere a limbii engleze este mediul propice pentru o instruire multiculturală şi a prezentat un studiu de caz de la Universitatea Politehnică din Torino. Ea a precizat că la 1 ianuarie 2015 statisticile arătau că mai mult de 265.000 de chinezi locuiesc în Italia, dintre care 20.000 în regiunea Piemont. În Torino sunt mai mult de 10.000 de chinezi, dintre care 2000 sunt studenţi universitari, iar 1.700 au vârste sub 14 ani şi sunt născuţi în Italia. Pentru a contribui la mai buna cunoaştere a limbii chineze şi italiene UNESCO împreună cu Centrul UNESCO din Torino şi cu Asociaţia ANGI au editat publicaţia "Ghidul patrimoniului cultural din Italia şi China" în ediţie bilingvă italiană-chineză; Jorge Manuel Marques de Oliviera, reprezentant al Federaţiei portugheze a Cluburilor , Centrelor şi Asociaţiilor UNESCO a comunicat rezultatul cercetărilor despre artă ca instrument transformator, care s-au concretizat în sistematizarea şi validarea ideilor care stau la originea filozofiei *Espaco t* – o filozofie care caută să dezvolte activităţi şi instrumente pentru promovarea integrării sociale cu o abordare incluzivă. Rezultatul acestei cercetări a fost propunerea unui model inclusiv de integrare socială numit HUMA – al cărui acronim reuneşte în traducere : umanismul – coeziunea – motivaţia – arta. De asemenea, concluziile acestei cercetări au condus la sugerarea unei noi metode de organizare a nevoilor umane, numită Ciclul Dinamic al Nevoilor Umane. Cercetarea are în opinia noastră o deosebită importanţă prin prisma drepturilor omului de generaţia a doua mai exact drepturile culturale.

Lucrările au continuat şi în ziua următoare, sâmbătă, 10 octombrie, 2015 cu analiza altui drept al omului din generaţia a doua, dreptul la educaţie.. Prima parte a avut ca temă **„De la teorie la practică, parteneriatul dintre şcoală şi mediul de afaceri în educaţia profesională şi vocaţională",** moderator Werner Braun, Preşedintele Clubului Economic German. Au luat cuvântul: Werner Braun, care a prezentat implementarea sistemului de educaţie duală în România, ca model de bună practică. Prima astfel de şcoală de formare profesională a apărut în 2012, la Braşov. La început părinţii nu au agreat această inovaţie fiind de părere că absolvenţii şcolii vocaţionale nu au studii superioare şi nici perspective de angajare. În prezent Şcoala profesională germană are 493 de studenţi cu 5 tipuri diferite de calificare iar rata angajării în muncă era în 2014 de 94%: Dr. Dragoş Brătăşeanu a vorbit despre vis şi pasiune , scop, educaţie şi afaceri explicând de ce tocmai timpurile pe care le trăim sunt propice pentru punerea în aplicare cu pasiune a viselor fiecăruia, deoarece beneficiem şi de tehnologii din ce în ce mai avansate şi putem crea o afacere autentică care să aibă succes şi să crească exponenţial când mediul este propice şi educaţia însuşită pe deplin; Prim Locotenentul Peehler Grant, din Corpul de Marină al SUA a prezentat doctrina de formare şi educaţie militară a SUA, precum şi filozofia care stă la baza programelor de îmbinare a educaţiei militare profesionale cu cea vocaţională; Ludmila Kozhevnikova, autoritate publică la şcoala „Kochnevskaya No. 16" din Federaţia Rusă, a adus în atenţia participanţilor experienţa muncii în parteneriat dintre şcoală şi afacerile agricole; Maria Paola Azzario, Republica Italia, a prezentat o bună practică de integrare a studenţilor chinezi din regiunea Piemont; Stefan Georgescu, România a

prezentat metodele de Social Media folosite în predarea modernă – cazul Universității Andrei Saguna: Mihaly Rosza de la Budapest Business School a trecut în revistă metodele revoluționare ale sistemului educațional care ia în seamă economiile în evoluție și a discutat despre importanța interacțiunii dintre economie și educație în diferite țări din Europa și Asia; Jelena Ilic, vicedecan al Școlii de Management al Inginerie din cadrul Universității Alfa, Belgrad, Serbia, pornind de la faptul că Serbia este o țară mică aflată în tranziție, care se confruntă cu multe probleme economice, a examinat situația prezentă, în special cea a educației, din Serbia. Ea a vorbit despre necesitatea depășirii decalajului dintre teorie și practică în perioada de criză economică.

Cea de a doua parte a lucrărilor a avut ca temă **„Educația Universitară – conexiunea dintre tehnologie și inovație pe piața muncii”,** moderator Ioan Dona, profesor, Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară, București. Au luat cuvântul: Dr. Sarabjit Singh Chhina, Confederația Cluburilor și Asociațiilor UNESCO din India, care a vorbit despre educația pentru dezvoltare durabilă, explicând că deși dezvoltarea industrială este considerată un indice al prosperității, aceasta are și aspectele sale negative, precum deprecierea stratului de ozon și poluarea masivă. De mai mult de 50 de ani se folosesc substanțe chimice în agricultură pentru creșterea producției care să satisfacă populația în creștere. Dar acestea pătrund în aer, în apă și în sol, intră în hrana noastră și din cauza toxinelor apar diverse boli grave. Tocmai de aceea este nevoie de un sistem de educație pentru dezvoltare durabilă care să fie implementat începând de la o vârstă fragedă și apoi continuat la toate nivelurile de învățământ; Waafa Berry El Hajj, expert în inginerie, lingvistică și educație, expert UNESCO și profesor cercetător la Facultatea de litere și științe umane din Liban, a vorbit despre științele umane, tehnologie și piața muncii, precum și despre importanța unor inovații de succes în domeniul educației, pentru ca universitățile să se poată debarasa de eticheta de ”producătoare de șomeri”; Aleksandar Protic, directorul Proiectului Memoria Tesla, de la Universitatea Sorbona din Paris a vorbit despre inovația durabilă în domeniul educației, Neelam Gandhi, India a prezentat rolul dezvoltării durabile în educație; Laurențiu Dan Milici, Conferențiar, Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, a adus în atenția participanților importanța programelor de educație informală pentru motivarea tinerei generații atât în domeniul științei, cât și în viață; Gani Beisembayev de la Centrul Internațional de Educație al Clubului UNESCO din Kazakhstan a prezentat noi abordări în metodele de predare pentru tineret, ca instrumente eficiente pentru dezvoltarea capitalului uman, subliniind că cea mai importantă avuție a unui stat este capitalul uman. A fost prezentat în acest context și un sumar al programelor guvernamentale din Kazakhstan axate pe dezvoltarea capitalului uman; Malik Bilal Elahi Khan, de la Universitatea Gediz din Republica Islamică Pakistan, a vorbit în încheiere despre educația post 2015 și Agenda 2030. Referindu-se la dezvoltarea rapidă a informației și tehnologiei, dar și la conflictele din Africa, Orientul Mijlociu, Afganistan, Siria și Irak, a adus în discuție problemele cu care se confruntă tânăra generație în acest context și faptul că sistemul de educație trebuie să se axeze pe o mai mare conștientizare din partea tinerilor a problemelor mondiale, prin cultivarea în rândul acestora a înțelegerii diferitelor culturi, a diversității limbilor, religiilor, stilurilor de viață. Sistemul de educație trebuie să se schimbe și să includă acest teme majore, pentru a exista o armonie între popoare și oportunități egale pentru toți.

Daniela Albu

SUMMIT-UL FORUMULUI GLOBAL AL FEMEILOR DIN PARLAMENTE

În perioada 7-9 octombrie a avut loc Summit-ul Forumului Global al Femeilor din Parlamente (WIP), organizat de Senatul Mexican și găzduit la sediul Ministerul Afacerilor Externe din Mexico City, cu ocazia aniversării a 40 de ani de la prima Conferință Mondială a ONU privind statutul femeilor, care s-a desfășurat în Mexic.

Summit-ul a avut ca temă „Spiritul femeilor în parlament: Societăţile în avans (în dezvoltare)" şi a reunit peste 200 de femei din parlamentele a peste 70 de state din Europa, America, Asia şi Africa, pentru noi soluţii privind promovarea şi creşterea numărului de femei în procesul decizional. Totodată, au fost prezenţi actuali şi foşti şefi de stat, lideri ai unor organizaţii internaţionale (OCDE, OSCE/ODIHR, Consiliul Europei, Uniunea Europeană, NATO, OSA, etc), miniştri ai guvernelor din statele participante şi reprezentanţi de frunte ai comunităţii internaţionale din sectorul public şi privat. Din partea Parlamentului României au participat doamnele deputat Tamara Dorina Ciofu, membră în Consiliul General IRDO, Liliana Ciobanu, Cornelia Negruţ şi Andreea Paul.

Conferinţa a debutat cu mesajul doamnei Michelle Bachelet, preşedinta Chile care a subliniat că atunci când „o femeie ajunge lider, se schimbă. Când mai multe femei sunt lideri, se schimbă politica şi politicile" şi al doamnei Vivien Reding, membru al Parlamentului European şi fost vicepreşedinte al Comisiei Europene.

Dezbaterile au privit: influenţa şi puterea femeilor în politică, paritatea şi cota electorală, implementarea obiectivelor de dezvoltare durabilă, migraţia, egalitatea de gen, accesul la sănătate şi protecţia sănătăţii ş.a.

În continuare, pornind de la Planul Mondial de Acţiune adoptat la Conferinţa Mondială a Anului Internaţional de la Ciudat de Mexico din 1975 dezbaterile au privit şi violenţa împotriva femeilor, pacea şi securitatea, taxarea, reducerea riscului dezastrelor.

Mihaela Scarlat

RESPECTAREA DREPTURILOR ŞI LIBERTĂŢILOR FUNDAMENTALE ALE OMULUI, A TRATATELOR INTERNAŢIONALE PRIVIND DREPTURILE OMULUI ÎN CAZUL PERSOANELOR DE CETĂŢENIE ROMÂNĂ ŞI NU NUMAI, AFLATE ÎN ORICE FORMĂ DE DETENŢIE PE TERITORIUL ROMÂNIEI

Comisia pentru drepturile omului, culte şi problemele minorităţilor naţionale a organizat la iniţiativa Subcomisiei pentru monitorizarea respectării drepturilor persoanelor private de libertate în data de 14 octombrie dezbaterea cu tema „Respectarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului, a tratatelor internaţionale privind drepturile omului în cazul persoanelor de cetăţenie română şi nu numai, aflate în orice formă de detenţie pe teritoriul României".

La această manifestare au participat directorul Institutului Român pentru Drepturile Omului, reprezentanţi ai Avocatului Poporului, ai Administraţiei Naţionale a Penitenciarelor, precum şi din partea Inspectoratului General al Poliţiei Române şi a Ministerului Justiţiei, reprezentanţi ai organizaţiilor neguvernamentale pentru apărarea drepturilor omului, precum şi parlamentari.

Pe parcursul dezbaterii s-a insistat asupra monitorizării şi protecţiei, într-o mai mare măsură, a drepturilor persoanelor private de libertate, precum şi asupra consolidării dialogului instituţional dintre factorii responsabili de respectarea acestor drepturi, ca şi de îmbunătăţirea condiţiilor de deţinere -prin reducerea aglomerării din penitenciarele existente - inclusiv prin construirea unor unităţi penitenciare noi la Ploieşti şi la Caracal.

Carmen Năstase

ZIUA INTERNAȚIONALĂ A FEMEILOR RURALE

O preocupare aparte o reprezintă evoluția drepturilor femeii din mediul rural pentru că au constituit și reprezintă încă o preocupare importantă pentru organismele internaționale, regionale și naționale. Ele au fost prevăzute în instrumentele internaționale și există mecanisme de protecție a lor.

Femeile din acest mediu își aduc o contribuție cheie în economiile globale având un rol foarte important atât în națiunile dezvoltate cât și în cele în curs de dezvoltare – ele contribuie la dezvoltarea agriculturii, la îmbunătățirea condițiilor de securitate a hranei și pot ajuta la reducerea nivelelor sărăciei în comunitățile din care fac parte. În anumite părți ale lumii ele reprezintă 70% din forța de muncă din agricultură, ceea ce înseamnă 43% din totalul muncitorilor agricoli din întreaga lume. Statisticile arată că dacă femeile ar avea același acces ca și bărbații în procesul producției agricole, atunci ele ar îmbunătăți randamentul fermelor respective cu 20%-30%, salvând de la foamete 100-150 de milioane de oameni.

Inegalitatea de gen, accesul limitat la linii de credit, la servicii de sănătate și educație, rămân principalele provocări cu care se confruntă femeia rurală. Mai mult decât atât, criza alimentară și economică globală, precum și schimbările climatice au agravat situația acestora. Se estimează că 60% dintre oamenii înfometați de pe planetă sunt femei și fete. Cu toate acestea, statisticile oferite de Organizația ONU pentru Alimentație și Agricultură (FAO) arată că productivitatea ar avea de câștigat dacă s-ar asigura femeilor acces egal la fertilizatori, semințe și unelte agricole – ceea ce ar reduce considerabil numărul oamenilor de pe glob, care suferă de foame.

Recunoscând rolul crucial și contribuția femeilor rurale, Adunarea Generală a ONU a adoptat rezoluția 62/136 din 18 decembrie 2007, prin care ziua de 15 octombrie a fost proclamată drept Ziua Internațională a Femeilor Rurale. Nu întâmplător această zi este celebrată în ajunul Zilei Internaționale a Alimentației, pentru a sublinia rolul femeii rurale în producția agricolă și în securitatea alimentară. Aceste zile preced ziua de 17 octombrie, Ziua Internațională pentru Eradicarea Sărăciei.

În 2015 statele membre ONU au recunoscut necesitatea adoptării unei noi agende de dezvoltare durabilă[1]. Ca urmare a unui proces de negociere care a durat mai mult de doi ani, cu o participare fără precedent a societății civile, pe 2 august 2015, guvernele au adoptat cele 17 noi obiective ale dezvoltării durabile cu cele 169 de ținte care își propun să pună capăt sărăciei, să combată inegalitatea și să promoveze prosperitatea prin protecția mediului, considerând că toate acestea trebuie să fie realizabile până în anul 2030. La summitul ONU din 25-27 septembrie cele 17 obiective de dezvoltare durabilă au fost adoptate în mod oficial de către statele membre, care au aprobat documentul ”Să transformăm lumea noastră: Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă”. Agenda 2030 cum este denumit pe scurt acest document își propune să continue Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului, stabilite în anul 2000, care se axau în principal pe reducerea sărăciei și a foametei, combaterea bolilor, egalitatea de gen, reducerea mortalității infantile, accesul la igienă și apă potabilă până în anul 2015. Noile obiective de Dezvoltare Durabilă, reprezintă o agendă mai vastă, care vine în sprijinul finalizării obiectivelor de dezvoltare ale mileniului, propunându-și să aducă la îndeplinire tot ceea ce nu a fost realizat până în prezent, printr-o abordare a cauzelor care se află la rădăcina problemei sărăciei și inegalității din perspectiva nevoii universale de dezvoltare a tuturor popoarelor.

Noua agendă este un plan de acțiune pentru prosperitatea planetei, pentru pace și parteneriat. Ea promovează pacea într-o societate echitabilă și inclusivă, propunându-și țelul ambițios de a pune capăt sărăciei până în 2030 prin promovarea unei prosperități economice împărtășite de către toate popoarele, precum și dezvoltarea socială și protecția mediului în toate țările lumii. În cele 17 obiective ale agendei, obiectivul nr. 5 este unul special, dedicat

[1] A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, *Noi obiective pentru dezvoltare durabilă*, Revista „Drepturile Omului”, nr. 2/2015, IRDO, pp 7- 14; Daniela Albu, *Transformarea lumii noastre: Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă*, Revista „Drepturile Omului”, nr. 3/2015, IRDO, pp. 19-24.

egalității de gen, emancipării femeilor și fetelor, iar referirea la egalitatea și promovarea femeilor se regăsește adesea și printre țintele celorlalte obiective ale Agendei. Obiectivul nr. 5 conține nouă ținte care în cea mai mare parte au fost propuse de către organizația Femeile ONU. Dintre aceste nouă ținte, cea de a șaptea se referă în mod explicit la femeia rurală:

„Realizarea unor reforme care să le ofere femeilor drepturi egale la resursele economice, precum și accesul la proprietate și control asupra pământului sau a altor forme de proprietate, la servicii financiare, moșteniri și resurse naturale. Toate acestea sunt esențiale pentru securitatea economică, pentru condiții de muncă decentă, mijloace de trai durabile și condiții de viață adecvate[2]".

Nu este de neglijat faptul că obiectivele de dezvoltare ale mileniului nu au fost atinse mai ales în mediul rural, unde sărăcia este mai acută decât în mediul urban. Majoritatea femeilor rurale sunt de fapt muncitori neplătiți în familie, ele fiind arareori cuprinse în sondaje și statistici. Femeia din mediul rural este expusă unor locuri de muncă precare sau prost plătite în cazul în care reușește să fie angajată. De multe ori, pe lângă munca la ferma proprie – care de multe ori nu reprezintă decât un mijloc de subzistență și nu de câștig, ea este împovărată de creșterea copiilor sau de îngrijirea bătrânilor din familie. De multe ori femeile lucrează mai multe ore decât bărbații. Ele au acces redus la oportunități și resurse, iar munca lor este mai puțin recunoscută și mai puțin profitabilă decât cea a bărbaților. Rolul lor este crucial, ele contribuie la transformarea producției agricole în hrană și la siguranța alimentară, fiind responsabile cu cultivarea pământului, creșterea animalelor, răsădirea legumelor în gospodăriile lor – activități pe care le desfășoară în primul rând pentru a hrăni familia și în al doilea rând pentru obținerea unui venit din aceste activități. Majoritatea femeilor se ocupă și cu prepararea hranei și tocmai de aceea rolul lor în nutriție este major. Deși unele femei se află încă în poziții vulnerabile în comparație cu bărbații, există statistici mondiale care arată că unele femei din mediul rural știu cum să folosească în avantajul lor oportunitățile unei economii verzi: noi recolte, noi tehnologii, noi piețe de desfacere.

În contextul crizei globale a alimentației și al unor schimbări climatice tot mai dramatice, accesul la resurse productive pentru hrană și dezvoltare rurală a devenit de o importanță majoră. Inegalități semnificative dintre bărbați și femei se manifestă și în domeniul bogăției, al deținerii de terenuri agricole în proprietate. Femeile din mediul rural au acces limitat la tehnologii și infrastructură, ceea ce rezultă în costuri de lucru mult mai ridicate pentru femei decât pentru bărbați. Ele au de obicei acces la pământ de calitate inferioară, sau la loturi mai mici. Se estimează că femeile rurale dețin mai puțin de 10% din proprietăți în țările dezvoltate și doar 2% în țările în curs de dezvoltare.

De asemenea, femeile rurale au acces limitat la piețe de desfacere și la resurse financiare, ceea ce le limitează posibilitatea de a face afaceri sau comerț, deci implicit și potențialul de a obține venituri. Este esențial ca ele să aibă acces la servicii financiare, economii, asigurări și credite pentru a putea să beneficieze de oportunități și să scape de sărăcie. Accesul la microfinanțare poate contribui la investiții în telefoane celulare, computere, panouri solare care să genereze electricitate sau tehnologii care să contribuie la creșterea profitului în micile lor afaceri. În zonele rurale din unele țări microfinanțarea s-a dovedit de succes, acolo unde a fost combinată cu o serie de servicii sociale și a contribuit la consolidarea capacităților, la o așa numită alfabetizare economică și o conștientizare a necesităților și standardelor pieței de desfacere. Pentru o adevărată emancipare a femeii rurale, pentru ca ea să își cunoască drepturile este necesar și sprijinul organizațiilor de afaceri și comerț. Accesul la tehnologie și informație poate contribui la eliminarea intermediarilor și la obținerea unui profit viabil. Dar deși este o sursă de trai pentru foarte mulți locuitori ai planetei, agricultura de sine stătătoare nu poate reduce sărăcia din mediul rural. Sunt necesare și alte oportunități de angajare, care să permită gospodăriilor rurale să își diversifice veniturile și să se asigure împotriva pierderilor din agricultură datorate șocurilor climatice.

[2] See more at: http://www.unwomen.org/en/what-we-do/post-2015/why-goal-5-matters#sthash.BEE89KjI.dpuf.

Posibilităţi de angajare decentă în mediul rural rămân încă mari provocări ale societăţii actuale, fie că este vorba de muncă prost plătită, de nerespectarea dreptului angajatului şi de o protecţie socială neadecvată, fie de anumite tipuri de muncă nerecunoscute sau neprotejate prin lege. Implementarea legislaţiei muncii este de obicei limitată în mediul rural. O modalitate de a promova dezvoltarea rurală este sporirea accesului femeilor la ocuparea forţei de muncă, la muncă decentă şi protecţie socială prin generarea unor oportunităţi de muncă pe plan local, dar în afara agriculturii, cum ar fi în comerţul cu ridicata şi cu amănuntul, mica industrie rurală, agro-business, întreprinderi comerciale, transport, depozitare, precum şi în sectorul serviciilor locale: educaţie, sănătate, finanţe şi asigurări, turism, restaurante sau magazin local. De asemenea, prin angajarea pentru lucrări publice se pot obţine condiţii de muncă decente prin furnizarea de lucru cu program fix fie şi temporar, dar cu salarii decente şi dreptul la toate asigurările sociale şi de sănătate.

Sunt necesare investiţii publice în infrastructură durabilă (de exemplu transportul public, salubritate, surse regenerabile de energie şi combustibil, tehnologii care ar contribui la reducerea emisiilor gazelor de seră – sobe de gătit cu combustibil eficient, purificarea apei potabile şi un sistem de pompare eficient), ceea ce ar reduce substanţial timpul petrecut de femei în gospodărie sporind astfel opţiunile pentru munca remunerată şi mobilitate.

Trebuie menţionat faptul că s-au făcut progrese şi în domeniul menţionării femeii rurale în tratate de drepturile omului şi în alte tratate şi documente internaţionale. Convenţia pentru Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare împotriva Femeilor (CEDAW) este singurul tratat internaţional de drepturile omului care are un articol special dedicat femeilor rurale şi care face apel la statele membre să ia toate măsurile necesare pentru eliminarea discriminării femeilor rurale. De asemenea o serie de convenţii ale Organizaţiei Internaţionale a Muncii (OIM) fac referire la drepturile muncitorilor şi lucrătorilor din mediul rural.

Este de remarcat rolul important pe care l-a avut organismul Femeile ONU în pregătirea obiectivului 5 din Agenda 2030. Încă din septembrie 2011 un Grup de Experţi ONU s-a reunit la Accra, în Ghana pe tema **emancipării economice a femeii rurale.** Femeile ONU, în colaborare cu Organizaţia ONU pentru Alimentaţie şi Agricultură (FAO), cu Fondul Internaţional pentru Dezvoltare Agrară (IFAD) şi cu Programul Mondial pentru Alimentaţie (WFP) s-au angajat în explorarea unor strategii în acest scop. Acest grup de experţi a analizat progresul înregistrat în implementarea politicilor existente de promovare a egalităţii de gen şi a emancipării economice a femeilor rurale, explorând de asemenea, noi strategii care ar putea contribui la această emancipare şi identificând bune practici şi politici eficiente, care s-au remarcat în acest domeniu, precum şi o serie de recomandări concrete ca linii de acţiune pentru sprijinul femeilor rurale. Grupul de experţi s-a axat pe: rolul femeilor în agricultură, accesul femeii rurale la resurse productive, tehnologii, pieţe de desfacere şi finanţare, oportunităţi de angajare şi venituri decente, generarea unor alte oportunităţi decât lucrul în agricultură, prin dezvoltarea infrastructurii şi serviciilor, rolul femeii rurale în gestionarea resurselor naturale şi a adaptării la schimbările climatice, existenţa unor instituţii şi politici eficiente care să promoveze o dezvoltare rurală dinamică.

În iulie 2015 în cadrul celei de a treia Conferinţe Internaţionale „Finanţarea pentru Dezvoltare” s-a recunoscut în mod expres că egalitatea de gen este un element major în realizarea unei dezvoltări Durabile iar statele membre ONU au adoptat Agenda de Acţiune de la Addis Ababa. În prezent organismul Femeile ONU lucrează cu un grup de state membre pentru implementarea Planului de Acţiune pentru o Transformare Financiară în vederea Egalităţii de Gen şi a Emancipării Femeii.

La doar două zile după adoptarea Agendei 2030 în cadrul Summit-ului ONU, pentru a stimula angajamente concrete în promovarea egalităţii de gen, a drepturilor şi emancipării femeilor aflate în centrul agendei globale, UN Women şi Republica Populară Chineză au organizat şi găzduit „Reuniunea liderilor mondiali privind egalitatea de gen şi emanciparea femeii: Un angajament la acţiune”

în data de 27 septembrie 2015, la sediul ONU din New York.

În cadrul Adunării Generale a ONU se discută de mulți ani despre îmbunătățirea statutului femeii rurale recunoscându-se rolul crucial al acesteia în dezvoltarea agriculturii, dar data de 25 septembrie reprezintă o dată istorică în istoria diplomației și a Organizației Națiunilor Unite, datorită adoptării prin consens în cadrul Summit-ului ONU a documentului intitulat „Transformarea lumii noastre: Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă", prin care sunt enunțate cele 17 obiective ale dezvoltării durabile globale pe o perioadă de 15 ani. Cu această ocazie, Secretarul General al ONU Ban Ki-moon a declarat că Agenda 2030 „marchează o schimbare de paradigmă în abordarea provocărilor emergente. Este nevoie ca noi toți să ne angajăm la eradicarea sărăciei extreme, să luptăm împotriva inegalității, **pentru emanciparea femeilor și fetelor, să protejăm resursele naturale,** să contribuim la îmbunătățirea guvernării și să încurajăm creșterea economică durabilă și favorabilă incluziunii sociale, să ne concentrăm eforturile colective pentru a ne asigura că cei mai nevoiași vor obține o șansă egală în viață".

Secretarul General ONU, Ban Ki-moon a transmis mesajul său special pentru Ziua Internațională a Femeilor Rurale, de pe 15 octombrie 2015 în contextul recentei adoptări a obiectivelor pentru dezvoltare durabilă din cadrul Agendei 2030, mesaj pe care îl vom prezenta în continuare:

„Celebrăm Ziua Internațională a Femeii Rurale anul acesta la doar o lună de când s-a adoptat de către conducătorii lumii Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă. Provocarea noastră este să profităm acum de această oportunitate oferită de noul document cadru și să fim inspirați pentru transformarea vieții femeilor rurale.

Femeile rurale reprezintă o proporție semnificativă, vitală și considerabilă a omenirii. Ele sunt fermiere, lucrătoare, horticultoare, vânzătoare la piață, femei de afaceri și lideri în comunitățile lor. Femeile rurale sunt coloana vertebrală a mijloacelor de trai durabile, ele oferă securitatea alimentară pentru familia și comunitatea lor. Munca lor este crucială nu numai pentru progresul gospodăriilor rurale și al economiilor locale, dar și pentru economiile naționale, prin intermediul participării femeii rurale în lanțul valorilor agricole.

Cu toate acestea, femeile rurale suferă în mod disproporționat de sărăcie și se confruntă cu forme multiple de discriminare, violență și insecuritate. În cei cincisprezece ani de eforturi sub egida Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului s-au înregistrat doar îmbunătățiri minore în situația femeilor rurale. Ele au salarii mai mici decât bărbații din mediul rural sau decât femeile și bărbații din mediul urban pentru fiecare indicator ale obiectivelor mileniului pentru care avem date disponibile.

A venit timpul să schimbăm această situație. Noile obiective ale dezvoltării durabile au în centrul lor egalitatea de gen și emanciparea femeii și includ o țintă care prevede dublarea productivității agricole și a veniturilor micilor producători, în special a femeilor. Într-adevăr femeile sunt importante pentru succesul celor mai multe dintre cele 17 obiective ale Agendei 2030.

Pentru ca femeile rurale să o ducă mai bine în următorii 15 ani, trebuie să construim pe ceea ce am învățat pe parcursul implementării obiectivelor de dezvoltare ale mileniului. Sărăcia extremă este pe scară largă un fenomen rural. Trebuie să realizăm sisteme de protecție flexibile, piețe de muncă și de producție, instituții de bună guvernare, și organizații de societate civilă astfel încât femeile rurale să poată contribui la dezvoltarea durabilă și să beneficieze de aceasta.

Ziua internațională a femeilor rurale este un moment oportun de a asculta mai atent vocile femeilor și de a afla despre experiențele lor din toate colțurile lumii. Trebuie să acționăm pentru a ne îndeplini angajamentele pe care ni le-am luat de a crea oportunități pentru femeile rurale prin toate obiectivele relevante pe care ni le-am propus în Agenda 2030 și astfel să contribuim la progresul mondial pentru toți."

Daniela Albu

70 DE ANI DE LA CREAREA ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE

Cu ocazia împlinirii, la 24 octombrie 2015, a 70 de ani de la crearea Organizației Națiunilor Unite și a 60 de ani de la aderarea României la ONU, sub egida Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților, a Comisiei pentru drepturile omului, culte și minoritățile naționale a Senatului, a Comisiei juridice, de disciplină și imunități a Camerei Deputaților și în organizarea Institutului Român pentru Drepturile Omului (IRDO) și a Asociației pentru Națiunile Unite din România (ANUROM), s-au desfășurat lucrările Conferinței „70 de ani de la crearea ONU".

În deschiderea lucrărilor, după prezentarea mesajului secretarului general ONU Ban Ki Moon, au adresat cuvinte de salut din partea comisiilor parlamentare deputat dr. Tamara Dorina Ciofu, vicepreședintă a Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților, președinta Subcomisiei pentru egalitatea de tratament și nediscriminare, Camera Deputaților, deputat prof. univ. dr. Bogdan Liviu Ciucă, președinte al Comisiei juridice de disciplină și imunități, Camera Deputaților, și senator Cristiana Irina Anghel, membră a Comisiei pentru învățământ, știință, tineret și sport, care s au referit la misiunea ONU, la contribuția organizației la dezvoltarea democrației și a statului de drept în lume precum și la contribuția României la activitatea organizației mondiale. A urmat un moment de recunoaștere a meritelor unor personalități din România care, prin activitatea desfășurată, au contribuit de a lungul timpului la realizarea idealurilor Cartei ONU în țara noastră, Asociația pentru Națiunile Unite din România conferindu-le medalii jubiliare sau diplome de excelență.

În continuare, s-a arătat că această conferință își propune să rememoreze momente importante din activitatea ONU în domeniul dreptului internațional și al promovării și protecției drepturilor omului (prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu, director IRDO); s-a evidențiat contribuția Asociației pentru Națiunile Unite din România, membră a Federației Mondiale a Asociațiilor pentru Națiunile Unite, organizație neguvernamentală independentă creată în 1946, singurul ONG mondial care are drept scop susținerea ONU și a sistemului acestuia și care beneficiază de statut consultativ pe lângă ECOSOC (ministru consilier în Ministerul Afacerilor Externe Florin Emeric Saghi, vicepreședinte al Asociației pentru Națiunile Unite din România).

În cadrul conferinței, au fost abordate teme precum „Crearea ONU, obiectivele, principiile și structurile ONU. Crearea justiției internaționale" (prof. univ. dr. Raluca Beșteliu), „Organele reprezentative ale ONU" (prof. univ. dr. Dumitra Popescu); „Instituții specializate și organisme pentru cooperarea în domeniul economic, tehnic, științific, social, cultural. Convenția Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO) (prof. univ. dr. Maria Magdalena Jianu, director general, Ministerul Educației și Cercetării Științifice) și prof. univ. dr. Gheorghe Iancu); „Inițiative românești la ONU" (Victoria Popescu, ministru plenipotențiar, Ministerul Afacerilor Externe); „Inițiativa ONU: Alianța civilizațiilor" (Victoria Popescu, Daniela Albu); „Drepturile fundamentale ale omului, demnitatea și valoarea persoanei umane, egalitatea în drepturi a femeilor și bărbaților" (prof. univ. dr. Mădălina Tomescu, conf. univ. dr. Marcela Monica Stoica, cercet. șt. Mihaela Scarlat); „Noi instrumente și mecanisme din domeniul drepturilor omului – Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități" (Mihaela Ungureanu, președintă a Autorității Naționale pentru Persoanele cu Dizabilități, dr. Anna Maria Neagoe, cercet. șt. Marius Mocanu, cercet. șt. Olivia Florescu); „Provocări ale acestui mileniu: migrația" (lect. dr. Adrian Bulgaru, lect. dr. Catrinel Brumar, Ioan Zonga).

La lucrări au participat membri ai Parlamentului, consilieri parlamentari, reprezentanți ai unor ministere, ai mediului academic, avocați, reprezentanți ai unor organizații neguvernamentale, ai mass-media, ai Academiei Internaționale de Drept Comparat, ai Institutului Internațional de Drept de Inspirație și Expresie Franceze, ai Institutului European de Drept și ai Agenției de Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, ai Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței.

Dând curs recomandării Secretarului general al ONU, domnul Ban Ki moon, care în finalul

mesajului adresat pentru Ziua Naţiunilor Unite 2015 a recomandat ca acest moment aniversar să fie marcat şi prin iluminarea în culoarea albastră a unor monumente şi clădiri din lumea întreagă, participanţii la conferinţă au propus preşedintelui Camerei Deputaţilor, d-lui Valeriu Ştefan Zgonea, ca în ziua de 24 octombrie 2015 clădirea Palatului Parlamentului României să fie iluminată în albastru.

În încheierea conferinţei, a fost adoptată „Declaraţia de la Bucureşti", în care sunt evidenţiate realizările ONU în cei 70 de ani de la crearea sa, provocările cărora trebuie să le facă faţă în perspectiva atingerii obiectivelor Agendei pentru dezvoltare post-2015 în scopul garantării drepturilor omului şi pentru generaţiile viitoare.

Cu acelaşi prilej, Institutul Român pentru Drepturile Omului a pus la dispoziţia participanţilor lucrări editate de acesta consacrate protecţiei şi promovării drepturilor omului în sistemul ONU.

Mihaela Scarlat

LANSAREA PROIECTULUI CLARITY

În cadrul conferinţei din 21 octombrie 2015, consacrată aniversării a 70 de ani de la înfiinţarea Organizaţiei Naţiunilor Unite, organizată la Palatul Parlamentului, de Institutul Român pentru Drepturile Omului împreună cu Comisia juridică, de disciplină şi imunităţi şi Comisia pentru drepturile omului, culte şi problemele minorităţilor naţionale a Camerei Deputaţilor, a Comisiei pentru drepturile omului, culte şi minorităţile naţionale a Senatului şi Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, a fost prezentat proiectul CLARITY (Complaints, Legal Assistance and Rights Information Tool for You), lansat în data de 7 octombrie 2015 de Agenţia pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene.

Acest instrument online interactiv, care are scopul de a veni în sprijinul celor care consideră că le au fost încălcate drepturile fundamentale, acoperă în prezent 12 state membre ale Uniunii Europene (Austria, Cipru, Finlanda, Franţa, Italia, Irlanda, Polonia, Portugalia, România, Slovacia, Spania şi Ungaria) şi este disponibil în limba engleză. Institutul Român pentru Drepturile Omului a participat ca partener în cadrul acestui proiect urmărind poziţionarea României în rândul statelor care susţin şi asigură respectarea drepturilor fundamentale ale omului.

Potrivit regulamentului de instituire, CLARITY are drept scop să identifice şi să ofere informaţii privind organismul non-judiciar cel mai adecvat pentru a rezolva o anumită problemă din sfera drepturilor fundamentale, pornind de la ideea că fiecare stat dispune de organisme publice de specialitate care pot oferi informaţii sau pot ajuta în situaţii de încălcare a drepturilor fundamentale.

Instrumentul online CLARITY acoperă diferite domenii ale drepturilor fundamentale, inclusiv zona non-discriminării. Instrumentul pilot vizează şi intermediari, pentru orientarea către un organism competent a victimelor cărora le-au fost încălcate drepturile fundamentale.

Acest instrument pune, totodată, la dispoziţie informaţii asupra modului şi locului unde trebuie depusă o petiţie precum şi a locului celui mai apropiat de domiciliul persoanelor cărora le-au fost încălcate drepturile fundamentale în care acestea să poată primi asistenţă.

Proiectul CLARITY urmăreşte o strânsă colaborare şi implicarea directă a instituţiilor Ombudsmanului, instituţiilor naţionale pentru drepturile omului, organismelor privind egalitatea şi a altor instituţii şi organisme care pot oferi cetăţenilor sprijin în respectarea drepturilor fundamentale.

Adrian Bulgaru

CEA DE A 4-A EDIȚIE A CONFERINȚEI INTERNAȚIONALE „DREPTUL ȘI ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ – RESPONSABILITATE ȘI RĂSPUNDERE LEGALĂ ÎN EXERCITAREA PROFESIILOR REGLEMENTATE” 5-6 NOIEMBRIE, 2015, TÂRGU MUREȘ

Departamentul de Drept și Administrație Publică din cadrul Facultății de Economie, Drept și Științe Administrative „Petru Maior” a organizat cea de a 4-a ediție a conferinței internaționale „Dreptul și Administrația Publică – responsabilitate și răspundere legală în exercitarea profesiilor reglementate”, cu concursul Centrului de Cercetări în Urbanism și Politici Publice și cu Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș. De asemenea, au colaborat la desfășurarea evenimentului Baroul Mureș, Asociația „Pro Iure”, Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociația Română de Drept și Afaceri Europene, Masteratul Profesional European în Administrație Publică (MPEAP0 și editura „Universul juridic”.

Temele principale ale conferinței au fost: dreptul public, dreptul privat, administrația publică, dreptul medical.

Președinte onorific al Conferinței a fost doamna Jacqueline Morand-Deviller, decan onorific și profesor emerit, Universitatea Sorbona și cavaler al Legiunii de Onoare în grad de ofițer. Co-președinți ai evenimentului au fost Călin Enăchescu, Rector al Universității „Petru Maior” și Leonard Azamfirei, rector al Universității de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș.

Este demn de menționat faptul că Universitatea „Petru Maior” din Târgu Mureș s-a remarcat în ultimii zece ani în lumea academică a dreptului din România prin spiritul creativ și umanist, afirmându-și vocația deosebită în promovarea legislației naționale și internaționale pe principiul *ars aequi et boni* prin intermediul unor astfel de manifestări științifice de largă audiență care să reunească specialiștii în domeniu printr-un schimb perpetuu ale celor mai noi informații și împărtășirea unor exemple de practici demne de urmat.

Evenimentul a reunit comunitatea academică și personalități naționale și internaționale, care au adus o contribuție substanțială în domeniul dreptului procedural contribuind la crearea unor adevărate repere în domeniu. De-a lungul unei întregi decade, generații de studenți, profesori și cercetători au participat în mod activ la transformarea acestui eveniment într-o adevărată tradiție.

Olivia Florescu

CEA DE A 2-A EDIȚIE A CONFERINȚEI ANUALE INTERNAȚIONALE „DREPTUL ȘI ADMINISTRAREA JUSTIȚIEI DIN PERSPECTIVĂ INTERDISCIPLINARĂ” 20-22 NOIEMBRIE, 2015, BUCUREȘTI

În perioada 20 - 22 noiembrie 2015 a avut loc cea de a doua ediție a Conferinței internaționale „Dreptul și Administrarea Justiției”, organizată de departamentul de drept „Victor Dan Zlătescu” al Școlii Naționale de Științe Politice și Administrative din București, în colaborare cu Institutul Român pentru Drepturile Omului, Universitatea „Petru Maior”, facultatea de Economie, Drept și Științe Administrative, din Târgu Mureș, Universitatea „Magna Graecia”, departamentul de drept, istorie, economie și sociologie, Catanzaro, Italia, Uniunea Juriștilor din România și Asociația pentru Națiunile Unite din România, membră a Federației Mondiale a Asociațiilor pentru Națiunile Unite.

În deschidere, referindu-se la importanța acestei manifestări au luat cuvântul din partea Școlii Naționale de Științe Politice și Administrative: profesor emerit dr. Ioan Alexandru, primul decan al Facultății de

Administrație Publică, decan conferențiar dr. Diana Iancu, prodecan conferențiar dr. Mihaela Cărăușanu, șef de departament, conferențiar dr. Mădălina Cocoșatu. În continuarea sesiunii plenare au prezentat alocuțiuni salutând inițiativa acestei conferințe internaționale prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu, director al Institutului Român pentru Drepturile Omului, membru titular al Academiei Internaționale de Drept Comparat, prof. dr. Monna Lisa Magdo Belu, membru al Curții de Arbitraj Comercial Internațional, de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României și Florin E. Shagi, Ministru Consilier, Ministerul Afacerilor Externe și vicepreşedinte al Asociației pentru Naţiunile Unite din România.

Lucrările conferinței s-au desfășurat atât în plen, cât și în seminarii, pe grupuri de lucru. S-au înscris cu comunicări participanți din mai multe state europene. Au fost abordate teme de interes european și internațional privind evaluarea capacității judiciare, influența drepturilor omului asupra legislației, migrația și dreptul, probleme de monitorizare și evaluare în domeniul administrației publice, globalizarea și dezvoltarea durabilă, medierea și negocierea. Practicieni din România și din străinătate au prezentat lucrări analitice și de drept comparat, exemple de bune practici și studii de caz. Studiile și comunicările prezentate în cadrul grupurilor de lucru au abordat subiecte diverse cu referire la teme de interes global alese pentru această ediție, precum problema necesității elaborării unor politici publice în România, care să rezoneze cu valorile europene relevante, identificarea unui sistem de indicatori privind impactul, pe care îl pot avea asupra societății și asupra dezvoltării economice măsurile de combatere a corupției, dezvoltarea unor întreprinderi sociale, ca expresie a schimbării și inovării într-o societate modernă, instrumente de evaluare periodică a stadiilor de dezvoltare regională, analize comparative interdisciplinare și perspective actuale privind impactul măsurilor de criză în unele state membre ale Uniunii Europene.

În cadrul primului grup de lucru au fost dezbătute teme privind „Evaluarea capacității juridice". Au fost abordate următoarele subiecte: „Aspecte din istoria drepturilor omului"; „Evaluarea nivelului integrității administrației publice: între moralitate și lege", „Reforma justiției și consolidarea capacității administrației publice"; „Problema traseismului politic"; „Accesul la justiție în cazuri de discriminare la nivel european"; „Necesitatea stabilirii unor noi indicatori de performanță în sistemul juridic, care ar trebui să stea la baza politicilor de reformă";

Lucrările celui de al doilea grup de lucru „Influența drepturilor omului asupra legislației" au avut ca tematică: „Inițiativa globală a ONU, Alianța civilizațiilor – o punte între orient și occident"; "Dizabilitatea din perspectiva drepturilor omului în sistemul ONU"; „Relația dintre administrația publică și instituțiile de cult în domeniul protecției libertății religioase în Europa"; „Aspecte privind implementarea Cartei Europene a Drepturilor Fundamentale"; „Dezinstituționalizarea – soluția unei vieți independente pentru persoanele cu dizabilități"; „O nouă viziune asupra educației de calitate"; „Caracteristicile principale ale unei bune guvernări"; „Mediul de afaceri și drepturile omului".

La cel de al treilea grup de lucru, sub titlul general „Migrația și dreptul" s-au abordat teme precum „Clasificările tipurilor de azil"; „Problemele migrației între protecția drepturilor omului și securitatea europeană"; „Imigrarea și integrarea imigranților" - studii de caz pe probleme de migrație; „Imigrarea și sărăcia"; „Protecția drepturilor refugiaților, instrumente și mecanisme";

Pe tema principală „Probleme de monitorizare și evaluare în administrația publică", în cadrul celui de al patrulea grup de lucru s-a discutat despre „Evoluții ale reformei taxelor în Italia", „Îmbunătățirea eficienței achizițiilor publice în România", „Problemele recentei crize financiare – o abordare analitică a experienței poloneze", „Sistemele de evaluare a performanțelor în sectorul public", „Principiul nediscriminării pe criterii de naționalitate la angajarea în funcții publice, studiu de drept comparativ"; „Îmbunătățirea organizației administrativ-teritoriale", „Transparența în administrația publică".

Participanții la cel de al cincilea grup de lucru reunit sub tematica „Globalizarea și dezvoltarea durabilă", au prezentat lucrări pe următoarele subiecte: „Evoluția principiului dezvoltării durabile Post-Rio+20"; „Noile obiective ale dezvoltării durabile – Agenda

2030”; „Organizațiile non-profit în sistemul de sănătate italian”; „Aspecte privind drepturile sociale în Uniunea Europeană”; „Rolul inspecției muncii în protecția drepturilor angajaților”; „Politicile sociale europene în perspectiva anului 2020”; „Calitatea serviciilor medicale din spitale în raport cu așteptările populației”; „Noua viziune urbană – un instrument în crearea zonelor metropolitane”:

Tematica medierii și negocierii a fost abordată de participanții la cel de al șaselea grup de lucru, care au prezentat următoarele lucrări: „Medierea internațională în secolul globalizării, inteligența multiculturală a mediatorului”; „Experiența africană a medierii”; „O analiză comparativă a standardelor de mediere în Uniunea Europeană”; „Activitatea mediatorului european în criza din Ucraina”: „Mentorul – instrumentul de echilibru dintr-o organizație”; „Femeile și medierea”; „Rolul inteligenței emoționale în dezvoltarea aptitudinilor și competențelor mediatorului”;

În încheierea conferinței au avut loc seminarii pe tematicile analizate în grupurile de lucru și au fost prezentate rapoartele finale ale acestora.

De asemenea, participanții și-au exprimat aprecierea deosebită pentru contribuția adusă de membrii comitetului științific și de membrii comitetului de organizare ai acestei manifestări, care a devenit deja o tradiție datorită interesului pe care îl prezintă pentru teoreticienii și practicienii dreptului din țară și din alte state, precum și nivelului înalt al comunicărilor prezentate și al dezbaterilor, care evident, contribuie la evoluția legislației interne și europene.

O mențiune specială și pentru contribuția adusă la desfășurarea lucrărilor de către membrii Institutului European de Drept de la Viena și ai Institutului Internațional de Drept de Expresie și Inspirație Franceză.

Daniela Albu

EXERCITAREA DREPTULUI LA NEDISCRIMINARE ȘI EGALITATEA DE ȘANSE ÎN SOCIETATEA CONTEMPORANĂ

Conferința Internațională a Nediscriminării și Egalității de Șanse – NEDES 2015

În perioada 24-26 noiembrie, la sala Drepturilor Omului, Palatul Parlamentului, a avut loc Conferința Internațională a Nediscriminării și Egalității de Șanse – NEDES 2015, aflată la cea de a IX-a ediție, organizată, sub egida Agenției pentru Drepturile Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) reprezentată de prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu, membru în Consiliul de administrație al FRA, și de Alice Hamilton, expert FRA, de Comisia pentru Drepturile Omului, Culte și Problemele Minorităților Naționale a Camerei Deputaților, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” București și cu concursul cercetatorilor Institutului Român pentru Drepturile Omului. Tema Conferinței din acest an a fost ”Exercitarea dreptului la nediscriminare și egalitate de șanse în societatea contemporană”.

Conferința a avut ca obiectiv principal să ofere specialiștilor din domeniul drepturilor omului oportunitatea de a analiza și compara cercetările interdisciplinare și multidisciplinare, schimbând opinii despre respectarea principiului nediscriminării și cel al egalității de șanse , precum și despre bune practici, atât în societatea românească, cât și la nivel internațional.

S-a reușit astfel, stabilirea unui dialog constructiv între specialiști în domeniul drepturilor omului, studenți și masteranzi, care a contribuit la o mai bună cunoaștere, popularizare și creștere a gradului de conștientizare privind necesitatea respectării principiilor nediscriminării și egalității de șanse, atât între bărbați și femei, cât și între diferitele categorii de persoane.

Lucrările Conferinței au fost structurate pe trei secțiuni: Egalitate de șanse și nediscriminare în justiție și politică; Egalitate de șanse și nediscriminare în învățământ și pe piața muncii; Prevenirea și combaterea faptelor

comise din ură.

Printre lucrările prezentate în cadrul evenimentului se numără: „Sărăcia şi filantropia la români- de la cutumă la lege. Dreptul la un nivel de trai decent”- prof. univ. dr. Mădălina Tomescu, Facultatea de Ştiinţe Juridice şi Administrative, Universitatea Creştină Dimitrie Cantemir, conf. univ. dr. Liliana Trofin, Facultatea de Istorie, Universitatea Creştină Dimitrie Cantemir, „Aspecte ale discriminării multiple” - prof. univ. dr. Irina Zlătescu, membru titular al Academiei Internaţionale de Drept Comparat, director al Institutului Român pentru Drepturile Omului, „Forme ale discriminării-discriminarea directă, discriminarea indirectă, hărţuirea, victimizarea şi ordinul de a discrimina”- dr. Csaba Ferenc Astalos, preşedintele Consiliului Naţional pentru Combaterea Discriminării, „Minoritatea romă-între mândrie şi prejudecată”- dr. Nicolae Păun, preşedintele Comisiei pentru drepturile omului, culte şi problemele minorităţilor naţionale, „Consideraţii generale privind sărăcia extremă în contextul globalizării”- dr. Tamara Dorina Ciofu, vicepreşedintă a Comisiei pentru drepturile omului, culte şi problemele minorităţilor naţionale, preşedintă a Subcomisiei pentru egalitate de tratament şi nediscriminare, „Criza refugiaţilor în Uniunea Europeană. Imperativul unui tratament umanitar şi nediscriminatoriu”- prof. univ. dr. Dumitru Mazilu, membru al Academiei Central-Europene de Ştiinţe, Arte şi Litere, „Dreptul la nediscriminare în sistemul de protecţie consacrat de Convenţia Europeană a Drepturilor Omului” - conf. univ. dr. Titus Corlăţean, Facultatea de Ştiinţe Juridice şi Administrative, Universitatea Creştină Dimitrie Cantemir, „Unele aspecte cu privire la discriminări în materia fiduciei” - prof. univ. dr. Cristian Jora, Facultatea de Ştiinţe Juridice şi Administrative, Universitatea Creştină Dimitrie Cantemir, ”Consideraţii privind legislaţia generală în domeniul antidiscriminării pe teritoriul României”- dr. Mădălina Roşu, director Direcţia Juridică, Consiliul Naţional pentru Combaterea Discriminării, drd. Cristina Maria Vlad, Consiliul Naţional pentru Combaterea Discriminării, „Protecţia dreptului la respectarea vieţii private prin normele de drept penal”- lector univ. dr. Victoria Cristiean, Facultatea de Ştiinţe Juridice şi Administrative, Universitatea Creştină Dimitrie Cantemir, „Analiza efectelor generate de nerespectarea reglementărilor de urbanism asupra calităţii vieţii” - lect. Univ. dr. Marcela Stoica, Facultatea de Ştiinţe Politice, Universitatea Creştină ”Dimitrie Cantemir”, „Istoria crimei şi a ripostei la crimă” - conf. univ. dr. Agatador Mihaela Popescu, Facultatea de Ştiinţe Juridice şi Administrative, Universitatea Creştină Dimitrie Cantemir, conf. univ. dr.Roxana Păun, Academia de Poliţie Al. I. Cuza, „Unele aspecte privind azilul şi migraţia la început de secol XXI”- prof. univ. dr. Florian Răpan, decan, Facultatea de Ştiinţe Politice , Universitatea Crestină Dimitrie Cantemir, „Conştientizarea societăţii civile privind combaterea discriminării de gen, etnie, dizabilităţi, vârstă”- dr. Cornelia Rotaru, preşedinte ADAF - Asociaţia pentru dezvoltarea antreprenoriatului feminin, „Combaterea discriminării de gen” - dr. Alexandru Cordoş, senator, vicepreşedinte,Senatul României, „Majoritate şi minoritate- o analiză asupra aplicării drepturilor omului în cazul refugiaţilor sirieni” - asist. univ. dr. Dan Ionuţ Carbarău, Facultatea de Ştiinţe Juridice şi Administrative, Universitatea Creştină Dimitrie Cantemir, „Principiul nediscriminării în contextul actual al migraţiei la nivelul Uniunii Europene”-drd. Alexandra Bucur, membru Institutul European de Drept.

Cu acest prilej, consilier parlamentar dr. Marcela Stoica a inaugurat punctul de documentare despre Agenţia pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, intitulat „Colţul FRA” (The FRA Corner), unde au fost expuse publicaţii şi rapoarte ştiinţifice realizate în cadrul Agenţiei de la Viena. A fost evidenţiat cu acest prilej faptul că studiile şi cercetările realizate de FRA contribuie la promovarea şi protejarea drepturilor fundamentale pe teritoriul Europei încurajând dialogul la nivel regional în vederea elaborării unor politici comune în domeniul drepturilor şi libertăţilor fundamentale, precum şi faptul că FRA menţine o cooperare permanentă cu instituţiile naţionale ale statelor membre şi cu guvernele UE, furnizând consultanţă independentă de specialitate cu privire la problemele stringente cu care se confruntă spaţiul european, rapoarte de cercetare, precum şi manuale care abordează punctual întreaga paletă a drepturilor fundamentale, în contextul dinamicii

geo-politice, sociale şi economice din statele membre, oferind analize cuprinzătoare pe problematică drepturilor omului şi servind drept instrumente de lucru atât factorilor de decizie cât şi instituţiilor naţionale pentru drepturile omului şi organizaţiilor neguvernamentale.

De asemenea, în cadrul evenimentului a fost lansat volumul „Interzicerea discriminării. Hotărâri ale Curţii Europene a Drepturilor Omului, pronunţate în cauzele împotriva României", autor, judecător dr. Oana Niemesch, precum şi volumele în limbile română şi engleză cu lucrările Conferinţei.

Alexandra Bucur

COMPETIŢIA DINTRE JUDECĂTORI ÎN EUROPA: PROBLEMA DIALOGULUI

În perioada 25-27 noiembrie 2015, s-a desfăşurat la Tours, Colocviul internaţional cu tema „Competiţia dintre judecători în Europa: problema dialogului", organizat de Facultatea de Drept a Universităţii din Tours, sub înaltul patronaj al preşedintelui Curţii Constituţionale franceze şi preşedinte al IDEF, Jean Louis Debré.

Problema competiţiei între judecători a mobilizat juriştii în încercarea de a înlocui sau cel puţin de a reconsidera interpretarea relaţiilor jurisdicţionale. Conceptul de competiţie, probabil mult mai lesne de înţeles în sensul său normativ şi pozitiv decât în cel al dialogului, ne reaminteşte de faptul că toate curţile de justiţie au puteri şi atribuţii prestabilite. Cu toate acestea, exercitarea puterii are adesea un caracter unic şi exclusivist, ceea ce înseamnă că există mai puţină înclinaţie spre angajarea într-un dialog. Atunci când dialogul există, el reprezintă o manifestare tacită a ceea ce se stabileşte între judecători la un nivel mai profund, adică o adevărată strategie a puterii. Graniţele jurisdicţionale par să se fi configurat treptat, iar stabilirea acestora ar putea fi solicitată din punct de vedere al protecţiei drepturilor fundamentale.

O astfel de competiţie între „cei mai buni ofertanţi", între cine este mai potrivit pentru litiganţi, deci o concurenţă între cele mai importante curţi constituţionale, înseamnă că miza este foarte mare. Opinia 2/13 a Curţii de Justiţie a Uniunii Europene privind respingerea oricărei idei de aderare la Curtea Europeană a Drepturilor Omului ilustrează destul de clar ce înseamnă conservarea graniţelor jurisdicţionale şi refuzul de a le abandona în competiţie cu „alţii". În cadrul lucrărilor acestei manifestări ştiinţifice s-a prezentat şi analizat o gamă largă de situaţii şi combinaţii de conflicte (naţional/naţional, naţional/european – european/european) în scopul de a încuraja abordarea problemei competiţiei, ca un mijloc de reînnoire a analizei acestor relaţii jurisdicţionale contemporane şi europene prin prisma dialogului.

Gheorghe Pârvan

DREPTURILE NOASTRE. LIBERTĂŢILE NOASTRE. ÎNTOTDEAUNA

În ziua de 9 decembrie a avut loc Conferinţa „Drepturile noastre. Libertăţile noastre. Întotdeauna", organizată cu ocazia Zilei Internaţionale a Drepturilor Omului în parteneriat cu Comisia juridică, de disciplină şi imunităţi a Camerei Deputaţilor şi Comisiile pentru drepturile omului, culte şi problemele minorităţilor naţionale ale Parlamentului.

În deschiderea conferinţei au fost prezentate mesajul Preşedintelui Camerei Deputaţilor Valeriu Zgonea, cuvântul de deschidere al domnului prof. univ. dr. Bogdan Liviu Ciucă, preşedintele Comisiei juridice, de disciplină şi imunităţi a Camerei Deputaţilor, membru în Consiliul general al IRDO, cuvântul doamnei deputat Tamara Dorina Ciofu, vicepreşedintă a

Comisiei pentru drepturile omului și Președintă a Subcomisiei pentru egalitate de tratament și nediscriminare, membră în Consiliul general al IRDO și al doamnei Rozalia-Ibolya Biró, președintă a Comisiei pentru drepturile omului, Senatul României, membră în Consiliul general al IRDO.

În continuare, prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu, director IRDO, s-a referit la importanța zilei de 10 decembrie precizând că se aniversează 67 de ani de la adoptarea în 1948 de către Adunarea Generală a ONU a Declarației Universale a Drepturilor Omului și 49 de ani de la adoptarea în 1966 a Pactului internațional privind drepturile economice sociale și culturale și a Pactului internațional privind drepturile civile și politice. Apoi, domnul Florin Saghi, ministru consilier, Ministerul Afacerilor Externe, vicepreședinte al Asociației pentru Națiunile Unite din România (ANUROM) a prezentat mesajul Secretarului General ONU Ban Ki-moon cu prilejul Zilei Drepturilor Omului și mesajul Înaltului Comisar pentru Drepturile Omului, Zeid Ra'ad Al Hussein.

Temele principale ale conferinței a fost analizate în cadrul a trei paneluri de lucru: „Funcționarea instituțiilor democratice"; „Eficiența și independența sistemului judiciar" și „Noi drepturi ale omului și protecția lor prin mecanisme internaționale".

În cadrul primului panel, moderat de conf. univ. dr. Mihaela Fodor, membră în Consiliul general al IRDO, au fost dezbătute aspecte privind separarea puterilor în stat și alegerile libere și corecte, prof. univ. dr. Gheorghe Iancu, membru în Consiliul general al IRDO; tripartitismul – Consiliul Economicosocial, Mircea Ciocan, membru CES; tehnica legislativă și importanța cunoașterii ei, dr. Cătălin Ciora, Șef sector Consiliul Legislativ; distribuția verticală a puterilor și buna guvernare, Paula Ghițescu, Agenția Națională a Funcționarului Public.

Legalitatea și securitatea judiciară, eficacitatea și independența sistemului judiciar, executarea hotărârilor judecătorești, profesionalismul profesiei de avocat precum și aspecte privind asistența juridică, au fost temele analizate în cadrul celui de al doilea panel de discuții, moderat de prof. univ. dr. Monna Lisa Belu Magdo, membru titular al Academiei de Științe Juridice din România. Prezentările au fost susținute de av. Marian Tudorașcu, av. Vlad Oanea, Alexandra Bucur, av. Alexandru Chiriță și Adrian Victor Radulescu.

Ultimul panel, moderat de conf. univ. dr. Mircea Aurel Niță a urmărit dezbaterea principalelor elemente privind buna guvernare și drepturile omului, mecanisme internaționale de protecție a drepturilor omului, apărarea drepturilor omului în contextul terorismului internațional, noile provocări în domeniul drepturilor omului, parteneriat. Au luat cuvântul Mihaela Ungureanu, președinte a Autorității Naționale pentru Persoane cu Dizabilități, dr. Ramona-Gabriela Paraschiv, Ioan Liviu Chircă, Marius Mocanu, dr. Adrian Bulgaru, Zonga Ioan.

Printre vorbitorii care au prezentat probleme specifice legate de drepturile omului, precum și problemele cu care se confruntă specialiștii în domeniu s-au numărat și reprezentanți ai ministerelor, ai instituțiilor naționale printre care și cercetători ai IRDO, reprezentanți ai mediului universitar, reprezentanți și membrii ai unor organizații neguvernamentale și ai societății civile, printre care menționăm: Gheorghe Pârvan, Olivia Florescu, Mihaela Scarlat, Daniela Albu, Carmen Năstase.

Au urmat puncte de vedere prezentate de membrii comisiei pentru drepturile omului, de către reprezentanți ai mediului academic și ai specialiștilor din domeniul drepturilor omului, precum și de către reprezentanți ai societății civile.

Marius Mocanu

DIN ACTIVITATEA AGENȚIEI PENTRU DREPTURI FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE (FRA), OCTOMBRIE – DECEMBRIE 2015

Colocviul anual cu tema „Drepturile Fundamentale" a avut loc la Bruxelles, la sediul Comisiei Europene, în data de 2 octombrie, 2015. Cu acest prilej, Agenția pentru Drepturi

Fundamentale a moderat sesiunea „Promovarea egalității și a politicilor anti discriminare prin intermediul legislației”.

Reprezentanţi ai FRA au participat la cea de a treia întâlnire din acest an a rețelei agențiilor de justiție și afaceri interne, care a avut loc în data de 6 octombrie la Tallinn (Estonia). Rețeaua este alcătuită din nouă agenții ale Uniunii Europene, care lucrează în domeniul libertății, securității și justiției: CEPOL, EASO, EIG, EMCDDA, Eurojurist, Europol, Frontex, FRA și eu-LISA ,aceasta din urmă deținând și actuala președinție a rețelei. Reprezentanții agențiilor au discutat despre activitatea lor și despre posibile domenii de cooperare comună pe viitor. Tema de bază a discuțiilor a fost contribuția agențiilor rețelei la agenda europeană de gestionare a migrației și la lupta împotriva terorismului.

În perioada 13-14 octombrie, a avut loc la Tallinn (Estonia), conferința cu tema „Să creștem o generație fără violență”. Conferința este o componentă a unui proiect mai amplu, finanțat de UE. Cu acest prilej, reprezentanţi ai Agenției pentru Drepturi Fundamentale au prezentat principalele rezultate obținute în urma recentului său sondaj privind violența împotriva femeilor. Evenimentul a reunit reprezentanţi a trei ministere estoniene (ministerul justiției, al afacerilor sociale, precum și ministerul de interne) precum și reprezentanţi ai Fundației Mesei Rotunde a Femeilor Estoniene, ai centrelor și asociațiilor de tineret din Estonia.

În contextul în care condițiile de detenție constituie un subiect din ce în ce mai dezbătut la nivel european, reprezentanţi ai FRA au prezentat la Trier (Germania) un studiu privind condițiile de detenție din penitenciarele europene în cadrul unui seminar, desfășurat în perioada 15-16 octombrie, la Academia de Drept European. Prezentarea s-a axat pe concluziile celei mai recente cercetări întreprinse de FRA pe această temă.

Reprezentanţi ai Agenției pentru Drepturi Fundamentale au participat la un dialog UE - Asociația Naţiunilor din Sud-Estul Asiei (ASEAN), care a avut loc la Bruxelles pe 19 octombrie. Contribuția FRA la eveniment a constat în prezentarea unor concluzii și metodologii legate de mediul de afaceri, drepturile omului și migrație. Acest dialog a facilitat schimbul de informații și bune practici în domeniul drepturilor omului dintre UE și 10 asociații membre ale ASEAN.

Ministerul polonez al justiției în cooperare cu Departamentul pentru politici sociale al Primăriei Varșoviei și cu Fundația Nobody’s Children („Copiii nimănui”) a organizat la Varșovia, în perioada 19-20 octombrie, cea de a 12-a ediție a Conferinței internaționale cu tema „Ajutorarea copiilor victime ale abuzurilor și delictelor”. În cadrul evenimentului, reprezentanţi ai Agenției pentru Drepturi Fundamentale au avut prezentări și intervenții.

Membrii ai FRA au participat la evenimentul intitulat „Este timpul pentru acțiuni concrete”, organizat la Bruxelles în perioada 20-21 octombrie de către Comisia Europeană împreună cu Luxemburg (care deține președinția), pentru a marca cel de al nouălea an de când Uniunea Europeană celebrează Ziua Europeană de Combatere a traficului de persoane. În cadrul unui seminar tematic, participanții au discutat despre riscul copiilor de a fi traficaţi, subiect la care FRA a contribuit cu rezultatele cercetărilor sale prezentate în raportul privind sistemele de tutelă pentru copiii din UE privaţi de grija părintească, raport publicat pe 16 octombrie, 2015.

În perioada 20-21 octombrie, a avut loc la Strasbourg (Franța) cea de a treia întâlnire a Comitetului de Experţi a Consiliului Europei privind Strategia pentru Drepturile Copilului. Experţi din statele membre, reprezentanţi ai Comisiei Europene și ai Consiliului Europei, precum și ai unor organizații neguvernamentale au discutat conținutul noii Strategii 2016-2021 privind drepturile copilului, care se va lansa în aprilie 2016. Această strategie continuă obiectivele strategiei existente pentru 2012-2015 propunându-și, de asemenea, noi direcții de implementare a obiectivelor pentru asigurarea și promovarea drepturilor copilului. Agenția pentru Drepturi Fundamentale a participat și la întâlnirile anterioare ale experților și de fiecare dată a prezentat rezultatele cercetărilor întreprinse de Agenție în acest domeniu. În cadrul acestei întâlniri reprezentanţi ai FRA au contribuit punctual la dezbaterile privind finalizarea conținutului noii strategii.

Rezultatele sondajului FRA privind violența împotriva femeilor au fost prezentate de reprezentanţi ai Agenției cu prilejul Conferinței

privind monitorizarea și implementarea Convenției de la Istanbul, organizată de Consiliul Europei la Sarajevo (Bosnia și Herțegovina), în data de 20 octombrie. În cadrul evenimentului, reprezentanții FRA au vorbit despre necesitatea îmbunătățirii sistemului de colectare și agregare de date precum și de recomandări viitoare pentru o implementare concretă a Convenției pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice.

La Madrid (Spania), în data de 21 octombrie, delegați ai FRA au prezentat principalele rezultate și concluzii ale studiului sondaj privind violența împotriva femeilor în cadrul unui dialog UE – America Latină, la seminarul „Extinderea accesului la justiție". Tema centrală a seminarului a fost situația femeilor ca beneficiare ale accesului la justiție.

Tot la Madrid, în perioada 26-28 octombrie, a avut loc un curs de formare pentru judecători și magistrați, cu tema delictele motivate de ură și discriminarea", organizat de Consiliul General al Puterii Judiciare, unde reprezentanții FRA au prezentat activitatea Agenției pe această temă. S-au analizat practicile judiciare în combaterea delictelor motivate de ură în context național și european din perspectiva drepturilor fundamentale. Acest curs de formare a făcut parte dintr-un program mai amplu al guvernului spaniol pentru educație continuă.

La inițiativa comună a Consiliului Regional Piemontez, a Comitetului pentru Drepturile Omului și a Reprezentanței Biroului Internațional al Muncii, în data de 26 octombrie s-a organizat la Torino o Conferință pe tema exploatării grave prin muncă. Cu acest prilej au fost prezentate cercetările și concluziile FRA pe acest subiect, precum și aspectele migrației și traficului de persoane, ca potențiale cauze pentru exploatarea prin muncă. Analiza FRA s-a concentrat pe exploatarea prin muncă în UE în timp ce Consiliul Regional a făcut referire situația locală din diverse regiuni.

Concluziile principale ale raportului FRA „Exploatarea gravă prin muncă în Uniunea Europeană" au fost prezentate de reprezentanți ai Agenției și în cadrul unui eveniment dedicat special apariției acestui raport, care a avut loc la Dublin (Irlanda) în data de 27 octombrie. Evenimentul a fost organizat de către Universitatea Galway din Irlanda în colaborare cu Consiliul Irlandez pentru Libertăți Civile. Obiectivele principale ale evenimentului au fost conștientizarea și mediatizarea concluziilor raportului FRA la nivel național, precum și analizarea modalităților prin care rezultatele acestei cercetări pot fi incluse în măsurile politice și în agendele dezbaterilor naționale.

Cu ocazia Zilei Europene a Persoanelor cu Dizabilități, membrii FRA au prezentat pe 20 octombrie la Bruxelles rezultatele cercetărilor pe această temă cuprinse în raportul Agenției intitulat „Copiii și dizabilitățile". Prezentarea a avut loc în pregătirea viitoarei Conferințe de la Bruxelles din perioada 7-8 decembrie. Conferința din acest an se va axa pe situația copiilor cu dizabilități din Europa, pe accesul acestora la educației și contribuția acesteia la participarea egală a copiilor cu dizabilități în viața comunității. La prezentare au participat copii cu dizabilități și părinții acestora, reprezentanți ai unor grupuri sau organizații pentru persoanele cu dizabilități, funcționari guvernamentali și cercetători.

Reprezentanți ai FRA au fost invitați de Institutul Erich Brost pentru Jurnalism Internațional, la o conferință organizată în data de 30 octombrie, la Dortmund (Germania) având ca temă „Jurnalismul și migrația". Prezentările și dezbaterile s-au axat pe rolul presei în situația actuală a fenomenului migrației și pe asistența acordată pentru combaterea discriminării și a minorităților etnice în UE.

În perioada 3-4 noiembrie, reprezentanți ai FRA au participat la reuniunea rețelei agențiilor UE pe probleme de justiție, care a avut loc la Tallinn Estonia, directorii celor nouă agenții ale rețelei, din care face parte și FRA, au discutat despre activitatea lor și despre posibile teme de cooperare comună. De asemenea s-a discutat despre implementarea Agendei europene privind migrația și securitatea în Europa.

La începutul lunii noiembrie Agenția pentru Drepturi Fundamentale a primit două vizite importante. În data de 3 noiembrie membrii ai Comitetului pentru drept constituțional al Parlamentului finlandez au sosit la sediul FRA de la Viena, unde le-a fost prezentată activitatea Agenției privind problemele stringente cu care se confruntă UE în privința drepturilor fundamentale. Astfel, discuțiile s-au axat pe subiecte la ordinea zilei, precum migrația, azilul

și integrarea. S-a mai discutat și despre alte domenii de activitate a FRA legate de dizabilitate, exploatarea prin muncă, violența împotriva femeilor și protecția datelor cu caracter personal, explorându-se eventuale modalități de cooperare comună pentru viitor.

Un grup de tineri funcționari publici de la Academia Germană Federală de Administrație Publică din cadrul Ministerului Federal de Interne a vizitat FRA în data de 4 noiembrie. Cu acest prilej, reprezentanți ai Agenției au prezentat activitatea și mandatul FRA, precum și activitatea în domeniul azilului și migrației. Această vizită a făcut parte din programul călătoriei anuale de studii pentru tinerii funcționari publici, care a cuprins vizite și la sediile ONU și OSCE din Viena.

În perioada 9-10 octombrie, reprezentanți ai FRA au participat la o conferință cu tema „Cetățenie activă pentru persoanele cu dizabilități", care a avut loc la Bruxelles. Au fost discutate participarea efectivă a persoanelor cu dizabilități la elaborarea politicilor și la viața economică a comunității în care trăiesc.

La ediția a opta a Forumului pentru Drepturile Omului de la Budapesta, care a avut loc în perioada 12-13 noiembrie, Agenția pentru Drepturi Fundamentale, prin reprezentanții săi, care au participat la eveniment a prezentat activitatea sa în relație cu ONU și modalitățile prin care Agenția sprijină implementarea internațională a angajamentelor privind drepturile omului. Această prezentarea a avut loc la secțiunea mecanisme de monitorizare ONU și evaluarea *inter pares* a monitorizării.

În scopul constituirii unui viitor Observator European al Femicidului, membrii ai FRA au participat în data de 13 noiembrie la o întrunire, care a avut loc la Bruxelles. Viitorul Observator ar avea rolul să supravegheze și să semnaleze cazurile de ucidere a femeilor. Membrii FRA au prezentat datele obținute din sondajele Agenției privind violența împotriva femeilor și felul în care compararea acestor date poate contribui la o mai bună înțelegere a factorilor de risc și la identificarea unor soluții de prevenție. Această întâlnire a avut ca scop coordonarea activității unor organizații diverse care se ocupă de combaterea tuturor tipurilor de violență asupra femeilor. Inițiativa „Femicidul pe teritoriul Europei" este finanțată de organismul interguvernamental al UE pentru Cooperare Europeană în domeniul Științei și Tehnologiei.

În data de 16 noiembrie la Bruxelles, FRA împreună cu Comisia Civex a Comitetului Regiunilor a organizat ediția a șaptea a dialogului anual privind modalități de consolidare a sistemelor de protecție a copilului în UE. Pentru că autoritățile locale au un rol important în dezvoltarea și implementarea sistemelor de protecție a copilului, dialogul din acest an s-a concentrat pe problemele și oportunitățile existente în acest sens la nivel local. S-au examinat și aspecte ale protecției copilului legate de situația de urgență a refugiaților și migranților în UE și s-au explorat modalități de cooperare la nivel național pentru obținerea unor rezultate mai concrete. Au fost dezbătute probleme ale drepturilor fundamentale relevante atât la nivel local cât și regional și s-au făcut schimburi de cunoștințe și bune practici în domeniul protecției drepturilor copilului.

Raportul FRA privind cadrele legislative care guvernează supravegherea pe scară largă în 28 de state membre ale Uniunii Europene, a fost lansat și prezentat în cadrul Forumului Mondial pentru Democrație, care a avut loc la Strasbourg, pe 18 noiembrie. Rareori un astfel de raport comparativ a reușit să analizeze mai profund posibilele remedii ale încălcării unor drepturi fundamentale și modalitățile de protecție a acestora, pentru persoanele individuale, care sunt supuse unor practici de supraveghere în cadrul statelor membre, prin intermediul serviciilor de supraveghere și spionaj.

Reprezentanți ai FRA au participat la o întâlnire a experților pe tema „femeile și sărăcia", care avut loc în data de 18 noiembrie, la Institutul European pentru Egalitatea de Gen din Vilnius (Lituania). În cadrul procesului de revizuire a nivelului indicatorilor acceptați de UE privind femeile și sărăcia, Institutul din Vilnius a propus noi indicatori ca parte componentă a monitorizării implementării Platformei de acțiune de la Beijing. Concluziile vor fi incorporate într-un viitor Raport privind femeile și sărăcia care este în pregătire pentru preluarea președinției UE de către Slovacia, în cea de a doua jumătate a anului 2016. În timpul întâlnirii, din partea FRA a fost prezentată activitatea Agenției privind sărăcia în rândul femeilor aparținând populației de etnie romă și

rezultatele obținute în urma sondajului FRA din 2011 privind populația romă.

În perioada 19 -20 noiembrie, FRA a reunit la Viena principalii parteneri și părțile interesate la nivel național în cadrul unei reuniuni intitulate „Conectarea pentru consolidarea drepturilor fundamentale”.

Întâlnirea a oferit ocazia de a identifica sinergii și oportunități între FRA și rețelele naționale, precum și viitoare modalități de cooperare între diversele rețele naționale. Tema de bază a reuniuni a fost capacitatea FRA și a rețelelor sale de a contribui împreună la consolidarea protecției și promovării drepturilor fundamentale la nivel național, în conformitate cu Carta drepturilor fundamentale a UE și a instrumentelor internaționale în domeniul drepturilor omului.

Din partea FRA au participat membrii Consiliului de Administrație și ai Comitetului Științific, ofițeri naționali de legătură, persoanele de contact reprezentante ale grupurilor parlamentare, instituțiile naționale pentru drepturile omului, organismele de promovare a egalității, precum și reprezentanți naționali ai biroului Avocatului Poporului.

Cu ocazia Zilei Internațională a Drepturilor Copiilor, pe 20 noiembrie, FRA a publicat Manualul Legislației Europene privind drepturile copilului, în cooperare cu Consiliul Europei și cu CEDO. Manualul a fost lansat cu ocazia Forumului Mondial pentru Democrație al țărilor Europene, care a avut loc în aceeași dată la Strasbourg. El reprezintă de fapt primul ghid complet cu privire la legislația europeană a drepturilor copilului, deoarece ia în considerare atât jurisprudența CEDO în domeniu, cât și pe cea a Curții de Justiție a Uniunii Europene. Manualul va constitui un instrument de lucru pentru avocați, judecători, procurori, asistenți sociali, organizații neguvernamentale și pentru alte organisme, care se confruntă cu probleme de legislație privind drepturile copilului. Sunt abordate teme precum egalitatea, identitatea personală, viața de familie, îngrijirea alternativă și adopția copilului, migrația și azilul, protecția copilului împotriva violenței și exploatării, drepturile copilului în contextul dreptului penal și proceduri alternative de tratare a unor cazuri. Manualul pune la dispoziție informații despre Carta Drepturilor Fundamentale a UE, reglementări și directive, Carta Socială Europeană; decizii ale Comitetului European pentru drepturi sociale, despre alte instrumente ale Consiliului Europei și despre Convenția ONU privind drepturile copilului. Pentru început, manualul a fost publicat în limbile engleză și franceză, iar publicarea acestuia în alte limbi oficiale ale UE este planificată pe parcursul anului 2016.

Două reuniuni ale experților au avut loc la sediul FRA în perioada 26-27 noiembrie. Tema discuțiilor a fost „explorarea unor noi abordări în asigurarea dreptului la o viață independentă pentru persoanele cu dizabilități”. Reprezentanți ai Instituțiilor UE, ale Consiliului Europei, organisme și instituții naționale pentru drepturile omului, autorități locale, societatea civilă, cercetători și academicieni au discutat despre concluziile preliminare ale cercetărilor FRA despre aplicarea indicatorilor drepturilor omului în special cel al dreptului la un trai independent și felul în care serviciile comunitare asigură independența persoanelor cu dizabilități. O temă importantă a fost și tranziția de la instituționalizarea acestor persoane la sprijinirea acestora prin intermediul comunității.

Mediatorul European, Emily O’Reilly a vizitat pentru prima oară Agenția pentru Drepturi Fundamentale în data de 1 decembrie. Au avut loc întâlniri cu Directorul FRA ad interim Constantinos Manolopoulos și cu personalul FRA. Discuțiile s-au concentrat pe relevanța și aplicarea Cartei Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, mecanismele de monitorizare a Convenției ONU privind persoanele cu dizabilități, precum și pe situația migrației și a azilului la nivel european.

Reprezentanți ai Agenției pentru Drepturi Fundamentale au prezentat concluziile Raportului „Copiii și dizabilitățile” în cadrul unei conferințe organizate la Bruxelles, cu prilejul Zilei Comisiei Europene pentru persoanele cu dizabilități, în perioada 7-8 decembrie 2015. S-a abordat situația copiilor și tinerilor cu dizabilități din Europa, accesul acestora la educație și felul în care procesul educațional contribuie la participarea egală a acestor copii și tineri în societate.

În data de 10 decembrie, membrii ai FRA au prezentat la Roma concluziile principale ale Raportului Anual elaborat de Agenție pentru anul 2014. Conferința a fost organizată de către ministerul italian al Afacerilor Externe în

cooperare cu Fundația Giacomo Brodolini. Evenimentul a avut ca scop reunirea părților interesate de problematica drepturilor fundamentale și creșterea gradului de conștientizare cu privire la rezultatele cercetărilor FRA la nivel național. Recomandările raportului vor trebui luate în considerare în elaborarea politicilor interne și în dezbaterile cu privire la acestea.

Reprezentanți ai FRA au participat la evenimentului „Ziua porților deschise" organizat de Biroul pentru Drepturile Omului din Viena, împreună cu alte organizații internaționale: Înaltul Comisariat al ONU pentru Refugiați, Comisia Austriei pentru UNESCO, Serviciul ONU pentru Informații și reprezentanța austriacă din Parlamentul European. „Ziua porților deschise" a avut loc în data de 10 decembrie, cu ocazia Zilei Internaționale a Drepturilor Omului. La festivalul de film „Drepturile internaționale ale omului" organizat cu acest prilej, Biroul pentru Drepturile Omului a prezentat și o expoziție cu lucrările câștigătoare ale concursului de pictură cu tema „Această lume umană".

În perioada 10-11 decembrie, a avut loc la Bruxelles, întâlnirea experților pe tema islamofobiei, discriminării și posibilelor tangențe ale acestora cu fenomenul radicalizării. Evenimentul a fost organizat de Ministerul Federal pentru Familie, Persoanele Vârstnice, Femei și Tineret împreună cu Observatorul pentru Evoluțiile Socio-Politice în Europa. Cu acest prilej, reprezentanții FRA, care au participat la eveniment au prezentat activitatea Agenției privind islamofobia, rasismul și extremismul.

Pe 14 decembrie membrii ai Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene au participat la o conferință despre investigarea și condamnarea delictelor motivate de ură și discriminare, organizată la Barcelona de către Centrul pentru Studii Juridice și Educație Specializată al guvernului autonom al Cataloniei în cooperare cu Parchetul de pe lângă Curtea de Apel. Conferința s-a adresat avocaților, profesioniștilor în administrarea justiției, poliției, forțelor de securitate, academicienilor și organizațiilor societății civile. În cadrul conferinței a avut loc și o masă rotundă pe tema reacției organismelor europene și pan-europene la comiterea unor delicte motivate de ură. Au mai participat la eveniment reprezentanți ai ECRI și ai Observatorului Spaniol al Rasismului și Intoleranței.

FRA în cooperare cu Ministerul Federal de Interne al Austriei a organizat în perioada 14-15 decembrie un seminar pentru a discuta elaborarea unui ghid și al unui mecanism privind comunicarea respectului, toleranței și nediscriminării în UE. Seminarul a fost organizat în contextul eforturilor depuse la nivel național de către statele membre UE de a dezvolta noi strategii de comunicare pentru promovarea incluziunii sociale, a respectului și toleranței. Acesta se înscrie într-un proces de amploare declanșat de către Consiliul Europei în cooperare cu o multitudine de alte instituții europene, ca urmare a primelor atacuri teroriste asupra Parisului, care au demonstrat că existența unui astfel de ghid strategic devine mai justificată ca oricând. Au participat autorități locale, instituții europene, experți în comunicare, specialiști în combaterea rasismului.

Conducerea și Comitetul Executiv al FRA s-au reunit în perioada 15-16 decembrie la cea de a 37-a întâlnire a Comitetului Executiv și cea de a 23-a reuniune a Comitetului Director, pentru a discuta strategia și planul de activitate al Agenției pentru 2016.

La inițiativa membrului austriac și vice președinte al FRA, domnul Manfred Nowak În data de 16 decembrie, a fost organizată o masă rotundă publică la sediul FRA în onoarea numirii noului director al FRA, Michael O'Flaherty.

Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene în cooperare cu alte organisme Europene, cu municipalitatea orașului Viena și cu Institutul Ludwig Boltzmann pentru Drepturile Omului a inițiat și organizat un eveniment în onoarea lui Raif Badawi, câștigătorul Premiului Sakharov 2015 al Parlamentului European. Badawi, jurnalist și blogger, a fost condamnat de către guvernul Arabiei Saudite la 10 ani de închisoare și la 1000 de lovituri de bici, pentru acuzația de a fi insultat Islamul.

Daniela Albu

NOTE, CRONICI, RECENZII

AURELIAN GHERGHE, TEORIA CONFLICTELOR DE LEGI ÎN NOUL COD CIVIL (EDIȚIA A II-A REVIZUITĂ ȘI ADĂUGITĂ), EDITURA CONTRAST, BUCUREȘTI

În volumul de față, „Teoria conflictelor de legi în noul Cod civil" sunt aduse în discuție raporturile juridice cu elemente de extraneitate, în care se pune problema stabilirii normei legale aplicabile în soluționarea conflictului de legi.

Lucrarea, structurată în optsprezece capitole, debutează cu prezentarea caracteristicilor raportului juridic de drept internațional privat și anume, raportul juridic cu element de extraneitate, caracterele juridice ale raportului de drept internațional privat, obiectul, conținutul, izvoarele și domeniul de aplicabilitate al acestuia.

Sunt apoi aduse în discuție considerații privind aplicarea legii străine, necesitatea aplicării acesteia și cazurile și limitele în care ea se aplică, mijloacele de probă a legii străine, interpretarea și aplicarea sa etc. În continuare sunt analizate calificarea și conflictul de calificări, noțiunea acestor instituții, importanței calificării și a soluționării conflictului de calificări, felurile calificării și legea după care se face calificarea, se fac referiri la retrimiterea la altă lege, la argumentele invocate împotriva sau pentru admiterea retrimiterii, sunt analizate aspecte ale ordinii publice în dreptul internațional privat, noțiunea și caracterele juridice ale ordinii publice în dreptul internațional privat, comparația între acesta și alte instituții juridice, domeniul invocării ordinii publice și efectele acesteia etc.

Opinii pertinente sunt exprimate în lucrare cu privire la fraudarea legii în dreptul internațional privat, este definită noțiunea acesteia, sunt redate condițiile fraudării legii și domeniile în care poate interveni, compararea fraudei la lege cu alte instituții juridice și cum este sancționată frauda la lege în dreptul internațional privat.

Considerații interesante sunt prezentate, totodată, în legătură cu conflictele de legi, cu referire directă la conflictul legilor în timp și în spațiu sau conflictul mobil de legi.

În ultima parte a lucrării, un spațiu extins este dedicat analizei normelor conflictuale privind persoana fizică și persoana juridică, normelor conflictuale în materia relațiilor de familie, normelor conflictuale privind bunurile, moștenirea, actul juridic, obligațiilor privind cambia, biletul la ordin și cecul, privind fiducia și prescripția extinctivă.

Completată și cu o anexă în care este reprodusă Cartea VII. Dispoziții de drept internațional privat, lucrarea constituie, astfel, un îndrumar practic pentru specialiști și practicieni ai dreptului.

Mihaela Scarlat

REVUE EUROPÉENNE DU DROIT SOCIAL, PRIMA CONFERINȚĂ ANUALĂ INTERNAȚIONALĂ „DREPTUL ȘI ADMINISTRAREA JUSTIȚIEI DIN PERSPECTIVĂ INTERDISCIPLINARĂ", EDITURA BIBLIOTHECA, TÂRGOVIȘTE, 2015

Lucrările primei Conferințe anuale internaționale „Dreptul și administrarea justiției din perspectivă interdisciplinară, organizată de Departamentul de Drept „Victor Dan Zlătescu" al Facultății de Administrație Publică din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative în colaborare cu Institutul Român pentru Drepturile Omului și în parteneriat cu Universitatea Sakarya, Facultatea de Științe Economice și Administrative, Turcia au fost publicate în Suplimentul anual al „Revue Européenne du Droit Social", la editura Bibliotheca, Târgoviște.

În deschidere, în loc de prefață , este redat

mesajul domnului Mortem Kjareum, director al Agenţiei pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, care, salutând participanţii la Conferinţa internaţională ”Dreptul şi administrarea justiţiei din perspectivă interdisciplinară” a spus, între altele:

„Întâmpin cu bucurie iniţiativa acestei Conferinţe, ca fiind una dintre cele mai valoroase a Şcolii Naţionale de Studii Politice şi Administrative şi a Institutului Român pentru Drepturile Omului în cooperare cu toate celelalte instituţii care au participat la organizare.

Pentru mine este o mare onoare să prefaţez acest volum ale cărui studii aduc noi perspective şi abordări în domeniul valorilor esenţiale pe care este clădită Uniunea Europeană: respectul pentru demnitatea umană, libertate, democraţie şi egalitate de gen. Volumul tratează şi despre statul de drept, accesul la justiţie şi buna guvernare. Toate aceste teme sunt de importanţă majoră pentru funcţionarea în bune condiţii a Uniunii Europene.

Cele patru secţiuni în care s-a organizat Conferinţa reuşesc să trateze o gamă largă de drepturi fundamentale, aşa cum sunt acestea prevăzute în Carta UE a Drepturilor Fundamentale. Mai mult decât atât, temele abordate în Conferinţă aduc o contribuţie valoroasă în activitatea FRA, deoarece rezonează cu obiectivele strategice ale Agenţiei pentru perioada 2013-2017.”

Volumul dedicat Conferinţei cuprinde astfel, toate cele peste 30 de teme şi lucrări prezentate în cadrul acesteia, teme referitoare la hotărârile judecătoreşti administrative, influenţa drepturilor omului asupra dreptului, migraţia şi dreptul, globalizarea şi dezvoltarea durabilă, noi frontiere în justiţia penală, viitoarea configuraţie administrativă şi dreptul, rolul organismelor administrative autonome în lupta împotriva corupţiei, planurile naţionale de acţiune cu privire la mediul de afaceri şi drepturile omului, descentralizarea sistemului de sănătate în România şi drepturile omului, perspective privind drepturile omului legate de mediul înconjurător ş.a.

Dintre lucrările susţinute în cadrul conferinţei şi care se regăsesc în volum putem enumera: „Migration and Law”, Irina Moroianu Zlătescu; „The Preliminary Chamber – Management of Justice and Human Rights Perspective”, Elena Mihaela Fodor şi Gabriela Eura Fodor; Critical Accents on the New Code of Civil Procedure and the Protection of the Fundamental Rights”, Mona Lisa Belu Magdo; „The Right on Participation in Political and Public Life of Persons with Disabilities”, Ana Maria Neagoe; „Discrimination Against Persons with Disabilities in Romania”, Marius Mocanu; „General Consideration regarding the Right to Education in International Law”, Mariana Duşe (Dumitru); „Migration, Asylum Law and Human Rights”, Adrian Bulgaru; „Property right – a Fundamental Right”, Vlad Oanea; „Current Issues Concerning European Regulations on Asylum”, Ioan Zonga; „Judicial Taxes and the Right to Access a Court”, Graţian Urechiatu-Burian; „Respect of Human Rights in the New Criminal Procedure – The Competence in Making and Maintaining Perspective Arrests”, Petruţ Marian Tudorăşcu; „Decentralization of the Health System in Romania and Human Rights”, Mircea Ciocan; „National Action Plans on Business and Human Rights”, Alvera Alexandra Cojocărescu; „The Model of Multiculturalism in European Union – Success or Failure?” Marcela Stoica; „Multiple Discrimination in International and European Law”, Petru Emanuel Zlătescu; „Brief Considerations on the Right to Adequate Housing”, Sonia Stoica.

Alexandra Bucur

AURELIAN GHERGHE, DREPT CIVIL. FAMILIA, EDITURA CONTRAST, BUCUREŞTI, 2014

Aspectele privind familia (logodna, căsătoria, regimurile matrimoniale, rudenia, afinitatea şi adopţia, autoritatea părintească, obligaţia de întreţinere) în reglementarea noului Cod civil, sunt prezentate şi analizate pe larg în lucrarea „Drept civil. Familia”, publicată la Editura Contrast.

Autorul, conf. univ. dr. Aurelian Gherghe porneşte în analiza sa de la câteva consideraţii introductive despre familie, ca instituţie fundamentală a dreptului civil, protecţia constituţională a acesteia, definirea, obiectul, izvoarele şi principiile generale ale familiei şi căsătoriei.

În legătură cu logodna sunt trecute în revistă date istorice privind evoluţia acesteia, cum este reglementată în noul Cod civil, ce condiţii de valabilitate presupune, invocarea logodnei faţă de terţi etc.

Un spaţiu generos, în cuprinsul a şase capitole, este acordat noţiunii, naturii juridice şi caracterelor căsătoriei, stării căsătoriei şi concubinajului, sunt analizate pe larg condiţiile legale pentru încheierea căsătoriei, formalităţile necesare în acest sens, precum şi cele ulterioare încheierii, se fac referiri cu privire la nulitatea actului juridic al căsătoriei, la efectele căsătoriei cu privire la raporturile personale dintre soţi, sunt prezentate drepturile şi obligaţiile patrimoniale ale acestora, consideraţii privind desfacerea căsătoriei şi efectele divorţului.

De o atenţie deosebită se bucură în lucrare rudenia şi filiaţia, stabilirea acesteia, situaţia legală a copilului, adopţia, protecţia drepturilor copilului şi autoritatea părintească. Este, de asemenea, analizată obligaţia de întreţinere, noţiunea, fundamentul şi caracterele juridice ale acesteia, persoanele între care ea există şi ordinea în care se datorează, categorii de obligaţii de întreţinere şi modul de executare a lor.

Prin conţinutul său şi prin modul în care este structurată, lucrarea se dovedeşte a fi deosebit de utilă nu numai specialiştilor şi practicienilor dreptului, ci şi publicului larg.

Gheorghe Pârvan

GHEORGHE IANCU, VLAD ALEXANDRU IANCU, DREPTUL DE AZIL. PRIVIRE COMPARATIVĂ CU STATUTUL JURIDIC AL REFUGIATULUI, EDITURA UNIVERSUL JURIDIC, BUCUREŞTI, 2015

Noua ediţie, revizuită şi completată, a lucrării cu privire la dreptul de azil, publicată în anul 2015 de prof. univ. dr. Gheorghe Iancu şi Vlad Alexandru Iancu, la Editura Universul Juridic, aduce în atenţie problematica legată de reglementarea actuală a dreptului de azil şi de situaţia refugiaţilor.

Structurată în zece capitole cu mai multe secţiuni, la care sunt adăugate şi câteva anexe (Declaraţia Naţiunilor Unite cu privire la azilul teritorial, Convenţii asupra azilului, Tratatul asupra azilului şi refugiatului politic, Convenţia Organizaţiei Unităţii Africane referitoare la aspecte specifice ale problemelor refugiaţilor din Africa, Declaraţia de la Cartagena referitoare la refugiaţi), lucrarea se dovedeşte deosebit de utilă nu numai pentru specialişti, ci şi pentru orice persoană preocupată de problemele refugiaţilor, atât prin conţinut cât şi prin analiza temeinică a fiecărei teme la care se referă.

În primele trei capitole sunt prezentate şi lămutite noţiunile de cetăţean, de străin (cetăţean străin şi apatrid), regimul juridic al străinilor în România şi regimul juridic al extrădării şi expulzării.

O atenţie deosebită au acordat autorii clasificării unor noţiuni specifice din domeniu, pe ...care le-au grupat într-un capitol separat „Precizări terminologice”. Sunt analizate, astfel, noţiunile de stat de primire şi de stat de origine.

Lucrarea continuă cu prezentarea evoluţiei dreptului la azil în România, reglementarea dreptului de azil în Constituţiile altor state şi în instrumentele juridice internaţionale şi regionale. După ce se face o clasificare a formelor de azil, în ultimele două capitole ale volumului sunt analizate pertinent statutul de refugiat şi de azilant în România, care sunt asemănările şi deosebirile între dreptul de azil şi statutul de refugiat.

În contextul actual, când fenomenul migraţiei a luat o deosebită amploare în Europa, lucrarea se dovedeşte a fi şi mai necesară pentru clarificarea şi soluţionarea juridică corectă a problemelor refugiaţilor.

Adrian Bulgaru

IORDAN GHEORGHE BĂRBULESCU, NOUA EUROPĂ. IDENTITATE ŞI MODEL EUROPEAN, EDITURA POLIROM, IAŞI, 2015

Evoluția europeană a înregistrat în ultimii ani un salt major, oferind un nou model de dezvoltare, cel social-liberal care are în centru cetățeanul și nu numai statul și piața, un model în care pe lângă procesul de aprofundare a Uniunii Europene s-a desfășurat și cel de extindere a acesteia, ceea ce permite unificarea europeană.

Așa cum precizează și autorul lucrării de față, prof. univ. dr. Iordan Gheorghe Bărbulescu, Noua Europă se dorește a fi un ciclu de șase volume, rod al cercetărilor îndelungate ale procesului european care a însemnat aprofundare, integrare, dezvoltare pe verticală a Uniunii Europene.

Primul dintre cele șase volume, Identitate și model european, apărut la Editura Polirom în 2015, pune pregnant în evidență ideea că Europa și-a definit o identitate proprie atât în plan intern, cât și extern, care a conturat astfel un nou regim politic, o nouă ordine juridică și un nou model economico-social. Această filosofie europeană a făcut posibilă existența unui nou model social bazat în plan intern pe integrare, federalizare, economie de piață, solidaritate, valori comune, democrație, cetățenie, constituționalizare, unitate, subsidiaritate și diversitate. Iar în plan extern având ca fundament o politică activă de pace, cooperare politică și colaborare economică cu toate statele lumii care au un sistem politic compatibil cu valorile europene.

În concepția autorului „Noua Europă manifestă o permanentă mișcare de dezvoltare pe verticală, numită integrare, și pe orizontală numită extindere. Una fără alta nu este posibilă pentru că, prin integrare, avem o Uniune din ce în ce mai federală și mai puternică, iar prin extindere avem o Europă tot mai amplă și mai diversă, ceea ce înseamnă, până la urmă, din nou mai puternică”.

Pornind de la această idee, primul volum, Identitate și model european a fost structurat în trei părți: „Ideea Europeană. Fundamentele istorice și teoretice”, „De la ideea europeană la Uniunea Europeană. Integrare și federalizare, extindere și unificare” și partea a treia „Europa, un nou model de societate”.

Cele două capitole ale primei părți au în vedere istoria și teoriile integrării, o trecere în revistă a evoluției ideii de Europa, precum și teoriile și modelele de integrare, adică marile curente ale gândirii europene din perspectiva relațiilor internaționale, dar și alte teorii și modele de integrare specifice relațiilor internaționale sau științelor politice.

În cuprinsul lucrării, de un spațiu generos se bucură în partea a doua tema „De la ideea europeană la Uniunea Europeană. Integrare și federalizare, extindere și unificare”. Se face, astfel, o profundă analiză simbiozei dintre cei doi vectori fundamentali ce permit dezvoltarea Uniunii Europene pe verticală, federalizare prin integrare și, respectiv, pe orizontală, unire prin extindere. În cadrul federalizării prin integrare se au în vedere obiectivele și actorii integrării, analiza metodei, naturii și progresivității acesteia, noua ordine juridică europeană, competențele formale și materiale ale Uniunii.

Având în vedere faptul că dezvoltarea pe verticală a Uniunii Europene a fost permanent însoțită de cea pe orizontală, o atenție deosebită s-a acordat și procesului de unificare prin extindere, impactului unificării realizate prin extindere atât asupra noilor state membre, cât și Uniunii în ansamblu.

„Europa, un nou model de societate”, care face obiectul ultimei părți a lucrării, propune o analiză atentă, din multiple perspective, a modelului european de societate care presupune o economie socială de piață, un liberalism social, o nouă înțelegere a relației cetățean-societate-stat, în care obiectul final devine cetățeanul.

Multitudinea de argumente și date prezentate în cuprinsul studiului de față duce la concluzia că prin integrare se ajunge la federalizarea și constituționalizarea Uniunii Europene, deci la apariția unei noi realități politice pe scena internațională și la o nouă ordine juridică, cea a Noii Europe.

În același timp, prin extindere se ajunge la Unificarea Europei, deci la tot o Nouă Europă, formată în prezent din cele 28 de state membre.

Olivia Florescu

CSABA BELA NASZ, PROCEDURILE DE PREVENIRE A INSOLVENȚEI, UNIVERSUL JURIDIC, BUCUREȘTI, 2015

Recent intrată în biblioteca Institutului Român pentru Drepturile Omului, lucrarea pe care o prezentăm cuprinde în primul capitol noțiuni introductive privind tratamentul legal aplicabil profesioniștilor aflați în dificultate financiară. După prezentarea evoluției istorice a reglementării falimentului, autoarea, dr. Csaba Bela Nasz, trece în capitolul al doilea la caracterizarea generală a procedurilor de prevenire a insolvenței. Astfel, se arată că scopul procedurilor de prevenție este acela de a salva debitorii, persoane fizice sau juridice, care pot fi subiecți al procedurii de executare colectivă, aflați în dificultate financiară, de a ajunge în stare de insolvență sau, altfel spus, realizarea unor înțelegeri amiabile între debitorul aflat în dificultate financiară și creditorii săi pentru renegocierea creanțelor sau a condițiilor de plată a acestora, în vederea evitării declanșării procedurii insolvenței. În context, sunt menționate principiile care se aplică procedurilor de prevenire a insolvenței: acordarea unei șanse debitorilor de redresare eficientă și efectivă a afacerii, prin intermediul procedurilor de prevenire a insolvenței; asigurarea unei proceduri eficiente, inclusiv prin mecanisme adecvate de comunicare și derulare a procedurii într-un timp util și rezonabil, într-o manieră obiectivă și imparțială, cu un minim de costuri; limitarea riscului de credit și a riscului sistemic asociat tranzacțiilor cu instrumente financiare derivate prin recunoașterea compensării cu exigibilitate imediată în cazul insolvenței sau al unei proceduri de prevenire a insolvenței unui cocontractant, având ca efect reducerea riscului de credit la o sumă netă datorată între părți sau chiar la zero atunci când, pentru acoperirea expunerii nete, au fost transferate garanții financiare; asigurarea accesului la surse de finanțare în procedurile de prevenire a insolvenței, cu crearea unui regim adecvat pentru protejarea acestor creanțe; favorizarea, în procedurile de prevenire a insolvenței, a negocierii/renegocierii amiabile a creanțelor și a încheierii unui concordat preventiv; administrarea procedurilor de prevenire a insolvenței de către practicieni în insolvență și desfășurarea acestora sub controlul instanței de judecată.

În continuare, autoarea precizează faptul că participanții la procedurile de prevenire a insolvenței sunt profesioniștii (societățile, societățile cooperative, profesioniștii persoane fizice – acționând individual, întreprinderile familiale, societățile agricole, grupurile de interes economic și grupurile europene de interes economic, orice altă persoană juridică de drept privat care desfășoară și activități economice) și neprofesioniștii.

Lucrarea se referă pe larg la organele care aplică procedura și care sunt, potrivit alin. (1) al art. 7 din Codul insolvenței, instanțele judecătorești, prin președintele tribunalului sau, după caz, prin judecătorul-sindic, mandatarul ad-hoc, respectiv administratorul concordatar. Așa cum art. 45 din Legea nr. 85/2014 enumeră principalele atribuții ale judecătorului-sindic în cadrul procedurii insolvenței, art. 17 stabilește care sunt atribuțiile judecătorului-sindic în procedura concordatului preventiv, și anume: numirea administratorului concordatar provizoriu; omologarea, la cererea administratorului concordatar, a concordatului preventiv; constatarea îndeplinirii condițiilor cerute pentru înscrierea pe lista creditorilor care au aderat la concordatul preventiv; suspendarea provizorie a executărilor silite contra debitorului, în baza ofertei de concordat preventiv formulate de debitor și transmise creditorilor; judecarea acțiunilor în nulitate și rezoluțiune. Un alt organ căruia îi revine un rol extrem de important în realizarea procedurilor de prevenire a insolvenței este mandatarul ad-hoc sau administratorul concordatar, după caz, desemnarea acestora fiind făcută de președintele tribunalului, în procedura mandatului ad-hoc, respectiv de către judecătorul-sindic, în procedura concordatului preventiv, în ambele cazuri, prin încheiere executorie.

Iar, în ceea ce privește jurisdicția procedurilor de prevenire a insolvenței, competența materială revine în primă instanță tribunalului și în calea de atac a apelului, formulată în termen de 7 zile, curților de apel.

Sunt analizate, în continuare, și alte noțiuni și proceduri.

Mandatul ad-hoc, este o procedură legală,

confidenţială, facultativă şi este realizată de un mandatar judiciar, propus de debitorul care doreşte accesarea acestei proceduri de prevenţie, dintre practicienii în insolvenţă, autorizaţi potrivit legii. Principiile şi scopurile mandatului ad-hoc sunt: acoperirea pasivului debitorului aflat în dificultate financiară, prevenirea insolvenţei, acordarea unei şanse de redresare eficientă şi efectivă a afacerii debitorului, negocierea/renegocierea amiabilă a creanţelor. Este o procedură eficientă, cu un minim de costuri, administrată de practicieni în insolvenţă (specialişti în negociere şi în managementul crizelor), sub controlul instanţei de judecată. Negocierile vor fi purtate în special cu creditorii relevanţi: bănci, furnizorii de materii prime, organul fiscal, furnizorii de utilităţi etc. Cazurile de încetare a procedurii de mandat ad-hoc sunt prevăzute în art. 15 din Legea nr. 85/2014.

Concordatul preventiv este un contract încheiat între debitorul în dificultate financiară, pe de o parte, şi creditorii care deţin cel puţin 75% din valoarea creanţelor acceptate şi necontestate, pe de altă parte, omologat de judecătorul-sindic, prin care debitorul propune un plan de redresare şi de realizare a creanţelor acestor creditori împotriva sa, iar creditorii acceptă să sprijine eforturile debitorului de depăşire a dificultăţii în care se află (art. 5 pct. 17 din Codul insolvenţei). Participanţii la această procedură sunt: debitorul aflat în dificultate financiară, judecătorul-sindic, administratorul concordatar şi adunarea creditorilor concordatari. Orice debitor aflat în dificultate financiară, cu excepţia celor care sunt excluşi de a recurge la procedura de concordat preventiv, are dreptul să introducă la tribunalul în a cărui circumscripţie se află sediul principal sau sediul său profesional o cerere de deschidere a procedurii de concordat preventiv. Procedura se închide prin finalizarea ei cu succes, la termenul prevăzut în contract sau anterior acestuia, sau, dimpotrivă, în situaţia în care, din motive neimputabile debitorului, este imposibilă realizarea obiectivelor stabilite prin concordat. De asemenea, este reglementată şi posibilitatea anulării concordatului, precum şi acţiunea în rezoluţiunea concordatului preventiv, ipoteze în care, de asemenea, procedura preventivă va înceta.

În finalul lucrării, autoarea prezintă unele spețe soluționate sub imperiul vechii legi – Legea nr. 381/2009 -, având în vedere că multe dintre prevederile acestui act normativ au fost preluate și de actuala reglementare și întrucât nu există încă practică judiciară relevantă în materia noilor proceduri de prevenire a insolvenţei, dat fiind timpul foarte scurt de la intrarea în vigoare a Legii nr. 85/2014.

Ioana Anca Iancu

COSTEL GÂLCĂ, CODUL MUNCII COMENTAT ŞI ADNOTAT, EDITURA ROSETTI INTERNATIONAL, BUCUREŞTI, 2015

Lucrarea de faţă, Codul muncii comentat şi adnotat, este actualizată cu toate modificările legislative din domeniu apărute până la jumătatea lunii august 2015.

În opinia autorului, Legea nr.53/2003-Codul muncii poartă o denumire improprie de cod al muncii întrucât constituie doar un act ce reglementează condiţiile încadrării în muncă, adică legea contractului de muncă, completată cu o serie de alte acte normative, fără să reprezinte o culegere exhaustivă, a unor legi referitoare la un anumit domeniu, în speţă, privind normele din domeniul relaţiilor de muncă. Astfel, deşi în primul aliniat al art. 1 din această lege se precizează că „prezentul Cod al muncii reglementează domeniul raporturilor de muncă", în realitate nu este vorba decât de un act normativ cu privire la elementele esenţiale ale contractului individual de muncă şi care enunţă anumite principii ce urmează să se aplice în alte materii, cum sunt jurisdicţia muncii, conflictele de muncă, contractele de ucenicie şi altele, dar care materii sunt reglementate prin alte legi şi nu prin Codul muncii.

Volumul cuprinde comentarii şi o interpretare ştiinţifică pertinentă pentru fiecare articol de lege, cu trimiteri ample la doctrină şi la legislaţia conexă. Comentariile sunt însoţite, de asemenea, de exemplificări şi soluţii din jurisprudenţa internă, din deciziile Curţii Constituţionale a României, din practica Curţii de Justiţie a Uniunii Europene şi Curţii

Europene a Drepturilor Omului.

În felul acesta, lucrarea își dovedește o deosebit de importantă utilitate practică atât pentru specialiștii din domeniu, cât și pentru cetățeanul de rând, implicat într-un raport de muncă.

Teodor Lorenț

MIHAELA SĂRĂCUȚ, PARTICIPANȚII LA PROCEDURA INSOLVENȚEI, UNIVERSUL JURIDIC, BUCUREȘTI, 2015

Lucrarea Mihaelei Sărăcuț, care, în debutul său se referă la unele aspecte generale ale domeniului prevenirii insolvenței și ale insolvenței, la evoluția legislativă în materie, precum și la aspecte de drept comparat în materie prezintă, credem, interes pentru toti cei preocupati de cunoașterea drepturilor economice și sociale ale omului.

Aplecându-se atent asupra sistemului românesc referitor la insolvență și drepturile creditorilor ce are la bază Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, lucrarea a fost astfel structurată încât să răspundă problematicii legate de cerințele venite din mediul de afaceri, de practica instanțelor comerciale, dar și de interesele partenerilor externi.

Astfel, într-un prim capitol este analizată competența materială și teritorială a instanțelor judecătorești. Potrivit art. 41 și art. 43 din Legea 85/2014, competența materială revine tribunalului sau, acolo unde este cazul, tribunalului specializat, ca primă instanță, respectiv curților de apel, ca instanță de control judiciar (pentru soluționarea apelului). Competența teritorială revine, potrivit art. 41 alin. 1 din Lege, tribunalului sau tribunalului specializat în a cărui circumscripție debitorul și-a avut sediul social sau profesional, după caz, cel puțin 6 luni anterior datei sesizării instanței.

În continuare, lucrarea se referă la activitatea judecătorului-sindic, ca participant la procedura insolveței și se arată că Legea nr. 85/2014 (alături de Legea nr. 85/2006) i-a redat acestuia statutul său de magistrat cu tot ce presupune el. Așadar, judecătorul-sindic, potrivit noii reglementari, cenzurează sub aspectul legalității actele efectuate de administratori sau lichidatori. Acesta nu are nicio atribuție administrativă, nu ia decizii ce exced expertizei sale juridice, nu face evaluări în legătură cu oportunitatea unor decizii de administrare a averii debitorului. El controlează prin mijloace jurisdicționale deschiderea, derularea și închiderea procedurii insolvenței debitorului.

Un spațiu important este acordat în volum noțiunii administratorului judiciar, desemnării și atribuțiilor acestuia. Potrivit art. 2 din O.U.G. 86/2006 administratorul judiciar este practicianul în insolvență compatibil, autorizat în condițiile legii, desemnat să exercite atribuțiile prevăzute de lege sau stabilite de instanța de judecată, în procedura insolvenței, în perioada de observație și pe durata procedurii de reorganizare. Legea nr. 85/2014 face distincție între desemnarea administratorului judiciar provizoriu și a administratorului judiciar definitiv. Este conceput ca fiind unul dintre actorii importanți ai procedurii de insolvență a debitorului și are printre atribuții, conform art. 58 alin. (1) din Legea insolvenței convocarea, prezidarea și asigurarea secretariatului ședințelor adunării creditorilor sau ale acționarilor, asociaților ori membrilor debitorului persoană juridică; denunțarea unor contracte încheiate de debitor; sesizarea judecatorului-sindic în legătură cu orice problemă care ar cere o soluționare de către acesta.

Analiza continuă cu atribuțiile lichidatorului judiciar, care, potrivit art. 3 din O.U.G. nr. 86/2006 este practicianul în insolvență compatibil, autorizat în condițiile legii, desemnat să conducă activitatea debitorului în cadrul procedurii de faliment, atât în procedura generală, cât și în procedura simplificată, și să exercite atribuțiile prevăzute de lege sau pe cele stabilite de instanța de judecată. Conform art. 64 din Legea insolvenței, printre principalele atribuții ale lichidatorului judiciar sunt: conducerea activității debitorului; aplicarea sigiliilor, inventarierea bunurilor și luarea

măsurilor corespunzătoare pentru conservarea lor; denunţarea unor contracte încheiate de debitor; primirea plăţilor pe seama debitorului şi consemnarea lor în contul averii debitorului.

De asemenea, sunt prezentate rolul şi atribuţiile administratorului special care este reprezentat de persoana fizică sau juridică desemnată de adunarea generală a acţionarilor/asociaţilor/membrilor debitorului, împuternicită să le reprezinte interesele în procedură şi, atunci când debitorului i se permite să îşi administreze activitatea, să efectueze, în numele şi pe contul acestuia, actele de administrare necesare (art.5 pct. 4 din Legea insolvenţei). Ca atribuţii, în perioada de observaţie sau procedura de reorganizare formulează contestaţii, propune un plan de reorganizare, iar în procedura de faliment participă la inventar, semnând actul, primeşte raportul final şi situaţia financiară de închidere a procedurii, participă la şedinţa convocată pentru soluţionarea obiecţiunilor şi aprobarea raportului, primeşte notificarea închiderii procedurii.

Lucrarea se referă în continuare la principalele drepturi ale creditorilor care se exercită cu titlu colectiv şi organizat, în adunarea creditorilor sau, după caz, în comitetul creditorilor. Adunarea creditorilor este, în procedura insolvenţei, adunarea constituită din totalitatea creditorilor care au formulat şi cărora le-a fost admisă, total sau în parte, cererea de înregistrare a creanţei lor pe tabelele de creanţe întocmite în procedura insolvenţei. Hotărârile adunării creditorilor sunt valabile dacă pentru adoptarea lor au fost respectate toate condiţiile de fond şi formă impuse de Legea insolvenţei.

Referiri importante se fac apoi la comitetul creditorilor, care asigură controlul activităţii debitorului insolvent şi reprezintă un număr de 3 sau 5 creditori cu drept de vot, dintre cei cu cele mai mari creanţe, prin valoare, care îndeplinesc atribuţiile ce le sunt stabilite în Legea insolvenţei. Comitetul creditorilor analizează situaţia debitorului şi face recomandări adunării creditorilor cu privire la continuarea activităţii debitorului şi la planurile de reorganizare propuse, negociază cu administratorul judiciar sau cu lichidatorul judiciar care doreşte să fie desemnat de către creditori în dosar condiţiile numirii, aprobă planul de reorganizare, dar şi propunerea de intrare în faliment. Comitetul creditorilor se întruneşte ori de câte ori este necesar, iar convocarea sa se realizează la cererea administratorului judiciar sau a lichidatorului judiciar, după caz, sau a oricărui creditor.

Utilitatea practică a lucrării este şi mai mult pusă în evidenţă de prezentarea în final a unor decizii relevante, comentate, din jurisprudenţa naţională.

Ioana Anca Iancu

ADRIAN ROŞAN, COORDONATOR, PSIHOPEDAGOGIE SPECIALĂ. MODELE DE EVALUARE ŞI INTERVENŢIE, EDITURA POLIROM, IAŞI, 2015

Volumul de faţă, Psihopedagogie specială. Modele de evaluare şi intervenţie, coordonat de conf. univ. dr. Adrian Roşanu, şeful Departamentului de Psihopedagogie Specială din cadrul şcolii clujene de psihopedagogie specială, se înscrie în problematica mereu actuală a activităţii psihopedagogice ce are la bază teoriile şi practicile validate ştiinţific care sunt destinate educaţiei şi reabilitării persoanelor cu dizabilităţi.

Cele patru părţi ale lucrării propun spre analiză tematici distincte, cum sunt: Cercetare, educaţie şi calitatea vieţii în contextul dizabilităţii; Tipuri de dizabilităţi – modele de evaluare şi intervenţie; Sindroame şi tulburări specifice în contextul dizabilităţii şi Sisteme de suport şi intervenţie în contextul dizabilităţii şi al supradotării.

Capitolele primei părţi au în vedere, astfel, Repere ştiinţifice pentru organizarea educaţiei speciale, educaţiei specializate şi integrate/incluzive, Problematizări şi explicitări ale cunoaşterii socioumanului, Dimensiuni şi metode de evaluare a calităţii vieţii în contextul dizabilităţii.

În cuprinsul celei de-a doua părţi cu privire la

tipul de dizabilităţi, sunt analizate caracteristicile, etiologia, modelele de evaluare, intervenţiile psihopedagogice în cazul dizabilităţii intelectuale, auditive, vizuale, ale dizabilităţilor multiple, tulburărilor de limbaj şi comunicare şi ale tulburărilor de învăţare.

În ce priveşte sindroamele şi tulburările specifice la care se referă partea a treia a lucrării, sunt dezbătute tulburările din spectrul autist, particularităţile somato-psihice ale copiilor cu infirmitate motorie cerebrală, sindromul Down, bâlbâiala-modelele de evaluare şi intervenţie, deficitul de atenţie cu/fără hiperactivitate.

Ultima parte a lucrării este dedicată analizării unor teme la fel de importante şi actuale: Evaluarea şi intervenţia timpurie în cazul copiilor la risc şi cu dizabilităţi în perioada copilăriei mici, Sisteme de comunicare alternative şi augmentative, Tehnologiile de acces în educaţia specializată şi inclusivă, Conceptualizări moderne ale supradotării şi talentului şi practici educaţionale de sprijinire a elevilor capabili de performanţe înalte, Elemente de consiliere psihologică şi psihoterapie a persoanelor cu dizabilităţi şi a familiilor acestora.

Pentru persoanele care se preocupă de optimizarea activităţilor de educaţie, reabilitare şi inserţie şcolară şi socioprofesională a copiilor şi tinerilor cu diferite dizabilităţi (psihopedagogi, logopezi, psihologi, pedagogi), precum şi pentru părinţii acestora, întreaga lucrare, temele de actualitate prezentate devin de mare interes.

Carmen Năstase

V. REMEMBER

ACTIVITĂȚI PROPRII SAU ÎN COLABORARE

Masă rotundă cu tema „Drepturile omului în România" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația Națiunilor Unite pentru România (12 ianuarie 2015)

Simpozion consacrat Anului ONU - 70 de ani de la înființarea Organizației Națiunilor Unite și 60 de ani de la primirea României în ONU, 70 de ani de la crearea UNESCO – organizația științifică și culturală a Națiunilor Unite precum și 60 de ani de la crearea Asociației Națiunilor Unite pentru România, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația Națiunilor Unite pentru România (20-21 ianuarie 2015)

Curs de formare cu tema „Educație pentru drepturile omului și ale copilului", organizat pentru cadrele didactice și didactic-auxiliare din învățământul preuniversitar de Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice în parteneriat cu Casa Corpului Didactic București și Institutul Român pentru Drepturile Omului (23 ianuarie 2015)

Dezbatere cu tema „Drepturile copilului la 25 de ani de la deschiderea spre semnare a Convenției privind drepturile copilului" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului și Tânărului, Asociația Clubul de la Cheia "Victor Dan Zlătescu", Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum" și Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană (26 ianuarie 2015)

Conferința cu tema „Omagierea victimelor Holocaustului" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația pentru Națiunile Unite din România cu ocazia Zilei Internaționale de Comemorare a Holocaustului (27 ianuarie 2015)

Masă rotundă cu tema „Promovarea și protecția drepturilor omului – mecanisme și instrumente regionale și universale" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Clubul de la Cheia (5 februarie 2015)

Curs de formare cu tema „Educație pentru drepturile omului și ale copilului", organizat pentru cadrele didactice și didactic-auxiliare din învățământul preuniversitar de Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice în parteneriat cu Casa Corpului Didactic București și Institutul Român pentru Drepturile Omului (13-14 februarie 2015)

Conferința cu tema „Prosperitatea – garant al egalității de șanse" organizată cu ocazia Zilei Mondiale a Justiției Mondiale de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația Română pentru Drepturile Femeii, Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană și Asociația Clubul de la Cheia (18 februarie 2015)

Seminar cu tema „Dreptul la educație în limba maternă" organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Universitatea Ecologică din București și Asociația pentru Națiunile Unite din România cu ocazia Zilei Internaționale a Limbii Materne (20 februarie 2015)

Manifestări dedicate Zilei Internaționale a Limbii Materne prin organizarea de momente muzicale, jocuri și dansuri, expunere de desene, scenete prezentate în mai multe limbi de Școala Gimnazială „Alexandru Ceușianu" din Reghin în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului (23 februarie 2015)

Dezbatere cu tema „Importanța reconcilierii vieții de familie cu cea profesională", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum"(4-5 martie 2015)

Masă rotundă cu tema „Prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare în rândul femeilor" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România,

Asociaţia Română pentru Drepturile Femeii, Asociaţia pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum” şi Clubul de la Cheia (9 martie 2015)

Simpozion cu tema „Dezvoltarea socială în Agenda de Dezvoltare Post-2015” organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Asociaţia pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum” şi Asociaţia Română pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană cu ocazia celebrării a 20 de ani de la Summitul mondial pentru dezvoltare socială de la Copenhaga din 6-12 martie 1995 (11 martie 2015)

Dezbatere privind ultimul raport al Agenţiei pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene cu tema "Protecţia egală pentru toate victimele crimei din ură - Cazul persoanelor cu dizabilităţi", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu catedra UNESCO pentru pace democraţie şi toleranţă a Universităţii de Nord Baia-Mare, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România şi Asociaţia Clubul de la Cheia (13 martie 2015)

Lansarea Campaniei de eliminare a tuturor formelor de discriminare rasială, a Săptămânii europene de acţiune împotriva rasismului 14-22 martie a.c., organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului cu sprijinul Reţelei United for Intercultural Action (13 martie 2015)

Dezbatere privind reglementările ce stabilesc condiţiile necesare prestării activităţilor remunerate, de către copiii, în domeniile cultural, artistic, sportiv, publicitar şi de modeling prevăzute de HG 75/2015, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului şi Tânărului, Asociaţia Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu”, Asociaţia pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum” şi Asociaţia Română pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană (16 martie 2015)

Masa rotundă cu tema „Uniţi pentru diversitate”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu catedra UNESCO pentru pace democraţie şi toleranţă a Universităţii de Nord, Baia Mare, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Institutul de Drept de Expresie şi de Inspiraţie franceză IDEF şi Asociaţia Clubul de la Cheia “Victor Dan Zlătescu” în cadrul Campaniei de eliminare a tuturor formelor de discriminare rasială, a Săptămânii Europene de Acţiune Împotriva Rasismului (20 martie 2015)

Conferinţa cu tema “Oportunităţile mele, Alegerile mele. Bucură-te de drepturi depline, egalitate şi rolul familiei” deviza din acest an propusă de ONU, pentru aniversarea a zece ani de la instituirea Zilei Mondiale a Sindromului Down şi douăzeci şi unu de ani pentru Ziua Internaţională a Familiei, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Asociaţia Română pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană, Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului şi Tânărului, Asociaţia Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu” şi Asociaţia pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum” (20 martie 2015)

Simpozionul cu tema „Diferenţa face fericirea” organizat de Fundaţia Adolescenţa din Ploieşti şi Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Universitatea de Petrol şi Gaze din Ploieşti, Colegiul Naţional Jean Monnet cu ocazia Săptămânii Europene de Acţiune Împotriva Rasismului şi a Zilei Internaţionale a Fericirii (21 martie 2015)

Concurs de desene cu tema „Numai în întuneric suntem la fel?” organizat în cadrul manifestărilor dedicate Săptămânii Europene de Acţiune Împotriva Rasismului de Fundaţia Adolescenţa, Casa Corpului Didactic Prahova, Colegiul Naţional „Jean Monnet” şi Institutul Român pentru Drepturile Omului (21 martie 2015)

Masă rotundă cu tema „Fără apă curată nu putem avea o viaţă sănătoasă”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Asociaţia Română pentru Drepturile Omului la un Mediu Sănătos şi Asociaţia Clubul de la Cheia cu ocazia Zilei Mondiale a Apei (23 martie 2015)

Prezentarea Raportului de activitate pe anul 2014 al IRDO în cadrul şedinţei de Consiliu General al Institutului Român pentru Drepturile Omului (24 martie 2015)

Al doilea Atelier de lectură şi dezbatere cu tema „Nichita Stănescu – 82. Sensul iubirii, sensul creaţiei” organizat de Uniunea Ziariştilor Profesionişti din România, revista „Cronica

Timpului" în parteneriat cu Colegiul Național „Octav Onicescu" și Institutul Român pentru Drepturile Omului (31 martie 2015)

Campania cu tema „Zilele de conștientizare a autismului", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România (1-3 aprilie 2015)

Conferință cu tema „Ocuparea forței de muncă: Avantajele autismului", temă aleasă de Organizația Națiunilor Unite pentru Ziua Internațională de Conștientizare a Autismului, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului și Tânărului, Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană, Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei - Family Forum, Asociația Română pentru Drepturile Femeii și Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu" (2 aprilie 2015)

Olimpiada de științe socio-umane, faza națională, organizată de Ministerul Educației și Cercetării Științifice în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului la Mangalia (5-10 aprilie 2015)

Conferința cu tema „Siguranța alimentară pentru o bună sănătate" organizată cu ocazia Zilei Mondiale a Sănătății de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Centrul InfoEuropa cu concursul Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților și Alianța Civilizațiilor (7 aprilie 2015)

Conferința cu tema „Incluziunea socială și discriminarea romilor în unele state membre UE" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului cu ocazia Zilei internaționale a romilor, cu participarea unor reprezentanți ai societății civile, Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoaneor Vârstnice, cadre didactice universitare, cercetători, doctoranzi și masteranzi (8 aprilie 2015)

Masă rotundă cu tema „România - la un deceniu de la semnarea Tratatului de Aderare la Uniunea Europeană" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația pentru Națiunile Unite din România (24 aprilie 2015)

Conferința cu tema „Cultura și mass-media", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Facultatea de Drept a Universității „Dimitrie Cantemir" din Cluj Napoca, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația pentru Națiunile Unite din România (30 aprilie 2015)

Masă rotundă cu tema „Libertatea mass-media în România sprijină transformarea societății" organizată cu ocazia Zilei Mondiale a Libertății Presei de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, cu concursul Asociației Clubul de la Cheia, Asociației pentru Promovarea Drepturilor Familiei - Family Forum, Asociația Română pentru Drepturile Femeii și Asociația Română pentru Apărarea Drepturilor Omului la Vârsta a Treia (5 mai 2015)

Masă rotundă cu tema „Egali, dar diferiți!" organizată cu ocazia declarării zilei de 8 mai ca Zi națională a egalității de șanse, de Comisia pentru drepturile omului, culte și minorități a Senatului României în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului și Consiliul Național de Combatere a Discriminării (6 mai 2015)

Conferința cu tema „Drepturile omului într-o Europă unită, noi perspective", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu" cu ocazia împlinirii a 65 de ani de la declarația Schuman și 30 de ani de la Consiliul European de la Milano din iunie 1985 când s-a decis ziua de 9 mai ca Ziua Europei (8 mai 2015)

Masă rotundă cu tema „Familia și rolul ei în societate" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei - Family Forum, Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu", Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului și Tânărului, Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană și Asociația Română pentru Drepturile Femeii cu ocazia Zilei internaționale a familiei și Zilei naționale a

familiei române (12 mai 2015)

Dezbatere cu tema „Voluntariatul în România – instrumente naționale, regionale și universale" organizată cu ocazia Săptămânii Naționale a Voluntariatului: 11-17 mai, de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația Națiunilor Unite pentru România (13 mai 2015)

Ediția a IV-a a sesiunii naționale de comunicări științifice a studenților și masteranzilor organizată de Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir" Facultatea de Drept din Cluj Napoca în colaborare cu Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociația Științifică de Dreptul Proprietății Intelectuale, Societatea Autorilor și Editorilor Români de Opere Științifice și Asociația Absolvenților Facultății de Drept (15 mai 2015)

Sesiunea de comunicări științifice cu tema „Dreptul la buna guvernare", organizată de Școala Națională de Studii Politice și Administrative (SNSPA) în colaborare cu Școala Doctorală și Centrul de Drept Public și Științe Administrative, Institutul Român pentru Drepturile Omului, Sociatatea Academică de Științe Administrative, Institutul de Drept Public și Științe Administrative al României și Asociația pentru Națiunile Unite din România în contextul aniversării a 25 de ani de activitate a SNSPA, a 70 de ani de la crearea ONU și 60 de ani de la primirea României în ONU (19 mai 2015)

Masă rotundă cu tema „Supravegherea si reprimarea comerțului ilicit cu tutun", organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Clubul de la Cheia (29 mai 2015)

Conferința cu tema „Protecția și promovarea drepturilor copilului în legislația națională, regională și universală" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului și Tânărului, Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei - Family Forum cu ocazia Zilei Internaționale a Copilului (2 iunie 2015)

Ediția a IV-a a conferinței internaționale cu tema „Eficiența normelor juridice. Perspective asupra interpretării și aplicării legii" organizată de Facultatea de Drept, Cluj Napoca a Universității Creștine „Dimitrie Cantemir" în colaborare cu Institutul Român pentru Drepturile Omului, Academia Română –Filiala Cluj a Institutului de Istorie „George Bariţiu" - Departamentul de cercetări socio-umane, Asociația pentru Națiunile Unite din România, Institutul de Științe –Administrative al Republicii Moldova, Asociația Română de Științe Penale - București, Asociația Științifică de Dreptul Proprietății Intelectuale, Societatea Autorilor și Editorilor Români de Opere Științifice și Asociația Absolvenților Facultății de Drept și Societatea Română a autorilor și publiciștilor de lucrări științifice PERGAM-București și Fundația Eco România XXI (4-6 iunie 2015)

Masă rotundă cu tema „Planeta ta are nevoie de tine" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Română pentru Drepturile Omului la un Mediu Sănătos, consacrată Zilei Mondiale a Mediului (5 iunie 2015)

Dezbaterea cu tema „NU exploatării prin muncă a copilului - DA educației de calitate" tema stabilită de Națiunile Unite pentru 2015 pleacă de la îndemnul de a acționa împotriva folosirii copiilor pentru diverse munci, important în lupta împotriva muncii copiilor. Acțiune organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum"(12 iunie 2015)

Dezbatere cu tema „Aspecte practice ale aplicării și respectării dreptului la un proces echitabil", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Clubul de la Cheia (16 iunie 2015)

Masă rotundă cu tema „Dreptul omului la o viață sănătoasă", organizată cu ocazia Zilei Mondiale de Luptă împotriva Deșertificării și a Secetei de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Română pentru Drepturile Omului la un Mediu Sănătos (17 iunie 2015)

Masă rotundă cu tema „Drepturile refugiaților în România", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Clubul de la Cheia, cu

ocazia Zilei Internaționale a Refugiaților (18 iunie 2015)

Masa rotundă cu tema „Legislația națională în domeniul azilului și modul de aplicare al acesteia”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația pentru Națiunile Unite din România cu ocazia Zilei internaționale a refugiaților (19 iunie 2015)

Masă rotundă cu tema „Drepturile sociale, parte integrantă a sistemului drepturilor omului”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația Clubul de la Cheia (22 iunie 2015)

Dezbatere cu tema „ONU instrumente și mecanisme privind promovarea și protecția drepturilor omului” organizată în cadrul manifestărilor dedicate împlinirii a 70 de ani de la semnarea Cartei ONU, de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță (26 iunie 2015)

Masă rotundă cu tema „Zilele Dunării în România”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Română pentru Drepturile Omului la un Mediu Sănătos, consacrată Zilei Internaționale a Dunării (29 iunie 2015)

Masa rotundă cu tema „Protecția și promovarea drepturilor omului la 65 de ani de la adoptarea Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația Clubul de la Cheia (30 iunie 2015)

Dezbatere privind proiectul de Strategie națională de învățare pe tot parcursul vieții pentru perioada 2015-2020 și Planul de acțiune pentru implementarea acestei strategii, elaborate de Ministerul Educației și Cercetării Științifice, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Universitatea Ecologică, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană (8 iulie 2015)

Masa rotundă cu tema „Populația mondială – perspective și provocări” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei – Family Forum și Asociația Clubul de la Cheia cu ocazia Zilei Mondiale a Populației (10 iulie 2015)

Masă rotundă privind proiectul de Strategie națională privind reducerea părăsirii timpurii a școlii în România și Planul de implementare a acestei strategii, elaborate de Ministerul Educației și Cercetării Științifice organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului și Tânărului, Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană și Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei - Family Forum (14 iulie 2015)

A XXI– a ediție a cursurilor Universității Internaționale a Drepturilor Omului cu tema „Organizația Națiunilor Unite la 70 de ani” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu”, cu concursul membrilor AIDC, ELI, IDEF (20 – 26 iulie 2015)

Simpozion cu tema „Victimele traficului de persoane în contextul actual” organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană (24 iulie 2015)

Dezbatere privind proiectul lansat de Ministerul Afacerilor Interne pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 122/2006 privind azilul în România, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1251/2006, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană, Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu”, Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei - Family Forum și

Asociaţia Română pentru Drepturile Femeii (27 iulie 2015)

Conferinţa cu tema „Protecţia victimelor fenomenului violenţei fizice şi psihice" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România şi Asociaţia Română pentru Drepturile Femeii cu ocazia împlinirii unui an de la intrarea în vigoare a Convenţiei Consiliului Europei privind prevenirea şi combaterea violenţei împotriva femeilor şi a violenţei domestice, numită şi Convenţia de la Istanbul (3 august 2015)

Dezbatere privind proiectul Planului operaţional pentru implementarea Strategiei naţionale privind persoanele cu dizabilităţi pentru perioada 2015-2020, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociaţia pentru Naţiunile Unite şi Asociaţia Clubul de la Cheia (18 august 2015)

Masă rotundă privind proiectul de Strategie naţională pentru promovarea îmbătrânirii active şi protecţia persoanelor vârstnice pentru perioada 2015 -2020, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democraţie, pace şi toleranţă, Asociaţia Română pentru Apărarea Drepturilor Omului la Vârsta a Treia şi Asociaţia Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu" (24 august 2015)

Simpozion cu tema „Alfabetizarea şi societăţile sustenabile", logoul ales de Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Educaţie, Ştiinţă şi Cultură (UNESCO) pentru marcarea împlinirii a 50 de ani de la Congresul mondial pentru eradicarea analfabetismului de la Teheran unde a fost iniţiată Ziua Internaţională pentru Alfabetizare, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Asociaţia Română pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană, Asociaţia Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu", Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului şi Tânărului, Asociaţia Română pentru Drepturile Femeii şi Asociaţia pentru Promovarea Drepturilor Familiei - Family Forum (8 septembrie 2015)

Dezbatere cu tema „Protecţia unor categorii de persoane vulnerabile" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociaţia pentru Dialog Intercultural (9-10 septembrie 2015)

Dezbatere cu tema „Democraţia în Europa – un proiect pentru secolul XXI", organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România şi Asociaţia Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu" cu ocazia Zilei Internaţionale a Democraţiei (15 septembrie 2015)

Conferinţa cu tema „Parteneriate pentru pace – Demnitate pentru toţi", temă propusă de Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Ziua Internaţională a Păcii din acest an, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România şi Asociaţia Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu" (21 septembrie 2015)

Simpozion cu tema „Instrumente regionale şi naţionale privind prevenirea şi combaterea traficului de persoane", organizat cu ocazia Zilei internaţionale împotriva exploatării sexuale şi traficului de femei şi copii de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului şi Tânărului, Asociaţia Română pentru Drepturile Femeii, Asociaţia Română pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană, şi Asociaţia pentru Promovarea Drepturilor Familiei - Family Forum (23 septembrie 2015)

Masă rotundă cu tema „Promovarea diversităţii lingvistice şi culturale a Europei" organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România şi Asociaţia Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu" cu ocazia Zilei Europene a Limbilor (24 septembrie 2015)

Dezbatere cu tema „Mobilitatea urbană, o soluţie pentru reducerea emisiilor cu efect de seră şi combaterea schimbărilor climatice" organizată, în Săptămâna Europeană a Mobilităţii de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului şi Tânărului, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Asociaţia Română pentru Drepturile Femeii şi Asociaţia Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu" (18 septembrie2015)

Masă rotundă cu tema „Dreptul la informaţie – drept fundamental al omului" organizată de

Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu” cu ocazia Zilei internaționale a dreptului de a ști (25 septembrie 2015)

Masă rotundă privind Raportul asupra vizitei în România a Comitetului pentru Prevenirea Torturii a Consiliului Europei din 5-17 iunie 2015, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană, și Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu” (28 septembrie 2015)

Masă rotundă cu tema „Dezvoltarea durabilă și includerea persoanelor în vârstă în mediul urban” – tema propusă de ONU, pentru sărbătorirea din acest an a Zilei Internaționale a Persoanelor în Vârstă, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Română pentru Apărarea Drepturilor Omului la Vârsta a Treia (2 octombrie 2015)

Conferința cu tema „Profesori puternici, pentru societăți durabile. Mobilizare pentru un plan de acțiune pentru 2030” logoul ales de Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO) pentru marcarea Zilei Mondiale a Educației, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Universitatea Ecologică, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” București, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană (5 octombrie 2015)

Masă rotundă cu tema „Holocaustul și dreptul la viață” organizată de Școala Gimnazială „Alexandru Ceușianu” Reghin în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului cu prilejul Zilei Holocaustului în România (9 octombrie 2015)

Dezbatere privind lansarea de către Agenția Drepturilor Fundamentale a versiunii pilot a proiectului Clarity (Complaints, Legal Assistance, and Rights Information Tool for You) instrument online interactiv care oferă, informații, în limba engleză, privind organismele non-judiciare din Austria, Bulgaria, Finlanda, Franța, Grecia, Irlanda, Malta, Polonia, România, Slovacia, Spania și Ungaria, pentru orientarea persoanelor care consideră că le-au fost încălcate drepturile fundamentale, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului (12 octombrie 2015)

Dezbatere privind proiectul de Hotărâre pentru aprobarea Strategiei naționale „O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilități” pentru perioada 2015-2020 și a Planului operațional privind implementarea strategiei, lansată de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță, Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană, Asociația Clubul de la Cheia, Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei – Family Forum și Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului și Tânărului (15 octombrie 2015)

Masă rotundă cu tema propusă de Organizația Națiunilor Unite pentru marcarea Zilei Internaționale pentru Eradicarea Sărăciei „Construirea unui viitor durabil: să ne unim pentru a pune capăt sărăciei și discriminării”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului și Asociația pentru Națiunile Unite din România (16 octombrie 2015)

Simpozion cu tema „Instrumente naționale de prevenire și combatere a traficului de persoane”, organizat cu ocazia Zilei europene de luptă împotriva traficului de persoane, de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță, Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană, Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei – Family Forum și Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu” (19 octombrie 2015)

Conferință consacrată împlinirii a 70 de ani de la crearea Organizației Națiunilor Unite, organizată sub egida Comisiei juridice, de disciplină și imunități a Camerei Deputaților și a Comisiei pentru drepturile omului, culte și minorități a Senatului, de Institutul Român pentru Drepturile Omului și Asociația pentru

Naţiunile Unite din România (21 octombrie 2015)

Întâlnirea reprezentanţilor Institutului Român pentru Drepturile Omului cu raportorul special ONU pentru combaterea sărăciei extreme, domnul Philip Alston (10 noiembrie 2015)

Dezbatere cu tema „Obiectivele dezvoltării durabile şi strategiile privind realizarea Agendei 2030", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democraţie, pace şi toleranţă şi Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România (12 noiembrie 2015)

Conferinţa cu tema „Toleranţa-principiul de bază al democraţiei" organizată, cu ocazia Zilei Internaţionale a Toleranţei şi împlinirea a 20 de ani de la adoptarea Declaraţiei principiilor toleranţei, de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociaţia Română pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană, Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România şi Asociaţia Clubul de la Cheia (16 noiembrie 2015)

Masă rotundă cu tema „25 de ani de la ratificarea Convenţiei ONU pentru drepturile copilului, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociaţia pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum" şi Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului şi Tânărului (20 noiembrie 2015)

A doua ediţie a Conferinţei internaţionale cu tema „Dreptul şi justiţia administrativă dintr-o perspectivă interdisciplinară" organizată de Şcoala Naţională de Studii Politice şi Administrative, Facultatea de Administraţie Publică, Departamentul de Drept „Victor Dan Zlătescu" în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului, Universitatea „Petru Maior" Târgu-Mureş, Facultatea de Economie, Drept şi Ştiinţe Administrative, Uniunea Juriştilor din România şi Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România (20-22 noiembrie 2015)

A IX-a ediţie a conferinţei internaţionale a Nediscriminării şi Egalităţii de Şanse (NEDES) cu tema „Exercitarea dreptului la nediscriminare şi egalitate de şanse în societatea contemporană", organizată de Universitatea Creştină Dimitrie Cantemir Bucureşti, Consiliul Naţional pentru Combaterea Discriminării şi cu concursul Institutului Român pentru Drepturile Omului (24-26 noiembrie 2015)

Conferinţa cu tema „Toleranţă zero faţă de violenţa împotriva femeilor" organizată, de Institutul Român pentru Drepturile Omului, în cadrul campaniei „Împreună pentru a pune capăt violenţei împotriva femeilor" - iniţiată de Secretarul general ONU, care se desfăşoară în fiecare an în perioada 25 noiembrie - 10 decembrie - numită şi „16 zile de activism împotriva violenţei pe bază de gen" debutând de Ziua Internaţională pentru Eliminarea Violenţei Împotriva Femeilor şi finalizându-se de Ziua Internaţională a Drepturilor Omului (26 noiembrie 2015)

Simpozion cu tema „Incluziunea contează: acces şi emancipare pentru persoane indiferent de abilităţi" organizat, cu ocazia Zilei internaţionale pentru persoane cu dizabilităţi, de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, Asociaţia Clubul de la Cheia, Asociaţia Română pentru Libertate Personală şi Demnitate Umană, Asociaţia pentru Promovarea Drepturilor Familiei – Family Forum (3 decembrie 2015)

Simpozion cu tema „Respectarea drepturilor omului şi eliminarea violenţei împotriva femeilor", organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democraţie, pace şi toleranţă şi Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România, în cadrul campaniei „Împreună pentru a pune capăt violenţei împotriva femeilor", iniţiată de Secretarul general ONU şi care în acest an are propusă tema „Să colorăm lumea în portocaliu: Opriţi violenţa împotriva femeilor şi fetelor" (7 decembrie 2015)

Conferinţa internaţională cu tema „Drepturile noastre. Libertăţile noastre. Întotdeauna", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului sub egida Comisiei juridice, de disciplină şi imunităţi a Camerei Deputaţilor şi Comisiile pentru drepturile omului ale Parlamentului cu ocazia Zilei Internaţionale a Drepturilor Omului (9 decembrie 2015)

Eveniment cu tema „Respectă umanitatea în persoana fiecărui om" organizat cu ocazia Zilei Internaţionale a Drepturilor Omului de Asociaţia pentru Dialog Intercultural în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului şi Comisia Naţională a României pentru UNESCO cu participarea Colegiului Naţional "Ion Luca

Caragiale", Colegiul Naţional "Gheorghe Lazăr", Colegiul Naţional "Ion Racoviţă", Liceul Teoretic "Ion Barbu", Şcoala "George Călinescu", Colegiul Naţional "Octav Onicescu" şi Liceul Teoretic "Hristo Botev"(10 decembrie 2015)

Dezbatere cu tema „10 ani de la adoptarea Convenţiei privind combaterea şi prevenirea corupţiei", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democraţie, pace şi toleranţă, Şcoala Naţională de Studii Politice şi Administrative, Universitatea Ecologică, Universitatea Creştină „Dimitrie Cantemir" şi Asociaţia pentru Naţiunile Unite din România cu ocazia Zilei Internaţionale Împotriva Corupţiei (10 decembrie 2015)

A III-a ediţie a conferinţei internaţionale cu tema „Cultura europeană a drepturilor omului şi dreptul la fericire", organizată de Universitatea Creştină „Dimitrie Cantemir" Bucureşti în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului (17-19 decembrie 2015)

Seminarul cu tema „Drepturile persoanelor vârstnice din centrele de îngrijire" organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociaţia Naţiunilor Unite pentru România şi Asociaţia Română pentru Apărarea Drepturilor Omului la Vârsta a Treia (23 decembrie 2015)

PARTICIPĂRI LA ALTE MANIFESTĂRI

Reuniunea Comitetului director al Alianţei Civilizaţiilor, organizată la iniţiativa Comisiei Naţionale pentru UNESCO şi Alumnus Club pentru UNESCO, împreună cu Ministerul Afacerilor Externe şi Departamentul pentru Relaţii Interetnice din cadrul Guvernului României (15 ianuarie 2015)

Omagierea victimelor Holocaustului organizat de Ministerul Afacerilor Externe în cooperare cu Institutul Naţional pentru Studierea Holocaustului în România „Elie Wiesel" cu ocazia Zilei Internaţionale de Comemorare a Holocaustului (27 ianuarie 2015)

A doua sesiune a Grupului de lucru privind drepturile persoanelor care trăiesc şi muncesc în mediul rural organizată de Înaltul Comisariat ONU pentru Drepturile Omului (*2-6 februarie 2015*)

Conferinţa cu tema „România şi Curtea Internaţională de Justiţie - 5 ani de la Hotărârea în cazul - Delimitarea Maritimă în Marea Neagră - 3 februarie 2009" organizată de Ministerul Afacerilor Externe (3 februarie 2015)

Participare la şedinţa Comisiei pentru drepturile omului, culte şi problemele minorităţilor naţionale a Camerei Deputaţilor şi susţinerea punctului de vedere privind propunerea legislativă pentru modificarea şi completarea Legii 273/2004 privind procedura adopţiei (5 februarie 2015)

Conferinţa internaţională cu tema „Romii ca subiect politic: între statutul de cetăţean, minoritate naţională şi grup vulnerabil" organizată de Comisia pentru drepturile omului, culte şi problemele minorităţilor naţionale a Camerei Deputaţilor în colaborare cu Centrul de Resurse, Documentare şi Cercetare cu privire la Problematica Romilor din cadrul Şcolii Naţionale de Studii Politice şi Administrative şi cu sprijinul Consiliului Europei – European Academic Network for Romani Studies (10 februarie 2015)

Reuniune trilaterală de consultare cu tema „Evaluarea eficacităţii politicilor pentru cetăţenii români de etnie romă. Perspective europene şi naţionale"organizată de Comisia pentru afaceri europene a Senatului României cu privire la strategia Guvernului de incluziune a cetăţenilor români aparţinând minorităţii rome pentru perioada 2015-2020 prin HG 18/2015 (18 februarie 2015)

Conferinţa cu tema "Aspecte de practică neunitară intervenite de la intrarea în vigoare a Noului Cod civil şi Noului Cod de procedură civilă" organizată de Consiliul Superior al Magistraturii şi Ministerul Justiţiei (23-24 februarie 2015)

Conferinţa cu tema „Memoria Holocaustului" organizată de Institutul Naţional pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel", Memorialul Shoah, Institutul Francez din România şi Ministerul Afacerilor

Externe din România (24 februarie 2015)

Dezbatere cu tema „Semnificația alegerilor parlamentare din Grecia" organizată de Center for EU Communication Studies din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative și Centrul Infoeuropa (25 februarie 2015)

Dezbatere cu tema „Comunicarea politică în campania electorală: ce poate și ce nu poate spune un politician?" organizată în cadrul seriei de „Dezbateri Publice de Etică Aplicată" de Centre for Advanced Research in Management and Applied Ethics în parteneriat cu Facultatea de Comunicare și Relații Publice din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (26 februarie 2015)

Conferința națională cu tema „Sănătatea femeii – de la pubertate la menopauză" organizată de Comisia pentru drepturile omului, culte și minorități și Comisia pentru sănătate publică ale Senatului României cu sprijinul Ministerului Sănătății și Casa Națională de Asigurări de Sănătate în parteneriat cu revista Politici de Sănătate (3 martie 2015)

A 28-a reuniune anuală a Comitetului Internațional de Coordonare a Instituțiilor Naționale pentru Promovarea și Protecția Drepturilor Omului (ICC), precum și întrunirea Rețelei Europene de Instituții Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI), organizate de Comitetul Internațional al Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului în colaborare cu Înaltul Comisariat ONU pentru Drepturile Omului (11-13 martie 2015)

Conferință-dezbatere cu tema „Cum poate crește influența românească în politicile europene?" organizată de Școala Națională de Studii Politice și Administrative (19 martie 2015)

Ceremonia de decernare a Premiului Francofoniei organizată de Ministerul Afacerilor Externe în cooperare cu Grupul Ambasadelor, Delegațiilor și Instituțiilor Francofone din România (GADIF) cu ocazia Zilei Internaționale a Francofoniei (19 martie 2015)

Conferința înternațională bienală cu tema "Sistemul juridic între stabilitate și reformă" organizată de Facultatea de Drept și Științe Sociale a Universității din Craiova în parteneriat cu Centrul de Studii și Cercetări de Drept Privat al Facultății de Drept și Științe Sociale, Centrul de Cercetări Juridice Fundamentale al Facultății de Drept și Științe Sociale, Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu" al Academiei Române, Facultatea de Drept – Universitatea de Vest din Timișoara, Facultatea de Drept – Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu, Uniunea Națională a Notarilor Publici din România, Camera Notarilor Publici Craiova, Baroul Dolj, Asociația Magistraților din România, Asociația Studenților în Drept din Universitatea din Craiova, ELSA (20-21 martie 2015)

Reuniunea Comisiei pentru cultură, culte și mass media a Consiliului Minorităților Naționale organizată la Ministerul Afacerilor Externe (26 martie 2015)

Colocviul european cu tema „Creditul bancar în monedă străină. Evoluții economice, legislative și jurisprudențiale" organizat de Asociația Europeană pentru Drept Bancar și Financiar – România și Asociația Consilierilor Juridici din Sistemul Financiar Bancar împreună cu Universitatea de Vest Timișoara, Facultatea de Drept (26-28 martie 2015)

Dezbatere privind „Proiectul Strategiei Naționale și a Planului de Acțiune privind Incluziunea Socială și Reducerea Sărăciei pentru perioada 2014–2020" organizată de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (27 martie 2015)

Conferința națională de contencios administrativ cu tema „Carențe ale actualei reglementări în materia contenciosului administrativ" organizată de Universitatea din București - Facultatea de Drept și editura Universul Juridic, în parteneriat cu Editura Wolters Kluwer (2 aprilie 2015)

Conferința aniversară cu tema "România și problematica ecologică" organizată cu ocazia aniversării a 25 de ani de la înființarea Universității Ecologice București (3 aprilie 2015)

Conferința cu tema „Evoluția dreptului românesc în contextul globalizării" organizată de Universitatea Ecologică București, Facultatea de Drept și Științe Administrative (3 aprilie 2015)

Simpozionul cu tema „8 aprilie – Ziua internațională a romilor", organizat de Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților în colaborare cu Agenția Națională pentru Romi, Forumul European al Romilor și Nomazilor și

Partida Romilor Pro Europa (8 aprilie 2015)

Reuniunea Comitetului Director al Alianței Civilizațiilor (CD ACONU) – România (16 aprilie 2015)

Lansarea Proiectului științific național „Enciclopedia Juridică Română" organizată de Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu" al Academiei Române și Universitatea „Titu Maiorescu" din București în colaborare cu Facultățile de Drept și reprezentanții profesiilor juridice (16 aprilie 2015)

Dezbatere cu tema „Perspectiva NATO asupra chestiunilor actuale de drept internațional" organizată de Facultatea de Drept a Universității din București (16 aprilie 2015)

Sesiunea anuală de comunicări științifice cu tema „Simplificarea imperativ al modernizării și ameliorării calității dreptului" organizată de Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu" din cadrul Academiei Române (17 aprilie 2015)

Conferința cu tema „Drepturile pacienților – între teorie și practică" organizată cu ocazia Zilei Internaționale a Drepturilor Pacienților și Zilei Mondiale a Hemofiliei de Comisia pentru drepturile omului, culte și minorități și Comisia pentru sănătate publică din Senatul României cu sprijinul Ministerului Sănătății, Casa Națională de Asigurări de Sănătate și în parteneriat cu Asociația World Vision și Asociația Baxter (21 aprilie 2015)

Ședința Consiliului de analiză privind proiectul Strategiei naționale cu tema „O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilități" organizată de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități (21 aprilie 2015)

Întâlnire în cadrul seriei „Șuete culturale" la Facultatea de Drept cu tema „Dreptul în lumea contemporană și provocările la adresa lui", organizată de Universitatea din București – Facultatea de Drept și Asociația Studenților în Drept (21 aprilie 2015)

Conferința internațională cu tema „Clasa politică și societatea civilă – lupta comună împotriva traficului de persoane" organizată de Comisia pentru învățământ, știință, tineret și sport, Grupul pentru combaterea traficului de persoane și Grupul Ecumenic de Rugăciune din Parlamentul României în colaborare cu Mișcarea Europeană pentru Politici Creștine și European Freedom Network (22 aprilie 2015)

Ediția a IV-a a conferinței internaționale cu tema „Dezvoltarea socială, administrație și justiție" organizată de Facultatea de Relații Internaționale, Drept și Științe Administrative din cadrul Universității „Constantin Brâncuși" din Târgu-Jiu (24-25 aprilie 2015)

A 54-a sesiune a Comitetului împotriva torturii și altor pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante, organizată de Biroul Înaltului Comisariat ONU pentru Drepturile Omului (24-25 aprilie 2015)

A 16-a sesiune a Grupului de lucru al Organizației Națiunilor Unite privind dreptul la dezvoltare, organizată de Instituțiile Naționale de Drepturile Omului și Mecanisme Regionale de Drepturile Omului din cadrul Biroului Înaltului Comisariat ONU pentru drepturile omului (27 aprilie-1 mai 2015)

Forumul privind punerea în aplicare a Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, organizat de Comisia Europeană (29 aprilie 2015)

Sesiunea a II-a a Workshop-ului cu tema „Modele și procese fundamentale ale managementului public adaptiv" organizat în cadrul programului de studii postdoctorale în domeniul științelor administrative de Facultatea de Administrație Publică a Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (5 mai 2015)

Seminar cu tema „Relații publice în mediul internațional" organizat de Școala Națională de Studii Politice și Administrative (8 mai 2015)

Conferința cu tema „Ziua Europei – 9 mai 2015" organizată de Ministerul Afacerilor Externe, Centrul InfoEuropa în colaborare cu Reprezentanța Comisiei Europene la București și Biblioteca Centrală Universitară (8 mai 2015)

Dezbatere cu tema „Romii din România: între incluziune socială, migrație, ghetoizare și rasism", organizată de Comisia pentru afaceri europene și Comisia pentru drepturile omului a Senatului României (11 mai 2015)

Marcarea Zilei internaționale a diversității culturale și decernarea Diplomei „Dimitrie Cantemir" organizată de Alianța Civilizațiilor – ONU în cadrul manifestărilor consacrate aniversării a 60 de ani de la aderarea României la ONU (21 mai 2015)

Ediția a IX-a a conferinței internaționale cu tema „Political Science, International Relations

and Security Studies" organizată de Departamentul de Relaţii Internaţionale, Ştiinţe Politice şi Studii de Securitate al Facultăţii de Ştiinţe Socio-Umane-Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu prin Centrul de Cercetări în Ştiinţe Politice, Relaţii Internaţionale şi Studii Europene (22-24 mai 2015)

Ceremonia de decernare a titlului de Doctor Honoris Causa doamnei Maria P. Aristigueta – preşedintele Asociaţiei Americane de Administraţie Publică, organizată de Şcoala Naţională de Studii Politice şi Administrative (25 mai 2015)

Dezbatere cu tema „Regimul liberei circulaţii a cetăţenilor români în străinătate" organizată de Comisia pentru drepturile omului, culte şi problemele minorităţilor naţionale a Camerei Deputaţilor (26 mai 2015)

A XI-a conferinţă internaţională cu tema „Probleme juridice de actualitate în domeniul financiar bancar" organizată de Universitatea Creştină „Dimitrie Cantemir", Asociaţia Consilierilor Juridici din Sistemul Financiar Bancar, Asociaţia Europeană pentru Drept Bancar şi Financiar – România şi Editura Wolters Kluwer – România (27-30 mai 2015)

Seminarul cu tema „Democraţia sub provocarea politicilor de securitate" organizat de Asociaţia Pro Democraţia (APD) şi Asociaţia Europeană a Drepturilor Omului (AEDH) la Palatul Parlamentului (29 mai 2015)

Conferinţa cu tema „Forme severe de exploatare a lucrătorilor migranţi în UE", organizată de Agenţia pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene şi Preşedenţia lituaniană a Consiliului Uniunii Europene (1-2 iunie 2015)

Seminar cu tema „Rolul instituţiilor naţionale pentru drepturile omului în promovarea şi protejarea drepturilor omului în spaţiul OSCE", organizat la Varşovia de Biroul Permanent pentru Instituţii Democratice şi Drepturile Omului (ODIHR) al Organizaţiei pentru Securitate şi Cooperare în Europa (OSCE) (1-3 iunie 2015)

Conferinţă dedicată Zilei europene a dezvoltării, organizată de Comisia Europeană şi Comitetul Internaţional al Instituţiilor naţionale pentru Drepturile Omului şi Reţeaua Europeană a Instituţiilor Naţionale pentru Drepturile Omului (3-4 iunie 2015)

Conferinţa internaţională cu tema „Societatea întemeiată pe cunoaştere. Norme, valori şi repere contemporane" organizată de Universitatea Valahia din Târgovişte – Facultatea de Drept şi Ştiinţe Administrative, Centrul de Studii Juridice şi Administrative în parteneriat cu Universitatea Naţională de Educaţie la Distanţă din Spania, Universitatea Castilla La Mancha, Facultatea de Drept şi Ştiinţe Sociale din Spania, Universitatea din Piteşti , Facultatea de Drept şi Ştiinţe Administrative, Centrul de Studii Juridice şi Administrative, Camera Notarilor Publici Ploieşti şi Societatea Română de Drept European (5-6 iunie 2015)

A şaptea ediţie a Conferinţei internaţionale cu tema „European Conference on Social and Behavioral Sciences", organizată la SNSPA, prin Facultatea de Comunicare şi Relaţii Publice de International Association of Social Science Research (Turcia) (11-13 iunie 2015)

Conferinţa internaţională cu tema „Probleme actuale din administraţie şi justiţie" organizată de Universitatea Petrol-Gaze din Ploieşti, Centrul de Studii şi Cercetări Juridice şi Socio-Administrative, Asociaţia Română de Drept şi Afaceri Europene (ARDAE), Societatea de Ştiinţe Juridice şi Administrative (ADJURIS) (12 iunie 2015)

Masă rotundă cu tema „Dezvoltarea durabilă şi cooperarea interinstituţională" cu participarea domnului Christian Friis Bach – secretarul executiv al Comisiei Economice ONU pentru Europa (UNECE), organizată de Parlamentul României – Comisia pentru politică externă a Camerei Deputaţilor (15 iunie 2015)

Seminarul regional cu tema „Obiectivele de Dezvoltare Durabilă pentru parlamentele din Europa Centrală şi de Est" organizat de Camera Deputaţilor împreună cu Uniunea Interparlamentară (15-16 iunie 2015)

Conferinţa cu tema „Lupta împotriva abuzului faţă de vârstnici în Europa", organizată de Consiliul Europei, Comisia Europeană, Comitetul Regiunilor, Age Platform Europa şi Reţeaua Europeană de Instituţii Naţionale pentru Drepturile Omului (ENNHRI) cu prilejul celei de-a zecea aniversări a Zilei mondiale de conştientizare a abuzului faţă de vârstnici (15-18 iunie 2015)

A 62-a conferinţă internaţională cu tema „Impactul gestionării timpului asupra vieţii de familie" organizată sub patronajul Ministerului

Familiei, Vârstnicilor, Femeilor şi Tinerilor din Germania de Comisia internaţională privind relaţiile de cuplu şi de familie (ICCFR) (22-24 iunie 2015)

Seminar cu tema „Politici Creştine – Fundamentarea Biblică şi Patristică. Contextul European" organizat de Comisia pentru drepturile omului, culte şi minorităţi naţionale a Senatului României şi Fundaţia Sfânta Irina (23 iunie 2015)

Curs cu tema "Contabilitatea instituţiilor publice. Implementarea celor mai noi modificări legislative" organizat de Expert Aktiv Group SRL (1-6 iulie 2015)

Întâlnire cu delegaţia Parlamentului Landului Hessen din Germania condusă de preşedintele acestuia, domnul Norbert Kartmann, organizată de Comisia pentru drepturile omului, culte şi problemele minorităţilor naţionale a Camerei Deputaţilor (1 iulie 2015)

Curs cu tema „Codul muncii 2015**.** Soluţii la problemele privind aplicarea şi interpretarea noilor dispoziţii legale privind: modificarea CIM, durata concediului de odihnă şi sporurile pentru munca suplimentară. Noutăţi privind REVISAL" organizat de Expert Aktiv Group SRL (8-12 iulie 2015)

Şedinţa Consiliului de analiză privind proiectul Planului operaţional pentru implementarea Strategiei naţionale cu tema „O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilităţi, 2015-2020" organizată de Ministerul Muncii, Familiei, Protecţiei Sociale şi Persoanelor Vârstnice şi Autoritatea Naţională pentru Persoanele cu Dizabilităţi (10 august 2015)

Conferinţa anuală a Institutului de Drept European (ELI) (2-4 septembrie 2015)

Conferinţa naţională cu tema „Internaţionalizare şi echitate în învăţământul superior: Construind un scenariu mai bun pentru viitor" organizată de Unitatea Executivă pentru Finanţarea Învăţământului Superior a Cercetării Dezvoltării şi Inovării (UEFISCDI) în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru Politici în Ştiinţă şi Inovare din Şcoala Naţională de Studii Politice şi Administrative în cadrul proiectului POSDRU cu tema "Internaţionalizare, echitate şi management universitar pentru un învăţământ superior de calitate" (23–24 septembrie 2015)

Atelierul cu tema „România şi noile provocări ale actualei crize europene" Centrul de Drepturile Omului şi Migraţie şi Centrul de Oratorie şi Dezbatere organizat de Centrul de Drepturile Omului şi Migraţie al Universităţii Româno-Americane (24 septembrie 2015)

Curs cu tema „Managementul gestiunii şi arhivării documentelor. Proceduri de lucru şi arhivarea electronică" organizat de Expert Aktiv Group SRL (24-27 septembrie 2015)

Curs cu tema „Auditul intern în sectorul public" organizat de Expert Aktiv Group (8-11 octombrie 2015)

A treia ediţie a Forumului pentru Educaţie Asia – Europa, organizat de Comisia Naţională a României pentru UNESCO şi Alumnus Club pentru UNESCO, în parteneriat cu Guvernul României – Departamentul pentru Relaţii Interetnice şi Ministerul Educaţiei şi Cercetării Ştiintifice, sub patronajul Ministerului Afacerilor Externe (9 octombrie 2015)

Dezbatere cu tema „Drepturile femeilor din mediul rural" organizată de Comisia pentru drepturile omului, culte şi minorităţi din Senat în colaborare cu Fundaţia pentru Implicare Civică cu ocazia Zilei Internaţionale a Femeilor din Mediul Rural (13 octombrie 2015)

Şedinţa Comisiei pentru drepturile omului, culte şi problemele minorităţilor naţionale a Camerei Deputaţilor privind propunerea Parlamentului European şi a Consiliului pentru instituirea unui mecanism de transfer în caz de criză de modificare a Regulamentului UE nr.604/26.06.2013 de stabilire a criteriilor şi mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecţie internaţională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei ţări terţe sau de către un apatrid (E-36/2015), precum şi propunerea de Regulament al Parlamentului European şi al Consiliului de constituire a unei liste comune la nivelul UE a ţărilor de origine sigure în sensul Directivei 2013/32/UE a Parlamentului European şi a Consiliului privind procedurile comune de acordare şi retragere a protecţiei internaţionale, precum şi de modificare a Directivei 2013/32/UE (E-38/2015)**"**(13 octombrie 2015)

Dezbatere cu tema „Respectarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului, a tratatelor internaţionale privind drepturile omului în cazul persoanelor de cetăţenie română

și nu numai aflate în orice formă de detenție pe teritoriul României" organizată de Subcomisia pentru monitorizarea respectării drepturilor persoanelor private de libertate din cadrul Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților (14 octombrie 2015)

Dezbatere cu tema „Demnitatea în sănătatea mintală" organizată de Spitalul de Psihiatrie Titan "Dr. Constantin Gorgos" cu ocazia Zilei Mondiale a Sănătății Mintale (15 octombrie 2015)

Conferința națională cu tema „O Românie accesibilă într-o Europă fără bariere" organizată de Consiliul Național al Dizabilității din România (20 octombrie 2015)

Conferința cu tema „Reforma statului. Institutii, proceduri, resurse ale administrației publice" organizată de Centrul de Drept Public și Științe Administrative SNSPA, în parteneriat cu Institutul de Drept Public și Științe Administrative al României și Societatea Academică de Științe Administrative la Centrul Internațional de Conferințe al SNSPA (23 octombrie 2015)

Ședința Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților privind proiectul de Lege pentru promovarea demnității umane și toleranței față de diferențele de grup (27 octombrie 2015)

Workshopul de diseminare a bunelor practici ale Proiectului cu tema „Dezvoltarea curriculară și creșterea relevanței programelor de studiu în administrație publică prin metode inovative de formare interdisciplinară și corelare cu piața muncii" organizat de SNSPA, Facultatea de Administrație Publică în parteneriat cu Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale (30 octombrie 2015)

A doua ediție a conferinței internaționale cu tema „Probleme actuale ale Spațiului Politico-Juridic al UE" organizată de Societatea Română de Drept European (SRDE), în parteneriat academic cu Facultatea de Administrație Publică a Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (30 octombrie 2015)

Întâlnire în cadrul Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților cu raportorul special al Consiliului ONU pentru Drepturile Omului pe probleme de sărăcie extremă și drepturile omului, domnul Philip Alston (9 noiembrie 2015)

Dezbatere cu tema „Locul și relevanța ONU în relațiile internaționale actuale" organizată de Fundația Europeană Titulescu – Centrul de Studii Strategice în parteneriat cu Ministerul Afacerilor Externe în contextul aniversării a 70 de ani de la crearea Organizației Națiunilor Unite și a 60 de ani de prezență românească la această organizație (12 noiembrie 2015)

Al patrulea forum anual al Națiunilor Unite cu tema „Mediul de afaceri și drepturile omului" organizat de Biroul Înaltului Comisariat ONU pentru Drepturile Omului (16-18 noiembrie 2015)

Întâlnire cu organismele de promovare a egalității, cu Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului și a ombudsmanilor, organizată de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (18-20 noiembrie 2015)

Masa rotundă cu tema „Parteneriat activ pentru implementarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități" organizată de Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități (4 decembrie 2015)

Ședința Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților privind propunerile legislative pentru completarea Legii audiovizualului nr.504 din 2002 în sensul de a asigura informarea și educarea publicului inclusiv sub aspect științific și tehnologic – PLx 806/2015; pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență nr.111/2010 privind indemnizația lunară pentru creșterea copiilor și pentru modificarea Legii concediului paternal nr.210/1999 – PLx 873/2015 (22 decembrie 2015)

VII. TABLA DE MATERII - 2015

Nr. crt.	Titlu (autor)	Nr. Revistă	Pag.
1.	**Concepte şi principii**		
1.1.	Unele aspecte referitoare la dreptul fundamental la sănătate (Mihaela Ela Iancu, prof. univ. dr. Gheorghe Iancu)	1	21
1.2.	Noi obiective pentru dezvoltarea durabilă (prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu)	2	7
1.3	Spre un nou drept fundamental al omului - dreptul la demnitate (prof. univ dr. Gheorghe Iancu)	2	15
1.4.	Familia – responsabilităţi în domeniul educaţiei (dr. Adrian Bulgaru)	2	29
1.5.	Dreptul persoanei la valorificarea şansei şi a speranţei legitime (prof univ. dr. Monna-Lisa Belu Magdo, prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu)	3	25
1.6.	Religia aplicată şi dreptul fundamental la educaţie (prof. univ dr. Gheorghe Iancu)	3	31
1.7	Criza democraţiei, statul de drept şi drepturile omului (prof. univ. dr. Mihai Milca)	4	21
1.8.	The galaxy of knowledge and sustainable development (prof. univ. dr. Ioan Voicu, Florina Voicu)	4	7
1.9	Terorismul, gravă încălcare a drepturilor omului (Ioan Liviu Chircă)	4	
2.	**Instituţii, mecanisme, instrumente**		
2.1.	The United Nations Organization and the Institutionalization of Human Rights (prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu)	1	7
2.2.	Determinarea statului membru responsabil pentru examinarea unei cereri de protecţie internaţională (dr. Catrinel Brumar)	1	16
2.3.	Răspunderea pentru încălcarea dreptului la un mediu sănătos în cazul gestionării necorespunzătoare a deşeurilor (dr. Daniel Ştefan Paraschiv, lect. univ. dr. Ramona Gabriela Paraschiv)	1	27
2.4.	Modele de organizare a serviciilor medicale spitaliceşti în ţări din Europa (Mircea Ciocan)	2	42
2.5.	Transformarea lumii noastre: Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă (Daniela Albu)	3	19
2.6.	Imigraţia şi integrarea imigranţilor în contextul internaţional actual (Alexandra Bucur)	3	46
2.7.	Protecţia juridică a drepturilor persoanelor aparţinând minorităţilor - I. (prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu)	4	15
2.8	Principii fundamentale care guvernează administraţia publică locală (Graţian Urechiatu-Burian)	4	32
3.	**Promovarea şi protecţia drepturilor omului**		
3.1.	Drepturile omului în administrarea justiţiei. Rolul instituţiei procurorului (Tudor Grigoraş)	1	39
3.2.	Human dignity and bioethics (prof. univ. dr. Irina Zlătescu)	2	20

3.3.	Despre dreptul la accesibilitate al persoanelor cu dizabilități (Anna Maria Neagoe)	2	33
3.4.	Education for sustainable development and the 2030 Agenda (prof. univ. dr. Ioan Voicu, Mădălina Voicu)	3	7
3.5.	Administrația publică din România și rolul Consiliului Legislativ (dr. Cătălin Ciora)	3	37
3.6	Egalitatea de tratament și nediscriminarea din perspectiva dreptului la muncă (Ioana Anca Iancu)	4	38
4.	**Document**		
4.1.	Raportul anual IRDO pe anul 2014 (în limba engleză)	1	52
4.2	Drepturile persoanelor cu dizabilități în România	1	93
4.3.	Document de lucru privind protecția drepturilor omului și a demnității persoanelor cu tulburări mentale în legătură cu plasamentul involuntar și tratamentul involuntar	2	52
4.4.	Rights of persons with disabilities in Romania	2	57
4.5.	Comitetul pentru drepturile persoanelor cu dizabilități - Îndrumări privind articolul 14 al Convenției cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități. Dreptul la securitate și libertate al persoanelor cu dizabilități	3	50
4.6.	Evoluția legislației privind învățământul superior	3	57
4.7	Raport de activitate al IRDO - 2015	4	43
4.8	Raport IRDO privind evoluția legislației în domeniul drepturilor omului în Uniunea Europeană și în România – 2015	4	88
4.9	Declarația la finalul misiunii prof. Philip Alston, raportor special al Consiliului ONU pentru drepturile omului pe probleme de sărăcie extremă și drepturile omului.	4	100
4.10	O abordare a datelor din perspectiva drepturilor omului: Notă orientativă privind colectarea și dezagregarea datelor pentru ca nimeni să nu fie lăsat în urmă în Agenda pentru Dezvoltare 2030	4	112
5.	**Jurisprudență**		
5.1.	Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Câmpeanu împotriva României	1	101
5.2.	Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Rozalia Avram împotriva României	2	65
5.3.	Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Fărcaș împotriva României	2	69
5.4.	Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Colac împotriva României	3	62
5.5.	Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Larie și alții împotriva României	3	71
5.6.	Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Buceaș și Buciaș împotriva României	4	119

In Memoriam

PROF. UNIV. DR. KAREL VASAK
(26 iunie 1929 – 1 mai 2014)

Personalitate complexă, de talie internaţională, doctor în drept, cărturar de elită şi îndrumător al multor generaţii de studenţi, prof. univ. dr. Karel Vasak, membru în Consiliul ştiinţific al revistei „Drepturile Omului" publicată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, a lăsat în urma sa, odată cu doliul din sufletele celor ce l-au cunoscut şi apreciat, o moştenire valoroasă şi durabilă.

Profesorul Karel Vasak, este cel care a promovat conceptul/ideea de a împărţii drepturile omului în trei generaţii, fiind inspirat de temele revoluţiei franceze.

Personalitatea sa remarcabilă a fost evidenţiată şi în funcţiile administrative pe care le-a ocupat în diferite organizaţii internaţionale şi regional europene. Între anii 1969 şi 1980 a devenit primul Secretar General al Institutului Internaţional de Drepturile Omului din Strasbourg, după ce ocupase diferite funcţii în cadrul Consiliului Europei, a fost apoi Director al Diviziei pentru Drepturile Omului şi Pace din cadrul UNESCO, iar mai târziu consultant juridic pentru UNESCO şi Organizaţia Mondială a Turismului.

Autor a numeroase volume, studii şi articole care reflectă experienţa unei cariere impresionante, precum şi dăruirea şi aportul în domeniul Drepturilor Omului, s-a remarcat prin editarea lucrării „Dimensiunea internaţională a drepturilor omului"(1982)

Dispariţia sa reprezintă o grea pierdere pentru colectivul instituţiei noastre, pentru cercetarea ştiinţifică şi învăţământul din domeniul drepturilor omului.

ISSN 1220–613X

GRATUIT